

Hő-
pök javítását olesón
lom. Karsay József
erész, Margit-fürdő
ett. 3411

Sajáttermésű
mes ízű boraimat ün-
kre mélyen leszállított
25 literenként árusít.
Pacsirta u. 44. sz. 3218

Vétezik,
itort, szőnyeget, sző-
vásznat, papiant stb.
a »Lakásberendező«
seleténél rendel. 8-
vi hitel. Polyószámla.
ittassa meg hitelkere-
intáinkat lakásán vé-
yszer nélkül bemu-
k. Piac ucca 42., ud-
n. 5506

Ujlócai
ermésű különleges
aim árait leszállított
liternél még áren-
ny. Barna 10. 3622

hoicsot karácsonyra
ez: mazsolák, ma-
mogyoróbelek és
örösü dióbelek nagy
tékban. — Asztara:
főle fajtáinak őrsi
ékban, olasz maroni
nyek), vadói tosz-
zaltszilvak, kanduro,
yumölcsök, narán-
mézdes mandarin,
datolyák minden
gben. Karácsony-
piros almák, koszo-
yer és szép szeptu-
yer, stb. — Akárm-
essze lakik, ne saj-
fáradtságot hozza
a betekinteni, mert
kkékben úgy írisz
és választékban,
csoságban a mi az-
vezet a városban,
moics Olesó Vasár,
7. Bika mellett. 3575

Ujlócai
mesu kitűnő faj-uj
imat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg-
i kerem jó rino
Arany Janos 19.
3626

izifát, szenet
nacnái, a Páipar
zgatójánál olesón
at. Telefon: 20-27.

KULATURA
a kiadóivatal.

FLÖNFELE

Egyezer
közreműködés
na fiatalember. —
is» jellegével a ki

Alma,
őles és mindefe
gáru üzlet me-
ucca 4., Ká.vin-
3603

esztésért és ki-
melős: THURÁ
TE.
jdonos: Debre-
etlen Ujság Val-

ott: a Tiszántúli
Lapkiadó Rt.
pén.

Debreceni független Újság

politikai napilap

A BETLEHEMI CSILLAG

Írta: Dr. BALTAZAR DEZSŐ

A csillagok mindig ott vannak az égen, csak hogy nem látszanak mindig. Ha a nap feljön, elsápadnak és eltűnnek csillogó fényükkel szemünk elől. Az éjszakában látszanak. Az éjszaka vigasztalatlanságát átderítik. A fellegetlen ég kárpitját káprázatos gyönyörűséggel díszítik. Az ösvényeket a vándorok számára megmutatják. Az éjszakában a nappalra emlékeztetnek. Remény jelképei lettek. A remény pedig még a halál kérelhetlenségével is megbirkózik és még a sírok éjjelel is átvezeti töretlenül a lélek hitét.

Jézus földreszállását is csillag jelezte. Világosság, vigasztalás, öröm, reménység, jelképe. Az elveszett paradicsom óta várt valami nagy dolgot az emberiség. A paradicsom a maga büntelen és szenvedéstelen, félelem és halál nélküli boldogságában nagyon nagy volt. Elveszett. A helyére várt az emberiség valami más esodálatos nagyot. A paradicsom amiatt veszett el, hogy az ember széttepte szabadsága korlátját és hozzányult ahhoz, ami tiszta volt. Szinte érthetetlen, hogy azt engedte az Isten. Neki hatalma van mindenre; tud is előre mindent. Meggátolhatta volna a paradicsomot elvesztő vétközést. Nem gátolta meg. Az ember tudta, hogy a tilalom megszegésével bünt követel, azt is tudta, hogy bünt büntetéssel sújt az Isten. Ha nem tudta volna, ha nem félt volna, nem is rejtőzött volna el az Isten színe elől. Az Isten is tudta, hogy az ember tilalom megszegése miatt hányattatni fog az élet hullámain, szenvedni fog a reáncszedett keresztek alatt; ha nem tudta volna, nem is mondott volna átkot a földre.

Az ember mégis elkövette a bűnt; az Isten mégis engedte a bűnt elkövetni. Az ember valami esodálatos nagy gyönyörűségre vágyott. Az Isten pedig tudta, hogy az ő képe és hasonlatossága hiányos volt az emberekben valami miatt.

Az ember szabadságra vágyott még bűn és annak büntetése árán is. És az Isten a szabadság méltóságáért, isteni fényes, szentséges vonásáért engedte világra jönni a bűnt.

Mivel a szabadság az Isten elleni tusakodásból származott, magán hordta a bűn jegyét. Az ember rosszra használta a paradicsom árán elvesztett szabadságot. A szabadság zászlója alatt sok-

szor törté kerékbe az igazságot, sokszor öntözte meg ártatlan milliók vérével a földet. Nem csak a tömegeknek van szabadsága, hanem a szabadság a zsarnokok önkénye is. Egy ember szabadsága milliók felett. Bűnös szabadság.

A bálványozó pogányság sötét ókorát a legáthatatlanabb földi sorok éjszakájában sem hagyja el a csillag. Bármennyit vétközött is az ember a szabadsággal a szabadság ellen, azért mindig maradt belőle annyi áldás, amennyi egy csillag mosolygó areulátába belefér. Ritkán bujt elő az emberi bűnök és nyomorúságok egymásra torlódo feleslegei közül, mégis: elég volt

arra, hogy yne engedje eltiporlatni és elsüllyedni a reményt.

A hányatott emberiség arra vágyott, hogy a büntől szabadítsa meg valami a szabadságot. A bethlehemi csillag ennek a vágynak a beteljesedését jelentette. Amint jelentette, fel is kelt a királyi nap Jézus mennyen és földön teljes hatalommal teli személyében és mellette és tőle elhalványodott, elenyészett minden többi csillag.

A szabadság sem az éjszakának csillaga lett többé, hanem fénylő, melegítő, éltető, tenyésztő sugár a Jézus tudománya és élete által képviselt központi nap-egész sugárzatában. Jézus szerint a szabadságot az Isten jelenléte teremti

elő. »Ahol az Urnak lelke, ott a szabadság.« A szabadsággal tehát csak az Urnak lelke szerint szabad élni. Az Istennek lelke igazság. Maga »az Isten szeretete«. »Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket.« Ez a Jézus által proklamált keresztény szabadság.

Aki a szabadság ellen elvi alapon tör: az nem ismeri sem az embert, sem az Istent. Ellensége az embernek is, az Istennek is. Aki igazságot akar, az nem fél a szabadságtól; mert egyik a másiknak ikertestvére. Egyik a másiktól születik. Különböző hiába próbálják börtönbe, sirba fektetni a szabadságot, mert az hallhatatlan mint az ember lélek és örök, mint maga az Isten, akinek dicsőségére világít a bethlehemi csillag a csillogó és minden seregeivel egybe.

Anglia hagyja, hogy a dolgok maguktól alakuljanak ki

Nem lesz olajmegtorlás Olaszország ellen — Nagy abesszin vereség 600 halottal, 1000 sebesülttel — Folyik a fekete offenzíva

London, december 24. A Morning Post diplomáciai levelezője szerint január közepé előtt nem várható újabb fejlemény az abesszin vita ügyében. Pillanatnyilag az az irányelv, hogy hagyni kell, hogy a dolgok önmaguktól kialakuljanak. A most hatályban lévő megtorlasok beváltak, de szigorításukat nem tartják sem lehetségesnek, sem kívánatosnak. Azt hiszik, hogy az olajzárlat fontosságát nagyon túlozták, hogy jelenleg nem is lehet hatályosan alkalmazni, másrészt növelné a már most is fenyegető veszélyt, hogy Olaszország katonai megtorlásokkal élhetne.

A francia és angol vezérkarok között két hét előtt tárgyalások megállapodáshoz vezettek, amely a szárazföldi és légi hadierőre vonatkozik, de nem felel Angliát arra az eshetőségre, ha Olaszország a Földközi tengeren vagy Egyiptomban tenne valami lépést. Másik veszedelem a középeurópai feltordulás volna. Ilyen körülmények között a Népszövetség valószínűleg megelégszik a jelenlegi helyzet fenntartásával, noha a további lépésre is kell gondolni, ha a háború a végtelenségig tartana.

béketervezet megbuktatására és Eden külügyminiszteri kinevezésére, majd a következőképpen folytatja:

Laval francia miniszterelnök minden igyekezetét latbavetette, hogy megvalósítsa a párisi béke-tervezetet,

a szankciós államok azonban megelégtettek a béke hajóját. Európa ma háborús veszedelem előtt áll,

úgy, mint a szankcionisták akarták. Dönteni kell mindenkinek, hogy melyik utat választja s ez a döntés rendkívül súlyos felelősséget rejt magában úgy a civilizációval szemben, mint a világtörténelem ítélőszéke előtt.

Olaszországot semmi felelősség nem terheli a párisi béke-terv kudarcáért,

mert az olasz kormány rögtön késznek nyilatkozott arra, hogy megvizsgálja, mennyire komoly a békejavaslat. Hogy voltak bizonyos kétélyek olasz részről, azt nem kell letagadni, hiszen az olasz kormány nagyon jól tudta, hogy bizonyos oldalról már a béketerve,

Nem lesz újabb megtorlás

London, december 24. A Daily Telegraph úgy véli, hogy Eden kinevezése után az olasz-etióp viszály ügyében a békéltetési tervek egyelőre háttérbe szorulnak. Mindamellett ezidő szerint nincs szó arról, hogy Olaszország

újabb megtorló intézkedéseket léptessenek életbe, de kevés a valószínűsége annak is, hogy eltöröljék azokat a megtorló rendszabályokat, amelyek már alkalmazásra kerültek.

„Háborús veszedelem előtt áll Európa“

Milánó, december 24. A nemzetközi helyzet szemmeláthatóan rosszabbodott — írja Mussolini

lapja, a Popoli d'Italia mai számában. A lap összefoglalóan ismerteti, hogyan került sor a párisi

Vásárlásainál ne legyen gondja! Mert férfi kalap — sapka, nyakkendő, kesztyű, úri és női fehérművek, kötött téli árak rendkívül olcsó árban Takarékosagra is beszerezhetők a

Royal divatházban Ferencz József út 85.

zet kidolgozása előtt azzal a kérés-sel fordultak a Földközi tengeri hatalmakhoz, vállaljanak segí-

nyújtási kötelezettséget arra az esetre, ha Olaszországgal háború törne ki.

Súlyos abesszin vereség

Asmara, december 24. A Német Távirati Iroda haditudósítója jelenti: Az Addi Abinal vívot harcokról a következő részleteket közli: A harcokban négyezer olasz katonával szemben hétezer abessziniai harcos vette fel a küzdelmet. Amikor az abessziniai csapatok az Addi Abi előtt felállított olasz előőrsöket meg akarták kerülni, hogy hátbatámadják az olaszokat, az olasz

csapatok előretértek, hogy bekerítsék az ellenséget. Az abessziniai csapatok elkeseredett közelharc után délnyugati irányban elmenekültek.

Az olasz hadvezetőség hatszáz halottra és ezer sebesültra becsüli azt a veszteséget, melyet az abessziniai csapatok Addi Abinal szenvedtek. Olasz részen öt tiszt esett el, három száz és száz aszkári megsebesült.

Abesszin jelentés a fekete offenzíváról

Addis Ababa, december 24. Abesszin hivatalos jelentés szerint Ras Kassa, Ras Széjum és Ras Imru hadoszlopai folytatják az offenzívát és dél felől Adua irányában nyomulnak előre, sőt már Makallét fenyegetik. Különösen véres volt az ütközet Addi Abinal, ahol az abesszinoknak eleinte sikerült az olasz ellenállást megtörni, de

azután kénytelenek voltak visszavonulni.

Az olasz sereg jobbszárnya az utolsó abesszin jelentések szerint, veszedelmes helyzetben van, mert az abesszinoknak sikerült ismét benyomulni Eritréába.

Harrarból jelentik, hogy a déli fronton az olasz repülők ismét élénk tevékenységet fejtenek ki.

Abesszin lovasság és olasz repülők harca

Addis-Abeba, december 24. Az északi hadszíntérről érkezett jelentések szerint Sire tartományban ismét kiújultak a csatározások.

Az abesszinek részéről különösen lovasság vesz részt a küzdelemben.

A hadműveletek Akszum és Adua irányában folynak. Az abesszin csapatok soraiban az olasz repülőgépek bombái igen nagy pusztítást végeztek. Különösen erős az olaszok repülőtevékenysége az északi hadszíntéren. Makalle környékén az abesszin csapatok északi irányban igyekeznek előre.

Az olasz repülőknek a déli hadszíntéren megerősödött tevékenységéből arra következtetnek, hogy a Sebeli folyó és Dolo környékén az olaszok nagy csapatösszevonásokat hajtanak végre. Az olasz csapatokat tevéosztagokkal, harcikosikkal erősítik meg. Azt hiszik, hogy az olaszok Bale tartomány ellen akarnak támadást intézni.

Godzsam tartományban lázadás tört ki.

Az abesszin kormányának azonban sikerült a zendülést még csirájában elfojtani. A lázadók vezetője Hailu fia.

Nem volt olasz-angol határőr-összeütközés

Kairo, dec. 24. Hivatalos körökben a leghatározottabban cáfolják azokat a szállogó híreket, amelyek szerint az eritreai határon olasz és angol őrzár-

tok összeütköztek. A közlemény hozzáfűzi, hogy a hírek az adhatott alapot, hogy olasz gépkocsik valószínűleg tevédelemből áthatoltak az angol határon.

Lázongás

Desszie, dec. 24. A dessziczi királyi palota előtt ma zajos jelenetek játszódtak le. Több száz abesszin harcos vonult a palota elé és hangosan követelte, hogy a császár adjon nekik új löszereket azok helyett, amelyeket az olasz repülőkre ellővöldöztek. A harcosok üres löszertáskáikat puszkákra tűzve jóbálták.

SZEJUM BE AKARTA KERITENI AZ OLASZOKAT

Róma, dec. 24. Megerősítik azt a hírt, hogy az Abbi Addinál megvívott csatában a Szokotanál állomásozó csapatok vettek részt. Az olasz repülő-

gépeknek sikerült megakadályozni az abesszin csapatok hirtelen támadását, amelyet olyan meglepetésszerűen akartak végrehajtani, mint legutóbb Mai Tilsetnél. Katonai körökben azt hiszik, hogy Széjum herceg Abbi Addit akarta meghódítani és így akarta lehetővé tenni, hogy bekerítse az olasz jobbszárnyat.

— Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadság, felelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható természetes »Ferenc József« keserűvíz a gyomor és a bélcsatorna tartalmát gyorsan kiüríti, a bélmirigyek működését élénkíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Gyomor- és bélspecialisták a Ferenc József vizet, úgy férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák.

A mulatók hivatalnoknő 80.000 pengős váltóhamisítása

Budapest, december 24. Az egyik előkelő fővárosi iparvállalat alkalmazásában állott Sztanyó Jánosné, aki azelőtt az Országos Testnevelési Tanács tisztviselője volt. Kitűnő, megbízható hivatalnoknak ismerték, most azonban kiderült, hogy nyolcvanezer pengő értékű váltót hamisított. A vállalat feljelentette Sztanyó Jánosnét,

akiről kiderült, hogy kétféle életet élt. Főnökeinek azt mondta, hogy elvált asszony és gyermekek neveltetésére fordítja minden keresetét. Megállapították, hogy nincs is gyermeke és a sikasztott pénzt mulatóhelyeken költötte el, részben pedig bűntársainak adta. A bűntársakat keresi a rendőrség.

Törökország a békeszerződések revízióját sürgeti

Páris, december 24. A török kormány a lausannei békeszerződés revíziójára akarja kihasználni a nemzetközi helyzet kiéleződését. Az Oeuvre jelentése szerint Rüzsdí Arrasz török külügyminiszter azért kereste fel hétfőn Laval miniszterelnököt a Quai d'Orsay, hogy megkérje őt, vigye keresztül az angol kormánytól a lausannei békeszerződés legfontosabb katonai rendelkezéseinek revízióját és tegye lehetővé, hogy

mében annakidején le kellett rombolni.

A török kormány csak kedvező alkalomra várt — írja az Oeuvre — s az adott körülmények között bizonyosra veszi, hogy Anglia csakis beleegyező választ adhat, miután

az angol kormány éppen most kérte Törökország katonai segítségét

arra az esetre, ha olasz részről megtámadnák a Földközi tengeren felvonult angol hajóhadat. Anglia beleegyező válasza után természetesen a francia kormány is minden bizonnyal hozzájárul a Dardanellák parti erődítményeinek felépítéséhez.

Törökország újból felépíthesse a Dardanellák partvidékét védő erődítményeket,

amelyeket a békeszerződés értel-

EGYHÁZI ÉLET

A KATH. NÉPSZÖVETSÉG II. kerületi, Széchenyi, Tócs, valamint vargakeri szervezetének asszonyok és lányok csoportja a Könyves Tóth uca 15. sz. alatti Otthon helyiségében tartotta karácsonyi segélyezési ünnepségét. A lányok csoportja megható karácsonyi betlehemi jatekot adott elő. Liszt Nándor ez alkalomra írt hatásos imáját áhitattal szeretettel hallgatta az igen szép számban egybegyűlt közönség. Halasz Ferenc kerületi elnök bevezető szavai után 18 szegény család s különösen gyermekeik kaptak meleg ruhákat és ruházati cikkeket, valamint kalácsot, tepertőt cukrot stb. Ez aránylag fiatal kath. egyesület szervezete, különösen a lányok és asszonyok csoportja dícséretre és követésre méltó buzgalommal fejt ki nagy tevékenységet úgy szegénysegélyezési, mint vallási és kulturális szorgalmával.

né, Ujváry Józsefné, özv. Kormány Lajosné, Harsányi Imréné, özv. Nagy Sándorné, Kovácsné Bíró Teréz, Korád Irma, Csáthó Mária, Demeter Istvánné, özv. Pásztor Miklósné, Tóth Ferencné, Konkoly Gézané, Birinyi Manci Bőőr Rozsi, Tisza Izabella, Budaházy Mária, Ferencz Rózsika, Medgyessy Piroska, Ujváry József egyháziországi gondnok, Magyar Bertalan, Márki Kálmán, Nagy Dezso lelkészek, Kovács Kálmán, Nagy Lajos presbiterek.

LAPUNKAT PÁRTOLJA, HA A »FÜGGETLEN UJSÁG«-BAN HIRDETŐ CEKEKNEL SZERZÉ BE SZÜKSÉGLETÉT.

FUTÓSZÖNYEG, PAPLAN, FÜGGÖNYÖK, TAKARÓK nagy választékban

Erdélyi Szőnyegház

Piac u. 34. — Telefon: 2245.

AZ ÁRPÁDTÉRI EGYHÁZRÉSZ KARÁCSONYFA ÜNNEPE. Igen kedves karácsonyi ünnepélyt rendezett az Árpádtéri Egyházzsolt és Nőegylet is a Kassa út. 12. sz. alatti gyülekezeti otthonban. Több mint 100 felnőtt szegény részesült élelmiszert és ruha adományban. Száz gyermeket ruházott fel az egyházzsolt és látott el cipő adománnyal. Az ünnepélyen a karácsonyi alatt Maklary Károly lelkipásztor szólott délelőtt a felnőtt szegényekhez, délután pedig a megajándékozott 100 iskolás gyermekhez, akiket az Árpádtéri Nőegylet szeretettel uszonnával is ellátott. A megajándékozott gyermekek nevében Nagy Lajos tanító mondott köszönetet az egyházzsolt buzgó vezetőségének, Maklary Károly lelkipásztornak, valamint a Nőegylet buzgó tagjainak, élükön Maklary Károlynéval és Péterffy Lászlóné, elnöknővel. A karácsonyi ünnepélyt az iskolás gyermekek ügyes szavalatai és énekszámai tették változatossá. Megjelentek az ünnepélyen többek között: Maklary Károlyné, Péterffy Lászlóné, Magyar Bertalanné, Soós Ferencné, Szabó István.

Bátran lépjen

védi cipőjét

ELHAGYOTT GYÁR

Az elhagyott, néma gyár a tanyak és hákok között mozdulatlan áll. Kietlen udvarán térdig ér a esalán. Biadt károgaással szállnak a varjak, ha ember arra megy, keskeny súpárja homokba süpped és benövi a gyp. Kéménye az égbe mered, mint egy felnyujtott, esdeklő emberi kar, de már alapját ingatja a sok kiállott vihar. Az ajtók fölé s az eresz alá fészket raktak a madarak, foltos faláról esomókban hull le a vakolat s mintegy esontváz bordái: a léglator belőle úgy áll ki. Az éjjeliőr szobája most kóbor kutyák tanyája. Törött ablakain besüvít a tördelő, zord őszi szél s a dohos esőndet szinte látni a nap halvány fényinél.

A hideg terem kong és dübörög, ha betonjára lépek s néma állatokként hallgatnak és bámulnak a gépek: a falon egy régi munkás iftefejét kabátja lóg, a homályos sarokban hálóját vígan kötözgeti a pók. Tépi a gyárat az orkán, az őszi zápor, a nyári hő tolvajok, kutyák, férgek a pusztító idő...

Oh, hol a hajdani élet, mikor még zúgtak a gépek s a kemencében a tűz, s a tűzben téglá égett? S a régi, izzadó munkássereg? most télenül mely tájon térfereg? Templom ez a gyár, melyet elhagyott Isten lelke s a hívők tömege, harangja nem szól s a pusztulás százfajta férge költözött bele. A zord őszenben, kietlen tájon dermedten hallgat a gyár, gépcit marja, falát repesztí a rombotló halál.

TÓTH ENDRE.

Ünnepi ajándék az egész életre a MERCEDES hordozható írógép HURAY írógép üzeméből

A magyar kézműves- iparos válsága

Írta: VÁGI ISTVÁN ipartestületi elnök.

Az utóbbi esztendő egyik legnagyobb problémája gazdasági vonatkozásban a mindjobban súlyos gazdasági összeomlás közzé jutott kézművesiparosság megmentése volt. A kereskedelmi és a nagyipar, így főképpen a gyáriparra gondolok, a külkereskedelmi híva al útján és egyéb intenzív vanyvédelmi intézkedések, áruvédelmi

szankciók, valuta-prémiumok és külföldöz, itt fel sem sorolható kedvezések következtében, nem vevé ki be-ölük az adókedvezményeket sem, — regresszáta magát, míg a kézműpa-rosság ebben a tekintetben teljesen el-hagyottan, a saját — egészen minimá-lis erőire utalva, olyan válságba ju-tott, amelyből ezidőszert a kivezettő út még nem egész mértékben tisztá-zódott.

A válságnak első fokozata, hogy a termelés lehetősége, éppen az iparos-ság széttagoltsága révén naajdnem meg-szűnt. A magyar kézművesiparos ter-melvényeinek nagy része kizárólag beltőlő fogyasztásra van szorítva, — viszont a beltőlő fogyasztóképesség minimális. Alig 1—2 olyan iparág van, ahol géptermelelssel valamelyes konjunkturális eredményt tudtak el-érni. De ezek is csak területi eredmé-nyek, pl. a bútortipar Budapest, Uj-pestre szorítottok, a timártpar egy része Debrecen, Szeged és Hódmező-vásárhelyre, a cipész- és cszmadaiipar szintén csak a nagyobb városokra.

Az árak lemorzsolódásával azonban ennek a termelésnek nincs meg a maga anyagi ereje és így a katasztró-fális pusztulás hónapról-hónapra fo-kozódik. A hivatalos statisztika adatai-ban is meglátszik ennek a pusztulás-nak szomorú képe, amikor az állapít-ható meg, hogy 1920—30. években az önálló iparos keresők száma 218.802-ről 204.564-re csökkent; a segéd nélküi, dolgozó iparosok száma viszont 28.000 fővel csökkent.

Még szembetűnőbb képet nyújt a kisipar pusztulásáról az iparvállalatok statisztikája. Eszerint 20-nál kevesebb segéddel dolgozó iparvállalatok száma, amely nagyjában azonos a kis- és kézművesiparosok számával, 244.187-ről 222.813-ra csökkent.

A legkétségbeesettebb képet a vidéki iparosok pusztulása mutatja. A vidék 170.000 iparosából 107.000 iparos se-

géd nélkül dolgozik, sőt 87.000 még tanoncot sem tart.

Elvitázhatalan, hogy a kisipar pusztulása szoros összefüggésben van a mezőgazdasági krízissel és ha ez a pusztulási folyamat meg nem áll, súlyos veszélyt jelent a vidék egész gazdasági életére, kultúrájára és haladá-sára.

Kirívó jelenség a vidéki nagyváro-sok sorsánál az is, hogy állandóan esőkkenőben van az alkalmazottak száma, viszont az iparkiváltások fluk-tuációja igen élénk. Ez ebből adódik, hogy a kisiparos alkalmazottakat nem tart, a munkanélkülivé vált segédek hosszú éveit után kenyérte.enek lévén, iparigazolványért folyamodnak száza-val. Iparigazolványukat jóformán hit-elbe váltják ki, elképesztő tehát az, hogy egy ilyen önálló iparos 5 pengő-vel a zsebében nyílja meg műhelyét. Miből fog egyáltalán megélni? ezzel, sajnos, nem számol, mert azt véli, — hogy kisebb-nagyobb javításokkal még mindig tud száraz kenyeret biz-tosítani magának és nincs a teljes munkanélküliségre kárhoztatva.

Persze, ugyanakkor százával adják is vissza az iparigazolványt és eladó-sodva, laklért nem fizetve, műhely-ért villanyszámát, betegséglýzót fi-zetni nem tudva, kis — hitelbe vásá-rolt szerszámait eladogatva, — újból visszazuhannak a munkanélküliek és

az inségmunkára utalt tömegek közzé. A válság nem oldható meg, csak gyökeres ipari reformokkal.

Nagy baj az érdekképviseleti szer-vezetelnél, így különösképpen az Ipar-tesztületek Országos Központjáról be-szélék és az ipartestületekről, misze-rint nincs meg a megfelelő anyagi bá-zisuk ahhoz, hogy érdekképviseleti munkájukat abban a mértékben fejlt-sék ki, mint ahogy azt a törvény is előírja. Az 1932:VIII. tc. 37. §-a az ipartestületek Országos Központjának köteleességévé teszi, hogy a kézműves-

Megszünik

gondja a ruházkodásra, mert viselt férfiruháját elsőrendű gyapjuszó-vetre cserélik.

Posztóüzlet Piac u. 77.

iparosok érdekeinek állandó szem-elett tartásával kapcsolatban javaslá-tokat tegyen és az iparosság gazdasági megerősödésére és megélhetésének biztosítására alkalmas javaslatokat magához a kormányhoz előterjessze. Ezek az előterjesztések meg is törté-nnek, azonban éppen az adott szomorú gazdasági viszonyok következtében azoknak igen nagy részük megvalósít-hatatlanná válik.

Nagyon szomorú megállapításokat tehetünk még az ipartestületek műkö-désénél is, mert alig néhány nagyobb ipartestület rendelkezik olyan vezeté-séggel, amely mindezeket a szempon-tokat figyelembe tudja venni, mert addig, amíg a gyáriparosok, az OMKE,

Fáj Önnek a lába?

amíg nem kényes lábát nézesse meg

Takács János

orvosiilag ellismert ortopéd specialistaival

Fájós lábáról gipsz-modell veszek.

...mismisításc

... hogy kétlaki ele-inek azt mondotta, szony és termeka-ero fordítja minden gallapították, hogy eke és a sikkasztott helyeken költötte el, büntársainak adta, keresi a rendőtség.

...szerző-ürgeti

...ejen le kellett rom-

...ány csak kedvező - írja az Oeuvre örülmények között szzi, hogy Anglia zező választ adhat,

...ány éppen most rszág katonai se-tségét

... ha olasz részről Földközi tengeren hajóhadat. Anglia szsa után természe-kormány is minden-járul a Dardanel-tményeinek felépí-

...ne, özv. Kormány L-

Imréné, özv. Nagy sné Bíró Teréz, Kom-Mária, Demeter Ist-or Miklósné, Tóth Fe-Gézáné, Birinyi Manci Izabella, Budaházy özsika, Medgyessy Pi-lózfef egyházszi h. Bertalan, Márki Kál-só lelkészek, Kovács ajos presbíterek.

PÁRTOLJA, HA EN UJSÁG-BAN GEKNEL SZERZI LETÉT.

...szűrtés

...EG, PAPLAN, K, TAKARÓK lasztékba

...lélyi yegház Telefon: 2-45.

Vásárlásainál ne legyen gondja! Mert férfi kalap — sapka, nyak-
kendő, kesztyű, úri és női fehérneműek, kötött téli árak rendkívül
olcsó árban Takarékosagra is beszerezhetőek a

Royal divatházban Ferencz József út 85.

zet kidolgozása előtt a kérés-
sel fordultak a Földközi tengeri
hatalmakhoz, vállaljanak segély-
nyújtási kötelezettséget arra az
esetre, ha Olaszországgal háború
törne ki.

Súlyos abesszin vereség

Asmara, december 24. A Német
Távirati Iroda haditudósítója jelenti:
Az Addi Abinal vívót harcokról a kö-
vetkező részleteket közli: A harcok-
ban négyezer olasz katonával szemben
hétézer abessziniai harcos vette fel a
küzdelmet. Amikor az abessziniai csa-
patok az Addi Abi előtt felállított olasz
előőrsöket meg akarták kerülni, hogy
háttámadják az olaszokat, az olasz

csapatok előretörték, hogy bekerítsék
az ellenséget. Az abessziniai csapatok
elkeseredett közelharc után délnyugati
irányban elmenekültek.

Az olasz hadvezetőség hatszáz
halottra és ezer sebesültre becsüli azt
a veszteséget, melyet az abessziniai csa-
patok Addi Abinal szenvedtek. Olasz
részén öt tiszt esett el, három száz és
száz askári megsebesült.

Abesszin jelentés a fekete offenziváról

Addisz Ababa, december 24.
Abesszin hivatalos jelentés szerint Ras
Kassza, Ras Széjum és Ras Imru had-
oszlopai folytatják az offenzívát és
dél felől Adua irányában nyomulnak
előre, sőt már Makallét fenyegetik. Kül-
önösen véres volt az ütközet Addi Abi-
nál, ahol az abesszinoknak eleinte si-
került az olasz ellenállást megtörni, de

azután kénytelenek voltak visszavonulni.

Az olasz sereg jobbszárnya az utolsó
abesszin jelentések szerint, veszedelmes
helyzeikben van, mert az abesszinoknak
sikerült ismét benyomulni Eritréába.

Harrarból jelentik, hogy a déli fron-
ton az olasz repülők ismét élénk tevé-
kenységet fejtenek ki.

Abesszin lovasság és olasz repülők harca

Addis-Abeba, december 24. Az
északi hadszíntérről érkezett je-
lentések szerint Sire tartomány-
ban ismét kiújultak a csatározás-
ok.

Az abesszinek részéről külön-
sen lovasság vesz részt a küz-
delemben.

A hadműveletek Akszum és Adua
irányában folynak. Az abesszin
csapatok soraiban az olasz repülő
gépek bombái igen nagy pusztítá-
st végeztek. Különösen erős az
olaszok repülőtevékenysége az
északi hadszíntéren. Makallé kör-
nyékén az abesszin csapatok északi
irányban igyekeznek előre.

Az olasz repülőknél a déli had-
színtéren megerősödött tevékeny-
ségéből arra következtetnek, hogy
a Sebeli folyó és Dolo környékén
az olaszok nagy csapatösszevoná-
sokat hajtanak végre. Az olasz csa-
patokat tevéosztásokkal, harciko-
esikkel erősítik meg. Azt hiszik,
hogy az olaszok Bale tartomány
ellen akarnak támadást intézni.

Godzsam tartományban láza-
dás tört ki.

Az abesszin kormányának azonban
sikerült a zendülést még esirájában
elfojtani. A lázadók vezetője
Hailu fia.

Nem volt olasz-angol határőr-összeütközés

Kairo, dec. 24. Hivatalos körökben
a leghatározottabban cáfolják azokat a
szállongó híreket, amelyek szerint az
eritreai határon olasz és angol őrzára-

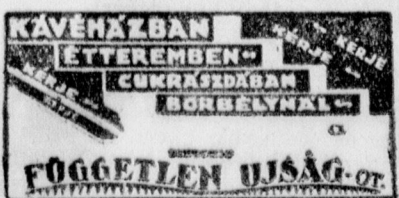
tok összeütköztek. A közlemény hozzá-
füzi, hogy a hírek az adhatott alapot,
hogy olasz gépkocsik valószínűleg té-
vedésből áthaladtak az angol határon.

Lázongás

Desszie, dec. 24. A desszici ki-
rályi palota előtt ma zajos jelenetek
játszódtak le. Több száz abesszin har-
cos vonult a palota elé és hangosan
követelte, hogy a császár adjon nekik
új löszereket azok helyett, amelyeket
az olasz repülőkre elhővöldöztek. A
harcosok üres löszertáskáikat pus-
kákra tűzve lóbálták.

SZEJUM BE AKARTA KERI-
TENI AZ OLASZOKAT

Róma, dec. 24. Megerősítik azt a
hírt, hogy az Abbi Addinál megvívott
csatában a Szokotanál állomásozó csa-
patok vettek részt. Az olasz repülő-

gépeknek sikerült megakadályozni az
abesszin csapatok hirtelen támadását,
amelyet olyan meglepetésszerűen akar-
tak végrehajtani, mint legutóbb Mai
Tilsetnél. Katonai körökben azt hiszik,
hogy Széjum herceg Abbi Addit akarta
meghódítani és így akarta lehetővé
tenni, hogy bekerítse az olasz jobbszár-
nyat.

— Székelési zavarok, vastagbél-
hurut, puffadás, félelemérzés,
bódultság, migrén és általános
rosszullét esetén a rendkívül eny-
hén ható természetes „Ferenc Jó-
zsef” keserűvíz a gyomor és a bél-
csatorna tartalmát gyorsan ki-
üríti, a bélmirigyek működését
élénkíti, a vérkeringést előmozdít-
ja s tartós megkönnyebbülést sze-
rez. Gyomor- és bélspecialisták a
Ferenc József vizet, úgy férfiak-
nál, mint nőknél és gyermekeknél
teljes eredménnyel alkalmazzák.

A mulatók hivatalnoknő 80.000 pengős váltóhamisítására

Budapest, december 24. Az egyik
előkelő fővárosi iparvállalat alkal-
mazásában állott Sztanyó János-
né, aki azelőtt az Országos
Testnevelési Tanács tisztviselője
volt. Kötő, megbízható hivatal-
noknak ismerték, most azonban ki-
derült, hogy nyolcvanezer pengő
értékű váltót hamisított. A vállalat
feljelentette Sztanyó Jánosnét.

akiről kiderült, hogy kétféle éle-
tet élt. Főnökeinek azt mondta,
hogy elvált asszony és gyermeke-
nek nevelítésére fordítja minden
keresetét. Megállapították, hogy
nincs is gyermeke és a sikkasztott
pénzt mulatóhelyeken költötte el.
részben pedig bűntársainak adta.
A bűntársakat keresi a rendőrség.

Törökország a békeszerződések revízióját sürgeti

Páris, december 24. A török kor-
mány a lausannei békeszerződés
revíziójára akarja kihatározzani a
nemzetközi helyzet kiéleződését.
Az Oeuvre jelentése szerint Rüzsdí
Arrasz török külügyminiszter
azért kereste fel hétfőn Laval mi-
nisterelnököt a Quai d'Orsayon,
hogy megkérje őt, vigye keresztül
az angol kormánytól a lausannei
békeszerződés legfontosabb kato-
nai rendelkezéseinek revízióját és
tegye lehetővé, hogy

mében annakidején le kellett rom-
bolni.

A török kormány csak kedvező
alkalomra várt — írja az Oeuvre
— s az adott körülmények között
bizonyosra veszi, hogy Anglia
csakis beleegyező választ adhat,
miután

az angol kormány éppen most
kérte Törökország katonai se-
gítségét

arra az esetre, ha olasz részről
megtámadnák a Földközi tengeren
felvonult angol hajóhadat. Anglia
beleegyező válasza után természet-
esen a francia kormány is minden
bizonytal hozzájárul a Dardanellák
parti erődítményeinek felépíté-
séhez.

Törökország újból felépíthesse
a Dardanellák partvidékét vé-
dő erődítményeket,

amelyeket a békeszerződés értel-

EGYHÁZI ÉLET

A KATH. NÉPSZÖVETSÉG II. kerü-
leti, Széchenyi, Tócsa, valamint varga-
kerti szervezeteinek asszonyok és leány-
ok csoportja a Könyves Tóth uca
15. sz. alatti Otthon helyiségében tar-
totta karácsonyi segélyezési ünnepségét.
A lányok csoportja megható karácso-
ny betlehemi jatekot adott elő. Liszt
Nándor ez alkalomra írt hatásos imá-
ját áhitatot szeretettel hallgatta az igen
szép számban egybegyűlt közönség.
Halász Ferenc kerületi elnök bevezető
szavai után 18 szegény család s külö-
nösen gyermekeik kaptak meleg ruhá-
kat és ruházati cikkeket, valamint kalá-
cesot, tepertőt cukrot stb. Ez aránylag
fiatal kath. egyesület szervezete, külö-
nösen a leányok és asszonyok csoportja
dícséretre és követésre méltó buzgalom-
mal fejt ki nagy tevékenységet úgy
szegénységügyi, mint vallásos és
kulturális szorgalmával.

né, Ujváry Józsefné, özv. Kormány La-
josné, Harsányi Imréné, özv. Nagy
Sándorné, Kovácsné Bíró Teréz, Kov-
rád Irma, Csabó Mária, Demeter Ist-
vánné, özv. Pásztor Miklósné, Tóth Fe-
rencné, Konkoly Gézáné, Birinyi Manci
Bőőr Rózi, Tisza Izabella, Budaházy
Mária, Ferencz Rózsika, Medgyessy Pi-
roska, Ujváry József egyházközségi el-
nök, Magyar Bertalan, Márki Kál-
mán, Nagy Dezso lelkesek, Kovács
Kálmán, Nagy Lajos presbíterek.

LAPUNKAT PARTOLJA, HA
A FÜGGETLEN UJSÁG-BAN
HIRDETŐ CEKKEKNEK SZERZI
BE SZÜKSÉGLETÉT.

FUTÓSZÖNYEG, PÁPLAN,
FÜGGÖNYÖK, TAKARÓK
nagy választékban

Erdélyi Szőnyegház

Piac u. 34. — Telefon: 2-43.

Bátran lépjen

SCHMOLL
pasta

védi cipőjét

ELHAGYOTT GYÁR

Az elhagyott, néma gyár a tanyák és hálok között mozdulatlan áll, Kietlen udvarán térdig ér a esalán, Riadt kározással szállnak a varjak, ha ember arra megy, keskeny sínparja homokba süpped és benővi a gyp. Kéménye az égbe mered, mint egy felnyujtott, esdeklő emberi kar, de már alapját ingatja a sok kiállott vihar. Az ajtók fölé s az eresz alá fészket raktak a madarak, folios faláról esomókban hull le a vakolat s mintegy esontváz bordái: a téglator helőle úgy áll ki. Az éjjeliőr szobája most kőbor kutyak tanyája. Törő-t ablakain besüvít a tördelő, zord őszi szél s a dohos esőndet szinte látni a nap halvány fényinél.

A hideg terem kong és dübörög, ha betonjára lépek s néma állatokként hallgatnak és bámulnak a gépek: a falon egy régi munkás l'ifejejt kabátja lóg, a homályos sarokban halóját vígan kötögeti a pók. Tépi a gyárat az orkán, az őszi zápor, a nyári hó, tolvajok, kutyák, férgek a pusztító idő...

Óh, hol a hajdani élet, mikor még zúgtak a gépek s a kemencében a tűz, a tűzben téglá égett? S a rési, izzadó munkássereg? most télenül mely tájon téntereg? Templom ez a gyár, melyet elhagyott Isten lelke s a hívők tömege, harangja nem szól s a pusztulás százfajta férge költözött bele. A zord őszben, kietlen tájon dermedten hallgat a gyár, gépeit marja, falát repesztí a romboló halál.

TÓTH ENDRE.

Ünnepi ajándék az egész életre a

MERCEDES

hordozható írógép

HURAY írógép üzemelői

W. b. 637-4. 2. Telejos

A magyar kézművesiparos válsága

Irta: VÁGI ISTVAN ipartestületi elnök.

Az utóbbi esztendő egyik legnagyobb problémája gazdasági vonatkozásban a mindjobban súlyos gazdasági összeomlás közé jutott kézművesiparosság megmentése volt. A kereskedelmi és a nagyipar, így főképpen a gyáriparra gondolok, a külkereskedelmi híva al útján és egyéb intenzív vámvédelmi intézkedések, áruvédelmi

szankciók, valuta-prémiumok és különböző, itt fel sem sorolható kedvezések következtében, nem vevő ki belőlük az adókedvezményeket sem, — regresszáta magát, míg a kézműiparosság ebben a tekintetben teljesen elhagyottan, a saját — egészen minimális erőire utalva, olyan válságba jutott, amelyből ezidőszert a kivezető út még nem egész mértékben tisztázódott.

A válságnak első fokozata, hogy a termelés lehetősége, éppen az iparoság széttagoaltsága révén majdnem megszünt. A magyar kézművesiparos termelvényeinek nagy része kizárólag helyi fogyasztásra van szorítva, — viszont a helyi fogyasztóképesség minimális. Alig 1—2 olyan iparág van, ahol géptermeléssel valamelyes konjunkturális eredményt tudtak elérni. De ezek is csak területi eredmények, pl. a bútorgyártás Budapesten, Újpesten szorított, a tímárgyártás egy része Debrecen, Szeged és Hódmezővásárhelyre, a cipész- és csizmadiaipar szintén csak a nagyobb városokra.

Az árak lemorzsolódásával azonban ennek a termelésnek nincs meg a maga anyagi ereje és így a katasztrófális pusztulás hónapról-hónapra fokozódik. A hivatalos statisztika adataiban is meglátszik ennek a pusztulásnak szomorú képe, amikor az állapítható meg, hogy 1920—30. években az önálló iparos keresők száma 218.802-ről 204.564-re csökkent; a segéd nélküli dolgozó iparosok száma viszont 28.000 fővel csökkent.

Még szembetűnőbb képet nyújt a kisipar pusztulásáról az iparvállalatok statisztikája. Eszerint 20-nál kevesebb segéddel dolgozó iparvállalatok száma, amely nagyjában azonos a kis- és kézművesiparosok számával, 244.187-ről 222.815-ra csökkent.

A legkétségbeesettebb képet a vidéki iparosok pusztulása mutatja. A vidéki 170.000 iparosából 107.000 iparos se-

géd nélkül dolgozik, sőt 87.000 még tanoncot sem tart.

Elvitázhatalan, hogy a kisipar pusztulása szoros összefüggésben van a mezőgazdasági válsággal és ha ez a pusztulási folyamat meg nem áll, súlyos veszélyt jelent a vidék egész gazdasági életére, kultúrájára és haladására.

Kirívó jelenség a vidéki nagyvárosok sorsánál az is, hogy állandóan esőkkenőben van az alkalmazottak száma, viszont az iparkiváltások fluktuációja igen élénk. Ez ebből adódik, hogy a kisiparos alkalmazottakat nem tart, a munkanélkülivé vált segédek hosszú évei után kenyérre nem lévén, iparigazolványért folyamodnak százával. Iparigazolványukat jóformán hitelbe váltják ki, elképesztő tehát az, hogy egy ilyen önálló iparos 5 pengővel a zsebében nyúlja meg műhelyét. Miből fog egyáltalán megélni? ezzel, sajnos, nem számol, mert azt véli, — hogy kisebb-nagyobb javításokkal még mindig tud száraz kenyeret biztosítani magának és nincs a teljes munkanélkülségre kárhoztatva.

Persze, ugyanakkor százával adják is vissza az iparigazolványt és eladósodva, lakbért nem fizetve, műhelybért, villanyszámát, betegsegélyt fizetni nem tudva, kis — hitelbe vásárolt szerszámait eladogatva, — újból visszahuynak a munkanélküliek és

az inségmunkára utalt tömegek közzé. A válság nem oldható meg, csak gyökeres ipari reformokkal.

Nagy baj az érdekképviseleti szervezeteknél, így különösképpen az Ipartestületek Országos Központjáról beszélnek és az ipartestületekről, miszerint nincs meg a megfelelő anyagi bázisuk ahhoz, hogy érdekképviseleti munkájukat abban a mértékben fejtsék ki, mint ahogy azt a törvény is előírja. Az 1932.VIII. tc. 37. §-a az Ipartestületek Országos Központjának kötelességévé teszi, hogy a kézműves-

Megszünik

gondja a ruházkodásra, mert viselt férfiruháját elsőrendű gyapjuszövetre cserélik.

Posztóútlelet Piac u. 77.

iparosok érdekeinek állandó szem előtt tartásával kapcsolatban javaslatokat tegyen és az iparosság gazdasági megerősödésére és megélhetésének biztosítására alkalmas javaslatokat magához a kormányhoz előterjesszen. Ezek az előterjesztések meg is történnének, azonban éppen az adott szomorú gazdasági viszonyok következtében azoknak igen nagy részük megvalósíthatatlanná válik.

Nagyon szomorú megállapításokat tehetünk még az ipartestületek működésénél is, mert alig néhány nagyobb ipartestület rendelkezik olyan vezetőséggel, amely mindezeket a szempontokat figyelembe tudja venni, mert addig, amíg a gyáriparosok, az OMKE,

Fáj Önnek a lába?

amíg nem keso lábát nézesse meg

Takács János

orvosilag elismert ortopéd specialistaival

Fájós lábáról gipszmodell veszek.

ESTERHÁZY

pezsgők

Lakodalmás Aldomás

a legkiválóbb márka.

Kapható

ESTERHÁZY CSEMEGE-**ÜZLETBEN**

Piac u. 30.

Szíveskedjék borainka az ünnepekre megkóstolni.

a mezőgazdasági érdekképviseletek vezetői anyagi függetlenségüknek fogva nagy képzettségűek, kitűnő debattörök, óriási látókörűek és állandó tanulmányaik révén, miután arra megfelelő anyagi bázisuk van, minden téren helyi tudnak állni az általuk védelmezett érdekeltségeikért, addig a kézművesiparosság — akár kisebb, akár nagyobb — közületeinél a szegénység válik úrrá, vezetőit megfizetni nem tudja, a vezetők nagy része tönkremegy, fizikailag, anyagilag ezétmorzsolódik és sehol nem tudja azt az ellenállást kifejteni, amely általában minden gazdasági érdekképviseletnél fontos és szükséges volna.

A válságot még végtelenül elmélyíti az, hogy a vezetők koncepciója mellett kieszenes szempontok buggyanak fel és a vége az, hogy úgy a kisebb, mint a nagyobb közületeknél a személyi torzszalkodás, az irigység és a gyűlölet lesz úrrá és a gazdasági válságon kívül az erkölcsi válság is olyan méreteket ölt, hogy sem érdekképviseleti munkákról, sem haladásról, sem fejlődésről álmodni sem lehet.

Nagyon sötétben látom a magyar kézművesiparosság helyzetét; sötétben látom különösképpen a gazdasági törvények súlyos nyomása miatt is, de sötétben látom azért is, mert az átmentés eszközeiben nem találom fel a célutadat, aprólékos munkát. Reformot kell hoznunk a kézművesiparosság érdekében is. Át kell alakítanunk az iparrestitútekek szervezeteit. Lehelővé kell tenni a minél komolyabb és keményebb munkát. Az Iparrestitútekek Országos Központjának nagy átfogó programokat kell kidolgoznia.

A válságos helyzetben levő magyar kézművesiparosság elvárhatja tehát azt, hogy sorsával foglalkozva, mindenki felfigyeljen az itt felsorolt hibákra, mert ez a társadalmi osztály megérdemli azt, mint egy újonnan kialakítandó középosztály és mint a nemzet tényleges gerince, hogy a magyar kultúra és a haladás érdekében felemeltesse.

Keleti és magyar perzsák

állandóan kaphatók kedvező fizetési feltételekkel

I z s á k

Piac uca 68.

Szereteadományok kiosztása az iparrestitútekeinél

Kedden délelőtt ünnepélyes keretek között osztották ki az Iparrestitútekek dísztermében a szegénysorsú iparosoknak és özvegyeknek a karácsonyi szeretet-adományokat. A Himnusz elneklése után Vági István az iparrestitútekek elnöke mondott néhány meleg szót az ajándékokra váró szegényeknek.

— Mint szívünk egyik darabját — mondta — és nem mint könyöradományt, alamizsnát, fogadjátok szeretettel e csekély adományt, melyet a gondokkal küzdő iparosság ad az iparostársainak.

Ezután kiosztották az adományokat, melyeket az özvegyek és árvák könnyes szemmel köszöntek meg.

A Háztulajdonosok Egyesületének közgyűlése a háztulajdon védelméért

A Debreceni Háztulajdonosok Egyesülete a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a tagok nagy számban jelentek meg. A közgyűlés, miután egyhangulag megválasztotta elnökül dr. Hódty Bélát, rátért az országos terhek csökkentésének a kérdésére. Külön kiemelték a kis házak és családi házak védelmének a fontosságát, a háztulajdonosok részére moratóriumot kértek és a gazdavédelem mkiterjesztését kívánták.

Chéh Czeglédy András az Országos Intéző Bizottság eddigi munkáját ismertette, majd dr. Kovács Béla ismertette a háztulajdon helyi jellegű csökkentése tekintetében hozott választmányi határozatokat. Ezután dr.

Szalay György, Csomor Gyula, Tarr István, Szőke Dániel és Megyeri Gábor felszólalása után a következő határozatokat hozta a közgyűlés.

A Dobozó temetői, kincseshegyi, könyvtelepi és nyulási telepvezők tartozásainak gyökeres rendezése iránt a város törvényhatóságához fordul. A burkolási járulékok ügyének jelenlegi megoldását a közgyűlés tudomásul veszi és csupán a kirívóbb sérelmek orvoslását tartja napirenden. A séta- és sestakerti szabályozások költségei ügyében a közeljövőben készítenendő új szabályrendelet megalkotásánál fogja az érdekeit ház és telektulajdonosok szempontjait érvényre juttatni.

A Magyar-Francia Biztosító R. T.

Debrecen, Piac u. 58. — Telefon: 25-83.

Előnyös feltételek mellett köt tűz-, beförés-, baleset szavatossági, valamint élet- és kiházasítási biztosításokat.

Ügynököket és helyi képviselőket keresünk a megye egész területén.

Ünnepi istentiszteletek

A református templomokban

KARÁCSONY ELSŐ NAPJÁN

A Nagytemplomban d. e. 10 órákor prédikál dr. Ba tázár Dezső, ágendázik dr. Soós Béla, d. u. 5 órákor Orosz Árpád; a Kistemplomban d. e. 9 órákor prédikál Uray Sándor, ágendázik Szenes László, d. u. 5 órákor Murányi Árpád; a Kossuth uccai templomban d. e. 10 órákor prédikál Baja Mihály, ágendázik dr. Farkas Ignác, d. u. 5 órákor Bécsi István; az Árpádtéren d. e. 10 órákor prédikál Makláry Károly, ágendázik Márki Kálmán, d. u. 3 órákor Gönczy István; az Ispótlályban d. e. 10 órákor prédikál Molnár Ferenc, ágendázik Kulcsár Dezső, d. u. 5 órákor Gacsályi Károly, a Homokkertben d. e. 10 órákor prédikál Kovács József, ágendázik Horváth György, d. u. 3 órákor Kovács József; Kerektelepen d. e. 10 órákor prédikál és urvacsorát oszt vitéz Szabó Endre, d. u. 3 órákor Gacsályi Károly a Wolafftelepen d. u. 3 órákor prédikál és urvacsorát oszt Kovács József, a Nyilastelepen d. e. 10 órákor prédikál Papp Imre, ágendázik Benkő Károly, d. u. 3 órákor Orosz Árpád; a Csapókerthben d. e. 10 órákor prédikál dr. Dancsházy Sándor, ágendázik Bárdi Ferenc, d. u. 3 órákor Murányi Árpád; a Nyulason d. e. 10 órákor prédikál és urvacsorát oszt dr. Farkas Pál; a Téglavetelőben d. u. 3 órákor prédikál Kolozsváry Kiss László, ágendázik Kovács Árpád, Egyek d. e. fél 11 órákor Siposs Imre; Nagyhegyesen d. e. 9 órákor prédikál és ur-

uacsorát oszt Halász András; Kunhalom d. u. 2 órákor prédikál és urvacsorát oszt Halász András, Belsőhat fél 9 órákor Siposs Imre; Kismacs d. e. 9 órákor Nagy Dezső; Ebes d. e. 11 órákor Magyar Bertalan; Elep d. u. 2 órákor Mezey Béla; Haláp d. e. 9 órákor Bagdy Dániel; Hármashegy d. e. 10 órákor Kántor József; Székgát d. u. 2 órákor Kántor József; Ondód-Vedresdülő d. e. 9 órákor Magyar Bertalan; Ohat-Telekháza d. u. 3 órákor Siposs Imre; a Tégláskertben d. u. 3 órákor prédikál és urvacsorát oszt Kulcsár Dezső; Sámsoni út d. u. 4 órákor prédikál és urvacsorát oszt Magyar Bertalan.

KARÁCSONY MÁSODIK NAPJÁN

A Nagytemplomban d. e. 10 órákor dr. Soós Béla, d. u. 5 órákor Gacsályi Károly, a Kistemplomban d. e. 9 órákor Gacsályi Károly, d. e. 11 órákor Orosz Árpád, d. u. 5 órákor Bécsi István; a Kossuth uccai templomban d. e. 10 órákor Harsányi András; d. u. 5 órákor Murányi Árpád; az Árpádtéren d. e. 10 órákor Murányi Árpád, d. u. 3 órákor Orosz Árpád; az Ispótlályban d. e. 10 órákor Gönczy Sándor, d. u. 5 órákor Gönczy Sándor; a Homokkertben d. e. 10 órákor vitéz Szabó Endre, d. u. 3 órákor Gönczy Sándor; a Kerektelepen d. e. 10 órákor Kovács József, d. u. 3 órákor Bécsi István, a Nyilastelepen d. e. 10 órákor Bécsi István, d. u. 3 órákor Murányi Árpád; a Csapókerthben d. e. 10 órákor Csánky Gábor, d. u. 3 órákor Kovács Kálmán;

Ipari kiállításon első díjjal kitüntetve.

Lusztig Ernő

Asztalosmester. Telefonszám: 17-97.

Készít: Mű- és egyszerű bútortokat, irodai portálé üzletberendezéseket, épület munkákat. — Költségvetéssel, rajzokkal díjmentesen szolgál! »Szibériai« jég szekrények állandóan raktáron!

Debrecen, Eötvös utca 87 szám.

PIAC ÉS CSAPÓ-U. SÁRKÁN

Lukaháza d. e. 10 órákor prédikál és urvacsorát oszt Halász András; Horthya közpörház d. e. 9 órákor Siposs Imre; Czeuca a. e. 8 órákor Mezey Béla; Dombostanya d. e. 8 órákor Bagdy Dániel; Fancsika d. e. 9 órákor Magyar Bertalan; Pac d. e. 11 órákor Bagdy Dániel; Dószegi út d. e. 11 órákor Kántor József; Nagycsere d. e. 11 órákor Magyar Bertalan; Ondód-Kádárdülő d. e. 10 órákor Mezey Béla; Palag d. e. 10 órákor prédikál és urvacsorát oszt Uray Sándor; Szegényház d. e. 10 órákor prédikál és urvacsorát oszt Szenes László.

A ROM. KATH. TEMPLOMBAN ÉS KÁPOLNÁBAN

Reggel 6, 7, 8, 9 órákor rendes esendes szentmise. Fél tíz órákor nagymise, szentmisét mond és prédikál dr. Lindenberger János apostoli kormányzó. A további szentmisék kezdete 11, háromnegyed 12 és félgyakor.

Augusztá szanatóriumban Bérei Endre. Csapókerthben Kummergrubei Emil. Hajdusámsomban Novák Gyula József Szabó Imre. Nyilastelepet Pflaum József. Homokkertben dr. Rasovszky Kálmán.

Karácsony másodnapján. Reggel 6, 7, 8, 9, rendes csendes szentmise. Fél tíz órákor nagymise. Misét tart dr. Lindenberger János dr. apostoli kormányzó. Szentbeszédet tart Pflaum József.

Akkumulátorgyorstöltő-folyadék »ZETA-ELEKTROLYT«

1—2 óran belül feltölti telepét, 100%-kal meghosszabbítja élettartamát, mert alig támadja meg ólomlemezeit és még számos előnyt nyújt.

Fontos elektrotechnikai vívmány! Kérjen ismertetést! ZOLTAN HUGÓ mérnök, kémiai vállalat, Budapest, V., Zoltán u. 16. Telefon: 112-95.

Körzetképviselők kerestetnek.

AZ EVANGELIKUS TEMPLOMBAN

December 25-én, karácsony első ünnepén délelőtt a templom szűk volta miatt két istentisztelet lesz. Az első, a nem urvacsorázók részére d. e. 9 órákor igehirdetéssel, a második d. e. 10 órákor igehirdetéssel és urvacsoráosztással. Este 6 órákor ünnepi istentisztelet igehirdetéssel.

December 26-án, ünnep másodnapján d. e. 10 órákor igehirdetéssel és urvacsoráosztással, este 6 órákor pedig igehirdetéssel ünnepi istentisztelet. Igét hirdet és urvacsorát oszt minden alkalommal Pass László alesperes.

A GÖR SZERTARTÁSÚ RÓM. KATH. TEMPLOMBAN

25-én szerdán, karácsony első napján reggel 8 órákor diakmisa, 9 órákor katonamisa, 10 órákor nagy szentmise, a szentbeszédet Papp Gyula szentszéki

FUZO

SCHON ANDORNAL

PO-U. SARKAN

8 órakor prédikál és...
 9 órakor Magyar...
 11 órakor Bagdy...
 d. e. 11 órakor...
 Mezey Béla; Pal...
 Mezey Béla; Pal...
 Mezey Béla; Pal...
 Mezey Béla; Pal...
 Mezey Béla; Pal...

TEPLOMBAN

8 órakor rendes esen...
 11 órakor nagy...
 és prédikál dr...
 apostoli kor...
 szentmisék kezd...
 és félegykor...
 ünnepben Bére...
 Kummergrube...
 Novák Gyula...
 Nyilastelepet...
 okkertben dr. Ras...

napján. Reggel 6. 7...
 szentmisé. Fél tíz...
 Misét tart dr. Lio...
 apostoli kormány...
 Pflaum József.

rstöltő-folyadék...
KTROLYT...
 feltölti telepét...
 szszabbítja élet...
 alig támadja...
 eit és még szá...
 t nyújt...
 nikai vívmány!...
 ertezt!...
 mérnöki, chemiai...
 V., Zoltán-u. 16...
 112-95...
 k kerestetnek.

TEPLOMBAN

karácsony első ün...
 piom szük volta...
 ntisztelet lesz. Az...
 arázók részére d. e...
 el, a második d. e...
 8 órással és urvacso...
 rakor ünnepi isteo...
 el.

ASU RÓM. KATH

rácsóny első nap...
 diakmisa, 9 órakor...
 or nagy szentmise...
 p Gyula szentiszéki

tanácsos tartja. Háromnegyed 12 óra...
 kor az egyetemi haligatok miséje, D. u...
 fél 4 órakor rózsafüzér ajtatosság, 4...
 órakor vacsernye, utána szentsgímá...
 dás, 5 órakor az iskola emeleti nagy...
 termében karácsonyi pásztorjáték és a...
 szegény iskolás gyermekek felruházása...
 26-án csütörtökön Jézus édes anyja ün...
 nepén és 27-én pénteken Szent István...
 első vértanú ünnepén vasárnapi rend.

KARÁCSONY MÄSODNAPI ISTEN-TISZTELET AZ UNITÄRIUS TEMPLOMBAN

A Hatvan uca 24. szám alatt levő Unitárius templomban december hó 26-án, ünnepmäsodnapján, délelött 10 órai kezdettel ünnepi istentisztelet tartanak urvacsozoosztással. Ez alkalommal imádkozik, prédikál és urvacsozót oszt dr. Csiky Gábor, budapesti unitárius lelkész.

A BELTERÜLETEN LEVŐ INGATLANOKRA SEM JELENTKEZIK ÁRVERELO

A mai nehéz gazdasági helyzetet semmi sem igazolja jobban, mint az, hogy a mezőgazdasági ingatlanok bérbeadása csak ismételtlen megtartott árverések után s akkor is csak az eddiginél jóval alacsonyabb bér mellett lehetséges. Ugyanez a helyzet az olyan ingatlanoknál is, melyek, bár a város belterületén fekszenek, kisebb terjedelműek s amelyekben lakóház is van.

Ilyen pl. a város tulajdonát képező Kassa út 35. sz. ingatlan, amelynek területe 1 hold 353 négy-

szögöl s rajta jókarban lévő két szoba, mellékhelyiségekből álló lakás is van.

Ez ingatlan a Kassa úti népfürdővel szemben, a városnak egyik legforgalmasabb útvonalán, közvetlen a villamos megállónál fekszik. Többbizben meghirdetett árverésen sem jelentkezett rá árverelő, annak ellenére, hogy az ingatlan bére mindössze 200 pengő. A város az ingatlanra vonatkozó bérbeadási árverést ismételtlen meghirdette, de szabadkézből is tehető ajánlat a városháza gazdasági ügyosztályánál.

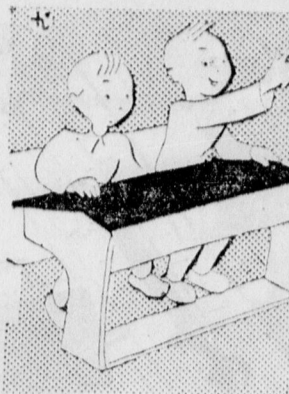
Ugyanez az eset a Mikepéresi út 6. szám alatt lévő I. kat. hold 868 négyszögöl területű ingatlannál, melyet jelenleg ipartelepként használ a bérlő. Az ingatlanon több épület is van, bár ez a jelenlegi hasznbérletől átvehető. Ha pedig az új bérlő nem venné meg, úgy a régi bérlő tartozik azt onnan eltávolítani. Ez ingatlan bére is évi 200 pengő. Erre vonatkozóan is tehető ajánlat szabadkézből a városi gazdasági ügyosztályánál.

B Ö R Ö V

80, 98, 120

Harisnya, keztü legolesobbán POLACSEKNÉL, Csapo uca 38. Ipariskolával szemben.

A FUGGETLEN UJSAG hirdetesei mindig eredményesek!

Mindig az első!

Életrevaló, pompás lurkó lett a vézna csecsemőből, mert édesanyja, az orvos tanácsára, hanau i új kvarclámpát vett és otthon rendszeresen „napozott” a kisgyerek.

Az új automatikus hanau i lámpa épen úgy gyullad, mint a villanykörte; az elavult, billentős gyújtású hanau i lámpák gyártása megszünt.

Az eredeti hanau i újtypusu lámpák otthoni használatra 220 pengőtől 480 pengőig a szaktüzletekben kaphatók. SIEMENS, Budapest, VI., Nagymező uca 4. szám

Csekkszelvényt hamisított egy bejárónő

Bogdán Mihályné, debreceni lakos több ízben küldött ezeltől pár hónappal pénzt postán. Tíz-tíz-öt pengős összegeket. A pénz feladásával bejárónőjét, Tóth Istvánnét bízta meg, aki három esetben elvitte a pénzt az egyik postára és ott esekken feladta. Legalább özv. Bogdán az hitte, hogy telatua a pénzt. A harmadik esetben aztán kiderült, hogy a címzett egyik özszeget sem kapta meg, holott Tótné mindig igazolta, a feladást a csekkszelvényével. A rejtély aztán oryformán oldódott meg, hogy kide-

rült, miszerint a derek bejárónő úgy gondolta, jobb helyen van nála a pénz és szerencsésen el is költötte. Aztán házilag estéknként meg hamisította a csekk szelvényeket és ezzel nyugtatta meg a megbízóját, Bogdáné, mikor megbizonyosodott a turpisságról, feljelentette a bejárónőt, aki sikkasztással és közokirathamisítással vádolyva került a debreceni törvényszék Tóth Kálmán tanácsa elé. A törvényszék nyolcchavi börtönre ítélte a jelleményes bejárónőt, jogerősen.

Megnyilt

a gróf Dégenfeld Pál tűzifa és műfa telepe

KISHEGYESI UT 4. Telefon : 11-17.

Faszükségletét ott szerezheti be a legolesobbán. Faárak métermázsánként :

- Akác hasábfu P 2.80 fill.
- Füreszelt kuglifa P 3.00 fill.
- Aprított fa P 3.04 fill.

Házhoz szállításért 16 fillért számít métermázsánként.

Szilveszterkor újra kedvezményes utazást rendez a Provincia utazási iroda

Kedden délben 12 órakor a sebesvonattal indul az új csoport -- Hétfőn déli 11 órai jelentkezhetnek az utazni szándékozók a Belvárosi Takarékpénztár fiókjában.

A Provincia utazási iroda akciója hamar népszerűsége lett szert a közönség körében, amit bizonyít az is, hogy már az első csoportban vasárnap délben százharmincegyen, míg kedden a másodikban százötvenketlen utaztak Budapestre.

A közönség kérésének tesz eleget a Provincia iroda, amikor Szilveszterkor újabb csoportot indít útnak. Kedden délben 12 órakor indul az új csoport a sebesvonattal.

Az utazásban résztvenni kívánók mielőbb jelentkezzenek a Belvárosi Takarékpénztár itteni fiókjában. Bárki teljes szerinti kecsiosztályban utazhat.

Legalább 8 jelentkező esetén 20 százalékos, legalább 25 jelentkező esetén 33 százalékos kedvezményvel utaznak a csoportban résztvevők.

Ugyanezek a Belvárosi Takarékpénztár itteni fiókjában szerezhethők be a Provincia pengő utalványok, melyekkel nagyon sok pénzt lehet a Budapestre

utazóknak megtakarítani, mert ezeket a pengő utalványokat taxi, éttermekben, színházakban használva mindennél nagy engedményeket adnak.

ILYEN ERŐS

KÉPKERET CSAK A BLATTNER UTÓDA- KERE TEZÖBOLTBAN PIAC-UCCA 89.

a világ kedvence

Érdekes történet Izzalmas jelenetek

Vigszinház

Ünnepnap 3, 5, 7 és 9 órakor, hétköznap 5, 7 és 9 órakor

Jegyét előre biztosítsa!

A LEGJOBB HIRDETÉSI ORGÁNUM A DEBRECENI FUGGETLEN UJSAG.

E. BARRETT-BROWNING: PORTUGÁL SZONETEK III.

Nem illek hozzád, tejedtem Szív!
Más a te sorsod, más az én utam,
ha szárnyuk egymás mellett átsuhan
ámuló szemmel néznek össze hív

angyalaink, Királynők kegye hív
vendégül téged, gondold meg, uram,
mesterhez illő fény var magasan,
s izzóbb szemek, mint az én primitív

könny-fényű pillám. Hagyj el, ne
keresd
a fáradt, kóbor, koldus énekest
akit az éj s egy ciprus árny fed be.

ragyogj a lámpák lángkörébe fenn:
fölkent homlokod s haragos fejem
már csak a Halál kapálhatja egybe.

Fordította: KARDOS LÁSZLÓ.

Fürdőszoba berendezések gáz és fatüzelésre

GYENES

TEL.: 19-37.

MINTARAKTÁR

SZENT ANNA U. 8.

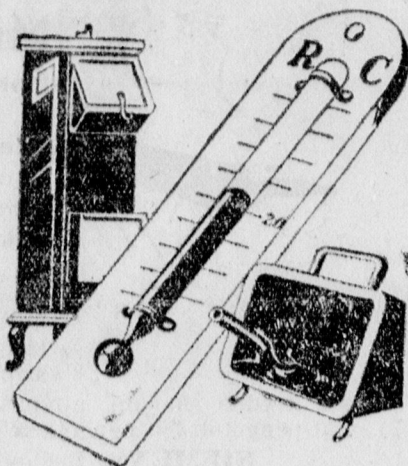
Időjárás

Az időjárási elemek debreceni értékei: minimum -1,5, talajmentén -2,3, maximum 2,6 fok. Este 6 órakor 1,9 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 761,2 mm, alig változó irányzat.

Prognózis: Keleti, majd déli szél, borult ködös idő, a hőmérséklet tovább emelkedik. Az ünnepek alatt valószínűleg enyhe lesz az idő, legfeljebb gyenge tagyok lesznek. Lecsapódásokra is van kilátás, azonban egyelőre inkább eső és havasodás várható.

A DEBRECENI JÓTEKONY NÖEGYLET KARÁCSONYFAÜNNEPELYE

Igen bensőséges, meleg hangulatú karácsonyfa ünnepélyt rendezett a Debreceni Jótékony Nöegylet Magyoss György téri Arvaháza dísztermében. Megható volt látni a kis árvák örömtől sugárzó szemét a gyönyörű, hatalmas karácsonyfa és a szebbnél-szebb és hasznos ajándékok láttára. A karácsonyfa alatt dr. Erdöss Károly egyetemi tanár, a Jótékony Nöegylet igazgatója olvasott Bibliát és tartott az alkalomhoz illő a felnőttek és gyermekek szívet egyaránt megragadó bibliamagyarázatot. A szép ünnepélynek az árvaházi növendékek szavatai és ének-számai adtak keretet. A megjelentek közül sikerült feljegyezni a következők neveit: dr. Kölcsey Sándorné, Sass Béláné, dr. Kesserű Lajosné, Rásó Istvánné, Fráter Erzsébet, dr. László Bélané, Martinek Ferencné, Suhajda Béláné, Zoltán Ödönné, dr. Félégházy Jánosné, Magyar Bertalané, dr. Varga Zsigmondné, Tóth Árpádné, dr. Hutterayné Rutter Sarolta, Kulcsár Gizella, Kulcsár Imréné, Nagy Sándorné, Dárdányi Sándorné, Kubek Erzsébet, Gödény Sándorné, Bekéssy Lászlóné, Oláh Miklósné, Szirmay Istvánné, Birinyi Mancsi, Németh Erzsébet, Papp Márta, Pethő Edit, Darkó Klári, Varga Marika, Rónay Hedvig, dr. Félégházy János, Kiss Ernő, Magyar Bertalan. Az igen szépen sikerült karácsonyfa ünnepély megrendezése, amely annyi örömet és boldogságot hozott a kis árvák szívébe, Sass Béláné elnök, dr. Kesserű Lajosné és Rásó Istvánné alelnökök érdeme.

Akokszfűtés előnyei:

Egyenletes meleget ad,
kényelmes a használata,
tiszt a kezelése.

Nem füstöl be a falat,
nem kormozza a függönyt,
nem rongja a levegőt!

Karácsonyi amnesztia

Budapest, dec. 24. Magyarország kormányzója a karácsonyi ünnepek alkalmából legfelsőbb elhatározást hozott ki, amellyel közkegyelmet hirdet egyes, az elhatározásban tüzetesen megjelölt politikai jellegű, illetőleg politikai indokból elkövetett, végül bizonyos sajtórendőri büntetéseknek te-

kintében a közkegyelem felső határa jogerős ítéleteknél hat hónapi, folyamatbanlévő ügyekben pedig öt évi szabadságvesztés büntetés. A kegyelmi elhatározást tartalmazó kézirat a hivatalos lap karácsonyi számában jelenik meg.

Békésen intéződött el a nyiracsádi országúti affér

A nagykallói járásbírósa most tárgyalta annak a feljelentésnek ügyét, amelynek a főszerelője a nyiracsádi főjegyző, az ottani leventeoktató és négy zsidó kereskedő volt. A hatóságokhoz beérkezett feljelentés szerint a négy kereskedő, Weisshaus Mór, Krón Sámuel, Kalina Ábrahám és Wechter Lipót székereken igyekeztek hazafelé a nyiracsádi országúton. Szembe jött velük Szentirmay Lajos acsádi főjegyző és Papp János leventeoktató. Amikor a két szekér egymás mellé ért, a feljelentés szerint — a főjegyző kiabálni kezdett: »Megálljatok kutya zsidók, most megdöglötök!» Aztán revolverrel fenyegette meg őket, majd elkapta az ostort és többször rajuk sujtott. Később Papp János vette kezébe az ostort, úgy, hogy az ostor szíjja ottmaradt a szekéren.

A feljelentők jogi képviselője, dr. Réti László ügyvéd a feljelentést megküldte dr. Virányi Sándor szabóesi alispánhoz, aki a főjegyző és a községi irnoki szolgálatot teljesítő leventeoktató ellen megindította a fegyelmi vizsgálatot. — Ezzel egyidejűleg a büntető hatóságok is lefolytatták az eljárást és így került az ügy a nagykallói járásbírósa elé.

A járásbírósa büntetőparancsot bocsátott ki, amelyben megállapította a főjegyző és a leventeoktató bűnösségét. Ezért Szentirmay Lajost tíz pengő, Papp Jánost pedig

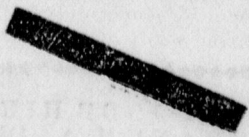
15 pengő pénzbüntetéssel sujtotta. Az ítélet végrehajtását azonban felüggesztette. A büntetőparancs ellen mindkét elítélt kifogással élt, ilyenformán megtartották a tárgyalást is az ügyben.

A bíróság előtt Szentirmay Lajos kijelentette, hogy sohasem tett antiszemita kijelentéseket, mindig voltak zsidó barátai. Nem érti, hogyan tehetők meg ellene a feljelentést, hiszen az említett esetben sem követett el semmit. Az ostor nem is az ő kezében volt, hanem Papp Jánosnál. Fegyver pedig nem volt nála. Amennyiben bárkit megsértett volna, bocsánatot kért volna, de még erre sem látott okot fennforogni.

Papp János leventeoktató viszont azzal védekezett, hogy amikor a négy zsidó kereskedővel találkozott az országúton, a két szekér nehezen tudta kikerülni egymást. Ekkor kivette a kocsis kezéből az ostort és a lovak közé csapott. Előfordulhatott, hogy véletlenül a szekéren ülő kereskedőket is érte az ostoresapás, de az ütés semmiesetre sem volt zándékos. De még ezekért a véletlenségből származó ütésekért is bocsánatot kér a feljelentőktől.

A főjegyző kijelentését és a leventeoktató bocsánatkérő nyilatkozatát a négy kereskedő elfogadta elégtételül és mindannyian bejelentették, hogy nem kívánják egyiknek sem a megbüntetését. Ilyenformán a bíróság a további eljárást megszüntette és az ügy be-

BORI

írógép vállalat

Debrecen, Rákosi J. 5.
Telefon 20-51.

készen befejeződött.

Szentirmay Lajos főjegyzőt azonban kellemetlen baleset is érte a tárgyaláson. Vallomása közben közel állott a kályhához. Beszéd közben a kályhára tette kezét, amit a forró vas súlyosan megégett. A tárgyalás után azonnal orvoshoz kellett menni a főjegyzőnek, bekötöztetni sérülését.

Anyakönyvi hírek

Születések: Nagy István fm. leány, Róza, vitéz Antal Sándor fm. fiú, Sándor, Szabó Gábor ops. leány, Júlia, Ballács József m. tisztviselő, fiú, Zoltán.

Házasságok: Szabó Lajos esendőrtiszt. — Fiafkovics Irma, Balogh Lajos fogm. — Arany Erzsébet.

Halálozások: Sas Istvánné ág. ev. 62 éves Ruyter utca 26. sz. László József ref. 74 éves Bercsenyi utca 24. sz. Felhósi Péterné r. kath. 52 éves Pósa u. 31. Loós Júlia ref. 2 éves Tegez u. 12. sz. Tolvay Istvánné r. kath. 75 éves Oláh K. u. 37. sz. Galgóczi János ref. 87 éves Ruyter utca 48. Molnár Sándor ref. 8 éves Pesti u. 33.

Fogkefének nincsen párja, Hogyha

TIP-TOP

a márkája!

Gyártja: az
**Egyesült
Keleggyárak R. T.**
Falk—Stern, Debrecen.

KÖZGAZDASÁG

AZ ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
KARÁCSONY ELŐTTI FORGALMA

Szombaton az értéktőzsdét kevesen látogatták, mert a tagok közül sokan elutaztak afővárosból. Ennek következtében az értéktőzsdén vontatottan indult meg az üzlet a tegnapi árnívó körül, amiben szerepet játszott az is, hogy Newyorkban az európai helyzetre, valamint a nemzetközi ezüstpiacokon a közleményben jeleződött eseményekre való tekintettel, a legnagyobb tartózkodás nyilvánult tegnap a üzletkötésekben, amely jelentős után igazodtak az európai értékpiacon is.

A gabonátőzsdén főleg az a hír keltett érdeklődést, hogy a közelmúltban, a rendkívül mérsékelt argentinai búzakereslet miatt, az európai importpiacok egymillió métermázsás ausztráliai búza megszerzése érdekében tárgyaltak. A tanácskozások eredményeképpen az ausztráliai búza szállítást rövidesen meg is kezdik. Ezért nyugodtabb lehet a nemzetközi gabonapiacok irányzata és a budapesti gabonátőzsdé ünnepelt üzlet megelőző magánforgalomban eleinte szünet a tegnapi árnívó körül indult a forgalom, megjegyezvén, hogy a havazások következtében a mezőgazdasági helyzetről jobbra a vélekedés.

A KÖLTŐ ÉS A DICSŐSÉG

Televényben, zörgő avar
közt a csalán tűr és kapar;
míg meg nem lell belevő
aznap méreg-adagát,
Köi-ónk is így tűr át meg át
öt tucaat ujság lepedőt
hol jött a verse? S a csalán
szűrő dübe tündéri lány
simogatása az övéhez,
mire a lapszemlével végez.

Ha nem közlik, még jobb eset,
Beül sajjón a kávéházba
s amit ki bír förtelmeset
köhölni, buzgón leimázza
s kívánatainak helye
nemcsak a szerkesztő feje, —
ha anyja, húga, menyé van,
e fohászban mind benne van.

Jóval bonyolultabb a helyzet,
ha lehozzák végre a verset.
Lehet az elül, közbül, hátul,
a költő okvetlen elajul,
hogy mért ép ott van? mért nincs
máshol?

és mért dől- vagy álló-betűvel?
Meg: hol az és előt a vesző?
Fogadkozik viasori dühvel,
hogy többé sohse, sohse tesz ő
ilyen szennyalában közneveltség.
Bezzeg a Csülök három versét!
milyen hitványat! — főhelyen!
lőle meg egyet! förtellem!
s még azt is ily eldugva hozzák!

Dehogy tűri, hogy elsikkasszák!
Nekiiramlik a városnak
s ahol egy ismerőse kushad,
kitépi ágybót betegem,
utána rogt az idegen
házhoz, a törvényesekre, kertbe,
a boncaszatra, illemhelyre.
Versét mindenütt elszavalja
s mellékesen azt is bevallja,
most telefonált a Nyugat,
mért mellőzi a lapjukat,
nekik ilyen vers kellene,
ez a század főremeke,
különb ennek egy tollvonása,
mint Csülök összes nyávogása.

JUHÁSZ GÉZA.

Végre egy igazi Reform

izletes, zamatos és olesó kenyér a
sütődétől közvetlen a fogyasztónak

Reform Sütőüzem Ierakataiban

fehér 30, félbarna 28, barna 26,
Vargakert, Délisor. — Piac u. 10.
Ajtó u. 26. — Burgondia és Csapó
ucca sarok.

SPORT

MEGNYILT A NAGYERDEI JÉGPÁLYA

A pálya szélén rengeteg ember nézte
a tükörsíma jégen korcsolyázókat és az
új jégpályát valószínűleg nagyon sok
ember fogja felkeresni a tél folyamán.
Az első napon 32-en váltottak szezoni-
berletet, 54-en pedig a pénztárnál vál-
tották meg a jegyüket.

A DEAC BIRKOZÓVERSENYE

A DEAC e hó 26-án délután 3 órai
kezdettel a központi egyetem disz-
udvarán helyi ifjúsági és junior bir-
kozóversenyt rendez. A versenyre neve-
zett a DTE, a DVSC, a DMTE és a
rendező egyesület. A verseny célja a
birkózásra tehetséges versenyzők kuta-
tása. A belépőjegy ára 20 és 40 fillér.

HUNGÁRIA FILMSZÍNHÁZ

(volt Uránia)

Ma karácsony első napján délután 3, 5, 7 és 9 órakor
nagy megnyitó előadás!

Műsoron: a szezon egyetlen GARBO filmje:
Karenina Anna

További előadások: Karácsony másodnapján délután 3, 5, 7, 9 órakor, pénteken 5, 7 és 9 órakor.

A sikkasztó postafőtiszt karácsony-éjszakát már a debreceni fogdában töltötte

A bujkálás, rettegés, rossz táplálkozás megtörték Lőrinczy Dezsőt

Lőrinczy Dezsőt, a sikkasztó
postafőtisztet kedden délután hozták
vissza Debrecenbe. Lengyel István
dr. detektív utazott a sikkasztóért, aki
megérkezésekor szemét lesütve igyeke-
zett elkerülni a sok kíváncsi tekintet-
et. Szemmel láthatóan nagy elfogódott-
ság vett rajta erőt, mikor az állandó
postahivata előtt vezetett el az útja,
ott ahol ő mint főnök, igen nagy te-
kintélynek és tiszteltetnek örvendett. A
postások is kíváncsian tekintettek ki az
ablakon, még olyan is akadt közöttük,

aki megszokásból köszönt a volt fő-
nöknek.

Lőrinczy Dezsőt egyenesen a rend-
őrségre vittek, ahol felvették személyi
adatait és azonnal leutalták a fogdába.
A karácsony-éjt már itt töltötte. Az
ünnepre való tekintettel valószínűen
csak esütőtökön vagy pénteken kerül
sor kihallgatására.

A sikkasztó postafőtiszt egyébként
teljesen megtörtnek látszik, a rettegés,
buklás és rossz táplálkozás súlyos
nyomokat hagyott a fényes életmódhoz
szokott emberen.

Mussolini: Soha nem felejtjük el, hogy Magyarország ilyen becsülettel viselkedett

»A megtorlások olyan lejtőt jelentenek a világ számára, melyen
nem tudni, hol van megállás«

Róma, dec. 24. Mussolini fogadta
az egyik magyar lap munkálarsát és
nyilatkozott a jelenlegi olaszországi
helyzetről. A miniszterelnök kijelen-
tette, hogy az olasz nép hangulata
nagyszerű. A mostani megpróbáltatás
csodálatosan tömör egységgé kovács-
csolta a népet és az összeforrottság er-
zése sokkal erősebb, mint bárki várta
volna.

— Nem értem. — mondotta, —
miért nem hagyják, hogy simán nyu-
godtan elintézzük saját gyarmati kér-
désünket. Mindig újra és újra le kell
szögezmem, hogy az abesszini kérdést
tisztán gyarmati kérdésnek tekintem és
soha eszembe nem jutott és nem is jut,
ebből európai konfliktust felidézni.

— Azt hiszem, Európa most valóban
sorsdöntő órákat él át. Mi a békét
akarjuk.

— De a megtorlások mégis olyan
lejtőt jelentenek a világ számára, mely-
lyen nem tudni, hol van megállás.

Ezután meghatott hangon beszélt
azokról, akik Olaszország mellé álltak
a nehéz időkben. A következőket mon-

dotta:

— Számomra a világ két részre osz-
lik: azokra, kik mellénk álltak és
azokra, kik ellenünk vannak. Ezért
volt olyan nagy öröm számomra, hogy
Magyarország ilyen becsülettel visel-
kedett, ennire hű maradt történelmi tra-
dióióhoz. Soha nem felejtjük el. Bará-
taink neve, akik megértették, hogy
semmi mást nem akarunk, csak jogot
az élethez jogot a munkához, soha el
nem muló arány betűkkel lesz törté-
nelmünk márványtáblájába vésvél
Ezért örülök Magyarország becsület-
es, férfias viselkedésének!

BEVERTÉK AZ IMAHÁZ AB- LAKAIT

Tegnap éjszaka a Csók
uccai zsidó imaház ablakait ismer-
etlen tettesek téglákkal bevették.
Igy mocskolták be saját lelkiüket a
szeretet ünnepe azok a felforgató
elemek, akik minden áron a törvén-
yes rend megbontására töreked-
nek.

Karácsonykor

esaládi, gyermek és menyasszonyi felvételeket egész napon át
művésziesen készít Liener Béla utóda Tökés Ica, Csapó u. 1
Takarékosság!

KARÁCSONYFANAK LOPTAK A BOCSKAY-TÉR FENYŐFÁIT

Tegnap este Nagy János városi
kertész két ismeretlen embert le-
pett meg, amint éppen a Bocskay-
téren fenyőfákat fűrészeltek ki.
Nagy János felszólítására a tolvaj-
ok a temető felé menekültek, majd
mikor a kertész üldözőbe vette
őket, egyszerre még nyole alak
ugrott ki a sötétből és fenyegetően
közeledett Nagy János felé, aki a
túlérvel szemben kénytelen volt
visszavonulni. Feljelentésére azon-
ban a rendőrség megindította a
nyomozást.

Akarja On

hogy tökéletes formát kapjon,
siessen a

Lujza fűzőszalonba

Csapó uccai Wiener-bérbház,
Vár uccai kapu, I. 22. sz.

Vh. 13.059. sz. 1935.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY

A debreceni Járásbíróságnak
1933 Pk. I. 2447. sz. végzése foly-
tán Grill Károly Könyvkiadó Vá-
lalat, Budapest, Váci-út 78-80.
javárára 208 pengő 50 fillér tőke, en-
nek 1933. évi február hó 8-tól járó
6 százalékos kamatai, eddigi és a
még felmerülő költségek behajtása
végett — eddigi fizetett összeg be-
tudásával — 1935. évi december hó
31. napjának délelőtt háromnegy-
ed 11 órakor Debrecenben Hat-
van utca 1. szám alatt a debreceni
kir. Járásbíróság 1935. év 2257. sz.
végzése folytán 193. Pk. II. 28.453.
sz. jkönyvben 1-30 tétel alatt le-
illetve felülfoglalt 2328.— pengőre
becsült ingók, u. m. bútorok, zong-
ora, képek, szőnyegek, rádió stb.
nyilvános bírói árverésen elada-
nak.

Szilágyi Lajos sk.
kir. bír. végrehajtó.

Lakás: Vörösmarty u. 9. szám

NYOMTATVANYAIT
a lapunkat előadó
nyomdában
TISZÁNTALI KÖNYV-
ÉS LAPKIADÓ RT-nél
rendelje!

**E. BARRETT-BROWNING:
PORTUGAL SZONETTEK III.**

Nem illek hozzád, tejedelmű Szív!
Más a te sorsod, más az én utam,
s ha szárnyuk egymás mellett átsuhan
ámuló szemmel néznek össze hív

angyalaink, Királynők kegye hív
vendégül léged, gondold meg, uram,
mesterhez illő fény vár magasan,
s izzóbb szemek, mint az éu primitív

könny-fényű pillám. Hagyj el, ne
keresd
e fáradt, kóbor, koldus, énekest
akít az éj s egy ciprus árny fed be, —

ragyogj a lámpák lángkörébe fenn:
fölkent homlokod s harmatos fejem
már csak a Halál kapálhatja egybe.

Fordította: KARDOS LÁSZLÓ.

**Fürdőszoba
berendezések
gáz és fatüzelésre**
GYENES

TEL.: 19-37.

 MINTARAKTÁR
SZENT ANNA U. 8.

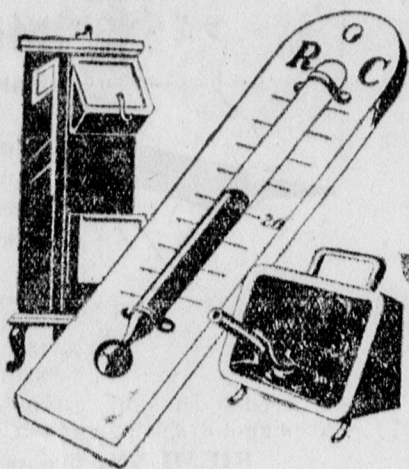
Időjárás

Az időjárás elemek debreceni értékei: minimum —1.5, talajmentén —2.3, maximum 2.6 fok. Este 6 órakor 1.9 fok, a tengerszintre átszámított léghőmérséklet 761.2 mm, alig változó irányzat.

Prognózis: Keleti, majd déli szél, borult ködös idő, a hőmérséklet tovább emelkedik. Az ünnepek alatt valószínűleg enyhe lesz az idő, legfeljebb gyenge fagyok lesznek. Lezapódásokra is van kiutalás, azonban egyelőre inkább eső és havasodás várható.

**A DEBRECENI
JÓTEKONY NÖEGYLET
KARÁCSONYFAÜNNEPELYE**

Igen bensőséges, meleg hangulatú karácsonyfa ünnepélyt rendezett a Debreceni Jótékony Nöegylet Magyoss György téri Arvaháza dísztermében. Megható volt látni a kis árvák örömtől sugárzó szemét a gyönyörű, hatalmas karácsonyfa és a szebbnél-szebb és hasznos ajándékok láttára. A karácsonyfa alatt dr. Erdöss Károly egyetemi tanár, a Jótékony Nöegylet igazgatója olvasott Bibliát és tartott az alkalomhoz illő a felnőttek és gyermekek szívet egyaránt megragadó bibliamagyarázatot. A szép ünnepélynek az arvaházi növendékek szavalatai és ének számai adták keretet. A megjelentek közül sikerült feljegyezni a következők neveit: dr. Kölcsey Sándorné, Sass Béláné, dr. Kesserű Lajosné, Rásó Istvánné, Fráter Erzsébet, dr. Lábas Béláné, Martinek Ferencné, Suhajda Béláné, Zoltán Ödömné, dr. Felegyházy Jánosné, Magyar Bertalanné, dr. Varga Zsigmondné, Tóth Árpádné, dr. Hutterayné Rutter Sarolta, Kulcsár Gizella, Kulcsár Imréné, Nagy Sándorné, Dádányi Sándorné, Kubek Erzsébet, Gödény Sándorné, Békéssy Lászlóné, Oláh Miklósné, Szirmay Istvánné, Birinyi Manci, Németh Erzsébet, Papp Márkuska, Pethő Edit, Darkó Klári, Varga Marika, Rónay Hedvig, dr. Felegyházy János, Kiss Ernő, Magyar Bertalan. Az igen szépen sikerült karácsonyfa ünnepély megrendezése, amely annyi örömet és boldogságot hozott a kis árvák szívébe, Sass Béláné elnök, dr. Kesserű Lajosné és Rásó Istvánné alelnökök érdeme.

**Akokszfűtés
előnyei:**

Egyenletes meleget ad,
kényelmes a használata,
tiszt a kezelése.

Nem füstöl be a falat,
nem kormozza a függönyt,
nem rongja a levegőt!

Karácsonyi amnesztia

Budapest, dec. 24. Magyarország kormányzója a karácsonyi ünnepek alkalmából legfelsőbb elhatározást hozott ki, amellyel közkegyelmet hirdet egyes, az elhatározásban tüzetesen megjelölt pontokat jellegű, illetőleg politikai inokból elkövetett, végül bizonyos sajtórendőri büneslekmények te-

kintetésben. A közkegyelem felső határa jogerős ítéletknél hat hónapi, folyamatbanlévő ügyekben pedig öt évi szabadságvesztés büntetés. A kegyelmi elhatározást tartalmazó kézirat a hivatos lap karácsonyi számában jelenik meg.

**Békésen intéződött el
a nyiracsádi országúti affér**

A nagyállói járásbírósa most tárgyalta annak a feljelentésnek ügyét, amelynek a fozsereplője a nyiracsádi főjegyző, az ottani leventeoktató és négy zsidó kereskedő volt. A hatóságokhoz beérkezett feljelentés szerint a négy kereskedő, Weisshaus Mór, Krón Sámuel, Katina Abrahám és Wechter Lipót székereken igyekeztek hazafelé a nyiracsádi országúton. Szembe jött velük Szentirmay Lajos acsádi főjegyző és Papp János leventeoktató. Amikor a két szekér egymás mellé ért, — a feljelentés szerint — a főjegyző kiabálni kezdett: »Megálljatok kutya zsidók, most megdöglötök!» Aztán revolverrel fenyegette meg őket, majd előkapta az ostort és többször rájuk sújtott. Később Papp János vette kezébe az ostort, úgy, hogy az ostor szíjja ottmaradt a szekéren.

A feljelentők jogi képviselője, dr. Réti László ügyvéd a feljelentést megküldte dr. Virányi Sándor szabolcsi alispánhoz, aki a főjegyző és a községi irtóki szolgálatot teljesítő leventeoktató ellen megindította a fegyelmi vizsgálatot. — Ezzel egyidejűleg a büntető hatóságok is lefolytatták az eljárást és így került az ügy a nagyállói járásbírósa elé.

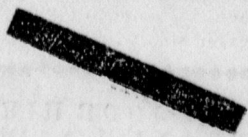
A járásbírósa büntetőparancsot bocsátott ki, amelyben megállapította a főjegyző és a leventeoktató bűnösségét. Ezért Szentirmay Lajost tíz pengő, Papp Jánost pedig

15 pengő pénzbüntetéssel sújtotta. Az ítélet végrehajtását azonban fél tüggesztette. A büntetőparancs ellen mindkét elítelt kifogással élt, ilyenformán megtartották a tárgyalást is az ügyben.

A bíróság előtt Szentirmay Lajos kijelentette, hogy sohasem tett antiszemita kijelentéseket, mindig voltak zsidó barátai. Nem érti, hogyan tehetők meg ellene a feljelentést, hiszen az említett esetben sem követett el semmit. Az ostor nem is az ő kezében volt, hanem Papp Jánosnál. Fegyver pedig nem volt nála. Amennyiben bárkit megsértett volna, bocsánatot kért volna, de még erre sem látott okot fennforogni.

Papp János leventeoktató viszont azzal védekezett, hogy amikor a négy zsidó kereskedővel találkozott az országúton, a két szekér nehezen tudta kikerülni egymást. Ekkor kivette a kocsis kezéből az ostort és a lovak közé csapott. Előfordulhatott, hogy véletlenül a szekéren ülő kereskedőket is érte az ostoresapás, de az ütés semmiesetre sem volt zándékos. De még ezekért a véletlenségből származó ütésekért is bocsánatot kér a feljelentőtől.

A főjegyző kijelentését és a leventeoktató bocsánatkérő nyilatkozatát a négy kereskedő elfogadta elégtételül és mindannyian bejelentették, hogy nem kívánják egyiknek sem a megbüntetését. Ilyenformán a bíróság a további eljárást megszüntette és az ügy be-

BORI

írógép vállalat

 Debrecen, Rákosi J. 5.
Telefon 20-51.

késen befejeződött.

Szentirmay Lajos főjegyzőt azonban kellemetlen baleset is érte a tárgyaláson. Vallomása közben közel állott a kályhához. Beszéd közben a kályhára tette kezét, amit a forró vas súlyosan megégett. A tárgyalás után azonnal orvoshoz kellett menni a főjegyzőnek, bekötöztetni sérülését.

Anyakönyvi hírek

Születések: Nagy István, Im. leány, Róza, vitéz Antal Sándor, Im. fiú, Sándor, Szabó Gábor, nps. leány, Júlia, Ballács József, m. tisztviselő, fiú, Zoltán.

Házasságok: Szabó Lajos esendőrtiszt. — Fiatkóvics Irma, Balogh Lajos fogm. — Arany Erzsébet.

Halálozások: Sas Istvánné ág. ev. 62 éves Ruyter utca 26. sz. László József ref. 74 éves Bercsényi utca 24. özv. Felhősi Péterné r. kath. 52 éves Pósa u. 31. Loós Júlia ref. 2 éves Tegez u. 12. sz. Tolvay Istvánné r. kath. 75 éves Oláh K. u. 37. sz. Galgóczi János ref. 87 éves Ruyter utca 48. Molnár Sándor ref. 8 éves Pesti u. 33.

**Fogkefének
nincsen párja,
Hogyha**
TIP-TOP
a márkája!

 Gyártja: az
**Egyesült
Kelegyárok R. T.**
Falk—Stern, Debrecen.

KÖZGAZDASÁG
**AZ ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
KARÁCSONY ELŐTTI FORGALMA**

Szombaton az értéktőzsdét kevesen látogatták, mert a tagok közül sokan elutaztak afővárosból. Ennek következtében az értéktőzsdén vontatoltan indult meg az üzlet a tegnapi árnívó körül, amiben szerepet játszott az is, hogy Newyorkban az európai helyzetre, valamint a nemzetközi ezüstpiacokon a közleményben lejárásodott eseményekre való tekintettel, a legnagyobb tartózkodás nyilvánult tegnap a üzletkedésben, amely jelentős után igazodtak az európai értékpiacon is.

A gubonatőzsdén főleg az a hír lett a legérdekesebb, hogy a közelmúltban a rendkívül mérsékelt argentinai búzakereslet miatt, az európai importpiacok egymillió métermázsza ausztráliai búza megszerzése érdekében tárgyaltak. A tanácskozások eredményeképpen az ausztráliai búza szállítását rövidesen meg is kezdik. Ezért nyugodtabb és hűten a nemzetközi gabonapiacok irányzata és a budapesti gabonátőzsdé ünnepelőtti üzlet megelőző magánforgalomban eleinte szintén a tegnapi árnívó körül indult a forgalom, megjegyezvén, hogy a havazások következtében a mezőgazdasági helyzetrel jobba a vélekedés.

A KÖLTŐ ÉS A DICSŐSÉG

Televényben, zörgő avar
közt a csalán tűr és kapar;
míg meg nem leli betevő
az napi mérge-adagát.
Kölnök is így tűr át meg át
öt tucat újság lepedőt
hol jött a verse? S a csalán
szűrő dübe tündéri lány
simogatása az övéhez,
mire a lapszemlével végez.

Ha nem közlik, még jobb eset,
Beül sajjón a kővéháza
s amit ki bír förtelmeset
koholni, buzgón leimázza
s kívánatainak helye
nemesek a szerkesztő feje, —
ha anyja, húga, menyé van,
e fohászban mind benne van.

Jóval bonyolultabb a helyzet,
ha lehozzák végre a verset.
Lehet az elül, közben hátul,
a költő okvetlen elajul,
hogyméért ép ott van? mért nincs
máshol?

és mért dől- vagy álló-betűvel?
Meg: hol az és előj a versző?
Fogadkozik viasori dühvel,
hogymé többé sohse, sohse lesz ő
ilyen szennylapban köznevetség.
Bezzeg a Csülök három versét!
milyen hitványat! — főhelyen!
Iőle meg egyet! förtellem!
s még azt is ily eldugva hozzák!

Dehogyan tűri, hogy elsikkasszák!
Nekilramlik a városnak
s ahol egy ismerőse kushad,
kitépi ágyból beteg,
utána ront az idegen
házhoz, a törvénytörésre, kertbe,
a boncasztalra, illemhelyre.
Versét mindenütt elszavalja
s mellékesen azt is bevallja,
most telefonált a Nyugat,
mért mellőzi a lapjukat,
nekik ilyen vers kellene,
ez a század főremeke,
különb ennek egy tollvonása,
mint Csülök összes nyávogása.

JUHÁSZ GÉZA.

Végre egy igazi Reform

ízletes, zamatos és olesó kenyér a
sütődétől közvetlen a fogyasztónak

Reform Sütőüzem Ierakataiban

fehér 30, félbarna 28, barna 26,
Vargakert, Délisor. — Piac u. 10.
Ajtó u. 26. — Burgondia és Csapó
ucca sarok.

SPORT

MEGNYILT A NAGYERDEI JÉGPÁLYA

A pálya szélén rengeteg ember nézte
a tükörsíma jégen korecsolyázókat és az
új jégpályát valószínűleg nagyon sok
ember fogja felkeresni a tél folyamán.
Az első napon 32-en váltottak szezon-
berletet, 54-en pedig a pénztárnál vál-
tották meg a jegyüket.

A DEAC BIRKOZÓVERSENYE

A DEAC e hó 26-án délután 3 órai
kezdettel a központi egyetem disz-
udvarán helyi ifjúsági és junior bir-
kozóversenyt rendez. A versenyre neve-
zett a DTE, a DVSC, a DMTÉ és a
rendező egyesület. A verseny célja a
birkozóversenyt tevékenyen versenyzők kuta-
lása. A belépőjegy ára 20 és 40 fillér.

HUNGÁRIA FILMSZÍNHÁZ

(volt Uránia)

Ma karácsony első napján délután 3, 5, 7 és 9 órakor
nagy megnyitó előadás!

Műsoron: a szezon egyetlen GARBO filmje:
Karenina Anna

További előadások: Karácsony másodnapján délután 3, 5, 7, 9 órakor, pénteken 5, 7 és 9 órakor.

A sikkasztó postafőtiszt karácsony-éjszakát már a debreceni fogdában töltötte

A bujkálás, rettegés, rossz táplálkozás megtörték Lőrinczy Dezsőt

Lőrinczy Dezsőt, a sikkasztó
postafőtisztet kedden délután hozták
vissza Debrecenbe. Lengyel István
dr. detektív utazott a sikkasztóért, aki
megérkezésekor szemét lesütve igyeke-
zett elkerülni a sok kíváncsi tekintet-
et. Szemmel láthatóan nagy elfogódott-
ság vett rajta erőt, mikor az állandó
postahivata előtt vezetett el az útja,
ott ahol ő mint főnök, igen nagy te-
kintélynek és tiszteletnek örvendett. A
postások is kíváncsian tekintettek ki az
ablakon, még ott van is akad közöttük,

aki megszokásból köszönt a volt fő-
nöknek.

Lőrinczy Dezsőt egyenesen a rend-
őrségre vittek, ahol felvették személyi
adatait és azonnal leutalták a fogdába.
A karácsony-éjt már itt töltötte. Az
ünnepre való tekintettel valószínűen
csak csütörtökön vagy pénteken kerül
sor kihallgatására.

A sikkasztó postafőtiszt egyébként
teljesen megtörtnek látszik, a rettegés,
buklás és rossz táplálkozás súlyos
nyomokat hagyott a fényes életmódhoz
szokott emberen.

Mussolini: Soha nem felejtjük el, hogy Magyarország ilyen becsülettel viselkedett

A megtorlások olyan lejtőt jelentenek a világ számára, melyen
nem tudni, hol van megállás

Róma, dec. 24. Mussolini fogadta
az egyik magyar lap munkatársát és
nyilatkozott a jelenlegi olaszországi
helyzetéről. A miniszterelnök kijelen-
tette, hogy az olasz nép hangulata
nagyszerű. A mostani megpróbáltatás
csodálatosan tömör egységgé kovács-
olta a népet és az összeforrottság er-
zése sokkal erősebb, mint bárki várta
volna.

— Nem értem, — mondotta, —
miért nem hagyják, hogy simán nyu-
godtan elintézzük saját gyarmati kér-
désünket. Mindig újra és újra le kell
szögezmem, hogy az abesszin kérdést
tisztán gyarmati kérdésnek tekintem és
soha eszembe nem jutott és nem is jut
ebből európai konfliktust felidézni.

— Azt hiszem, Európa most valóban
sorsdöntő órákat él át. Mi a békét
akarjuk.

— De a megtorlások mégis olyan
lejtőt jelentenek a világ számára, me-
lyen nem tudni, hol van megállás.

Ezután megthotott hangon beszélt
azokról, akik Olaszország mellé álltak
a nehéz időkben. A következőket mon-

dotta:

— Számomra a világ két részre osz-
lik: azokra, kik mellénk álltak és
azokra, kik ellenünk vannak. Ezért
volt olyan nagy öröm számomra, hogy
Magyarország ilyen becsülettel viselke-
dett, ennnyire hű maradt történelmi tra-
dióióhoz. Soha nem felejtjük el. Bará-
taink neve, akik megértették, hogy
semmi mást nem akarunk, csak jogot
az élethez jogot a munkához, soha el
nem muló arany betűkkel lesz törté-
nelmünk márványtáblájába vésvél!
Ezért örülök Magyarország becsületes,
férfias viselkedésének!

BEVERTÉK AZ IMAHÁZ AB-
LAKAIT. Tegnap éjszaka a Csók
uccai zsidó imaház ablakait ismer-
etlen tettesek téglákkal bevették.
Igy mecskolták be saját lelkiüket a
szeretet ünnepeén azok a felforgató
elemek, akik minden áron a törvé-
nyes rend megbontására töreked-
nek.

Karácsonykor

családi, gyermek és menyasszonyi felvételeket egész napon át
művésziességgel készít Liener Béla utóda Tökés Ica, Csapó u. 1.
Takarékosság!

KARÁCSONYFANAK LOPTAK A BOCSKAY-TÉR FENYŐFÁIT.

Tegnap este Nagy János városi
kertész két ismeretlen embert le-
pett meg, amint éppen a Bocskay-
téren fenyőfákat fűrészelték ki.
Nagy János felszólítására a tolvaj-
ok a temető felé menekültek, majd
mikor a kertész üldözöbe vette
őket, egyszerre meg nyole alak
ugrott ki a sötétből és fenyegetően
közeledett Nagy János felé, aki a
tülerővel szemben kénytelen volt
visszavonulni. Feljelentésére azon-
ban a rendőrség megindította a
nyomozást.

Akarja On

hogymé tökéletes formát kapjon,
siessen a

Lujza fűzőszalonba

Csapó uccai Wiener-bérház,
Vár uccai kapu. I. 22. sz.

Vh. 13.059. sz. 1935.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY

A debreceni Járásbíróságnak
1933 Pk. I. 24417. sz. végzése foly-
tán Grill Károly Könyvkiadó Vá-
lalat, Budapest, Váci-út 78-80. ja-
vávar 208 pengő 50 fillér tőké, en-
nek 1933. évi február hó 8-tól járó
6 százalékos kamatai, eddigi és a
még felmerülő költségek behajtása
végett — eddigi fizetett összeg be-
tudásával — 1935. évi december hó
31. napjának délelőtt háromne-
gyed 11 órakor Debrecenben Hat-
van utca 1. szám alatt a debreceni
kir. Járásbíróság 1933. év 2257. sz.
végzése folytán 193. Pk. II. 26.453.
sz. jknyvben 1-30 tétel alatt le-
illetve felülfoglalt 2328.— pengőre
becsült ingók, u. m. bútorok, zong-
ora, képek, szőnyegek, rádió stb.
nyilvános bírói árverésen elada-
nak.

Szilágyi Lajos sk.
kir. bir. végrehajtó.
Lakás: Vörösmarty u. 9. szám

NYOMTATVANYAIT
a lapunkat előadító a
nyomdában
TISZÁNTALI KÖNYV-
ÉS LAPKIADÓ RT-nél
rendelje!

Karácsony első és másodnapján és Szilveszter-estéjén a

Gambrinusban

Kiss Jóska és zenekara muzsikál.

MODERN LEGENDA

Daloknak hőse Kaska Béni bácsi, m. kir. jöv. illeték és díjszabász, Galambpéjű, jámbor, testes úr, de irózatlan, hogy milyen nagy vadász. Vasárnaponként vállra kél a fiúta, vérben szikrázik erdő és mező... A légynek sem vét soha Béni bácsi, de nyúlnak, fájdnak nem kegyelmez ő.

Immáron harminc s némely évek óta példás frigy fűzi Málesi nénihez. Szemében ma is változatlannul a szalonkabát a legszebb férfihez. A kisváros nyugalmas rejtekéből ki sem mozdultak harminc éve ők... Az új korból beérték annyival, hogy egy rádiót vettek pár év előtt.

Igy éldégtél zavartalan derűben jó Béni bácsi Málesi néniel. Kaland volt, ha a megye székhelyére utaztak — persze menettérrel. Az újságot is csak úgy nézegették nagyvotatosan lapozgatva át. — Jobb nem olvasni — vélte Béni bácsi —, az ember csak felizgatja magát.

Hát amint így lapozgatják a sajtót, hírdetéseken akad meg szemük. „Vegyen Ön Provincia-pengőszelvényt!” —

„Költozték a betűk mindenütt. — Hm, lássuk csak — tűndött Béni bácsi —,

miben mesterkednek most a lapok? ... Harmincéves szokása ellenére álböngészte a magyarazsát.

Óh, ezek a fortélyos lapésinálók úgy kifrázták azt a szöveget s felsallangozták ravaszul, hogy abban Pest bübajos varázsa lüktetett. Minden szavában esábitón parázslott a nagyváros ezer tündérszine... „Csoda-e, hogy lelket rözön hatottak Béni bácsira, Málesi néniere?”

Oly zajtalanul folyt a sorsuk eddig illetékek és dunsztosok között. A szürkeségbe szín csupán egy névnap vagy egy vadászati révén költözött. Csoda-e, hogy most szinte megigézve tekint egymásra hősök és neje?... És Béni bácsi hümmög: — Párom, édes, nem próbálkoznánk meg mi is vele?

Férfi-sajátság a vállalkozókedv, a nő viszont korán sem oly merész. Gyanakvón velt most is Málesi néni, hogy csalafintaság tán az egész. Szabódik, zsörtöl... ám az ő szívét is fűti — a vágy? Nem! — a kíváncsiság...

És pár nap múlva útrakészen duzzadt az ócska bőrdő és a hátlásák.

Hősünk régmódi briffasnijában lapul két Provincia-jegyfüzet, amellyel majd a budapestieknek esengő, valódi pénz helyett fizet. A helybeli kirendel'ségne' vette, a piros-fehér-zöld szelvényeket s a névértéknél a három szín liz, hús, barmine percenttel kedvezményesebb.

Füzeteként a harminc pengőt érő szelvényekért huszonnégyet adott. Világos hát, hogy minden harminc pengőn megsporol bnyomodon kerek hatot. Menuta is Béni bácsi jó ne'jének és hetykén a briffasnira csapott: — Ezzel majd csak kibírunk, telkem, édes, a drága Pesten is egy-két napot!

A vonaton a rántott csirke közben Málesi néni csak aggódot tovább: — Mi lesz, ha majd nem fogadják el tőlünk a maga háromszín papírosát? Méltatlanokdva torokolta le férje: — Hogy jut eszedbe ilyen dőreség? ...De valljuk csak be, hogy a szíve mélyén ő maga is szurkolt egy kiesikét.

Repült velük a vonat zakatolva s az este végül szinesedni kezd. Egy hosszú füty s kitarul most vakítva az esti Pest, a fénylő pesti est. Százhangú zaj és örvénylő kavargás, neon-fény lángel, autókürt rivall... Csoda-e, hogy elszontyolódva áll meg jó Málesi néni Béni bácsival?

Aztán... maguk sem tudták, hogyan történt, a taxijuk a körúton üget. A szálló előtt a nagybajuszú soffőr elfogadta piros szelvényüket. Pedig — tagadjuk? — hősünk elteráztott, mikor kiépte a két kis jegyet.

Am a soffőr nyugodtan zsebrevágta, sőt megköszönte szépen a kegyet.

A szép szállóban kétágyas szobában hamar lekerült a bőrdő és iszák. Béni bácsi kivallatá a portást, hol van jó koszt, jó bor, vig társaság? Tükörfényes, elegáns étteremben ettek, ittak, hallgatták a zenét, s a szelvényel már úgy fizetett hősünk, mint aki másként sohse tette még.

Hiába... Pest az Pest... tündéri város... vén szívek is virágba szöknek itt. Hősünk ott hon már nyolekor fekiidtek.

Itt még tíz óra is korán nekik. — No most hova? — kérkedik Béni bácsi —

holnap is, ma is színházba megyünk! ...Repül a taxi és néhány perc múlva zsölyében ül két derék öregünk.

Éjféli után bár, Színes fények árja forog-kering és ringató a tánc. A szakszofon bűg, forrón peng a fűrés,

vén arcokon is elismul a ránc. — Szahsem volt még ilyen szép az élet!...

Két fáradt szempár fénylő, összetűz. „Hej, Bénékém!” „Hej, Málesikám, galambom!” Tekintetük emlékeket betűz.

És ami legesodásabb az egészben: a szelvényt elfogadták mindenütt. Napok subannak. Béni s Málesi néni egész Pestet kiévezi velük. Színház, kávéház, kabaré, vendéglő: mindegyikben jó a szelvényfüzet. És végül hat nap múlva Béni bácsi a szállóban is zöld jeggyel fizet.

S mert végére ér a legszebb kaland is, Hősünkkel ismét a vonat robot. De mintha kicserélték volna őket: Megifjodtak és újra boldogok. Szívükben csupa szépség, élmény, emlék, a tavasz tért vissza, a messze tünt... S egymás szemébe mosolyogva sugják: — Hűsvétra, telkem, újra felmegyünk!

— Csak az a kár — tépődik Béni bácsi —, öt pengő ára szelvény megmaradt, pedig de szépen elkölthettük volna a Pesten töltött vig napok alatt. Most kárba vész... de hát már azt se bánom.

Mégerte! S neje rástuttogja: — Meg, így használta fel hősünk Budapesten a piros-fehér-zöld szelvényeket. Másnap kellemes meglepetés érte, mikor a kirendel'séghez betért, hogy elmondja, mily remekül mulattak Pesten a három szín szelvényekért. A megmaradt öt pengő ára szelvényt visszaváltotta még a társaság. — Lám — mondta otthon Béni restelkedve —, mi még feltűnik, hogy csalafintaság!

Debreceni Hajlitott Butorgyár és Fakereskedelmi Részv. Társ.

Modern bútorüzlete
Ferenc József ut 32.

PETŐFI debreceni karácsonyjai

Petőfi nagyon is rövidre terjedt életéből két karácsonyt töltött Debrecenben és bármilyen nyílt könyv is Petőfinek egész élete folyása, talán mégsem végzünk felesleges dolgot, ha az idei karácsonyra, Petőfi születésétől számítva a 112-ik karácsony alkalmára, felidézzük a költő életének ezt a két kis szakaszocskáját és elmondjuk, hogyan is ünnepelte Petőfi két ízben a keresztynségnek legmeghatóbb ünnepét Debrecen városában.

I.

AZ INSEG KARACSONYJA.

Petőfi nem hiába dalolta meg önmagát, mint csavargót (*Csavargónak születtem, Csavargó vagyok én*), az alatt a majdnem 27 év alatt, amennyire a végzet kiszabta életét, legalább ugyanannyi helységben lakott, mint gyermek, mint diák, mint közkatona, mint hírlapmásoló, mint vándorszínész, mint hírlapíró, mint szerkesztő, mint költő, mint népvezér, mint honvédtiszt. Vándorszínészkedése juttatta Debrecenbe, ahová Bolond Istókként már előbb is bekukkantott. 1843 októberében egy kóbor színészcsoporthoz csatlakozott, amely az Ermelléken hordozta Thália kordéját, de Diószegen november 24-én ez a kis csapat is felbomlott és Petőfi nagy nehezen, mert beteg, vánszorgott vissza Debrecenbe ahonnan társaival kiindult. Debrecen-nél ha akart, sem tudott volna tovább menni. Itt akart egy kis erőt gyűjteni a sors viharával való további küzdelemre amelyek akkor ugyancsak megsűrűsödtek feje fölé. Ide vonzotta a színház, amely,

ben akkor éppen még folytak a játékok és amelynek színészei között akadt egy-két ismerőse. De nem annyira a színésztársak segítettek rajta, mint inkább a jegyszedő, özevgy Fogas Józsefné, aki befogadta a házába. Ez a házikó a város legszélén állott, a nagyvárduccai temetőbe vivő úton, amelyen sokszor vittek ki halottat, talán a második szomszédházból, a katolikus ispotályból is, amely ott és úgy áll most is, mint majdnem egy századdal ezelőtt. Petőfi e szomorú lakásnak alacsony szobájában többet fázott, mint melegegett, többet koplalt, mint jóllakott és ami legnagyobb baj volt, többet volt beteg, mint egészséges. Nem csoda, ha a halál sejtelméi ott röpködtek körülötte és belopóztak költeményeibe: innen van, hogy a halált sohasem emlegette oly sűrűn, mint itt és ekkor kelt verseiben. A halálvágy egyikből sem esendül ki erősebben és meghatóbban, mint ebből az ismeretes rövidke dalából, melyet nemcsak hangulat, hanem hely és idő is sugallt és amely talán éppen karácsony napján kelt.

Az István malom vámozáltatja és dacálá feleinek kellemes ünnepeket kíván.

Belvárosi Takarékpénztár Rt.
Budapest, debreceni fiókja
Ioglalkozik a bankügylet minden ágával

Telefon 19-52, 20-40, 21-25.

**Óska
enekara
sikál.**

— tépődik Béni

ény megmaradt,
költhették volna
g napok alatt.

de hát már azt se

rástottogja: — Meg,
ősiünk Budapesten
szelvényeket.

meglepetés érte,
éghez betért,
ily remekű

n szelvényekért.
pengő ára szelvényt
a társaság.
otthon Béni

gy csalafintaság!

**gyár
zv. Társ.**

sonyjai

még folytak a já-
k színészai között
merőse. De nem
társak segítettek
bb a jegyszédő,
zseféné, aki befo-
Éz a házikó a vá-
tt, a nagyváradi-
ív úton, amelyen
i halottat, talán a
dhaból, a katho-
is, amely ott és
aint majdnem egy
Petőfi e szomorú
y szobájában töb-
nelegedett, többet
lakott és ami leg-
többet volt beteg.
Nem esoda, ha a
t röpködtek körül-
k költeményeibe;
a halált sohasem
ün, mint itt és
ben. A halálvágy
ndül ki erősebben
mint ebből az is-
dalából, melyet
t, hanem hely és
amely talán éppen
a kelt.

n malom
cöltető és
lá feleinek
mes ünne.
kíván.

Alapítva 1910.

Fodor Testvérek

cégtulajdonos Fodor Lipót.

Villanyerőre berendezett menyasszonyi fátol és szemfedőgyár, te-
metkezési cikkek és mirtuszárak gyári raktára.

Debrecen, Szent Anna utca 2 sz.
Telefonszám: 28-46.

*Temetésre szól az ének,
Temetőbe kit kísérek?
Akárki! már nem földi rab,
Nálam százszorta boldogabb.*

*Itt viszik az ablak alatt;
Be sok ember sírva fakadt!
Mért nem visznek engemet ki,
Legalább nem sírna senki.*

Azonban Petőfinek egészséges szervezete csakhamar legyőzte a betegségét, nyomorából kiemelte irodalmi pártfogója, Bajza József, aki Pestről küldött neki segítséget és jó barátja, Pákh Albert, aki abban az iskolai évben Debrecenben jogászokodott és nevelősködött és aki többféle kép támogatta. A halálvágyat felváltotta az életkedv, a kétségbeesést a remény és önbizalom. Petőfi 1844 februárjában itt hagyja Debrecen, felgyalogol Pestre, ahol dicsőség vár rá, Vörösmartytól, Bajzától nyújtott babékoszorú, de tisztas kenyér is a *Pesti Divatlap* szerkesztőségében.

De Debrecenről nem feledkeznek meg, amint azt *Hejh Debrecen, Ha rád emlékezem!* kezdetű verse is bizonyítja. Nem panasz, nem keserűség adja tollára e sorokat, mert azokból a legjobb ízű humor árad s az egész költemény Debrecennek maradvány emléke a magyar irodalomban, úgyhogy számos visszhangja is támadt. Debrecen igyekezett is ezt a kedves megemlékezést meghálálni, ezért nevezte el Petőfi lakása környékét Petőfi térnek és ezért állított a Fogasné-féle lakóház, a mai Petőfi-tér 3. számú ház falára egy nagyon is egyszerű márványtáblát ezzel a nem egészen szabatos felirattal:

*E házban lakott
Petőfi Sándor
1844-ben.*

II.

A BOLDOGSÁG KARACSONYJA

Saját életének viszontagságai sodorták Petőfit Debrecenbe 1843-ban, a haza nagy eseményei, a szabadságharc hol fényes, hol borús fordulatai szólították ismét Debrecenbe 1848-ban.

Petőfi nemcsak hirdette: *Talpra magyar, hí a hazal*, de fel is kö-

Mindent együtt talál a METROPOLE-ban

- A szállóban: teljes komfort.
- A kávéházban: 100 ujságot.
- A sörözőben: 200 ételkülönlegesség és Bura Sándor cigány-muzsikáját.
- A tölkerthen: délutáni, esti táncot és Illiczky rádió jazzzenekarát.

Budapest, Rákóczi ut 58.

A Metropole valamennyi üzemi-
ben elfogadják fizetésként a Pro-
vincia kedvezményes pengőszel-
vényt.

tötte a kardot, mikor a nemzet és uralkodóház közti ellentétet csak legyőréssel lehetett kiegyenlíteni. Kinevezte magát honvédtisztá a debreceni zászlóaljhoz és október-novemberben honvédujencokat képez ki a debreceni porban és sárban. November második felében szabadságot kér, hogy meglátogassa feleségét, aki Erdődön a szüleinél, Szendreyéknél készül a legnehezebb női feladatra, az anyaságra. Erdőd azonban sokkal közelebb esett a szatmárhegyvidéki oláhokhoz, akik akkor már fel voltak bujtva a magyarság ellen, mint sem ott merte volna hagyni az imádott nőt és születendő gyermekét.

Az erdődi vár fényes és tágas lakából behozta tehát november végén Debrecenbe, a Harmincados utcába Ormós szabómester házába, amely az elején átalakítva ma is fennáll a Batthyányi-utca 16. szám alatt és amelyben a véletlen játékból 44 évvel később magam is laktam.

A megnyugtató érzést, a derűs örömet, hogy feleségét maga mellett és biztonságban tudja, csak fokozta Arany Jánosnak és feleségének a látogatása, akik december első napjaiban voltak Petőfiék vendégei és akiket Petőfi már akkor kiszemelt keresztszülőkül. December 15-én, pontban délben megszületik a várva várt gyermek és Petőfi lelkesedve, szinte elragadtatva tudatja a nagy eseményt Aranyékkal és kéri fel őket a Zoltán fiú keresztapjának és keresztanyjának. Aranyék azonban a háborús események és a zord téli idő-

53-ik
évtársulátát nyitja meg január 1-ével a
Kölcsönös Segélyző Egylet
Egy törzsbetét heti 50 fillér.

járás miatt nem tehetik meg másodsor az utat Szalontától Debrecenig, de Petőfi így is boldog és e boldogság örömezésével üdvözli gyermekét, *„Fiam születésére”* c. ismert költeményében. E művével teljessé teszi családi költészete körét, apja, anyja, testvére, menyasszonya és felesége után megénekli fiát is. E családi költemények miatt újabb esztétikusok polgáris, sőt biedermeier költőnek nevezgették Petőfit, amely jelzőkbe bizonyos kicsinylést vegyítettek. De mi ennek ellenére valljuk és hirdetjük, hogy Petőfi családi költeményei, melyek között ott találhatók a *Füstbe ment terv, A jó öreg kocsmáros, Szeptember végén, Minek nevezzelek?* stb., a magyar, sőt a világirodalomnak legragyogóbb gyöngyei közé tartoznak, amelyekre csak azért száll reá egy két perere a kicsinylő lehetet homálya, hogy aztán annál fényesebben tündököljenek.

Az 1848. évi karácsony tehát meleg és boldog családi otthonban találta Petőfit, szerelmes fiatal feleség és nagy reményekkel biztató csecsemő mellett. Az ő költői csillogása sem állott soha magasabban, hiszen forradalmi költeményei, csatadalai az egész országon végigzúgtak és közülük egyik-másik (*Élet vagy halál, Csatadal*) alig hogy megszületett, tízezrek ajkára hangzott vissza. A boldogság és költői dicsőség fészke, lélekandító és országrázó költemények termőhelye, Petőfi második debreceni lakása sem maradhatott jelö-

letlenül; ezért látunk a fent említett házon márványemléktáblát, ezzel a szintén nem elég pontos felirattal:

*Itt lakott Petőfi Sándor
családjával 1849-ben.
Hősi halálának felszázados
évfordulóján
a Csokonai-Kör
1899 július 31.*

Igen, mert Petőfi kiszakította magát a boldogság öléből, a szerető feleség és a szeretett gyermek karjai közül; 1849 januárjában elhagyta Debrecen, az erdélyi harcra ment, Bemnek lett hűségese hadsegéde, hogy a költői dicsőséget hadi hírnévvel egyesítse, hogy a költői babékoszorú mellé a vértanu fővaskoronáját tűzze fejére.

Petőfi kettős, tudniillik költői és hazafiúi halhatatlanságával elérte azt, hogy Debrecen nemcsak karácsonykor, hanem az év minden napján kegyelettel hódol emlékének, mikor egy nagy költőről és egy nagy magyarról akar emlékezni.

Debrecenben, 1935 december havában,

Karlos Albert,

— Akinek gyakran fáj a gyomra, bélműködése renyhe, mája duzzadt, emésztése gyengült, nyelve fehéressárga, étvágya megcsappant, annak a természetes *„Ferenc József”* keserűvíz csakhamar szabályozza a székletét, rendbehozza az emésztését, élénkíti a vérkeringését és jó közérzetet teremti.

T Á V I R A T .

Feladó hiv.:	Év:	Hó:	Nap:
Debrecen	1935.	december	karácsony

*Kellemes karácsonyi ünnepet kíván
kedves vásárlóközönségének*

a „Takarékság R. T.”

Debrecen, Deák Ferenc u. 6.

UJ VIDONI SZALÁMI

minden jobb fűszer-, csemege- és hentesáru üzletben kapható.

A MEGOLDÓDOTT MAYERLING TITKA

Rudolf előre látta a monarchia sorsát; utolsó levelében ezt írta hugának, Valériának: „Ha meghal a császár, vándoroljatok ki Ausztriából, mert a monarchiának vége van” — Rudolf és Vetsera utolsó levelei — Az utolsó k.vánság: „Ismesetek közös sirba, legalább a túlvilágon lehessünk boldogok.” — A császár nem engedte meg, hogy öngyilkossá lett fiának ezt a k.vánságát teljesítsék

Negyvenhat évvel ezelőtt, 1889 januárjának utolsó előtti napján a mayerlingi kastélyban, Baden mellett, holtan találták ágya előtt egy széken Rudolt, az egykori monarchia trónörökösét. A szobában a megvetett ágyon, állott homlokkal ott feküdt egy tizenhét esztendősen leány, Rudolf szerelmese: a szépséges Vetsera Mária báróné. Negyvenhat éven keresztül homály fűzte a mayerlingi drámát. Most rákadtam Vetsera Mária anyjának emlékirataira. Az egyetlen hiányzó dokumentumra, amely felfedi a titkot és megrázó erővel meséli el Rudolf és Vetsera Mária szerelmének, a mayerlingi drámának igazi és hűséges történetét.

Ezerhatszázötvenkilenc január harmincadikán, szerdán délután, sűrű köd ereszkedett a császárvárosra.

A Burg első emeletén, Erzsébet szalonjában meg kellett gyújtani a kandalábereket.

A széles kandallóban, Borghese Pauline hercegnő carrarai márványból faragott életnagyságú szobra mellett, széles hasábok égett pattogva.

Kicsnyi, arannyal szegett törékeny asztalnál, vörössel áthúzott rokokó fotóiban ült a felséges aszszony és vele szemben egy fiatal korfui ügyvéd — pár nappal előbb érkezett csak Hellaszból —, doktor Termojannisz Hóméroszról olvasott fel.

Az a fehérre lakkozott ajtó, amely a szalont Ferenczi Ida napali szobájától elválasztotta, egyszerre csak észrevétlenül kinyílt. És az ajtónyílásban megjelent Erzsébet társalkodójának és legmeghittebb barátnőjének alakja.

— Boesánatot kérek felség, hogy zavarom. Nopesa báró vár idekűnn. Igen sürgős ügyben kíván jelentést tenni... »

Erzsébet ideges lesz. Nem szeret, ha zavarják akkor, amikor

romantikus lelke Hómérosszal eszavarog. Leinti Ferenczi Idát:

— Látja, hogy most görög órám van. A báró úr várhat. Jöjjön később! »

És most olyasvalami történt, amire nem volt addig példa a

Rudolfnak egy ismeretlen fotográfiaja, röviddel a mayerlingi tragédia előtt készült és cigarettával a szájában ábrázolja a monarchia tragikus végű trónörökösét.

Habsburgok bécsi palotájában, Ferenczi Ida nem hagyja el a szalont, hanem odamegy a királynéhoz és magyarul a fülébe sugja:

— Nopesa báró igen rossz híreket hoz a trónörökös öfenségéről... »

Egy kézmozdulattal tudtára adja doktor Termojannisznak, hogy tűnjék el a szobából, a következő perében belép Nopesa báró, Erzsébet főudvarmestere és nem

telik bele egy újabb perc: Erzsébet hangos zokogással borul a törékeny asztal keskeny üveglapjára...

... A folyosó kőkövén már hangzik ruganyos lépte a császárnak.

Ferenczi Ida halotthalványan,

Vetsera Mária báróné utolsó fényképe. Ez a fotográfia 1888 november 5-ikén készült, a bécsi Adele fényképszalonban. Azon a napon, amilyen Mária báróné a Brattfisch kocsián először ment a Burgba Rudolfhoz. A fotográfia egy kópiáját a báróné szekrényében találták meg háttápján a következő feljegyzéssel: „1888 november 5. Először voltam náta.”

könnyekkel a szemében a szobájába siet.

Szinte észre sem veszi, hogy valaki várja.

Egy összetört öregasszony ül karjára támasztott fejjel a széken. Megismeri: Vetsera Helena báróné, Vetsera Mary anyja...

A szomorú napnak ebben az órájában az a hír érkezett Mayerlingből, hogy Vetsera Mary arzánnal megmérgezte Rudolt és aztán kiitta a méregpoharat. Nopesa báró ezt a hírt közölte Erzsébettel és Ferenczi Ida is így tudta a katasztrófát. A királynő barátnője szinte rikácsolva támadt Vetsera Helenére:

— Mit keres itt báróné? Mit akar? Kérem, távozzék azonnal! Sem én, sem más nem tudjuk magát most látni! »

De az öregasszony nem mozdult. Apatikusan egyre csak ezt hajtogatta: »Nekem azonnal beszélnem kell a császárnéval... »

— »Ez lehetetlen, különösen most! — felelte Ferenczi Ida, de Vetsera Helena nem tágitott.

— »Most jövök Tazfe gróftól. A leányom eltűnt. Már három napja semmi hír sincs róla. A trónörökös tudja, hol van a leányom... De senki sem akar a dologba avatkozni. Rajtam csak a császárné segíthet. Egyedül csak ő tudja viszszaadni a leányomat... »

Ferenczi Ida látja, hogy a szerencsétlen asszony még nem tud semmit.

Besiet Erzsébethez, aki — amikor jelenti neki Vetsera báróné látogatását — megkérdezi:

— Tudja már? »

— Nem! — feleli a társalkodónő.

... És az egyik anya elindul a másik szobába a — másik anyához... »

Másnap január hramincegyedikén, későn este egy fiakeren átvittek Vetsera Mary báróné hulláját a heiligenkreuzi klostrom temetőjébe és egy hét múlva, február ötödikén a kapueinus barátok bécsi kriptájában elhelyezték Rudolf szarkofágját is.

Akik tudói voltak a tragédiának, azokat elküldte Bécsből az udvar. Brattfisch, a híres fiakeres Rudolf gálans kalandjainak ismerője Amerikába hajózott. Sokan a templomban tették esküt arra

KIVALÓ HAZAI ÉS KÜLFÖLDI GYÁRTMÁNYU

Koresolyák

és más célszerű karácsonyi ajándéktárgyak nagy választékban

SESZTINA LAJOS

vaspagykereskedésben, Debrecen.

**DEBRECENI ELSŐ
TAKARÉKPÉNZTÁR**

ALAKULT 1846-BAN

Foglalkozik a takarékpénztári banküzlet minden ágával.

Angol Magyar Bank rt. Debreceni Fiókjá

Alaptőke és tartalék:
40 millió pengő.

Foglalkozik
a banküzlet minden ágával

... hogy amíg élnek, nem nyílik be-
szédre az ajkuk.

... Bécsben senki sem akart ér-
deklődni...

Egyedül Vetsera Helena bárónő,
a gazdag, okos és szép Baltazzi
Themistokles görög bankár leánya
nem maradt nyugton. Felforgatta
a leánya fehérneműs fiókját, meg-
szerezte a barátokhoz írott levele-
ket, kikérdezte a cselédséget és
amikor a gyanú és a rágalom had-
járata indult meg ellene, kinyom-
tatott egy könyvet. A címe: *Em-
lékirat*. Mi volt a célja vele?
Negyvennégy év után bajos lenne
megmondani. Ezernyolcszáznyolc-
vankilenc augusztus huszonkilen-
edikén nyomtatta ki Bécsben a
Johann N. Vernay nyomdája.

De másnap már valamennyi pél-
dány a bécsi rendőrség birtokában
volt.

Kraus rendőrigazgató maga tar-
tott házkutatást a nyomdában.

Lefoglalta a kéziratot, a szedést
és a kinyomtatott példányokat.

Reservat 3859. szám alatt jelent-
hette már 1889 augusztus 31-én a
kabinetirodának, hogy *Vetsera
Helena bárónő emlékiratai teljes
egészükben megsemmisítették*. A
király egyenes paarnesára — *Fer-
enc József sohasem kívánta ol-
vasni Vetsera bárónő könyvét* —
még a császári házi, udvari és ál-
lami levéltár sem jutott hozzá eh-
hez a könyvhöz.

Mindössze három példány mene-
kült meg.

Ezekből egy Amerikában van.
Valaki két évvel ezelőtt adta el
pontosan tízezer dollárért. Aki
megvette — nem hozta nyilvános-
ságra. Egy második példányról
annyit tudnak, hogy Angliába ke-

rült. A harmadikat — én találtam
meg. Kinél? Erről nem nyilatkoz-
hatom, mert ígéretet tettem rá...

Itt fekszik előttem a megsárgult
fedelű kis füzet. Nyolcvannyalc
oldala van és minden oldalon húsz
nyomtatott sor.

Ha elolvasom: éreznem kell, *min-
den sora őszinte*.

Ezt a könyvet az anya írta a —
lányáról.

Nem védi őt. Azt mondja róla az
utolsó oldalon: *«A szerencsétlen,
aki a heiligenkreuzi temetőben
nyugszik, súlyosan vétett Isten és
az emberek törvényei ellen. De
bűneiért meglakolt és a vétkét ki-
engesztelte.»*

Es ha elolvasom ezt a kis füzetet,
éreznem kell azt is, hogy *minden,
minden, ami eddig Nayerlingről
megjelent, többé-kevésbé nélkülözi
az igazságot*. Az egyikben több, a
másikban kevesebb a romantika.
Mindenkori hozzátett valamit ahhoz,
amit hallott.

Egyesegyedül Vetsera Helena

Gyomorgörcs, kólika étvágytalanság és általában gyomorbetegknél a legkitünőbb házi- szer a

Hollandi gyomorcseppek

Kapható: Piac uca 31.

Mihalovits Jenő

gyógyszertárban Debrecen. Telefon: 95.

*bárónő emlékirataiban találjuk
meg a mayerlingi tragédia okát,
előzményeit, szereplőinek a leg-
apróbb niánszig való hajszálpont-
os jellemzését, de magának a tra-
gédiának leírását is.*

Vetsera Helena bárónő elégetett
könyve ad egyedül feleletet arra a
kérdésre: mi történt 1888 novembe-
rében, decemberében és 1889 ja-
nuárjában a bécsi Burgban, Ru-
dolf egykori legénylakásán és mi
történt 1889 január harmincadikán
a mayerlingi vadászkastélyban...
(Folytatjuk.)

sereg kapitánya, a másik sarok-
ban egy nagy üstben fő az ebéd.
A felesége főz.

A kapitány mielőtt megkezdendő
az ebédosztást, néhány szóval el-
mondja, hogy naponta százhar-
minec, száznegyven embernek ad-
nak ebédet, ami felváltva káposzta,
krumplileves, főzelék vagy gulyás-
leves szokott lenni. Elmondja,
hogy nem sok pénz áll a rendelke-
zésére és mindennap nagyon sokan
mennek el ebéd nélkül.

Aztán kiszól az ajtón és megin-
dul befelé a szomorú sereg. Ron-
gyosak, sárosak, reszkető öregek,
fiatal vénarcú asszonyok és gyere-
kek.

A kezükben csajka, lábos, csu-
por.

Sorba odaállnak a kapitány elé,
bemondják a nevüket, lakásukat és
hogy hányan vannak.

— Muszáj így csinálni — mondja
a kapitány —, mert sokan kétszer
is eljönnek az ebédért és nagyon
meg kell nézni, hogy ki nek adunk.

Egy őszhajú öreg egy repedezett
kösöggel esendesen meghúzódik a
többiek háta mögött. Hosszú fehér
haja lelóg a nyakára. Az egyik lá-
bájában egy lyukas csizma, a másikon
szalmacsutak. Kilóg belőle a láb-
újjja.

Flezsár bácsinak hívják.

Alázatos hangon rebegi el, hogy
ha lehet, most nagyobb adagot ad-
janak neki, mert szeretne egy kis
ételt eltenni vacsorára is. Mert na-
gyon régen nem vacsorázott már,
van már vagy tíz éve, hogy utol-
jára... Hát most az egyszer...

Dupla adagot kap az öreg Fle-
zsár bácsi.

Sárga arcú apró gyerek követke-
zik a soron. Rongyos kis vászoru-
ruha van rajta. Az ajka lila. Hau-
gosan vacognak a fogai.

Magyar Általános Takarékpénztár Rt. Budapest Debreceni fiókjá

Telefon: 34-50 és 14-96.

I. helyi bekebelezés mellett kölcsönöket folyósít. Financzírozási ügy-
letekkel előnyös feltételek mellett foglalkozik. Betéteket a legelő-
nyösebben gyümölcsöztet és azokat felmondás nélkül folyósítja.

A nyomor karácsonyünnepé: egy falat meleg étel

Karácsony...

Most ünnepi hangon kellene írni,
ünnepi szavakat és szent, áhítatos
ünnepi mondatokat. Mosolygó,
halk mondatokat kellene írni, ami-
ket megnyugodott szívvel olvasná-
nak az olvasók a karácsonyfa
alatt, írni kellene a karácsonyi
gyertyák villanó drága fényéről, a
karácsonyfa alatt csillogó szemek-
kel álló gyerekekről, az angyalok
énekéről és a betlehemesek szent
játékáról.

Ezekről kellene írni és mégis, ta-
lán megrontva egy kicsit ezt az ün-
nepi hangulatot, én másról írok.
Nem írok ezer karácsonyi gyertya
apró lángjairól, nem írok csillogó

gyermekszemekről és angyalok
énekéről.

A rongyokról írok, a könnyekről,
a hóról, ami megolvad az aszfalton
és ami beszívárog a lyukas talpa-
kon, a hideg szobákról, amikben
nem villognak a karácsonyi gyer-
tyák, a sorfalakról, amiket a nép-
konyhák előtt áll a rongyhadsé-
reg, az emberekről, akik nem szé-
gyelnek írni azért az egy tal meleg
ételért.

A rongyosok karácsonyáról írok.

A Hatvan uccán van az Údvad-
sereg debreceni csoportjának a
székhelye. A kapu alatt ember-
tömeg. Dél van. Ebédosztás.

A szűk kis konyha egyik sarká-
ban ül Csizsár Ernő, az Údvad-

Alapított 1866.

ARON MIKSA DEBRECEN

bor, ser- és szesznagykereskedés
gyümölcs-pálinkafőzde likőr és
rumgyar, szeszszabadraktár.

Telefon 20-13.

Gíró s-ám'a:
a Magyar Nemzeti Banknál

Magyar Országos Központi Takarékpénztár debreceni fiók

Debrecen, Ferenc József ut 36.

Sürgönyeim: Maktár. Telefon: 20-21.
Debreceni Közraktár és Kereskedelmi Rt. Debrecen.
Központi iroda: Telefon: Raktárházak:
Ferenc József ut 36. 20-58. Hid u. 16.

Mindenféle terményt legelőnyösebb áron vásárol és tárol. Elraktározott terményekre, borra, kedvező felételek mellett kölcsönt folyósít.

— Fázol? — kérdi a kapitány.
— Nagyon!... Pedig itt a konyhában meleg van — feleli halkán a gyerek és odahúzódik az üst mellé.
— Mért nem az anyád jött? Hiszen beteg vagy!
— Az anyám is beteg... Meg fog halni... — mondja a gyerek és összehúzza mellén a vaszonkabátot.

Ahogy megkapja a részét, odaáll a sarokba és azonnal enni kezd. Nézni is rossz, ahogy löki magába az ételt. A szeme izzik. Sápadt. Libeg. Egy pillanat alatt megeszi a felét.

Akkor hirtelen abbahagyja az evést. Kell a többi az anyjának... Bojti Józsefnek hívják a következőt. A vállá percenkint göresően megremegek. Szívögései szoktak lenni. Epilepsziás.

— A nyomortul van ez, uram — mondja lihegve —, meghalunk a télen, az anyámmal, uram. Olyan lakásunk van, hogy beesürog a tető az eső, oszt reggel mindég hosszú jégesapok lógnak lefelé a plafonról...

Erdei Mihály hatvankétéves napszámos, mikor megkapja a meleg ételt sírni kezd. Az örömtől.

Aztán elmondja, hogy öreg korára tekintettel nem vették fel az ínségmunkára, pedig ő még bírna dolgozni, pedig ő még elvégezné a munkát, hiszen „csak” hatvanhat éves. Utoljára az ősszel dolgozott. Felvágott egy félől fát és kapott érte másfél pengőt. A tavasszal is keresett. Felásott egy kertet, ötven fillért keresett. Többre nem emlékszik.

Most egy részeg ember bukik be az ajtón, esajkával a kezében. Rougyai sárosan tapadnak a testére. A haja kuszáltan beleomlik az arcába. Vigyorog.

— Már megint itt van — esóválja a fejét a kapitány. — Magának nem adunk! Maga nem érdemli meg!

A részeg egy darabig vigyorogva áll az asztal előtt, aztán minden átmenet nélkül sírni kezd...

— Dög vagyok, dög vagyok... — hajtogatja esukladozó hangon. Meg kellene nekem döglenni. És kifelé támolyog. Az ajtóból visszahívja a kapitány és teletölteti a esajkáját...

— Tessik beírni engem is, nagyságos jó uram — szólít meg egy asszony. — Hét gyermekem van és hat fillért kerestem máma a piacon. Debreceni Istvánnának, más néven Kiss Rózsának hívnak, mert teccik tudni, nem vagyunk hitesek az urammal, Tessik kiesínálni, hogy kapjunk valamilyen kis segélyt.

Csiszár Ernő kapitány elől lassan elfogynak a kenyéradagok. Az ezután sorakerülők már csak kenyér nélkül kapják a káposztát, aztán az is elfogy. A kapitány kijött a kapu alá és a még ott várakozóknak megmondja, hogy ők már nem kapnak ebédet. Elfogyott.

Az asszonyok könyörögnek, Sírnak. Zúgolódnak. Aztán elvonulnak üres esajkáikkal. Ehesen.

Egyedül egy magas, sápadt férfi marad a kapu alatt. Nines rajta kabát, csak egy rongyos ruha. Ing sines rajta. És a lábán ninesen cipő!

— Nines több ebéd — mondja neki újra a kapitány.

A férfi mozdulatlanul áll a kapunak támaszkodva, aztán lihegve mondja:

— Kell, hogy legyen! Értsék meg, kell! Ehes vagyok! Nagyon!... A kapitány odalép a férfi mellé és esendesen mondja:

— Jöjjön!

Magyar Általános Hitelbank

debreceni fiókja Ferenc József ut 45-47.

(Saját házában.)

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Telefon: 23-70, 23-71.

És bevezeti a lakásába. Leülteti az asztala mellé. Emmj ad neki. A sajtójából...

December van, Esik a hó. Karácsony van.

FÜLÖP LÁSZLÓ.

— A Nyilastelepi ref. olvasókör végleges bizottsága rendezésében a hó 25-én, karácsony első napján 6 órai kezdettel műsoros estét tart, — mely alkalommal színrekerül a „Lángtörés” c. irredenta dráma 4 felvonásban. Irta: dr. Széchy László. Belépődíj nines. A 60 és 50 filléres műsor megváltása kötelező. A zenét Szilágyi János közkedvelt zenekara szolgáltatja.

NAGY SZILVESZTER-EST az ARANY BIKÁBAN

A díszteremben:

br. Vay Lászlóné

ömeltősága védnöksége alatt, a vezetése alatt álló inségakció javára:

Az ujonnan díszített díszteremben az est szenzációja

Bordy Bella

a m. kir. Operaház primaballerinája táncszámaival,

POLONYI ELEMÉR

a budapesti zeneakadémia tanárának kíséretével.

BARHANGULAT,

FEJES—CSANAK jazz mellett.

Tánc

Hideg konyha. Fehér szalon árak.

Megjelenés estélyi ruhában.

Asztalokat csak asztalbiztosítással tartanak fenn.

Üvegterem és Bocskay terem:

Üvegterem kizárólag a vacsorázó vendégek részére fenntartva.

KÖCZÉ GYULA közkedvelt kombinált cigányzenekara.

Tánc

Teríték ára (előétellel P.3.80.)

Fehérszalon:

A közönség kedvencei:

MARTON LENKE,

GYÁRFAS LÁCI és

FERENCZY GYÖRGY

vidám, hangulatos jazz triója.

Tánc.

Kávéház és söröző:

KÖZNAPI ÁRAK.

Asztalrendelések: Személyesen az éttermi főpincéernél, vagy telefonon: 27-99.

hírek

A Debreceni Független Ujság pártoktól független politikai napilap Szerkesztősége és kiadóhivatala: Ferenc József út 49. sz. Telefon: 82-12.

Előfizetési ár: egész évre 20.—, fél-évre 10.—, negyedévre 6.—, egy óra 1.50 pengő. Külföldre ennek a kétszerese. Egyes szám ára hét köznépen 6 fillér, vasárnap 16 fillér.

Mindentudó

Ügyeletes gyógyszerárak:

„Mégváltó”, Piac ucca 18. „Tisza”, Jónap Aladár, Magoss György tér 9. „H. Rákóczi”, Arany S. A. örököse, Külsővásártér és Miklós ucca sarok, „Nádor”, Dr. Szankay Ába, Szent Anna ucca 64., Vigkedvő Mihály uccával szemben.

RÁDIÓMŰSOR:

SZERDA, DECEMBER 25.
Budapest I.

8.30: Hírek. — 9: Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. — Prédikál: Ravasz László dr. püspök. — 10: Egyházi ének és szentbeszéd a belvárosi piébánia-templomból. A szentbeszédet mise közben P. Bangha Béla dr. jézusársaságbeli házfőnök mondja. Eneket a templom énekkara, Harmat Artur vezetésével. — 11.30: Evangélikus istentisztelet a Bécsikapu-téri templomból. Prédikál: Varsányi Matyas dr. budai-vári lelkész. — 12.35: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. — 12.40: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. Vezényel: Fridl Frigyes. — 14.10: Hanglemezek. — 14.55: Az Operaház előadásának ismertetése. — 15: Az Operaház előadásának közvetítése. „Janosi és Juliska.” Mese 3 képből. — Utána kb. 17.50: „Csillagok tánc.” Irta: Tamás István. Felolvassa: Máthéné Lakner Klára. — 18.20: Kiss Lajos és cigányzenekara. — 19.10: „Berlin, Hamburg, Helgoland.” — Clementis Ervin dr. előadása (hanglemezekkel). — 19.50: Kamarazene heggedüre és cimbalomra. Előadja D. Dortheimer Stella, E. Suitson Ica és Láng Erzsébet. — 20.25: Hangjáték-előadás a Stúdióban. „Műsoréretel 1986-ból.” Helyszíni közvetítés a Mars—Föld bolygóközi éterpótló mérközésről. — 21.10: Hírek, sport- és ügétversenyeredmények. — 21.25: Közvetítés a Pátria-kávéházából. — Az Eröss—Spivinszki jazz-zenekar műsora. — 22.30: Bertha István szalonzenekara. — 0.05: Hírek.

Budapest II.

17.30: Hanglemezek. — 18.45: „A karkötőóra.” Molnár Akos elbeszélése. — 20.30: Hochstrasser Ferenc fúvólázik (zongorakísérettel).

CSÜTÖRTÖK, DECEMBER 26.

Budapest I.

9.45: Hírek. — 10: Egyházi ének és szentbeszéd a budavári koronázó főtemplomból. — A szentbeszédet mise közben P. Bóte Kornél szentdomokosrendi atya mondja. — 11.15: Görög

katholikus istentisztelet a Rózsák terén levő magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet mise közben, evangélium után Krajnyák G. dr. tb. kanonok plebános mondja. — 12.20: Időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. — 12.30: Bura Sándor és cigányzenekara. — 13.45: Hanglemezek. — 15: Harsányi Gizi mesél. — 15.30: A Mária Terézia 1. honvédegyezred zenekara, Vezényel: Figedy Sándor. — 17: „A magyar erdszék.” Nagyszalánczy Brunó miniszteri tanácsos előadása. (A földművelésügyi minisztérium rádióelőadó-sorozat.) — 17.30: „Karácsonyi énekek.” Előadja a Közponi Papnevelő Intézet énekkara. Bevezetőt mond és vezényel. Koudela Géza dr. — 18.15: „Időszerű közgazdasági kérdésekről.” Varga István dr. előadása. — 18.40: „Halló”-táncczenekar, Weigand Tibor énekszamaival. — 19.40: Sportközlemények. — 19.50: „Karácsony.” Drámai mese 3 részben. Dickens „Karácsonyi ének” c. elbeszéléséből. — 21.35: Hírek, sporteredmények. — 21.55: Budapesti Hangverseny Zenekar. Vezényel: Rajter L. — 23: Közvetítés a Kis Royal-étteremből, Pertis Jenő és cigányzenekara muzsikál. — 0.05: Hírek.

Budapest II.

17: „Budai színház.” Dr. Pukánszky Kádár Jolán előadása. — 17.35: Hanglemezek. — 18.45: „Edecs anyanyelvünk.” Halász Gyula előadása. — 20: Lukács Sári énekel (zongorakísérettel). — 20.35: Hírek.

PÉNTEK, DECEMBER 27.

Budapest I.

6.45: Torna. — Utána: Hanglemezek. — 10: Hírek. — 10.20: „Időszerű

60 éves a

apróságok.” (Felolvasás). — 10.45: „Ifjúsági közlemények.” (Felolvasás). — 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. — 12: Déli harangszó az Egyetemtemplomból. Időjárásjelentés. — 12.05: Akom Lajos férfi-énekőse. Tagjai: Kishonty József, Kormos László, Oláh József, Bodor Imre és Wissmüller M. — 12.40: Hírek. — 13: Illiczky László szalonzenekara. — 13.20: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 14.40: Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. — 16.10: A rádió diák-félfőrája: „Karácsony a braziliai őserdőben.” Molnár Gábor előadása. (Felolvasás). — 16.45: Időjelzés, időjárás-jelentés, hírek. — 17: Manchen Mariska gyermekdalokat énekel. — 17.25: Sportközlemények. — 17.40: Czicza József és cigányzenekara. — 18.45: „A magyar nép szerelme dalai.” — Jankovich Ferenc előadása. — 19.45: Részletek a „Broadway Melody 1936” c. filmből. — 19.50: Hanglemezek. — 20.15: A rádió külügyi jegyedőrája. — 20.25: Liszt kevéssé ismert magyar művei és átiratai. Zongorán előadja: Stefániai Imre. Bevezetőt mond: Major E. dr. — 21.30: Közvetítés a Magyar Olimpiai keret csapata és a prágai Hoki Club Rapid jégkorongmérkőzéséről a városligeti műjégpályáról. Beszélő: Pliuhár István. — 22.10: Hírek, időjárásjelentés. — 22.30: Állás-talan Zenészek Szimfonikus Zenekara. Vezényel: Melles Béla. — 23: Otlik György dr. angolnyelvű előadása: „European perspectives.” — 0.05: Hírek.

Budapest II.

15.30: Hanglemezek. — 19.40: „Egy büdös naplója.” Rádey Mária dr. előadása. — 20.15: Skolli Ottó gitározik. — 20.40: Hírek.

özy. Kardos Géza és Magoss Olga

tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy: donányarudját, melynek berendezése Torockai Oswald festőművész tanár terveire szert készült, 1935 december 28-án nyitja meg a városháza épületben, a volt Medvigy-féle trafik helyén.

ÖRÖM • ÉRTÉK • IRÓGÉP • HURAY

MERCEDES IRÓGÉPEK KÉPVISELETE, WERBŐCZY UCCA 2. IPARKAMARA. — Telefon: 17-93.

— A református egyház az adókezelési illeték leszállítását kéri a várostól. A debreceni református egyház az adó kezeléséért és behajtásáért a városi adóhivatalnak a kimutatott adóösszeg 7 százalékát fizeti. Most az egyház azzal a kéressel fordult a városhoz, hogy ezt a kezelési illetéket mérsékelje. Dr. Kölesey Sándor polgármester úgy határozott, hogy ezt a kérdést egy hatos vegyes bizottság vegye tárgyalás alá és ez tegyen a további intézkedés végett jelentést hozzá. A vegyes bizottságnak tagjaivá a város részéről a polgármester ki-nevezte a tisztí főügyészt, a főszámvevőt és az adóhivatal képviselőjét.

— Sulyos hosszantartó betegség esetén, anyagiak híján gyógyítatlanul fog megrokkanni, vagy családja pusztulását ölbetett kezekkel nézni az, aki nem gondoskodik bőles előrelátással és kis anyagi áldozattal az önkéntes betegbiztosítás révén saját magáról és családjáról. Felhívjuk olvasóinkat, hogy forduljanak bővebb felvilágosításokért a »Nemzeti« Balesetbiztosító R. T. betegbiztosítási osztályához. Debreceni fiók: Deák Ferenc utca 6. sz. — Szabadorvosválasztás x Ügynökökkel nem molesztálom érdeklődőim műtermében propaganda áram iránt. Szipál, udvari fényképész.

Becsey Pál huszárnak, Turányi Ferenc 3. h. gy. e. tizedesnek a II. o., a 2. népf. h. e. Zsikó János, Szűcs István, Kaszimir István tizedeseknek, Balogh József, Dobos Gábor, Györkei János, Szakos József, Répási Lajos, Hegedűs István járőrvezetőknek,

Sirkövet

márványból és műköből készít a **Debreceni Műkögyár R. T.** Füredő u. 2. Erdőbényei fekete sirkövek kizárólagos képviselője.

Szűcs Ignác, Katorin István, Poda László, Balogh József, Prodoszky Gyula, Dinics Sáva, Kótoma Pál, Teszari Antal, Kovács Pál, Kerek Mátyás, Nagy L. János, Boán Sándor, Varsányi József, Süttő Mihály, Fa Ferenc, Lóczi József huszároknak, Sós András tisztiszolgának, a 3. h. gy. e. Seres Gyula hadnagynak, Csajkos Gyula e. ö. ő. őrmesternek, Bajza István, Bisjak Maximilián e. csendőrőrmestereknek, Kovács Gyula, Rimóczi Pál szakaszvezetőknek, Cserép Imre, Vági András, Robot Lajos tizedeseknek, Bakator Gyula, Erdei József, Molnár Lajos, Nothnagel Rudolf, Schwartz Ferenc, Vég Imre őrmestereknek, Balla József,

megrendelést elfogad TELEFON: 21-11.

Dudra Emil, Fekete Lajos, Haragos István, Horváth Gyula, Király József, Kiss Imre, Korponai Lajos, Kovács Lajos, Nemes József, Orczai Péter, Papp László, Sándor Gábor, Simon József, Varga Lajos, Vincze András, Zacska János és Kun Farkas honvédeknek a bronz vitézségi érmét adományozta. A Katona Otthon Bellehemes

Karászy E. Ilona Piac u. 2., szeresheti be

játékot adott elő, amelyben szerepeltek a következő tanítójelöltek: Kovács Gábor, Nagy Miklós, Fazekas Sándor, Bornemissza Sámuel, Boros Ferenc, Kurdiós Kálmán, Móricz Árpád, Törő Kálmán, Bíró László, Szabó Károly, Pozsár Gyula, Gál Károly, Nagy László. A művészeti csillagot és szoboralakokat Némethy László szobrászművész készítette.

1915 DECEMBER 26., VASÁRNAP. Karácsony másodnapja. Lapszünet.

1915 DECEMBER 27., HÉTFŐ. Csapatunk előnyomulása a balkáni hadszíntéren tovább tart. Az oroszok a besszarábiai és a wolhyniai fronton támadásba kezdtek, de csapatunk visszaverték őket. Az olaszok ágyútűze a tolimeni hídjó egyes állásai

Debrecen 25, 20 és 10 évvel ezelőtt

1910 DECEMBER 25. VASÁRNAP. A Független Ujság 48 oldalas nagy karácsonyi számot adott. A sok rendkívül érdekes és neves emberek által írt cikkeket között cikkeket írt dr. Kardos Albert arról a kérdéssel, hogy felekezeti támogatott állami, vagy államilag támogatott felekezeti egyetem legyen-e a debreceni egyetem. Fejtegetéseit azzal fejezi be, hogy a Kollégium a

prémium Zoltán. A kereskedelemügyi miniszter díszes oklevéllel és 100 korona jutalommal tüntette ki Balla Jenő és 50 korona jutalommal Weisz Sámuel debreceni kefésségeket.

1910 DECEMBER 26., HÉTFŐ. Karácsony másodnapja. Lapszünet.

1910 DECEMBER 27., KEDD. Ünnept utáni lapszünet.

1915 DECEMBER 25., SZOMBAT. Montenegroban csapataink folytatták az ellenség üldözését. Az oroszok támadásait a besszará-

SZLIUKA

maga tudományos és erkölcsi hitvallását, a magyarság és műveltség szolgálatát akkor is elvégzi s talán biztosabban teljesíti, ha protestáns egyetemmel lesz.

A gazdászakról, amely messze földön híres volt, megírték az előkészületek. Bálanják lettek

Könyv, papír, írószer, zenemű

Benkó Bertalané, Csikos Sándorné, Domahidy Elemérné, özy. Farkas Lászlóné, Gass Gyuláné, Jármay Andrásné, Jármay Miklósné, Kerpely Kálmáné, Kolbenhaeyer Kálmáné, Krasznay Gáborné, dr. Magoss Györgyné, Moldován Lászlóné, Ormándy Jánosné, Rickl Antalné, Szabó Gyuláné, Szabó Miklósné, Szalay Józsefné, dr. Széll Lászlóné, Védnökök Benkó Bertalan, dr. Besskó József, dr. Csíkó Sándor, Domahidy Elemér, Gass Gyula, Herdicska Ernő, Jármay András, Jármay Miklós, lovag Kerpely Kálmán, Kolbenhaeyer Kálmán, Krasznay Gábor, dr. Kovács József, dr. Magoss György, Moldován László, Ormándy János, dr. Rácz Mihály, Rickl Antal, Sesztina Jenő, Szabó Gyula, Szabó Miklós, Szalay József, dr. Széll László, Vecsey Zoltán, Wess-

SZIKVIZGYÁR

biai határon visszaverték. A lardori megerősített területen és a tolimeni hídjó mellett lévő állásainkat a zolaz tüzéség hevesen bombázta.

Ferenc Salvátor főherceg lovag Kneusel Herdicska Aladár-nának, a DMKE kórház főnök-nőjének a Vörös Kereszt hadi-

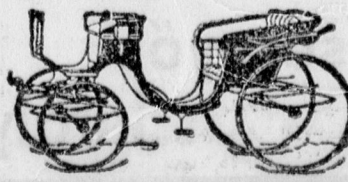
szükségletét

legelőnyösebben

éktményes II. o. díszjelvényét adományozta.

A király Viczián Elek 2. h. h. e. őrnagynak, Altorjay György 2. h. h. e. főhadnagynak a hadi-éktményes III. o. katonai érdemkeresztet, Vida János 3. h. gy. e. főhadnagynak a III. o. hadi-éktményes vaskoronarendet adományozta és egyben elrendelte, hogy Horváth József 3. h. gy. e. főhadnagynak a legfelsőbb dicséret elismerés tudtul adassék.

A hadseregőparancsnokság a 2. népf. h. e. Tajd József, Csellár Gyula őrmestereknek, Pelyhe Mihály, Széll József szakaszvezetőknek, Akrós Ferenc tizedesnek,

Kocsik minden alakban **RIESZ HENRIK** kocsigyár, Debrecen.

ellen egész napon át tartott. Az Altissimo északi lejtőjén egy olasz század előrelérését visszavertük. Az olaszok a doberdói front déli része ellen is közvetlen kísérleteket tettek.

A király Vass Antal 39. gy. e. ref. tábortól lelkésznek a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a katonai érdemkereszt szalagján, Seidler Vince 39. gy. e. hadnagy-számeivőnek az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, Katalin Ferenc 7. h. e. őrmesternek, Galambos Péter es. őrmesternek, Oláh András e. esendőrőrmesternek, Koberstein Lajos tábortól esendőrnek a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta. A hadsereg főparancsnokság Bogolán János 2. h. h. e. huszárnak a II. o., Dett András tizedesnek, Magyar Imre és Pakulár József huszároknak a 2. h. h. e. a bronz vitézségi érmét adományozta.

A honvédelmi miniszter Soós Mihály 3. h. gy. e. hadapródjelöltet zászlóssá nevezte ki.

A hadsereg főparancsnokság Granát Ernő 39. gy. e. hadapródnak a nagy ezüst érdemet adományozta.

1925 DECEMBER 25., PÉNTEK.

A Független Újság 48 oldalas nagy karácsonyi számot adott. A vezércikket dr. Ballazár Dezső írta. Dr. Magoss György polgármester a Független Újságnak adott interjúban hatalmas programot mondott el.

Kohn Sarolta és Szenes Jenő házasságát kötötték.

A presbiterválasztáson új presbiterek lettek: főgondnok Nagy József, presbiterek Sass Béla, Szeremley Béla, dr. Ecsedy István, dr. Papp Ferenc, dr. Hettesheimer Ernő, Boér Károly, Kovács János, Széll István, Karsay János, Jency Mihály, Barcza Barna, Mészáros József, Tarr Imre, F. Szabó József, dr. Papp Károly, dr. Veress István, dr. Jakucs István, dr. Demeter István, Siposs Imre, Ormós Lajos, Molnár János, Juhász József, Benyhe Imre, Fekete Máltyás, Hatvani Sándor, Pelyvás Lajos, Ady Lajos, Bacsó Pál, dr. Balla Bertalan, Erdői Péter, Erdélyi Sándor, Filep Endre, Harsányi Imre, Haty Kálmán, Jóna János, dr. Juhász Nagy Sándor, H. Kiss József, Kovács József, Kiss Ferenc, Márton Gyula, Moritz Ferenc, Salánky Mihály, Sági István, dr. Szabó Ferenc, Szabó József, Varjassy Gyula, Varjassy Imre, Nyilas István, dr. Gyöngyössi József, Verzár Frigyes.

A Nyugat legutolsó száma a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik Kardos László debreceni író-tanár novellájáról.

1910 DECEMBER 26., SZOMBAT. Karácsony másodnapja. Lapszűnet.

1910 DECEMBER 27., VASÁRNAP. Lapszűnet.

1910 DECEMBER 28., HETFO. Rendes lapszűnet.

A Csokonai-kör közgyűlése. A Csokonai-kör e hó 27-én, pénteken délután hat órákor, a város háza közgyűlési termében közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Jelentés a kör működéséről. 2. Költségvetés és zárószámadás tárgyalása. 3. Tisztikar és választmány kiegészítése. 4. Esetleges indítványok. A kör elnöksége kéri a tagokat, hogy a közgyűlésen megjelenni szíveskedjenek.

Izraelita istentiszteletek. A Deák Ferenc uccai templomban december 27-én pénteken délután 3 óra 35 perckor szombatköszöntő ima Szombaton reggel egyenyed 8 órákor Délután 3 órákor. Szombati végű ima fél 5 órákor. — A Kápolna uccai templomban szombaton reggel fél 8 órákor. Dél előtt fél 11 órákor. Egyébként, mint a Deák Ferenc uccai templomban. Hétköznapokon reggel háromnegyed 7 órákor, délután 4 óra 5 perckor. Pénteken este és szombaton délelőtt a kántor és az énekharang Kápolna uccai templomban funkcionál. — A templom fűtve van.

x Borsodi község P 240 100 kg. ként Grünfeldnéi, Hatvan ucca 21. Telefon 29 82.

Istentiszteletek a baptista imaházban. A Szappanos ucca 23 szám alatt levő imaházban szerdán délelőtt fél 9-től fél 10-ig imaáhitat, fél 10-től fél 11-ig prédikáció; délután 6-tól 7-ig prédikáció, 7-től 9-ig gyermekünnepély a karácsonyfa alatt. Csütörtök délelőtt 10-től 11-ig prédikáció, délután 6-tól 7-ig prédikáció, 7-től 8-ig vallásos estély vegyeskar és zenészmókkal.

CSINALTASSON SZILVESZTERRE

A NYILASTELEPI REF. OLVASÓKÖR vizsgái bizottsága saját rendezésében e hó 25-én, karácsony első napján 6 órai kezdettel műsoros estét tart, mely alakommal színpadon a „Lángtűz” c. irredenta dráma 4 fejeletben, írta dr. Székely László. Belépődíj nincs. A 60 és 50 filléres műsor megváltás kötelező. A zenét Szilágyi János közkezdett zenekara szolgáltatja.

x Szegedi paprikát, fűszereket disznóoltásra olesót, jót Jónasznál vegyen. Csapó 37.

x Kémény- és parosok szakosztály e hó 29-én, azaz vasárnap délelőtt 9 órai kezdettel az ipartestület tanácstermében igen fontos ügyekben ülés tart.

x Igyon Alföldi malátakávé 3% szemeskávé van benne. 10 dg 12 fillér. Mindenütt kapható.

Jómeneteli élelmiszerüzlet forgalmas helyen átadó. Cím a kiadóban.

Karácsonyi táborozás a frontarcoknál. December 25-én, szerdán, karácsony első napján pont 6 órai kezdettel ünnepi táborozás lesz a Frontarcos Főcsoport újonnan átalakított összes helyiségeiben (Régi postaépület, Piac ucca 36. sz.). Igen kellemes meglepetésben lesz részük mindazoknak, akik e táborozáson megjelennek. — Bajtársak! Legyünk ott mindnyájan és töltsük együtt a karácsonyi ünnepeket, úgy, mint kint a harcúton — bajtársian!

Jókarban levő fekete csikóbundát veszek. Gazdák lerakata, Hatvan u. 2.

Vagyonmentő Hunyadi u 18 Mindent vesz, elad, cserél. Műtárgyak, varrógépek, gramofon. emezek.

Karácsonyi mulatság a Munkás-Oththonban. Karácsony első napján, szerdán este 8 órai kezdettel kellemes szórakozást nyújt a Munkásvezeték műkedvelő-gárdája által a Munkás-Oththonban (Margit-fürdő) rendezendő nagyszabású kabaréval egybekötött táncestély lesz. A műsor keretében fellépnek: G. Geizer Ibika, K. Balogh Mária, Kocsis Mancika, Végh Gizike, Tóth Gizike, Ács Irmuska, Bartha József, Ajtai Béla, Geng György, Balogh István, Kovács Lajos, Gyulai József, Réty Gyula, Marosi István és Kiss Sándor. Belépő-jegy ára 50 fillér. — Tánc 2 óráig.

VILLANYONDOLÁST 5 pengőtől Békényi Sárdornál

x Veesey Antal áll. vizsgázott fogász fogászatát Szent Anna u. 6. alá helyezte.

Az Ajtosi Dürer Céh nemzetközi exlibris és grafikai kiállításának tekintettel a nagy érdeklődésre. Karácsony másodnapján délelőtt 9-11-ig, délután 4-7-ig nyitva lesz.

x UJÉVRE ajándéknak levél tárcák, pénztárcák, retikülök, neszszerek, irattáskák, cigarettatárcák dus választékban Feuermann bőrdíszes-művésznél. Piac ucca 26.

x Cipőüzletemet Nagyvárd ucca 10. alá helyeztem. Ezáltal áruimat olesón árusítom. Nagy János, cipész-mester.

METEOR MOZAIKA MÚSORA

Karácsony első napján: Igazi leány. Katharine Hepburn, John Barrymore világfilmje. — Megelőzi: Szív a törvény előtt. Irene Dunne leghatalmasabb dramája. Karácsony második napján: Arany. Izgalmas kalandordrámája Hans Albers, Brigitte Helm főszereplésével. Megelőzi: Kairó. Előadások: 3, 5, 7, 9 órákor.

Daróczy Duci kozmetikai intézetét újjévkor Simonffy u. 5. sz. alatt (L. em.) megnyitja. Bejárati. Simonffy u. 5. sz., vagy József kir. hg. u. 8. sz. Legmodernebb arcopótlások, pakkolások, nappali és esti kikészítések.

x Fajós Iabakra orthopéd cipőt felelősséggel készít Pinczés, Degenfeld-tér 10.

Az »Egyesült Tégláskerti Olvasókörök« műkedvelő ifjúsága karácsony első napján d. u. 5 órákor a kör előadói termében (Balaton u. 26. sz.) nagyszabású jelmezes magyar néptáncokkal egybekötött műkedvelő előadást rendez. Az előadást betanította és rendezi Mészáros Sándor. A magyar néptáncok közreműködnek: Molnár Irénke, Ujváry Ilonka, Mészáros Sándor, Kovács Mihály. — Boros Gyuszi és zenekara muzsikál. — Műsor után tánc.

GAMBRINUS ATJÁRÓBAN

x Orvosi műszerész lúdtalp betét, gipszmunka után készít Szabó, Piac 42.

HIRTELEN HALÁL AZ ERDŐBEN Balog Daniel 27 éves, álmosszerűen hirtelen délután fát vágott az erdőben. Favágás közben hirtelen rosszul lett, megszédült és a földre zuhant ájulva terülve el a fa mellett. Mire társai hozzámentek akkorára már meg is halt. A megejtett orvosi vizsgálat szerint a halat szívvércúlás okozta. A temetési engedélyt megadták.

Karácsonykor vagy jó bort, vagy semmit se igyunk! Szíveskedjék borárlapunkat kirakatunkban megtekinteni. Esterházy esemege-üzlet, Piac 30.

ELŐADÁS A CSECSEMŐK ÉS GYERMEKEK HELYES TAPLÁLÁSÁRÓL. A Katolikus Népszövetség 2-ik körzete, mely Aczel Annus elnöklése alatt működik, a szoboszlói úti elemi iskolában minden kéthétben értékes előadásokat rendez. Most a legközelebb január második vasárnapján dr. Erdélyi László gyermek és helygyógyász szakorvos tart nagyon fontos kérdésekről a csecsemők és gyermekek helyes táplálásáról előadást.

x Bricsesz nadrágot készítessek Tóth Gábor úriszabónál, Royal-épület.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A SZÍNHÁZ MŰSORA: SZERDA délután 3 órákor olesó helyárrakkal: Három ember a hóban. — Délután 6 órákor olesó helyárrakkal: Százhuszas tempo. — Este 9 órákor: Az esernyős király.

CSÜTÖRTÖK délután 3 órákor olesó helyárrakkal: Aki mer, az nyer. — Délután 6 órákor olesó helyárrakkal: A három sárkány. — Este 9 órákor: Az esernyős király.

PÉNTEK este 8 órákor: Az esernyős király. (B. 11. bérlet.) SZOMBAT este 8 órákor: Az esernyős király. (C. 11. bérlet.)

A Csokonai Színház karácsonya

2 nap 6 sláger!

I. nap — Szerda.

Délután 3 órákor olesó helyárrakkal az idény sláger operettje:

3 ember a hóban

Délután 6 órákor olesó helyárrakkal a vigjátékok — vigjátéka!

120-as tempó

Este 9 órákor a legnagyobb operett sláger:

Esernyős király

II. nap — Csütörtök.

Délután 3 órákor olesó helyárrakkal kacagtató operett sláger:

Aki mer -- az nyer

Délután 6 órákor olesó helyárrakkal KARDOSS GÉZA felléptével elgányzenés vigjáték sláger!

3 sárkány

Este 9 órákor a legnagyobb operett sláger:

Esernyős király

első napján: Igazi ne Hepburn, John...
 második napján: ...
 harmadik napján: ...
 negyedik napján: ...
 ötödik napján: ...
 hatodik napján: ...
 hetedik napján: ...
 nyolcadik napján: ...
 kilencedik napján: ...
 tizedik napján: ...

Új kozmetikai szalon, hol mindenemü szépségápolás, esti kikészítést végzik, Degenfeld tér 2., Kéltvári fodrászszalonban, teljesen elkülönített helyiségben. Olcsó árak!
 Kössön betegbiztosítást! Nemzeti Balesetbiztosító R. T. Debreceni fiók: Deák Ferenc utca 6. sz. Szabad orvosválasztás!
 A POEL-CODEK JÓTEKONYSAIGI EGYLEI helyiségében (József k. hg. u. 19. sz.) a péntek esti istentisztelet fél 4 órakor kezdődik, szombat reggel pedig fel 9-kor. Szombat d. u. fél 3-kor téraelőadás. Szombat este fél 7-kor az orth. izr. hitközség tanács-termében (József k. hg. u. 49. sz.) az orth. és st. quo izr. iskolák tanulói között szeretetadományokat osztanak ki, mely alkalomra — pontos megjelenést kérve, — a híveket és tanítványokat ez uton tisztelettel meghívja az elnökség.
 Kölnivizek, mosdószappanok, kozmetikai cikkek ünnepi ajándékul olcsón Kránczy-féle illatszer-tárban beszerezhető, Hunyadi uca 12.
 Magyar nótászen Molnár Irénke, Mészáros Sándor, Boros Gyuszi zsikál. — Műsor

BRINUS ROBAN

erész lúdtalp be...
 27 éves, álmos...
 fát vágott az er...
 rosszul a földre zuhant...
 Mire...
 akkora már meg...
 orvosi vizsgálat...
 megadták. 3380

CECSEMŐK ÉS YES TÁPLÁLÁSA
 Népszövetség 2-ik...
 Annus elnöklése...
 boszlói úti elemi is...
 hetben értékes elő...
 ost a legközelebb...
 sárnapján dr. Er...
 és belgyógyász...
 fontos kérdése...
 mek helyes tápl...

MŰVÉSZET

MŰSORA:
 3 órakor olcsó...
 három ember...
 u. 6 órakor olcsó...
 zhúzas tempo...
 Az esernyős

3 órakor...
 i: Aki mer, az...
 6 órakor olcsó...
 három sárkány...
 Az esernyős

3 órakor: Az eser...
 11. bérlet.)
 6 órakor: Az eser...
 1. bérlet.)

— ORVOSI HIR Dr. Erdélyi László gyermek e. belgyógyász szakorvos Bethlen uca 26. szám alatt orvosi rendelőjét megnyitotta.
 x Új kozmetikai szalon, hol mindenemü szépségápolás, esti kikészítést végzik, Degenfeld tér 2., Kéltvári fodrászszalonban, teljesen elkülönített helyiségben. Olcsó árak!
 x Kössön betegbiztosítást! Nemzeti Balesetbiztosító R. T. Debreceni fiók: Deák Ferenc utca 6. sz. Szabad orvosválasztás!

— A POEL-CODEK JÓTEKONYSAIGI EGYLEI helyiségében (József k. hg. u. 19. sz.) a péntek esti istentisztelet fél 4 órakor kezdődik, szombat reggel pedig fel 9-kor. Szombat d. u. fél 3-kor téraelőadás. Szombat este fél 7-kor az orth. izr. hitközség tanács-termében (József k. hg. u. 49. sz.) az orth. és st. quo izr. iskolák tanulói között szeretetadományokat osztanak ki, mely alkalomra — pontos megjelenést kérve, — a híveket és tanítványokat ez uton tisztelettel meghívja az elnökség.
 x Kölnivizek, mosdószappanok, kozmetikai cikkek ünnepi ajándékul olcsón Kránczy-féle illatszer-tárban beszerezhető, Hunyadi uca 12.

— Házasság. Balogh Lajos és Arany Erzsébet f. hó 24-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)
 — A borbély- és nőfodrászüzletek zárórja szilveszterkor és újévkor. A szakosztály elnöksége ezúton értesíti a nagyközönséget, hogy szilveszterkor este 9 óráig tartják nyitva üzleteiket, január hó 1-ső napján pedig déli 12 óráig. Déli 12 órától pedig üzleteiket zárva tartják.
 x Olcsó ajándéktárgyak karácsonyra Ekszerházban Piac utca 40. sz. Szögletes puderdoboz 1.50.
 — A hétvégi menettérít jegyek érvénye. A Máv. igazgatósága közli, hogy a szilveszteri és újévi ünnepek alkalmából a hétvégi menettérít jegyek érvénytartamát december hó 28. déli 12 órától 1936. évi január 2. déli 12 óráig terjeszti ki.
 — ADOMÁNY. Dr. Kölcsey Sándorné a társadalmi inségakció során rendelkezésre állott adományokból a Vásárpenztár Részvénytársaság által megajánlott ezerkét száz csomag teperőt a Népjóléti Hivatalhoz juttatta el a népkonyhán ebédlő szegények részére. A csomagok kiosztása ünnep szombatján történt.

— Werbőczy uca 12. egyemeletes bérház szabadkézből eladó.

— Szók kérelme. Debrecen vezetősége az inségmunkák során a volt katonai lőtér golyófogójánál olyan sí lesikló és ugrópályákat létesített városunk haladó sízői részére, amilyen síkságon épült városban sehol a világon nincs, de hazánkban is kevés hegyvidéki városban van, illő tehát, hogy gondját viseljük, óvjuk s ne rongáljuk a sípályát. Ezek előrebocsátása után a sízők nevében is tisztelettel kérem Debrecen minden rendű és rangú lakosságát, hogy se ne gyalogoljon, még kevésbé lovagoljon fel a sí pályákra, mert a lovak patái valósággal szétvágják a pályát, a gyalogosok pedig használatatlanná tapossák le a havat. De kérjük a kezdő sízőket, azonkívül a szándózókat s rödlizőket is, hogy erre a célra a víztoronytól északra a klinikával szemben létesített megfelelő terepet használják, míg a golyófogói sípályánál szánkóznai, rödlizni s a kezdőknek sízni — amellet, hogy a haladó sízők pályáját erősen rongálják — még veszélyes is. Hadházy Dezső, testnevelési tanár.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.
 x Ha otthonát elhagyja a Budapestre visz útja, keresse fel a Parkszállót, ott elfelejti búját-baját.
 — Karácsonyi táncestély a Koronában. Első nap táncvizsga reggelig iparosoknak és kereskedőknek. Másodnap ösztanc. Új tanfolyam harmincadikán kezdődik.
 — Ajándékul könyvek, dísztárgyak Gárdosnál, Püspöki palota. Allandóan bővülő nagy kölcsönkönyvtár.
 — ÉHEZŐ CSALAD. Bereczky Sándor 62 éves munkanélküli napszamos tizenegy gyermekével és nagybeteg feleségével a legnagyobb nyomorban él. Vendég uca 49. szám alatti lakásán. Bereczky Sándor véglegküzdötte a világháborút, tizenegy sebet kapott, teljesen munkaképtelen. Azok a jószívű emberek, akiknek van rá módjuk, juttassanak valamilyen adományt a hazájáért megszenvedett embernek és szerencsétlen családjának.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.
 x Ha otthonát elhagyja a Budapestre visz útja, keresse fel a Parkszállót, ott elfelejti búját-baját.
 — Karácsonyi táncestély a Koronában. Első nap táncvizsga reggelig iparosoknak és kereskedőknek. Másodnap ösztanc. Új tanfolyam harmincadikán kezdődik.
 — Ajándékul könyvek, dísztárgyak Gárdosnál, Püspöki palota. Allandóan bővülő nagy kölcsönkönyvtár.
 — ÉHEZŐ CSALAD. Bereczky Sándor 62 éves munkanélküli napszamos tizenegy gyermekével és nagybeteg feleségével a legnagyobb nyomorban él. Vendég uca 49. szám alatti lakásán. Bereczky Sándor véglegküzdötte a világháborút, tizenegy sebet kapott, teljesen munkaképtelen. Azok a jószívű emberek, akiknek van rá módjuk, juttassanak valamilyen adományt a hazájáért megszenvedett embernek és szerencsétlen családjának.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.
 x Ha otthonát elhagyja a Budapestre visz útja, keresse fel a Parkszállót, ott elfelejti búját-baját.
 — Karácsonyi táncestély a Koronában. Első nap táncvizsga reggelig iparosoknak és kereskedőknek. Másodnap ösztanc. Új tanfolyam harmincadikán kezdődik.
 — Ajándékul könyvek, dísztárgyak Gárdosnál, Püspöki palota. Allandóan bővülő nagy kölcsönkönyvtár.
 — ÉHEZŐ CSALAD. Bereczky Sándor 62 éves munkanélküli napszamos tizenegy gyermekével és nagybeteg feleségével a legnagyobb nyomorban él. Vendég uca 49. szám alatti lakásán. Bereczky Sándor véglegküzdötte a világháborút, tizenegy sebet kapott, teljesen munkaképtelen. Azok a jószívű emberek, akiknek van rá módjuk, juttassanak valamilyen adományt a hazájáért megszenvedett embernek és szerencsétlen családjának.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.
 x Ha otthonát elhagyja a Budapestre visz útja, keresse fel a Parkszállót, ott elfelejti búját-baját.
 — Karácsonyi táncestély a Koronában. Első nap táncvizsga reggelig iparosoknak és kereskedőknek. Másodnap ösztanc. Új tanfolyam harmincadikán kezdődik.
 — Ajándékul könyvek, dísztárgyak Gárdosnál, Püspöki palota. Allandóan bővülő nagy kölcsönkönyvtár.
 — ÉHEZŐ CSALAD. Bereczky Sándor 62 éves munkanélküli napszamos tizenegy gyermekével és nagybeteg feleségével a legnagyobb nyomorban él. Vendég uca 49. szám alatti lakásán. Bereczky Sándor véglegküzdötte a világháborút, tizenegy sebet kapott, teljesen munkaképtelen. Azok a jószívű emberek, akiknek van rá módjuk, juttassanak valamilyen adományt a hazájáért megszenvedett embernek és szerencsétlen családjának.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.
 x Ha otthonát elhagyja a Budapestre visz útja, keresse fel a Parkszállót, ott elfelejti búját-baját.
 — Karácsonyi táncestély a Koronában. Első nap táncvizsga reggelig iparosoknak és kereskedőknek. Másodnap ösztanc. Új tanfolyam harmincadikán kezdődik.
 — Ajándékul könyvek, dísztárgyak Gárdosnál, Püspöki palota. Allandóan bővülő nagy kölcsönkönyvtár.
 — ÉHEZŐ CSALAD. Bereczky Sándor 62 éves munkanélküli napszamos tizenegy gyermekével és nagybeteg feleségével a legnagyobb nyomorban él. Vendég uca 49. szám alatti lakásán. Bereczky Sándor véglegküzdötte a világháborút, tizenegy sebet kapott, teljesen munkaképtelen. Azok a jószívű emberek, akiknek van rá módjuk, juttassanak valamilyen adományt a hazájáért megszenvedett embernek és szerencsétlen családjának.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.

— Zongora, olcsó és modern, olcsó áron eladó Hangolás, javítás logmezbizhatóbb. Hunyadi u. 18.
 x Ha otthonát elhagyja a Budapestre visz útja, keresse fel a Parkszállót, ott elfelejti búját-baját.
 — Karácsonyi táncestély a Koronában. Első nap táncvizsga reggelig iparosoknak és kereskedőknek. Másodnap ösztanc. Új tanfolyam harmincadikán kezdődik.
 — Ajándékul könyvek, dísztárgyak Gárdosnál, Püspöki palota. Allandóan bővülő nagy kölcsönkönyvtár.
 — ÉHEZŐ CSALAD. Bereczky Sándor 62 éves munkanélküli napszamos tizenegy gyermekével és nagybeteg feleségével a legnagyobb nyomorban él. Vendég uca 49. szám alatti lakásán. Bereczky Sándor véglegküzdötte a világháborút, tizenegy sebet kapott, teljesen munkaképtelen. Azok a jószívű emberek, akiknek van rá módjuk, juttassanak valamilyen adományt a hazájáért megszenvedett embernek és szerencsétlen családjának.

Egy apróhirdetés egyszeri költsége 10 szög két naplaponban, a Debreceni Független Ujságban, a Debreceni Ujságban HÉTKÖZNAP 60 FILLER, VASÁRNAP 60 FILLER.

Apróhirdetések

Vestag betűvel azedett szavak duplán számítanak. — Üzleti hirdetésre más tarifa. — Felvilágosítással közszolgálatunk — Apróhirdetéseket este 8 óráig felveve a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Ferenc József-út 49. szám. Telefon: 32-12

HAZASSÁG

Házasulandók,
 nagy férjhez menni óhajtok forduljanak bizalommal nagy összeköttetéssel rendelkező irodámhoz. Házasságközvetítő iroda. Debrecen. Széchenyi uca 7.
 3380

Férjhez menne
 36 éves gyermektelen özv. nyugdíjas tisztviselő. — Erdeklődőknek felvilágosítást ad Pozsgay ujságüzlete, Újfehértó.
 3675

Saját
 ingatlanl férjhez menne jó megjelenésű özv. asszony, 30—40 éves lath nyugdíjra képes. »Szolid« jellegű.
 1347

Szigorúan
 magánhirdetés. Kinevezett tanárnőt vagy tanító. öt feleségül vennék. Régi erdélyi keresztény tanári családból származom. Harmincas évek derekán lévő, több nyelvet beszélő, zene-tudó, biztos állásban lévő dupla diplomás vagyok. — Válaszleveleket a kiadóba kérek: Viribus Unitis« jellegű.
 1320

LEVELEZÉS

Tűzfát, szent,
 kokszot, brikettet a legjobb minőségben 100 kg-ot már házhoz szállítva katonatiszteknek, altiszteknek. »Unió« tagoknak havi részletfizetésre is készpénzárón szolgál ki Halász Bertalan »Margit« tüzi és szénkereskedése »Margit«-fürdő mellett. Telefon: 10-24.
 3346

Győződjön meg!

Magas árat fizetek arany, ezüst, briliáns ékszerért, Feldheim, Piac u. 75. Órák, ékszerek nagy választékban. Ékszerek készítése, javítása.
 3290

Mozipartnert
 keres egyetemista csinos úrleány személyében. Válaszokat »Önköltség jellegűre.
 3688

BETÖLTENDŐ ALLÁS

Egy
 fiú kenyérkihordásra felvétetik. Kécs 74.
 3683

Keresők
 azonnalra önálló cipészt vagy csizmadit heti húsz pár aljamunka elkészítéséhez. Grosz Gyula, Polgar.
 3679

Mindenest,
 éves bizonyítvánnyal, jól főzőt, január elsőjével felvétel. Szilvássy, Szent Anna 56.
 1338

Giymektelen
 házaspár — házmesternek felvétetik, hol a férfi kérészethez, az asszony mosáshoz, takarításához ért. — Széchenyi uca 100.
 1343

Január 1-re
 szobaleány éves bizonyítvánnyal felvétetik. Ferenc József út 31. I. em.
 1333

Perfekt
 szakácsnő éves bizonyítvánnyal január 1-re felvétetik. Ferenc József út 31. I. em.
 1332

ALLAST KERESŐK

Varrónó
 ajánlkozik, felsőruha és fo-

hérmemű varrásban jártas, napi 1.50-ért. Rakovszky u. 20.
 3420

Egy
 nagyobb családú ember komenciósna, kocsiinak, fejő tehenészeknek ajánlkozik. Szilágyi János, Hajduböszörmény, Déli lucernas 927.
 1339

INGATLAN

Eladó
 Gyöngyvirág uca 18. számú nagytelkű ház, lakbértörlesztéssel.
 3554

Boldogkert,
 Borsovay uca 5—7. sz. 1500 négyszögöl gyümölcsös új lakóházzal eladó. Kertészetre kitűnő talaj. Ertekezni Virág uca 11.
 3672

Egyetemmel
 szemben, minden komforttal felszerelt központi fűtéses, modern villamat parkirozott kerttel bárbe adnám 1936 május 1-re. Cim a kiadóhivatalban.
 3671

Barna uca
 17. számú adómentes sarokház jutányosan eladó vagyonmegosztás miatt.
 3677

Házak
 és házhelyek előnyös feltételek mellett eladók. Gazdasági Takaréék.
 3678

Házak
 és házhelyek előnyös feltételek mellett eladók. Gazdasági Takaréék.
 1353

Elcserelem
 Vörösmarty 9. számú családi házat nagyobb családjáért. Ugyanott többféle bútorok eladók.
 1343

Eladó
 város alatt, kövesút mellett 20 holdas tanyásföld gazdasági épületekkel, — szőlő, gyümölcsösökkel. Ertekezhetni Gazdak Bankjában.
 1342

Házat
 keresek megvételre, lehetőleg adómentes, üzlethelyiséggel, 5—6000 P-ig. Ajánlatokat a kiadóba »Olesó vétele« jelige alatt kérek.
 1336

Haszonbérbeadó
 Nagyszepes 38. sz. a. 69 holdas tanyabirtok 1936 október 1-től. Ertekezni: ügyvédi irodában, Piac u. 63.
 3681

Eladó
 Budai Ezsaiás u. 26. számú ingatlan részben készpénzfizetéssel is.
 1348

KIADÓ LAKÁS

Itélőtábla
 mellett tiszta udvari bútorozott szoba fürdőszobával szerény igényű embernek kiadó. Cim a kiadóban.
 4026

Különbejárati
 tiszta, lakályos ucai szoba fürdőszoba használatlall — központban kiadó. Cim a kiadóban.
 2240

Különbejárati
 garantáltan tiszta, jól fűtendő bútorozott szoba kiadó. Püspöki palota I. kapu III. em. 54. ajtó.
 3624

Különbejárati
 bútorozott szoba azonnalra kiadó. Dózsa u. 6/a.
 3669

Kiadó
 azonnal telepen egy- vagy kétszobás lakás. Ertekezhetni: Gazdak Bankja, — Kossuth uca.
 1341

Három
 szoba, konyha, modern komfortos lakás azonnalra kiadó. Vörösmarty 2. sz.
 1352

Kétszobás,
 előszobás lakás kiadó. Vénkert, Domokos Lajos uca 26.
 1361

Uccai
 és udvari bútorozott szoba azonnalra kiadó. Simonffy uca 15.
 3660

Három szoba,
 konyha modern komfortos lakás azonnalra kiadó. Vörösmarty 2.
 3680

Két
 szoba, konyha lakás egész udvarral minden óran kiadó. Dévai u. 13.
 337

Különbejárati
 szép bútorozott ucai szoba kiadó. Hatvan uca 2. I. e. folyosón jobbra II. ajtó.
 3684

Kiadó
 két szép fekvésű szoba, — esetleg bútorozva. Vilmos császár körút 36.
 3356

Bútorozott
 ucai szoba január 1-re kiadó. Vigkedvü M. u. 39.
 1357

Egy
 szép újonnan festett ucai szoba, konyha, fűskamara, mosóházzal csendes udvarban kiadó azonnal. — Apaffy uca 20.
 84

KIRÁLY KÁVÉ
MÉGIS A LEGJÓBBAKI
AROMÁS, ZAMATOS KÁVÉT
KIRÁLY ÜZLETÉBEN A VEVŐ
ELŐT PŰRKÖLIK.
DEGENFELD-TÉR 11. SZÁM

Karácsonyi ajándéknak
vegyen:

szemüveget,
látésövet,
lorognont,
fényképezőgépet,
Magyar József látszerész és
retoszaküzlete, Széchenyi
utca 1. szám. Takarékos-
sági könyvre 6 havi hitel.
3493

Kiadó 1936. évi május 1-re
az Iparkamara Werbőczy
utcai házában egy I. eme-
leti 6 szobás, II. és III.
emeleti 3-3 szobás lakás
teljes komforttal, központi
fűtés és melegvízszolgáltatá-
ssal, valamint földszin-
ten egyszobás lakás. 3666

Egyetemhez
Közel bútorozott szoba ki-
adó, olcsó, kényelmes, eset-
leg ellátással. Andrássy út
18. 1351

Különálló
különbejárattal utcai ele-
gánsan bútorozott szoba
átutazóknak is. Pacsirta
11. 1350

Nagyerdőnél
egy szoba, konyha 900 öl
földdel kiadó. Ertekezni:
Monti ezredes utca 9. 1344

Nagyerdőnél
egy szoba, konyha 960 öl
földdel kiadó. Ertekezni:
Monti ezredes utca 9. 1344

LAKÁST KERESŐK

Keresek
egy szoba konyhás, speizos
(esetleg előszobás) lakást,
közeli mellékküccában. Biz-
tos fizető. Cím a kiadóban.
3049

ÜZLETEK

Kiadó azonnalra
a Werbőczy utcai részen
egy üzlethelyiség, a Deák
Ferenc utcai részen kettő
üzlethelyiség és egy 3 szo-
bás komfortos lakás. Erte-
kezhetni az Iparkamara
hivatalában. 3667

Üzlet,
műhely vagy raktárnak
nagy helyiség kiadó Piac
u. 83. (Király u. sarok) 3674

Hentesnek,
mészárosnak szép, nagy
üzlethelyiség a Horthy-
kórházzal szemben. Ha-
lásznál, azonnal kiadó.
1329

Kiadó
üzlethelyiség, Hunyadi u
18. Ertekezhetni: Angol
Magyar Bank fiókjánál.
3631

Tíz éve
fennálló tűzifa- és szénke-
reskedés, nagy vevőkörrel,
vevőtés hiánya miatt azon-
nal átadó. Komoly érde-
klődők adják le címüket
"Füzlet" jellegre a kiadó-
ba. 3687

OKTATÁS

Német órát
ad, egy hónapban 24 órát 8
pengőért csak felnőtteknek
született német nő. Egy
félév alatt perfektül tud.
Kossuth u. 41. 543

PÉNZ

Financirozási
kölesönöket ayujtunk, elő-
nyös feltételek mellett. —
Magyar Általános Takaré-
kpénztár, Piac utca 81.
3213

Kölesönöket
folyósítunk, elsőheiyi be-
kebelezés mellett, v. borak-
tározott termétyre. Ma-
gyar Általános Takaré-
kpénztár, Debrecen, Piac
utca. 3213

Betétekre
a megállapított legmagas-
sabb betétkamatot adja:
Gazdák Bankja, Kossuth
utca. 1340

Kölesönöket
föld- vagy házigatlanra
folyósítat. Kényszerköl-
csont vásárol Bleuer bank-
ház, Piac u. 87., udvarban.
3641

ELLÁTÁS

AKAR
jó házikosztot és kellemes
lakást? Jöjjön a Hungaria
pensióba lakni. Szobák r. a.
pokra és hónapszámla. Fe-
renc József út 59.

Ujhután,
Bükkhegységben, 630 m.
magasan fekvő villám-
biztosított vendéget egész télen
elfogadok. Napfény, feny-
vesek, sítérek villa mel-
lett. Róth Arthur ny. Máv.
főintéző, Ujhuta. 3670

KERÉKPAR

Kerékpárok,
külföldi és magyar gyárt-
mányok, Csepel segédmo-
torok, Puch, Indián Rudge
Wittwortm motorkerékpá-
rok részletre is Királynál,
Royal-épület.

RÁDIO

Orion,
Eka, Philips, Standard, Te-
lefunken rádióeszközök
részletre is Királynál, —
Royal-épület Telefon 20-66.

Rádió,
2+1, 200—2000-ig és egy
moderu csillár megbízás-
ból eladó Széchenyi u. 35.
keresztépület. 2508

ELADÁS

Fatgalmokok
tűlszaporodás az helyszűke
miatt mélyen lezállított;
árban eladók. Apafly utca
20. sz. 675

Sertés
70 klg., prima hizott, Sze-
gényhársor 40 alatt eladó.
Hatvan 27. 3630

Hálók,
heuseser, divány, ágy, mat-
rac, konyhakredenc, álló-
fogas, hintaszék, asztal,
más bútorok olcsón eladó.
Hatvan 27. 3663

Gyermekek való
ajntaló, Tanzer-esellő, mo-
dern háló, ebédő, rádió,
varrógép, kabátok eladó.
Degenfeld-tér 8. 3612

Uj,
használt férfikabátok, mo-
dern háló, ebédő, Tanzer-
esellő, antik komót, r. író-
asztal, garbitúra, különfé-
le bútorok eladó. Degen-
feld-tér 8. 3612

Kávé,
és mákdaráló, fedéllemez,
fürdőkályha, szénkályha
eladó. Hatvan u. 49. 3515

Hatszermélyes
Fiat és Minerva-autó olc-
són eladó. Debreceni Mü-
kögyvár, Fürdő utca 2. 3593

Konyhadisz
rézmajolika asztalsparhelt
eladó. Beresényi utca 83.
3676

Eladó
férfi télikabát, gyermek-
szék, gyermek sportkeszi.
Zongoragyakorlást vállal-
lok. Kandia 7. 3668

Íróasztalok,
redőnyös, szép, új, olcsón
eladók. Boldogfalva u. 4.
3686

Írógép,
használt, jókarban. Adler
és Smith Premier eladó. —
Csillag utca. 3685

Kötőgép,
10/80, jó állapotban felsze-
reléssel olcsón eladó. Eset-
leg kezelésére megtanítom.
Cím a kiadóban. 3661

Eladó
szép ruhaszékreny, matra-
cok, gyermekágy, nagy
asztal, bőrfényezőgép jutá-
nyosan, Irinyi u. 7. esend-
őrpalatánál. 1359

Motorkerékpár,
szóló, 500 köbcm, máfél
éve leállított, kigenerált,
olcsón eladó, esetleg rész-
letre. Nógrádi Mátvás u.
10. 1346

Egy
lóra való teljes szerszám-
készlet és egy felbúzható
gyermekágy jutányosan
eladó. Cím a törvényszéki
kastánál. 1358

Harangjargány,
szeekavágó, Kühne-féle,
kis répavágó, üzemképes,
eladók. Klein, Bethlen ut-
ca tizenkilenc. 3682

Eladó
egy 140 kilós hizott sertés,
Sebes utca 18. Fürjesi Fe-
renc. 1345

VÉTEL

Búzaaljat,
repcealjat, köles keveréket
megvételre keresek. Apafly
utca 20. 1394

Veszek,
eserélek mindenféle bú-
tort, hívásra azonnal ház-
hoz megyek. Hatvan 27.
3664

AJÁNLAT

"Ez aztán olcsó bolt!"
fogja mondani, ha megnézi
karácsonyi kirakatainkat,
még jobban meg lesz arról
győződve, ha vételkény-
szer nélkül megtekinti
áruinkat. Csipkeszaküzlet,
Püspöki palota. 3592

Használt
ruhát férfiszövetre eseré-
lek. Weisz, Piac utca 73.
3495

44
fillértől literenként fajbo-
rok, ezerjő, rizling, nemes-
kadarka termelőnél, Sze-
chenyi utca 29. 3591

50% tüzelő megtakarítás
minden kályhához sz. ve-
hető melegítő hengerrel. —
Fülöp fűtési szaküzlet,
Piac u. 83. Tel: 20-17. 3269

Tűzfát
és szenet legolcsóbban csak
én adok Nyíri Pál, Sám-
soni út 10-a. 3512

Szép gyümölcs
a legkedveltebb ajándék.
Kevés pénzért is vásárol-
hat gyönyörű szép gyü-
mölcs és kandirozott gyü-
mölcsfélét a Délgyüm-
ölcs Olcsó Vásárban, —
Piac u. 7. 3288

Bor
46 fillértől, józamatú, 5 l.
vételnél. Dénes borpince,
Cegléd u. 22. 3310

Rafvasak,
tetőbádóg, takaréktűzhe-
lyek, singerendák kapha-
tók, Oeskavasat legmagas-
sabb árban veszek. Fischer
Csapó utca 89. Telefon:
28-59. 1195

Ujlelai
sajáttermésű boraimat 5 li-
ter vételnél 50 fillérért
árusítom. Maróthy György
10. 3535

Teavaj,
ementháli, trapista és min-
denféle esemesajjok leg-
olcsóbban beszerezhetők:
Csapó utca 28. Telefon:
26-68. 3426

Ciposzkűszegietet
legolcsóbban beszerezheti
Nagy Béla cipőüzletében,
Degenfeld tér 11. Nagy vá-
laszték mindenféle divat-
cipőkben, női, férfi, gyer-
mek duplatalpú vadászci-
pőkben is. 3364

Meglepetésben részesül,
ha:

fehérműt,
kalapot,
sapkát,
nyakkendő,
pullover,
keztűt,
zoknit, barisuyát,
textiláru
vásárol **STEUER** divat-
házban. Csapó utca 10.
3442

Fekete télikabátot
bőrkabátot, lengyelbundát
legolcsóbban Weisz Sándor
férfi ruha áruházában va-
gyon. Csapó utca 10. 3347

Sajáttermésű
igen jó bor literenként
kapható. Csonka utca 18.
1310

BEL- ÉS KÜLFÖLDI
gyapjűszöveteket legol-
csóbban beszerezheti Deb-
receni legrégibb szaküzleté-
ben: **KUPFER**, Kistemp-
lombazár. 2129

Hűsfüstölés
olcsón, pontosan, kifogás-
talanul, Teleki utca 88
szám alatt. 2973

Ajándék
kosaras naptárak kereske-
dők részére óriási választék-
ban, szenzációs árakon
kapható Aczél antikvá-
riumban, Széchenyi u. 2.
Ugyanott előjegyzési és
zsebnaptárak. 3555

Legszebb
és legolcsóbb bőröveket és
gallérokat készít Baesi,
Haköz 6. 3673

Hó-
sárcipők javítását olcsón
vállalom. Karsay József
műszerész, Margit-fürdő
mellett. 3411

Sajáttermésű
kellemes ízű boraimat ün-
nepekre mélyen leszállított
áron 25 literenként árusít-
tom. Pacsirta u. 44. sz. 116

Vétezik,
ha bútor, szőnyeget, sző-
vetet, vásznat, papiant stb.
nem a "Lakásberendezés"
képvisleténél rendel. 8-
24 havi hitel. Folyószámla,
Allapíttassa meg hitelkere-
tét. Mintáinkat lakásán vé-
telkény szer nélkül bemu-
tatjuk. Piac utca 42., ud-
varban. 3506

Ujlelai
sajáttermésű különleges
fajboraim árait leszállított-
tam. Ot liternél még áru-
gedmény. Barua 10. 3622

Ujlelai
sajáttermésű kitűnő faj-uj
és óboraimat 50, 56 és 60
fillérért árusítom. Meg-
győződni kérem jó rino-
ségéről. Arany Janos 19-
3626

Tűzfát, szenet
Glück Ignácna, a Faipar
voit igazgatójánál olcsón
vásárolhat. Telep: Hid ut-
ca 14. szám (gázgyára,
szemben). Telefon: 20-27.

MAKULATURA
kapható a kiadóajvatál-
ban.

KÜLÖNFELE

Alma,
délgyümölcs és mindenfé-
le esemesáru üzlet meg-
nyílt Piac utca 4., Kálvin-
tér. 3665

A szerkesztésért és ki-
adásért felelős: **THURY**
LEVENTE.

Laptulajdonos: Deb-
receni Független Ujság Vá-
llalat.

Nyomatott: a Tiszántúli
Könyv- és Lapkiadó Rt.
kőrforgógépe.

ekete télikabátot
bátot, lengyelbúndát
sőbban Weisz Sándor
ha áruházában va
Csapó uca 10. 3344

Sajattermésű
jó bor literenként
10. Csonka uca 18.
1310

ÉS KÜLFÖLDI
szövegetek lego
n beszerzheti Deb
legrégibb szaküzleté
KUPFER, Kistemp
ár. 2128

Hűsfüstölés
pontosan, kifogás
Teleki uca 88
latt. 2979

Ajándék
napitárak kereske
szére óriási válassz
szencziácós árák
Aczél antikvá
u. Széchenyi u. 2.
ott előjegyzési és
otárak. 3555

Legszebb
esőbb bőröveket és
tat készít Bácsi
5. 5673

Hő-
javítását olesón
Karsay József
sz. Margit-fürdő
3411

Sajattermésű
ízű boraimat ün.
melyen leszállított
literenként árusí
sirta u. 44. sz. 2116

Vétezik.
szönyeget, szö
szuat, papiant stb.
Lakásberendező
tétel rendel. 8-
Folyószámla
ssa meg hitelkár
ainkat lakásán vé
er nélkül bemu
iac uca 42., ud
506

Ujtéaj
ésű különleges
arait leszállított
iternél még áru-
Barua 10. 3622

Ujtéaj
ésű kitanó faj-uj
mat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg
kértem jó rino
arany Janos 19.
3626

Ujtéaj
ésű kitanó faj-uj
mat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg
kértem jó rino
arany Janos 19.
3626

Ujtéaj
ésű kitanó faj-uj
mat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg
kértem jó rino
arany Janos 19.
3626

Ujtéaj
ésű kitanó faj-uj
mat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg
kértem jó rino
arany Janos 19.
3626

Ujtéaj
ésű kitanó faj-uj
mat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg
kértem jó rino
arany Janos 19.
3626

Ujtéaj
ésű kitanó faj-uj
mat 50, 56 és 60
arúsítom. Meg
kértem jó rino
arany Janos 19.
3626

A CSODÁK ÉJSZAKÁJÁN...

Írta DALLOS SÁNDOR

MÁR REGGEL csudálatos volt a világ azon a napon. December volt és tél a világ más tájain, a Libanon hegyeiben északi szél karmolta a sziklákat és naponként sűrű hóesés kavargott a csucok felett, de itt a lankán csöndes volt az idő, éppen csak meghűsült egy kicsit s még a levelek se hulltak el. Mindössze esett az eső, ez jelezte egyedül a telet. Jóformán másfél hete már szakadatlanul verte a földet, hol nehéz cseppeklen, hol csak mint finom pára szitált, de a világ minden pórusa eltelt nedvességel.

De huszonharmadikának éjszakáján éjfél után megállt az eső, pillanatok alatt meleg szél kerekedett, akárha március lenne már és fölitta a föld tocsogóit. Nem lehetett tudni, honnét jött ez a szél, melyik égtájáról és miért támadt az esős éjszak idején, de megjött s ott loholt egész éjjel a vidéken, mint egy átvonuló, nagy és barátságos állat, mely beszimatol minden-hová. A házakban kitérték az ajtókat s a lakószobák is eltellek langyossággal.

— Mózes szele fuj — mondták az egyszerű pásztor emberek a dombokon s arra a szélre gondoltak, mely egyszer a tenger fenekét szárította uttá a menekülő zsidók lábai alá s megremegtek tőle.

— Jehova jár a szélben — gondolták behallgatózva a meleg szél zugásába, öszszehúzódtak és lehajtották fejüket, mert titkok lappantak a szélben és Isten sulyától volt terhes az éjszakai levegő.

— Jehova! — sugdosták. — Jehova! S égnek fordultak és mormogták; egyik-másik énekelt.

— Uram, figyelmezz szavaimra; értsd meg az én sóhajításomat. Ugyelj az én kiáltásom szavára, én Királyom és én Istenem, mert én hozzád imádkozom! Uram, jó reggel hallgasd meg az én szómat; jó reggel készülök hozzád és vigyázok. Mert nem olyan Isten vagy te, aki hamisságban gyönyörködne; nem lakhatik tenálad gonosz. Nem állhatnak meg szemeid előtt a kevélyek, gyűlölsz te minden bünt cselekedőt. Elveszted, akik hazugságot szólnak; a vérszopó és álnok embert utálja az Ur.

Dávid reggeli imádságát mondták. Árvák voltak, egyszerűek és elhagyottak. Ugyefogyott, gyámoltalan zsidó pásztorok a dombok oldalán kitéve az ég, a föld és az emberek minden támadható haragjá-

KARÁCSONY

nak, takaratlanok a szélben, földetlenek az eső alatt, martalékaí a mezei tűzeknek és farkasoknak és védtelen áldozatai kardnak és korbácsnak.

— Uram, figyelmezz szavaimra... — mondták alázatosan s meghajoltak, mint a gyepecsomók szálai a szél íramának.

— Uram, figyelmezz...
Ó nagyon egyszerű és nagyon jó emberek voltak, füvek, fák és hasonló rögök titkaiban úgy sugdosott nekik föld és ég, mint az anya a gyermekeinek. Ugy értették belőle:

— Vigyázzatok és várjatok! Elfáradt, gazdátlan emberek, ti egyszerű gondolatok és tiszták, vigyázzatok és őrizzétek magatokat, mert eljön az, aki eljövendő, aki megmutatja az utat nektek, irányt szab a szíveiteknek, aki megnevezi a léleknek névtelen vágyát és ismer és szeret benneteket utolsó izetekig, mert olyan lesz, mint ti s aki betölti majd füvet, fát, földet és eget egyetlen leheletével s jelen lesz mindenben és minden megtölt emberrel és aki minden dolgok lelke... Várjatok és imádkozzatok...

Igy beszéltek a föld és ég minden dolgai. S a szél futt és betöltött minden párnyi helyet melegségével.

CSÖND VOLT EGYEBKENT, csak a szél dudált felettük és a sejtelmek nőttek meg az éjszaka leple alatt. Az emberek felpuhultak, mint a melegre a fagyott talaj, érzékeny mélyük fordult a világ felé, mely oly finom volt, hogy felfogta még a buborékok pattanását is. A nyáj feküdt előtük csendesen s a vemhe-

ketek egy csomóba terelték. Azoknak tőgye duzzadt volt a tejtől, megereszkedett hasuk szeliden és melegen feküdt meg a földet s fejük csöndesen ingott a lélekzéstől.

— Vigyázni kell ma — mondták a pásztorok. — Vigyázni kell ma az állatokra! S körülnéztek a csöndes éjszakában.

— Milyen nap van ma? — kérdezték. — Micsoda éjszaka?

Mert különös volt az éjjel. De nem tudták. Csak álltak ott az állatok felett, szívták be meleg párájukat, figyelték a lélekzésük csöndes játékait, hallgatták a bégetésüket, a szél szárítóan rohant felettük, a fű különösen zizegett, a fák titkosan sugtak, egyik-egyik állat mély hangokat adott s mindez oly megható volt s oly Istenhez vivő a csöndes éjszakában, mint az imádság.

S az öreg pásztor levette a süvegét.
— Akit megütöttem közületek — mondta átjártan — üssön most vissza engem ezen az éjszakán és felejtse el a bántást.

De senkise mozdult. Álltak és magukba hallgatóztak.

— Legyen békesség — mondta az egyik —, mert ma olyan éjszaka van, hogy nem lehet tudni, mi következik.

VÁLOBAN OLYAN volt az éjszaka. Furcsa moccanásokkal és megmagyarázhatatlan érzésekkel teli. Nem lehetett tudni, mi következik, csak az volt bizonyos, hogy lesz valami, mert minden furcsa jel az elkövetkezendőktől volt terhes ezen az éjszakán.

Igy a hebroni országot egyszerre meg-

UJ VERSEK

Írta KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Már megtanultam

*Már megtanultam nem beszélni,
egy ágyba hálni a közönnnyel,
dermedten, élet nélkül élni,
nevetni két szemembe könnyel.*

*Tudok köszönni ostobáknak,
bókolni is, örgöngve, dultan,
hajrázni, ha a fejemre hágnak.
Az élelet én megtanultam.*

*Csak olyan unott ne volna minden,
a jó, a rossz, amit a sors hoz.
Ennen-sebem is úgy tekintem,
akár egy esetét az orvos.*

*Mindazt, mi fáj és van, megértem.
Nekem jutalmat hát ki adhat?
Nem zöld kölyök vagyok. Megértem:
Halál, fogadj el a fiadnak.*

Daltalan fa

*Rég elröpült már gyermekem kacajja,
álllok magam.
A multba nézek és előre, várom,
mi hátra van.
Örömtelenség, hó és csönd köröttem,
határtalan.
Olyan vagyok, mint téli fa az erdőn,
madártalan.*

A százas bankó

Elbeszélés, írta Babay József

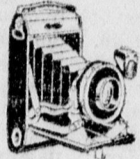
Sáppadt aranyba furdette már az ősz láthatatlan keze láthatatlan ecsetjeit. Messziről, onnét, ahol sziklás örséget állnak a horvát hegyek, csipős ostoru szelecskék hordták az adriai üzenetet a megye földje felé; no szárazföld jön rád a jaj csonttá fagy pár hét alatt minden füved, fád, virágod, de a tenger csak tenger marad enyhe, illatos és fagyfoghatatlan... Nagyöregék meséi szerint „vizontválaszt” küld ilyenkor a somogyi föld síklik a válasz bodza s berek, bokrok között születt ősz szél szárnyain, magasan a Karsztok felett s szava lehull a fiemei öből szelid-szöttes hullámaira. Kiváncsian issza magába a végtelenkék viz a vereszetet, ezt a négy sorocskát:

Igazad van tenger néked,
Télen is van enyhéséged,
Nincsen fagyott füved, ágod —
De sohasincs hosszú álmód...

Azon a gyorsan homályba boruló őszi estén is ilyen vereszetes csipős szelek törték derékba s soká ablakokat őrző muskátlis-leveleket, hej, pár nap csupán, levándorolnak a padlásról a téli ablakok s felküllögnak helyükre a zöld zsalugáterek. Készülődik az élet a tél elé, az erdő már beritette anyját, a földet aranyapaplannal, az avarral. Rendezkedik holt és élő a tél elé, a spórolós Vicán néni éppen tegnap járt a politzer-boltban, kemény, barna „pákondeklit” vásárolt, mert be kell vele szögezni a milleneumkor kitért ucaí ablakot. Tavasztól őszig megteszi ugy. üresen áll-

KIRÁLY KÁVÉ
MEGIS A LEGJOBBÁKI
 AROMÁS, ZAMTOS KÁVÉ!
 KIRÁLY ÜZLETÉBEN A VEVŐ
 ELŐTT PÜRKÜLIK.
DEGENFELD-TÉR II. SZÁM

Karácsonyi ajándéknak
 legyen:

szemüveget,
 látésövet,
 lornognont,
 fényképezőgépet,
 Ungár József látészerező és
 fotoszaküzlete, Széchenyi
 uca 1. szám. Takarékos-
 sági könyvre 6 havi hitel.
 3493

Kiadó 1936. évi május 1-re
 az Iparkamara Werbőczy
 ucai házában egy I. eme-
 leti 6 szobás, II. és III.
 emeleti 3-3 szobás lakás
 teljes komforttal, központi
 fűtés és melegvízszolgálat-
 tással, valamint földszin-
 ten egyszobás lakás. 3666

Egyetemhez
 közel bútorozott szoba ki-
 adó, olesó, kényelmes, eset-
 leg ellátással. Andrassy út
 18. 1351

Különálló
 különbejárattal ucai ele-
 gánsan bútorozott szoba
 átutazóknak is. Pacsirta
 11. 1350

Nagyerdőnél
 egy szoba, konyha 900 öl
 földdel kiadó. Értekezni:
 Monti ezredes uca 9. 1344

Nagyerdőnél
 egy szoba, konyha 960 öl
 földdel kiadó. Értekezni:
 Monti ezredes uca 9. 1344

LAKÁST KERESŐK

Keresek
 egy szoba konyhás, speizos
 (esetleg előszobás) lakást,
 közeli melléknéccában. Biz-
 tos fizető. Cím a kiadóban.
 3043

ÜZLETEK

Kiadó azonnalra
 a Werbőczy ucai részen
 egy üzlethelyiség, a Deák
 Ferenc ucai részen kettő
 üzlethelyiség és egy 3 szo-
 bás komfortos lakás. Érte-
 kezhetni az Iparkamara
 hivatalában. 3667

Üzlet
 műhely vagy raktárnak
 nagy helyiség kiadó Piac
 u. 83. (Király u. sarok.)
 3674

Hentesnek,
 meszárosnak szép nagy
 üzlethelyiség a Horthy-
 kórházzal szemben, Ha-
 lásznál, azonnal kiadó.
 1329

Kiadó
 üzlethelyiség, Hunyadi u
 18. Értekezhetni: Angol
 Magyar Bank fiókjánál.
 3631

Tíz éve
 fennálló tűzifa- és szénke-
 reskedés, nagy vevőkörrel,
 vevétség hiánya miatt azon-
 nal átadó. Komoly érdeklő-
 dők adják le címüket
 »Füzlet« jellegre a kiadó-
 ba. 3687

OKTATÁS

Német órát
 ad, egy hónapban 24 órát 8
 pengőért csak felnőtteknek
 született német nő. Egy
 félév alatt perfektil tud.
 Kossuth u. 41. 543

PÉNZ

Financirozási
 kölesönöket ayujtunk, elő-
 nyös feltételek mellett. —
 Magyar Általános Takaré-
 rközpont, Piac uca 81.
 3216

Kölesönöket
 folyósítunk, eszheiyi be-
 kebelezés mellett, v. beras-
 tározott terméyre. Ma-
 gyar Általános Takaré-
 rközpont, Debrecen, Piac
 uca. 3215

Betétekre
 a megállapított legmaga-
 sabb betétkamatot adja:
 Gazdák Bankja, Kossuth
 uca. 1340

Kölesönöket
 föld- vagy házigatlanra
 folyósítat. Kényszerköl-
 esont vásárol Bleuer bank-
 ház. Piac u. 87., udvarban.
 3641

ELLÁTÁS

AKAR
 jó házikosztót és kellemes
 lakást? Jöjjön a Hungaria
 pensióba lakni. Szobák ra-
 pokra és hónapszámra. Fe-
 renc József út 59.

Ujhatán,
 Bükkhegységben, 630 m.
 magasán fekvő villámbau
 fizető vendéget egész télen
 elfogadok. Napfény, feny-
 vesek, síterepek villa mel-
 lett. Róth Arthur ny. Máv.
 főintéző, Ujhuta. 3670

KERÉKPÁR

Kerékpárok,
 külföldi és magyar gyárt-
 mányok, Csepel segédmo-
 torok, Puch, Indian Rudge
 Wittwortm motorkerékpá-
 rok részletre is Királynál,
 Royal-épület.

RÁDIÓ

Orion,
 Eka, Philips, Standard, Te-
 lefunken rádiókészülékek
 részletre is Királynál, —
 Royal-épület Telefon 20-66.

Rádió,
 2+1. 200—2000-ig és egy
 modern esillár megbizás-
 ból eladó Széchenyi u. 35.
 keresztépület. 3598

ELADÁS

Fatgalamok:
 túlszaporodás az helyszűke
 miatt mélyen lezállított
 árban eladók. Apaffy uca
 20. sz. 675

Sertés
 70 kg., prima hizott, Sze-
 gényházsor 40 alatt eladó.
 Hatvan 27. 3630

Háló,
 hencser, divány, ágy, mat-
 rac, konyhakredenc, álló-
 fogas, hintaszék, asztal,
 más bútorok olesón eladó.
 Hatvan 27. 3663

Gyermeknek való
 aintaló, Tanzer-esellő, mo-
 dern háló, ebédő, rádió,
 varrógép, kabátok eladó.
 Degenfeld-tér 8. 3612

Uj,
 használt férfikabátok, mo-
 dern háló, ebédő, Tanzer-
 esellő, antik komót, r. i. r.
 asztal, garnitúra, különfé-
 le bútorok eladó. Degen-
 feld-tér 8. 3612

Kávé,
 és mákdaráló, fedéllemez,
 fürdőkályha, szénkályha
 eladó. Hatvan u. 49. 3515

Hatszemélyes
 Fiat- és Minerva-autó oles-
 són eladó. Debreceni Mű-
 kögyár, Fürdő uca 2. 3593

Konyhadisz
 rézmaajolika asztalparhelt
 eladó. Beresényi uca 83.
 3676

Eladó
 férfi télikabát, gyermek-
 szék, gyermek sportkoesi.
 Zongoragyakorlást vállala-
 lok. Kandia 7. 3668

Íróasztalok,
 redőnyös, szép, új, olesón
 eladók. Boldogfalva u. 4.
 3686

Írógép,
 használt, jókarban. Adler
 és Smith Premier eladó. —
 Csillag uca. 3685

Kötőgép,
 10/80, jó állapotban felsze-
 reléssel olesón eladó. Eset-
 leg kezelésére megtanítom.
 Cím a kiadóban. 3661

Eladó
 szép ruhaszekrény, matra-
 cok, gyermekágy, nagy
 asztal, bőrfényezőgép jutá-
 nyosan. Irinyi u. 7. esend-
 őrnalotánál. 1359

Motorkerékpár,
 szóló, 500 köbem, má fél
 éve leállított, kigenerált,
 olesón eladó, esetleg rész-
 letre. Nógrádi Mátyás u.
 10. 1346

Egy
 lóra való teljes szerszám-
 készlet és egy felhúzható
 gyermekágy jutányosan
 eladó. Cím a törvényszéki
 kapusnál. 1358

Harangjörgény,
 szeeskavágó, Kühne-féle,
 kis répavágó, üzembépes,
 eladók. Klein, Bethlen uc-
 ca tizenkilenc. 3682

Eladó
 egy 140 kilós hizott sertés,
 Sebes uca 18. Fürjesi Fe-
 renc. 1345

VÉTEL

Búzaaljat,
 repcealjat, köles keveréket
 megvételre keresek. Apaffy
 uca 20. 1394

Veszek,
 cserélek mindenféle bú-
 tort, hívásra azonnal ház-
 hoz megyek. Hatvan 27.
 3664

AJANLAT

»Ez aztán olesó bolt!«
 fogja mondani, ha megnézi
 karácsonyi kirakatainkat,
 még jobban meg lesz arról
 győződve, ha vételkény-
 szer nélkül meglekinti
 árunkat. Cspikszaküzlet,
 Püspöki palota. 3592

Használt
 ruhát férfiszövetre cseré-
 lek. Weisz, Piac uca 73.
 3495

44
 filléért literenként fajbo-
 rok, ezerjő, rízing, neves-
 kadarka termelőnél, Sze-
 chenyi uca 29. 3591

50% tüzelő megtakarítás
 minden kályhához sz. ve-
 hető melegítő hengerrel. —
 Fülöp fűtési szaküzlet,
 Piac u. 83. Tel. 29-17. 3269

Tűzfűt
 és szénét legolesóbban csak
 én adok Nyiri Pál, Sám-
 soni út 10. a. 3512

Szép gyűmölcs
 a legkedveltebb ajándék.
 Kevés pénzért is vásárol-
 hat gyönyörű szép gyü-
 möles és kandirozott gyü-
 mölesféléket a Déligyü-
 möles Olesó Vásárbau,
 Piac u. 7. 3288

Bor
 46 filléért, jőzamatú, 5 l.
 vételnél. Dénes borpince,
 Cegléd u. 22. 3310

Ráfvasak,
 tetőbádog, takaréktűzhe-
 lyek, singerendák kapha-
 tók, Ocskavasat legmaga-
 sabb árban veszek. Fischer
 Csapó uca 89. Telefon:
 28-59. 1195

Ujletai
 sajtótermésű boraimat 5 li-
 ter vételnél 50 filléért
 árusítom. Maróthy György
 10. 3535

Teavaj,
 ementháli, trapista és mi-
 denféle esemesajtok leg-
 olesóbban beszerezhetők:
 Csapó uca 28. Telefon:
 26-68. 3426

Ciposzkűsegetet
 legolesóbban beszerezheti
 Nagy Béla cipőüzletében,
 Degenfeld tér II. Nagy vá-
 laszték mindenféle divat-
 cipőkben, női, férfi, gyer-
 mek duplatalpú vadászci-
 pőkben is. 3364

Meglepetésben részesül,
 ha:

fehérnemű,
 kalapot,
 sapkát,
 nyakkendőt,
 pullover, kezyűt,
 zoknit, barisnyát,
 textilárut
 vásárol **STEUER** divat-
 házban. Csapó uca 10.
 3412

Fekete télikabátot
 bőrkabátot, lengyelbundát
 legolesóbban Weisz Sándor
 tértiruha áruházában va-
 gyon. Csapó uca 10. 3347

Sajtótermésű
 igen jó bor literenként
 kapható. Csonka uca 18.
 1310

BEL- ÉS KÜLFÖLDI
 gyapjúszöveteket lego-
 esóbban beszerezheti Deb-
 recen legrégibb szaküzleté-
 ben: **KUPFER**, Kistemp-
 lombazár. 2129

Hűsfűstölés
 olesón, pontosan, kifogás-
 talanul. Tekei uca 88
 szám alatt. 2979

Ajándék
 kosaras naptárak kereske-
 dők részére óriási válasz-
 tékban, szenzációs áron
 kapható Aczél antikvá-
 riumban, Széchenyi u. 2.
 Ugyanott előjegyzési és
 zsebnaptárak. 3583

Legszébb
 és legolesóbb bőrovetek és
 gallérokat készít Bácsi,
 Hlaköz 6. 3673

Hó-
 sárcipők javítását olesón
 vállalom. Karsay József
 műszerész, Margit-fürdő
 mellett. 3411

Sajtótermésű
 kellemes ízű boraimat ün-
 nepekre mélyen leszállított
 áron 25 literenként árusí-
 tom. Pacsirta u. 44. sz. 316

Vétezik,
 ha bútor, szőnyegot, sző-
 vetet, vásznat, papiant stb
 nem a »Lakásberendezés«
 képvisleténél rendel. 8-
 24 havi hitel. Folyószámla.
 Alapítottam meg hitelkere-
 tét. Mintáinkat lakásán vé-
 telkényszer nélkül bemu-
 tatjuk. Piac uca 42., ud-
 varban. 3506

Ujletai
 sajtótermésű különleges
 fajboraimat árait leszállítot-
 tam. Ot literenként még áru-
 gemény. Barua 10. 3622

Ujletai
 sajtótermésű kitűnő faj-uj
 és óboraimat 50, 56 és 60
 filléért árusítom. Meg-
 győződni kérem jó rind-
 sageről. Arany János 19.
 3626

Tűzfűt, szénét
 Glück Ignácna, a Faipar-
 vott igazgatójánál olesón
 vásárolhat. Telep: Hid uc-
 ca 14. szám (gázgyarra-
 szemben). Telefon: 20-27.

MAKULATURA
 kapható a kiadóivatal-
 ban.

KÜLÖNFÉLE

Alma,

déligyűmölcs és mindenfé-
 le esemesáru üzlet me-
 nyült Piac uca 4., Kálvin-
 tér. 3665

A szerkesztésért és ki-
 adásért felelős: **THURY**
LEVENTE.

Laptulajdonos: Deb-
 receni Független Ujság Vá-
 lalat.

Nyomatott: a Tiszántúli
 Könyv- és Lapkiadó Rt.
 körforgógépén.

ete félkabátot
tot, lengyelbundát
bban Weisz Sándor
a áruházában va
sapó ucca 10. 3347

ajáttermésű
bor literenként
Csonka ucca 18.
1310

ES KÜLFÖLDI
zöveket legol
beszerezheti Deb
régibb szaküzleté
PFER, Kistemp
2129

Lúsfüstölés
pontosan, kifogás
Teleki ucca 88
2979

Ajándék
aptárak kereske
re óriási válassz
zenzációk árákon
Aczél antikvá-
Széchenyi u. 2.
előjegyzési és
árak. 3553

Legszébb
bőröveket és
készít. Bácsi,
5673

Hó-
javítását olesón
Karsay József
Margit-fürdő
3411

áttermésű
zú boraimat ün-
élyen leszállított
terenként árusít
rtá u. 44. sz. 316

étkezik.
szöveget, szö-
nat, papírt stb.
Lakásberendezés
nél rendel. 8-
ci. Folyószámla,
a meg hitelkare-
kat lakásán vé-
nélkül bemu-
cca 42., ud-
3006

Ujlétai
különleges
árait leszállított
énel még áru-
Barua 10. 3622

Ujlétai
u kitéző faj-uj
at 50, 56 és 60
rusítom. Meg-
rem jó rino
ny János 19.
3626

át, szent
uán, a Faipar
tójánál olesón
Telep: Hid u
n (gázgyára,
lofo: 20-27.

LATURA
kiadóivatal.

ONFELE

ma,
és mindenfé
u üzlet me-
cca 4., Kálvin-
3665

etésért és ki-
s: THURY
E.
nos: Debre-
en Újság Vél-

a Tiszántúli
Lapkiadó Rt.
u.

KARÁCSONY

A CSODÁK ÉJSZAKÁJÁN...

Írta DALLOS SANDOR

MAR REGGEL csudálatos volt a világ azon a napon. December volt és tél a világ más tájain, a Libanon hegyeiben északi szél karmolta a sziklát és naponként sűrű hóesés kavargott a csucskok felett, de itt a lankán csöndes volt az idő, éppen csak meghűsült egy kicsit s még a levelek se hulltak el. Mindössze esett az eső, ez jelezte egyedül a telet. Jóformán másfél hete már szakadatlanul verte a földet, hol nehéz cseppekben, hol csak mint finom pára szitált, de a világ minden pórusa eltelt nedvességgel.

De huszonharmadikának éjszakáján éjjel után megállt az eső, pillanatok alatt meleg szél kerekedett, akárha március lenne már és fölitta a föld tölcsőit. Nem lehetett tudni, honnét jött ez a szél, melyik égtájáról és miért lámadt az esős évszak idején, de megjött s ott loholt egész éjjel a vidéken, mint egy átvonuló, nagy és barátságos állat, mely beszimatol minden-hová. A házakban kitérték az ajtókat s a lakószobák is eltelték langyossággal.

— Mózes szele fuj — mondták az egyszerű pásztor emberek a dombokon s arra a szélre gondoltak, mely egyszer a tenger fenekét szárította uttá a menekülő zsidók lábai alá s megremegette tőle.

— Jehova jár a szélben — gondolták belehallgatózva a meleg szél zugásába, őszszehuzódtak és lehajtották fejüket, mert titkok lappangtak a szélben és Isten súlyától volt terhes az éjszakai levegő.

— Jehova! — sugdosták. — Jehova! S égnék fordultak és mormogták; egyik-másik énekelt.

— Uram, figyelmezz szavaimra; értsd meg az én sóhajlásomat. Ügyelj az én kiáltásom szavára, én Királyom és én Istenem, mert én hozzád imádkozom! Uram, jó reggel hallgass meg az én szómat; jó reggel készülök hozzád és vigyázok. Mert nem olyan Isten vagy te, aki hamisságban gyönyörködnél; nem lakhatik tenálad gonosz. Nem állhatnak meg szemeid előtt a kevélyek, gyűlölsz te minden bünt cselekedőt. Elveszted, akik hazugságot szólnak; a vérszopó és álnok embert utálja az Ur.

Dávid reggeli imádságát mondták. Arvák voltak, egyszerűek és elhagyottak. Ügyefogyott, gyámoltalan zsidó pásztorok a dombok oldalán kitéve az ég, a föld és az emberek minden támadható haragjá-

nak, takaratlanok a szélben, földetlenek az eső alatt, martalékaí a mezei tüzeknek és farkasoknak és védtelen áldozatai kardnak és korbácsnak.

— Uram, figyelmezz szavaimra... — mondták alázatosan s meghajoltak, mint a gyepcsomók szálai a szél iramának.

— Uram, figyelmezz...
Ó nagyon egyszerű és nagyon jó emberek voltak, füvek, fák és hasonló rögök titkaiban úgy sugdosott nekik föld és ég, mint az anya a gyermekeinek. Ugy értették belőle:

— Vigyázzatok és várjatok! Elfáradt, gazdátlan emberek, ti egyszerű gondolatuak és tiszták, vigyázzatok és őrizétek magatokat, mert eljön az, aki eljövendő, aki megmutatja az utat nektek, irányt szab a sziveiteknek, aki megnevezi a lelketek névtelen vágját és ismer és szeret benneteket utolsó izetekig, mert olyan lesz, mint ti s aki betölt majd füvet, fát, földet és eget egyetlen lehetetével s jelen lesz mindenben és mindent megtölt emberrel és aki minden dolgok lelke... Várjatok és imádkozzatok...

Igy beszéltek a föld és ég minden dolgai. S a szél futt és betöltött minden parányi helyet melegséggel.

CSÖND VOLT EGYEBKENT, csak a szél dudált felettük és a sejtelmek nőttek meg az éjszaka leple alatt. Az emberek felpubultak, mint a melegre a fagyott talaj, érzékeny mélyük fordult a világ felé, mely oly finom volt, hogy felfogta még a buborékok pattanását is. A nyáj feküdt előttük csöndesen s a vemhe-

seket egy csomóba terelték. Azoknak töve duzzadt volt a tejtől, megereszkedett hasuk szeliden és melegén feküdte meg a földet s fejük csöndesen ingott a lelekzéstől.

— Vigyázni kell ma — mondták a pásztorok. — Vigyázni kell ma az állatokra! S körülnéztek a csöndes éjszakában.

— Milyen nap van ma? — kérdezték. — Micsoda éjszaka?

Mert különös volt az éjjel. De nem tudták. Csak álltak ott az állatok felett, szívták be meleg párájukat, figyelték a lélekzésük csöndes játékait, hallgatták a bégetésüket, a szél szárítóan rohant felettük, a fű különösen zizegett, a fák titkosan sugtak, egyik-egyik állat mély hangokat adott s mindez oly megható volt s oly Istenhez vivő a csöndes éjszakában, mint az imádság.

S az öreg pásztor levette a süvegét. — Akit megütöttem közületek — mondta átjártan — üssön most vissza engem ezen az éjszakán és felejtse el a bántást.

De senkise mozdult. Álltak és magukba hallgatóztak.

— Legyen békesség — mondta az egyik —, mert ma olyan éjszaka van, hogy nem lehet tudni, mi következik.

VALÓBAN OLYAN volt az éjszaka. Furcsa moccanásokkal és megmagyarázhatatlan érzésekkel teli. Nem lehetett tudni, mi következik, csak az volt bizonyos, hogy lesz valami, mert minden furcsa jel az elkövetkezendőktől volt terhes ezen az éjszakán.

Igy a hebroni országot egyszerre meg-

UJ VERSEK Írta KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Már megtanultam

*Már megtanultam nem beszélni,
egy ágyba hálni a közönnel,
dermedten, élet nélkül élni,
nevetni két szemembe könnyel.*

*Tudok köszönni ostobáknak,
bókolni is, örjögve, dullan,
hajrázni, ha a fejemre hágnak,
Az életet én megtanultam.*

*Csak olyan unott ne volna minden,
a jó, a rossz, amit a sors hoz.
Ennen-sebem is úgy tekintem,
akár egy esetét az orvos.*

*Mindazt, mi fáj és van, megértem.
Nekem jutalmat hát ki adhat?
Nem zöld kölyök vagyok. Megértem:
Halál, fogadj el a fiadnak.*

Daltalan fa

*Rég elröpült már gyermekem kacajja,
állok magam.
A multba nézek és előre, várom,
mi hátra van.
Örömtelenség, hó és csönd köröttem,
határtalan.
Olyan vagyok, mint téli fa az erdőn,
madártalan.*

A százas bankó

Elbeszélés, írta Babay József

Sápadt aranyba fűrdette már az ősz láthatatlan keze láthatatlan ecsetjeit. Messziről, onnét, ahol sziklás őrséget állnak a horvát hegyek, csipős ostoru szelecskék hordták az adriai üzenetet a megye földje felé; no szárazföld jön rád a jaj csonttá fagy pár hét alatt minden füved, fád, virágod, de a tenger csak tenger marad, enyhe, illatos és fagyfoghatatlan... Nagyöregék meséi szerint „viszontválaszt” küld ilyenkor a somogyi föld síklik a válasz bodza s berek, bokrok között születt s száraz szél szárnyain, magasan a Karsztok felett s szava lehull a fiemei öböl szelid-szöttes hullámaira. Kíváncsian issza magába a végtelenkék víz a vereszetet, ezt a négy sorocskát:

Igazad van tenger néked,
Télen is van enyhéséged,
Nincsen fagyott füved, ágod —
De sohasincs hosszú álmod...

Azon a gyorsan homályba boruló őszi estén is ilyen vereszetes csipős szelek törték derékba s soká ablakokat őrző muskátliis-leveleket, hej, pár nap csupán, levándorolnak a padlásról a téli ablakok s felkullognak helyükre a zöld zsalugáterek. Készülődik az élet a tél elé, az erdő már beterítette anyját, a földet aranyaplannal, az avarral. Rendezkedik holt és élő a tél elé, a spórolós Vicán néni éppen tegnap járt a politzer-boltban, kemény, barna „pákondeklit” vásárolt, mert be kell vele szögezni a milleneumkor kitérőt uccai ablakot. Tavasztól őszig megteszi ugy, üresen áll-

telt vándorokkal, melyek Betlehem felé közeledtek. Egész karaván volt és nem akart vége szakadni a menetnek, sőt mindig többen és többen lettek. Szekéren és gyalog igyekeztek az emberek, a fáklya-fény hosszan bevilágította az országutat s bár távol voltak még, innét a dombtól éles szemmel ki lehetett venni, hogy a szekerek rakva vannak holmival, mint a menekültekéi s hogy akik jönnek, minden házuk népét hozzák magukkal és minden majorságukat.

— Kik ezek? — kérdezték a pásztorok csodálkozva egymástól, de épp oly kevésbé tudtak erre válaszolni, mint arra, hogy miért jöhetnek.

S akkor hallották, hogy valaki siet fel a domboldalra. Balkézt a város felől jött s igyekezve lépkedett. A kutyák is megneszelték s behuzott farokkal és égne meredő szőrrel rontottak neki a jövevénynek. Csak sokára ismerték meg, hogy az öreg pap a közeledő.

— A rabbi — mondták a pásztorok. — Mit akarsz tőlünk, hogy éjnek éjszakáján jössz hozzánk?

A rabbi lihegett és megállt előttük.

— Nem tapasztaltatok valami különösét? — kérdezte. — A szél borzasztóan fúj és egyre erősödik. Nyári szél. Lent csaknem ledobja a tetőket. Soha nem értem az esős évszak idején ilyen szelet. Valami különösét nem észleltetek az állatokon? És nem vettétek észre, hogy megmozdult volna a föld? Vagy az égen nem volt valami különös jel az emberek számára?

— Nem — mondták a pásztorok s elfogta őket az aggodalom —, csak az éjszaka olyan furcsa és félelmetes. Mi is aggódunk, hogy valaminek történnie kell a világban ezekre a jelekre. Valami nagy dolognak. Mit tudsz te?

S megmutatták neki a fáklyás vándor-

lók végeláthatatlan csoportját a hebroni országuton. A pap odanézett.

— Betlehembe jönnek. Vigyázatok — mondta aggodalmasan és sejtélemmel telt —, vigyázatok és minden eshetőségre tartások bűnbánatot. En az első jelekre felűtöttem a szent könyveket, átvizgáltam őket s azt találtam, hogy a Dávid és a többi próféták által jövendölt idő lejárt. Valakinek jönni kell, talán azért vannak ezek a jelek. Vigyázatok és tartások bűnbánatot...

...Éjszakai három óra lehetett ekkor.

...És reggelre leellettek az összes vemhes állatok...

ÉS REGGEL, december huszonnegyedikének reggelén, megébredt Jozsuef felesége is. Magzatot hordozott méhében és pár hét múlva várta a szülés idejét. Most felébredt s megmozdult a magzat szíve alatt s az asszony, ahogy körül nézett és észlelte testében az új élet mozgulását, letelt örömmel és érezte, hogy élni jó.

Tett-vett, rakogatott és takarított ott-hon. De az erdőbe is elhatolt a szél, megbolygatta a törzseket, facsarta és hajtogatta a törzseket, a bokrokat ölegette s a fűvek szálait lelapította a földig, a ház gerincén kettéhasadt, leszaladt az ajtók és ablakok elé, ott futkosott, nekifeküdt a deszkáknak és ropogtatta őket.

— Micsoda szél van! — gondolta az asszony, fejére vette a korszóját és kinyitotta az ajtót, hogy elmenjen a patakhoz és vizet merítsen az ebédhez. Ahogy kitérta, megcsapta a melegség.

— Mi történt, hogy ilyen meleg van? — kérdezte csodálkozva. — Megjött a tavasz? Hisz csak december vége van!

S amint kinézett, látta, hogy a fű mintegy arasznyit nőtt az éjszaka óta. Nem értette, csak csodálkozva elindult. S ahogy letette lábát a földre, egyszerre elállt a szél, mintha kettévágták volna és süket csend borult az erdőre.

— Mi van a világban, hogy léptemre elállt a szél? — kérdezte megrettenve az asszony és testét előntötte valami különös, sarjasztó melegség.

Nappali tíz óra lehetett ekkor.

— Istén jár a világ felett! — rebege és elindult, hogy megmerítse a korszóját. S az erdő oly csodálatos volt, oly átérezhető és oly visszhangos, mintha minden eltelt volna lélekkel. A barna fatörzsekben, ahogy sorakoztak egymás mögé, volt valami emberi, a bokrok mögül látó szemek néztek és a harkály nem kopogtatta a fákat, hogy ne fájjon nekik. S menet állatokkal találkozott, melyek vele szemben vonultak az erdő mélye felé s elmentek megcsöndesedve mellette, hogy néha a ruháját érintették karcsu testükkel. Rókákat látott és szarvasűzőket és mókusokat, nyulakat és őzeket és borzokat és apró rácsálókat, egereket és ürgeket és hörcsögöket kuszni a gyeppen az erdő mélye felé, vaddisznók ballagtak ijedten a csapásokon és bogarak és apró rovarok milliói nyüzsgöttek a földön és igyekeztek törtetve végtelen megszállottság alatt be az erdő mélyébe. Már sokan voltak, az egész erdő tele volt mozgással s az asszony ijedten ment az állatok között, hogy megmerítse a korszóját.

S ahogy megmerítette volna, eszébe jutott, hogy nyitva hagyta házának ajtaját és nagyon megijedt, hogy az állatok most betörnek a szobákba vagy tolvajok lepik meg a házat, elbujnak a rejtekekben s éjjel előjönnek és legyilkolják őt.

Ijedten fordult meg és indult el az állatok özönében a házak felé. De akkor már a madarak is huztak az erdő mélyének irányában, csőrükben meleg tojásaikkal, szárnyuk surrogásával megtelt a levegő s ime, két szarka szállt a korszójára, megkapaszkodtak a peremén és csöndesen itták a vizet. És ahogy ment az asszony, leopárd került melléje az állatok tömegében s szeliden megindult mellette. Az asszony fel akart sikoltani ijedtében, de a vadállat ránézett és szelidek voltak a szemei, mint a gyermeké.

Es mikor a háza elé ért az asszony, látta, hogy annak ajtajában egy férfi áll és nézi az állatok vonulását. Magas volt a férfi, az arca sovány, mint aki egész életében sáskákon és erdei mézen él, s homloka magas, mint a hegyorom, szemében csodálatos mélység, haja a vállára omlott, arcát szakáll övezte, testének ruhája teveszőrből való volt, melyet de-

va. De télire be kell zárni az illatos bükparázadta meleget a szobába. És hát az üveg drága meg pénzt kér a gittelő üveges is... Jó lesz hát a pákondeklé... Igaz, sötétíti a szobát, de ájtatos lelkek a sötétben sem foglalkoznak gonosz gondolatokkal.

— Mennyi volt? — kérdezte Vicán bácsi az élet domboruját már a hátán viselő öregasszonyt, amikor belépett a pákondeklével.

— Bizon, csak annyi, mint tavál. Tíz krajcár.

— Főlszögezem máma?

— Majd főllesztem én holnap, mialatt maga Kaposba lesz. Ne, — csapott fel egyszerre az öregasszony hangja és fogasszerű, csucos alsó álla váratlanul előrehuzódott, — kigondolta már a ruhadolgot?

Az ősz Vicán felkelt a fényes sámedliről. Amennyire tudta, kiegyenesedett törni kezdő, valamikor szépszáj alakját és sóhajtott. Szóltan maradt.

— Sosem vésőztem a szóval, — mondta Vicán néni, — de most pironkodom a tehetetlenségért. Hajnalba indul a vonat. Mingyár itt a lámpagyújtás s még mindig nem tudja, hogy mlbe utazik. Nem ojjan nagy szégyen az kölcsön kérni egy napra egy rend fekete ruhát, hiszen az egész kisváros tudja, hogy megszegényedtünk Isten árnyékában.

— Utazom én, Rózám, ebbe-e, ami rajtam van. — Ebbe e? Kaposba? A flunk esküvőjére? Osz-tán hova gondol?

— A szégyenkezésre te asszon. Nem mondom, élesztő, egy kis babkávét, pár garast — még csak kér az ember. De műhelynyugtába tért atádi iparos ruhát mennyen kölcsönözni, hát ez már utolsó.

A pákondeklit tartó tavalyi kis szögek — szám.

szerint tizennyolc, — az almariom hátába voltak erősítve, de csak úgy félhegyen, hogy ezidén is elő lehessen szedni valamennyit. Vicán néni szóltan huzogatta ki valamennyit, nagy gondal gyűjtötte be a törött fülű, mázát hullatta csészébe, aztán az ablakba tette. Majd szögezi szépen holnap. És ezalatt gondolkodott:

— Nézd csak Rózám, amondó lennék, félretettünk a kerti gyümölcsből huszonegy forintot. Még nincs olyan későn, ha átvizsek tizenkettőt a Steiner szabóhoz, ad az nekem öltöny feketét, karácsonykor fizetjük a másik tizenkettőt. Mer hiszen, már ne torzsalkodj a most jövő szavamért, remélem, ha kialszik a kebelmécesem, csak nem tetetsz a koporsóba így, foltozott rokkba, hanem vadontba. Mit szólna szent Gábrriel arkangyalunk, felnyitva a sírom, hogy tisztos nevű atádi iparos létemre még csak át sem öltözködtem ünnepibe az Ur színe elé?

Es csendképpen nevetni próbált.

Am spórolós Vicán néni kiegyenesítette a nyakát. Csontos, öreg, csucoskontyos fejcsékéje felfigyelt, mint özveggy veréb télen, ha ágjégarab kezd hullani körülötte. Mit? Tizenkét forintot új ruhára? Hát aztán mi lesz a télen? S ha jön a hektika hangos-vendégnek, tán ingyen jinekciózza a beteget a Surányi doktor? Látszik, öregszik maga, pedig csak negyven éve éljük egymás mellett a pap előtt kötött életet, — harminc éven át legénykedett, én meg huszonhat esztendőzt vártam tisztaságban, — szó se lehet a tuat forintról! Induljon csak kölcsönbe kérni egy rend fekete ruhát, mert sok zokszóval sok percecske mulik. Itt a kalap e. No, nézze meg az ember! Kidobna a lukas ablakon huszonégy koronát forintban!

Az ősz Vicán egy szót se szólt, de indult. Csendesek voltak az uccák, Hupának bácsi már

gyujtogatta a kisváros sarki uccalámpákat.

Járt az ősz Vicán a SÁFRÁN csizmadiánál. A SÁFRÁN csizmadia fia jóltermett legény volt s gondolal öltözködött. Volt neki két rend fekete önpelje is. De kölcsönbe egyet sem adott.

A Dobos szódás ugyan kisebb termettel járta a világot, mint Vicán bácsi, meg aztán nőtt tekintélyt hordott a mellénye alatt is, de azért ha kölcsön adna a fekete ruháját, megtenné egy napra... Legfeljebb Vicán néni leereszti titokban a nadrág szarját. Majd visszaférel, ha megérkezik újból.

Hehehe... Nem szabad ruhát kikölcsönözni — nevetgált sunyin Dobosné ténsasszony, — baboná ugyan, de körme van a babonának is... Mert asszonya a babona: lélek van a ruhácskában is... Ha más veszi fel, lelket cserél a ruhácska is... Már pedig ilyen lélek, mint az én uram, a Dobos, nincs az egész szépmegyébe se...

Igy járt Vicán bácsi a Császár szabónál is.

— Hát azt gondolja kegyed, — sopánkodott a nyírfa-sovány Császár és kettős bogot kötött a béls-cérnára, — hogy a szabónak mindenféle ruhája van? Tuggya kegyed milyen praktikával élék én? Ha éppen ünnepi eset adódik, hát felveszem a kuncsaft ruháját, ami éppen a műhelyemben van. Tovább hallagott az ősz Vicán, a Veréb-ucca felé. Törött testü, hullt és holt gesztenyelevelek ropogtak a talpa alatt. Már nyolcat ütött a barátok tornya, pihéződött lassan a kisvárosi álom.

—Még aludni se maradok nálatok, még azt sem érdemlitek! — kiáltozott vörösszakállu, zagrabi bácsikám, aki elárvereztette nyáron a zongoránkat is.

Anyám sápadtan ült az asztalnál, még a gyámölöshöz se nyult, csak engem bizogatott, hogy

...ág felett! — rebegte és merítse a korszát. S latos volt, oly átérz-szhangos, mintha min-ekkel. A barna fatör-akoztak egymás mö-beri, a bokrok mögöl és a harkály nem ko-gy ne fájjon nekik. S lálkozott, melyek vele z erdő mélye felé s el-sedve mellette, hogy ntették karcu testük-és szarvasúszókat és és özeket és borzo-ókat, egereket és ür-t kuszni a gyeppen az vaddisznók ballagtak n és bogarak és apró zsögtek a földön és végtelen megszállott-nyébe. Már sokan ó tele volt mozgással ment az állatok kö-ése a korszát. ette volna, eszébe ju-gya házának ajtaját hogy az állatok most a vagy tolvajok le-ujnak arejtekekben legyilkolják őt. g és indult el az ál-ázak felé. De akkor uztak az erdő mélyé-ekben meleg tojásai-kásával megtelt a le-a szállt a korszátra, eremén és csöndesen gy ment az asszony, je az állatok töme-gindult mellette. Az koltani ijedtében, de és szelidek voltak a neké.

el ért az asszony, ajában egy férfi áll unulását. Magas volt any, mint aki egész erdei mézen élt, s t a hegyorom, sze-élyesség, haja a vál-káll övezte, testének aló volt, melyet de

...erkki uccslámpákat. Áfrán eszmadiánál. A rmett legény volt s neki két rend fekete tá-nyet sen adott.

...éséből termelt járta a meg aztán nőtt tekin-tatt is, de azért ha köl-megtené egy napra... esztitokban a nadrág ha megérkezik újból. ruhát kikölcsönözní — énsasszony, — babon-onának is... Mert aszo-ruhácskában is... Ha a ruhácska is... Mán uram, a Dobos, ninc

...szár szabónál is red, — sopánkodott a ettős bogot kötött a abónak mindenféle ru-ilyen praktikával élek dódik, hát felveszem a a műhelyben van Vicán, a Veréb-uccs holt gesztenyelevelek nyolcat ütött a bará- n a kisvárosi álom

...nátok, még azt sem rösszakállu, zágrábi nyáron a zongorán- sztalnál, még a gyá- gem biztogatott, hogy

...rőkban bőrvön szorított körül. Es ahogy állt ott és nézte az állatok vonulását, azok megalázkodtak előtte és megfélemlédtek, alázatos kuszásba ereszkedtek és a leopárd hasa is a földet surolta, ahogy elvonult előtte. Es az erdő zsongott és a madarak húztak a mélye felé.

S akkor az asszonynak, ki mindezt látta, térde megremegett s átvillant agyán a látomás, leborult a férfi elé, átfogta a lábát és arcát a térdére nyugtatta.

— Jó Uram — rebegte neki ijedten az Istent fogadó Ábrahám szavaival —, ha kedves vagyok előttem, kérlek, ne kerüld el a te szolgádat. Engedd meg, hogy edényt hozzak és megmossam a te lábaidat és hozzak egy falat kenyeret, mellyel megerősítsd a te szívedet, mielőtt tovább mennél. Térj he, Uram, a te szolgádo-hoz!

Es bement és vizet hozott és vett egy mérleket rozslángot, elegyítette vízzel és gyurni kezdte a tésztát.

Akkor a férfi szeliden megérintette.

— Ne hozz nekem vizet — mondta — és ne gyurd a rozslángot kenyérré. Ime semmi szükség nincs ezekre a munkákra, hacsak nem a szíved tisztaságának megmutatására. Mondom ezért neked, végy elő fehér lenvásznat és tedd tisztába vele a te ágyadat, hintsd meg szobád sarkait illattal és tégy gyantát a házi tűzre füstölőlül. Es semmit ne mozdíts és ne menj ki házadból, hogy rózsát hozz a tűzre és ne menj ki, hogy ellásd az állataidat, hanem kend meg a te hajadat olajjal és mosd meg a te egész testedet tiszta vízzel és készíts langyos vizet gyermeki fürdőül, mert mondom neked, elközelt az órád és szülni fogsz, még mielőtt estére fordulna a nap.

Akkor kitérte kezét az asszony felé, áldást szántott vele a levegőben, mely hasonlított a kereszthez, kilépett az ajtón és eltűnt az erdő cserjéi között. Az asszony meg elővette a fehér lenvásznat, kiterítette és tisztába tette vele az ágyát, meghintette a szoba sarkait illattal, törölt gyantát tett a tűzre füstölőnek, aztán megkente a haját olajjal, megmosta egész testét tiszta vízzel, gyermeki fürdővizet készített és lefeküdt tiszta ágyába, amint rendelkezte neki a férfi és várta, hogy

elközelgessen az órája. Az állatok kint még egyre vándoroltak az erdő mélye felé, lábuk alatt surrogott a gyepe és a madarak húztak a rengeteg közepének irányában, csőrükben tojásaikkal és a fák álltak az elhalkult ég alatt.

Es ekkor volt két óra délután.

ES MINDEZEK TÖRTÉNTÉK egészen délután hat óráig. A föld megindult volt, ideges és várakozó, a gyepek szárai megduzzadtak önön nedvüktől és a fákban lüktetett az oldott anyagok kerin-gése.

Es egész nap nem szünet meg a népek vándorlása a hebroni országuton egészen este hat óráig. Jöttek sűrű sorokban és el-özönlötték Betlehemet. A lakosok vallat-ták őket.

— Mit akartok minálunk, hogy ily csa-patosan jöttetek?

Mert zendüléstől tartottak, vagy ellen-séges támadástól. Az öreg pap a szent könyvekkel a kezében egész nap szalad-gált a jövevények között és kérdezte őket a könyvek megfelelő soraira mutatva.

— Nem találkoztatok utközből valaki-vel? Mert itt állanak a szent könyvekben a jóslatok, melyek a Messiás eljövételét jö-vedőlilik s ezeknek a jóslatoknak ideje immár letelt. Es különös jeleket látunk már egész nap s az egész világ lényegében mély változásokat tapasztalunk. Nem látat-ok valami királyt jönni az uton szol-gákkal, szekerekkel és hadsereggel és nagy fényességgel és királyi pompával, tizezer ijással és tizezer szablyással és udvari nőikkel, pohárnokokkal és udvarmesterek-vel, baldachinnal a feje felett és arany-saruval a lábán? A jóslatok ideje letelt, nem látatok?

De senkise látott ilyenféle nagy urat, mind csak egyszerű emberek jöttek ve-lük és senkise tudott felvilágosítást adni.

S így tartott ez mind este hat óráig, mi-korra egészen besötétedett. Akkorra meg-gyérült a népek vándorlása s elcsendesed-tett a hebroni országot. A pásztorok ak-kor a hegyoldalon legeltettek, számbave-ték a nyáját és suttogva beszéltek az el-múlt nap dolgait. S ahogy ott legeltettek, két emberre lettek figyelmesek az ország-

uton. Egy férfi jött bajában fáklyát tart-va s jobbájával kantáron vezetve egy szá-marat, melyen egy asszony ült. Csöndesen jöttek, a férfi kezében lobogott a fáklya s az asszony fehér köntösbe öltözött teste imbolygott a fényben. A pásztorok sokáig nézték őket, amint csöndesen bandukol-tak az átlangyult éjszakában s a számár patája alatt ropogtak a kövek.

— Kik lehetnek? — kérdezték. — Bizo-nyára vándorok, akik megkéstek s most a városba igyekeznek, hogy még szállást kapjanak. Bizonyára így van.

Az öreg pásztor utána nézett a kis me-netnek s megcsóválta a fejét.

— Alig hiszem, hogy fedél alá juthat-nának — mondta csendesesen —, hisz egész nap özönlött Betlehembe a nép s minden talpalattnyi hely el van foglalva a város-ban...

Hosszan néztek utánuk és csaknem az utig terelték a nyáját.

— Nincs egy parányi hely se Betle-hemben — mondták — és sokan töltik ma szabad ég alatt az éjszakát.

Es ott vártak egy órát, megszóptatták a bányákat és kifejték a megmaradt te-jet az állatok tőgyéből, megették az est-ebédüket: kis sajtot kenyérrrel s kevéssel hét ura után megpillantották megint az előbb látott kis karavánt, amint jön az uton visszafelé. A férfi megint vezelte a szamarat és az asszony fehér köntösében ült az állat hátán.

— Békesség nektek! — mondta a férfi és megállt előttük.

— Békesség! — felelték a pásztorok és ránéztek. A férfi arca telt volt, szelid és barna körszakáll övezte, keze kérge s barna köntöse a fenyődeszkák jó szagát árasztotta. Saruja kopott volt és öve egy-szerű.

— Kérést szölok hozzátok — mondta

egyem, egyem. De bennem könnyes gyűlölet sza-ladgált, igaz, rövid utat tehetett lábtól a fejig, hisz apró ember voltam még akkor...

— Eppen úgy szur a szemed, akár az apádél — vetette felém a szót a zágrábi, gazdag rokon és így folytatta: — Inkább a jellemed legyen szuró-sabb és erélyesebb, mint akitől ezt a tekintetet örökölted! Négy váltót hagytott rám az apád, ta-lán a gyerekeimtel vegyem el a kenyeret, hogy kifizsem?

— Ejnye, Kristóf, ejnye! — erősödött fel anyám beszéle, de aztán el is gyöngült menten a sirásban. Az asztalra borult, halottfehér homloka megbil-lentette a tányért, huppanva esett belőle az alma a földre és tovagurult. Anyámhoz húzódtam s ő úgy ölelt magához, mint mennyből zuhanó angyal a csepp felleget, amelybe estében kapaszkodni tud. De mit tehettem én? Gyenge voltam s csak annyit tudtam, hogy holt apám utolsó éveiben párszor Kristóf bácsihoz menekedtem a tönkre-més előtt. Maradt pár váltó, most hát már miande-nünk Kristóf bácsié...

A cvikkeres, rezesaru, vörösszakállu nagy em-ber hirtelen felugrott.

— Még azt az almát sem veszitek fel, ami csak egy lehajlásba kerülne. Így pazaroltok örökké! Te Anna! Tudom, hogy még megvannak az éksze-reid. En most megyek s a Korona-szállodában al-szom. Holnap Kaposban van dolgom. Holnap este a hétérai vonattal újból itt leszek. Ha meg nem teremted addig a hetvenöt forintot árvereztetek!

Tompán csapódtak he utána az ajtók, zuhogtak nagy, utazócsizmás lépései, Radeckzy néni, a fé-lénk, öreg dajkám rá is fuj végig a küszöbökre, hogy szálljon el róluk a barag.

Anyám lefektetett, de én éreztem, hogy kés az ágyam alja ezen az éjszakán. Rám-rám terült a

foszlányos álom, de felriadtam szinte perceről percre. Besóvárgott hozzám butortól fosztott nagy ebédlőnk ajtó-résén át a lámpa lángja, ott rakos-gatta ki bánatselyembe vont arcu szegény édes-anyám utolsó kincselt... Hiába, holnap el kell adnia mindent. Ugy volt, hogy cipőt is kapok tán téllre, meg bundás kiskabátot is ajált a Steiner, de úgy látszik, csak úgy volt...

S mikor mély, csendes férfihang riasztott fel, a cseppet nyitva maradt ajtóhoz húzódtam s átfi-gyeltem.

Mélyen az ujjá szélére ejtett kalappal, szomo-ruan, szinte előre rogyva állt anyám előtt az ősz Vicán. Halkan beszéltek. Láttam, anyám moso-lyogva veregeti meg az öreg vállát, s hallottam, hogy mondogatja:

— Dehogy haragszom, Vicán bácsi, dehogy. Ma rád, fájdalom szegény boldogult egy uram után három rend fekete ruha is. Bár elviselhette volna valamennyit. Majd a Radeckzyné kiad egy öltönyt, de csak csendbe menjenek át, hogy fel ne ébredjen a fiuska.

Visszaloptam magam gyorsan az ágyba. Apám ruhásszekrényre ebben a kis szobában állt, szinte fel se nyitottuk, mióta oda költözködött, ahol már csak egy ruhában aluszza az ember a holtfelet... Lábjuhgyen jöttek be, vén dajkám kezében a kis konyhalámpa. Radeckzyné vén dajkám kiemelt egy öltönyt feketét hozzáérté ősz Vicánhoz, s benyult a mellényért is.

— Nem félemlős kegyed? — susogta Radeckzyné.

— Nem én, hajja, miért?

— Mert hogy ebbe a ruhába csapta ki a sorshul a halál a szegény áldott tekintetős urat. En vót tem le róla s egyenest bezártam ide e, ahonnét most adom. Délben vette fel, hogy elmenjen va-lami kölcsönüggyben a gróf urhoz Lábdra, még az

óralancát se fűzte bele, úgy sietett. Estefele már itthon is volt. Harangozásra meg már halott volt... No vigye sógor, vigye.

Lábjuhgyen mentek ki, elől magasra tartott kislámpával a Radeckzy néni. Ruhát vivő ősz Vi-cán árnyéka az ágyamra borult, aztán hosszan esett a falra s eltűnt. Olyanok voltak, mint vo-nuló szellemek, a foszlott álmu szoba szomorúsá-gában...

III.

Másnap már korábban esteledett. Gyászszint vi-selő felhők tartották az eget a hold s a csillagok alatt. Bánat volt minden fenn és lenn s bár anyám egész nap mosolygott, becézett, simogatott, én tudtam, hogy soha ilyen szomorú órák nem osontak el szobánk között, mint éppen ma. Tudtam, mert Radeckzy néni már kora délután óta künn sirdogált az ölfarakás alján. Láttam kikocogni tö-lünk Veres urat, a gazdag órast, de Zsidlay cse-repest is. Veres is, Zsidlay is csak úgy melléke-sen kereskedett arany-holmival az órásság és cse-repesség mellett. Tehát anyám értékesíteni akarta régi, lélekkel féltett kis kincsinket, talán a gyü-rűit is, amiket még csipkecsendes életü nagy-anyám viselt. Bizonyosan alig-alig kínáltak érte valamit óras-cserepekék...

Közeledett a perc, amikor pihegve fut be a ka-posi vonat a temető mögött áruló kisállomásra. Egészen sötét volt már: besikoltott hármas fűtye a kerteken át az udvarunkra. Radeckzyné fel-ugrott, sietett befelé. Futottam én is. Anyám fe-kete selyemben, papírféhér arccal ült az ebédlő-asztal előtt. Az asztalon egymás mellett a régi, féltett kis ékszerek. Köztük apám aranyórája s kicsiny aranytárcája is, meg egy ovális, miniatür aranykeret láncon, amelyben messze tőnt némén mosolyos arcképe pihent.

s a szava olyan volt, mint a föld lehelete. — Megkéstünk vándorlásunkban és minden helyet megtöltötték már a városban az előttünk jövők és csaknem minden házból ujszülöttek vannak. Kérlek benneteket, adjatok fedelet nekem, ahova elvonuljak egy éjszakára az én asszonyommal, ki terhet visel méhében és nehéz órájának néz elébe, mert már megkezdődtek fájdalmai.

Es akkor az állatok elborultak a földre, a világnak minden kis zaja elült, a levegő oly finom lett, mint a virágok illata, a fű lágy, mint a selyem, a tüzek füstje alázatosan elterült a földön s az ég pillanatok alatt kitisztult felettük s úgy érezték, hogy felettük lebeg mindent betöltő lényegével az Isten.

— Ki vagy te? — kérdezték megrémülten a pásztorok.

— Ács vagyok — felelt a férfi — és a gallileai Názáretből való. Augustus parancsára jöttünk Betlehembe, ki születésük helyén akarja megszámlálni alattvalóit.

— Nem — mondták — szent vagy te, vagy próféta. Mert nézd a jeleket, melyek körülötted történnek. És nézd, a feleséged homloka fehér, mint a hó, orcája vakít, kezéből béke száll és testéből ígézet árad. És nézd, kinyílt felettetek az ég és az Isten lehelete lebeg a fejetek körül és minden elhallgatott a világban és titeket figyel és az állatok remegnek és a füst is alázatosan lesz elöttetek. Kik vagytok?

Es ki a számaron ült, az asszonynak arca valóban ragyogott és homloka fénylett, mint a hó, kezéből béke szállt és testéből ígézet áradt az emberekre.

— Kik vagytok? — remegtek a pásztorok.

— Egyszerű emberek vagyunk — felelt a férfi —, akik békében élünk egymás mellett Názáretben és nem volt bennünk soha semmi rendkívüli. Ne féljete! Jószerencsés vagyunk és csak fedelet kérünk tőletek a mai éjszakára.

A pásztorok álltak és remegtek és különös félelemmel volt telve minden porcikájuk. Nézték az asszonyra és látásától megtelt érzellemmel a szívük, kérges tenyerükben kinyílt a simogatás és gerincükben

— Öltöztesse fel a fiuskát Radeczkyé, — mondotta anyám, — bucsuzzunk utolsó emlékeinktől ünnepiben.

Szélesre nyílt a szam a sirástól, de ránehezült vén dajkám tenyere. Valami furcsa, hősi elszántság szállt meg. Pár perc múlva magam is ott álltam fehérgalléros, sötétkék matrőruhában az édesapám mellett. Szoritottam a puha kezét, amely egyszerre megremegett. Bedöngtek hozzánk kegyetlen Kristóf bácsi léptei.

Alig köszönt. Tompán kérdezte, kalapját sem emelve le:

— No, megvan a hetvenöt forint?

— Nincsen. Vigye el mind, amit itt lát.

Kristóf bácsi lehajolt, vastag orrára csipette aranyvikkereit s mohón vizsgálódott, amikor egyszerre kopogtak. Az ősz Vicán lelkendezett be.

— Tekintetes asszony! Tekintetes asszony! Majd kiesnek a vén lábaim, ugy siettem az állomásról. Tessék, mi mit leltem az öltöny kabát belső zsebében.

Kristóf bácsi is az öreg felé fordult. Az öreg Vicán nagy, csontrosszu ujjai között egy százforintos lobogott...

— Nem hamis ám! Megvizsgáltuk jó alaposan még odabenn Kaposban a fiammal együtt!

— Szencségős egy Isten, — motyogta Radeczkyé, — persze, szegény életöm pénzér mönt a gróf urhoz Lábodra. Közbe hót el, az Isten áldja, mielőtt átadhatta volna!

A százaszt úgy, ahogy volt, Kristóf kezébe dobta az anyám. De a következő mozdulattal a nyitott ajtóra mutatott...

Radeczkyé háromszor vetett keresztet egymásután, anyám boldog zokogással borult a kis kincseink fölé s az ősz Vicán remegő hangon mondta:

— Hej, hej, csoda az, amit a jó Isten tőnná tud...

csudálatos borzongás szaladgált fel-alá. Csak néztek és megnevezhetetlen áhitat zárta le a szájukat.

— Asszony — rebegték —, légy te áldott minden asszonyok között és emlékezzél meg a mi feleségünkről is születeknek óráján!

Es előlépett az öreg pásztor és megfogta reszkete az előtte álló férfi karját.

— Uram — mondta — nem tudjuk, kik vagytok, de olyanok vagytok, mint az Isten sarjadékai és azt érezzük, hogy minden zaja a világnak elbékül tibenetek. Fogd meg az állatod kantárát és menj vele a város felé. Balra, az első kaputól mintegy kódobánsyira, a város végén találsz egy sziklabarlangot, mely a miénk s melyben kihajtás előtt szoktuk összegyűjteni és megszámlálni a nyáját. Menjetez oda! Tépj szalmát és hinds meg vele vastagon a fekvőhelyet, takard le a pokrócainkkal, vidd a feleségedet és szüljön meg ő ott békességgel. Szegény pásztor emberek vagyunk és mást nem adhatunk. De kérlek, emlékezzetek majd meg rólunk a mi Istenünk előtt.

Es a férfi megfordult és elvitte magával az ő feleségét a megjelölt helyre, hogy fedél alatt szülhessen meg az asszony. Es a pásztorok ott maradtak és ijedten kérdezték:

— Kik voltak ezek? Vajjon kik lehettek ezek a csodálatos emberek?

A szívük tele volt remegéssel és nem mertek egymásra nézni, csak összehúzódtak, felpiszkázták a tüzeiket és a remegés nem mult el tőlük. Es az asszony és a férfi már a barlang felé járt.

Ez történt azon az estén, valamivel hét óra után.

ÉS TIZENEGY ÓRAKOR, mikor már kihunytak a tüzek és csak a zsaránok világított hunyorogva a hamu alól, hang támadt, mely hasonlított a szélnek zugásához és a pásztorok érezték is a fűszerszámok illatától terhes szél simítását az arcukon és körülnéztek. De bár hallották a zugást és arcukkal is érzékeltek a szelet, egy falevél se mozdult, egy fűszál se rezdült, a bárányok gyapjának egyetlen szála se fodrozódott fel és a tűzön meg nem lebbent a hamunak egy maculája sem. Es a szél csak fujt, csak fujt, locsolta az arcukat, de látni nem látták a hatását sehohsem.

— Halljátok — mondták —, fuj a szél és a világ dolgai nem mozdulnak!

Es megijedtek a titokzatos jelre és egyszerű szívük megreszkett.

Es aztán egyszerre csak kipattant az égen egy csudálatos csillag és hullt, hullt, zuhant végtelen gyorsasággal az emberek közé. Zuhantában ragyogó sávot húzott maga után és nőtt, nőtt, egyre nőtt és a nappalnál százszor fényesebb világossággal töltötte be a környéket, hogy ragyogott a levegő, a föld, a füvek, a fák koronái, a bárányok gyapja, az emberek ruhája és a föld pora is egyazonképpen. Soha olyan fény nem volt még a földön. A pásztorok arca estek, meghintették porral a fejuket és kiabáltak:

— Urunk, légy irgalmas! Urunk, légy kegyelmes!

Es akkor megtelt lelkek áradásával felettük a ragyogás és angyalok szózata zendült.

— Dicsőség! — zengtek az angyalok. — Az Istennek dicsőség legyen és békesség az embereknek, akik a földön jószándékkal lakoznak. Legyenek megáldottak és megbékéltek minden munkájukban, legyen szájukban áldott a kenyér ize, legyen nekik az ital, mint Melkizédek bora, legyen nekik barátjuk a föld, a fa, a gyep, a levegő, legyenek áldottak a fogadásban, a szenvedésben, a mindennapokban és a halálban és minden dolgok hozzák szívébe az Isten a mai napért, amen.

Es akkor megjött a férfi, ki délelőtt Józsué feleségénél járt, a fény elöntötte az arcát, szikár teste fölmagasodott, mint a jegenyé és megállt az arcraborult pásztorok előtt.

— Mit féltet? — mondta nekik. — Emelejték fel az arcotokat, mert nagy örömet hirdetek néktek a jelek után, melyek ma betöltötték a földet. Ime, megszületett néktek a Gyermek ezen órában, ki az Ur Krisztus, ki betölti lényével az egész földet és fölmagasztal titeket. Menjetez az ő látására!

Es akkor fölserkentek a pásztorok, takarókat szedtek össze és a bárányok hársáról tépték, mosott gyapjút, illatos füvet szedtek és ami eleség volt, azt mind magukkal vitték. Es ahogy beléptek egy sziklabarlang ajtaján, a délutáni vándorokat látták maguk előtt, az asszony a szalmán ült, arca sápadt volt, de ragyogott, mint a hó, kezéből szállt a béke s egész lényéből ígézet áradt. Ült a zizegő szalmán, szemében mennyei derű s ujszülött gyermekét szoptatta alázatosan. A férfi felettük állt, meghajtotta a fejét és imádkozott.

— Az ács! — suttozták a pásztorok. — Az ács!

Leborultak és szemükből patakzott a könny.

Es akkor volt valamivel éjfél előtt...

Fiatalok

*Pajtásom, vér van a borunkban,
a szívünk vére; mámorunkban
apáknak kedve torzult; poharunkban
az anyánk könnye, igyunk hát magunkban*

*Pajtás, hibázott csókból lettünk,
hídba — embernek születünk,
a meddő kinok kenyeréből ettünk,
a perselyből mi kopott krajcárt vettünk.*

*Rosszat senkinek sosem tettünk,
rosszért ütéssel nem fizettünk,
csak egy odavevelt jó szót kerestünk:
ez volt a vétünk — hát meg is
szenvedtünk.*

*Ha a világ fejére áll is
pajtás, mi szentek vagyunk máris,
pedig még élünk: szép lesz a halál is,
a lelkünk fájdalomtól gyöngykaláris.*

*Pajtásom, nincs nekünk barátunk,
magunk vagyunk, mást nem találunk,
leánytól csókot még csak nem is várunk,
pohárban asszonyarcot sosem látunk.*

*Pajtásom, vér van a borunkban,
a szívünk vére, mámorunkban
könyveknek ize, korá ránc arcunkban...
a sors segítsen meg komor harcunkban!
ZAGRÓCZKY ELEK.*

A NIKOTIN — amint két amerikai kutató, Wright és Moffart megállapítja — lehelést idéz elő a láb-é kezujjak hegyein. A bőr más felületein hasonló jeleséget kimutattani nem sikerült. Ugyanezt a hatást tapasztalták Wright és Moffart akkor is, ha a dohányzó könnyű vagy ugynevezett „nikotinmentesített” dohányt szívott. Az érdekes jelenég a nikotinnak a hajszálerekre gyakorolt összehúzó majdnem görcsöt okozó hatásában látják. Mivel az ujjhegyek a szívtől távol vannak, természetes, hogy a vérkeringés változása itt figyelhető meg.

NAGYAPÁM

Novella a családi arcképcsarnokból

IRTA KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Életem küszöbén egy daliás aggyastyán üdvözöl, kitért karokkal, öblösen hahotázva az örömtől. Semmitmondó szóval »regényhős«-nek lehetne nevezni.

Homlokán kardvágás nyoma látszik, mely mindig valamivel pirosabb, mint a bőre. Csígasan göndörödő, galambbősz haját oldalt választja el. Szakállabajusza ezüstlik. Szeme tengerkék. Takarosan öltözködik, mint a régi »arszlánok«. Minekelőtte el megy hazulról, a kertben zsebkése ollójával lemetsz egy virágot a gomblyukába tűzi. Elefántcsont-forgantyus sétatálcát hord. Amint halad az uccán, sorra köszöngetnek neki s ő vidáman, széles bőkolattal köszönget vissza barátjainak, ismerőseinek, azzal az azóta pajtásivá kopott üdvözléssel, melynek akkor még érzik latin gyökere és hódoló jelentése: *Servus humillimus*. Szeretik az emberek. Ő még jobban szereti az embereket. Ősi életkedv van benne és egészség, keménység is, melyből apámnak már valamivel kevesebb jutott, nekem még annyi sem. Tud haragudni, villámokat szórva. Ajkáról ilyenkor csak egy szó sístereg, mely teremtettem emberre alkalmazva egyenlő a megsemmisítéssel: *schwarzgelb*. Miután nyolcévű száműzetéséből, — 1857-ben — hazatér alföldi városába, megnősül, két keze munkájával valami pénzt is szerez, telket vásárol, kertet ültet fenyvesekkel és hársakkal, fölépítteti családi házát, melynek uccái szárnyát ő maga lakja nagyanyámmal, udvari szárnyát a mi családunk. Ennek az udvari lakásnak egyik keskeny szobájában pillantottam meg a világot.

Rendkívül élénk emlékeim vannak róla életem első tizenegy esztendejéből. Ezek az emlékek lazák, nem összefüggőek. Hiába is volna itt erőszakkal egymásba kötni őket s ezekből rakni ki egyéniségét. Mindegyik emlékem külön van, mint egy mesterien színezett kép.

Szürke, vörösbojtos hálókabátjában kis-sé felém hajol s »galambom«-nak becéz. Rajongó, tréfás, pattingó. Csak indulatos, de nem szigorú, mint apám. Apámat sok-kalta jobban tisztetem. Tőle nem félek. Közelebb van hozzám. Egy aggyastyán, aki az életből kifelé sétál, közelebb van a kis-gyermekhez, aki az életbe indul, mint a felnőtt. Vele nem vagyok végzetes kap-csolatlan. Legalább is csak örömet érzem a vérségi köteléknek. Félig-meddig cimbo-ráskodunk. Mégse merem tegezni. Csodá-lom őt. At-átszököm lakásába, mely szin-tén otthon, de az otthon nyugé és kötele-sége nélkül az otthon mennyeországa, ma-ga a függetlenség és üdvözülés. Itt bálul-nak engem és szembe dicsérnek. Az ételek, italok más ízűek. Igazi ezüstkanalam azon-nal áttűzesedik, mihelyt forró teába már-tom. Rumot is kapok, feketét is. A lámpa magasabb, fényköre sárgább és nyugalma-sabb. Ezen a helyen a vendégség mámo-ros felelőtlensége fog el. Jól esik látnom, hogy apám sem oly óriás, mint képzel-tem s ennek az aggyastyánnak kezét csó-kol, ő is gyermek, mint én. Micsoda ki-tüntetés itt ebédelni, főképp aludni a széles, török kereyeten s hallgatni, amit *Kossuth Lajosról és Petőfi Sándorról* beszél, aki őrnagy volt Bem hadosztályában, ahol ő százados volt.

Csodálatos ember. Csodálatos mindene. Csodálatos a lakása is. A fenyőpálka, a dohányfüst, a pézsmá illata nyilal végig szobáin s ez az illatkeverék üti meg ér-zékeny szaglőidegeimet, ha belépek a kö-

vekkal rakott, tágas folyosóra, egy mese-világ varázsát ígérve. Nagyanyám a karos-székben szundit mozdulatlanul, mint egy kép, apró virágokkal hintett lila ruhájá-ban. Ő a díványon heverész, testes köny-vet olvas, az »*Iralaim az emigrációból*« ujjonnan érkezett kötetét, rekkenő nyáron szalmalegyezővel hűsíti fölhevült arcát, a lugásban tarokkozik öreg barátjaival, régi dalokat énekel csengő tenorhangján: »*Pes-ten jártam iskolába*«.

Egyszer a fiókjából kiemel egy hatlő-vetű angol forgópisztolyt, melyet a sza-badságharcban használt. Egyszer a török basákról beszél, a piláfról és a csibukról. Egyszer azt hallom, hogy negyvenkét na-pig hanyódot az óceánon, míg Várná-ból Amerikába jutott s Philadelphian, Newyorkban, Bostonban azzal kereste ke-nyerét, hogy zsákokat cepelt, selvemre fes-tett és énekel. Nagyon meglepődöm, mi-kor a mi poros, elhagyatott fészünkbe el-vetődik egy hórihorgas, csupaszszájú ur s angolul társalog vele. Törökül is tud, németül is, szerbül is. Egyáltalán mindent tud. A szoba, ahol ő van, a világ min-den népével és tájával. Eleven mesekönyv ő. Eleven ismerettár is. Amíg nem tudok olvasni, ebből tanulok földrajzot, törté-nelmet, irodalomtörténetet és nyelvésze-tet, természetrajzot, bölcséletet. Messze van-e Amerika? Milyen volt Egressy Gá-bor, az az ifju színész, akivel két évig buj-dosott török földön? Hogy szól az ágyu? Mit jelent angolul alma, németül körte, törökül szilva, szerbül barack? Ki a világ legokosabb embere? Negyedfélves ko-romban tanit irni-olvasni. Először a nyom-tatott nagy S-t tanulom meg, egy S-kifli-ről. A többi nyomtatott betűt piros és fehér cukorkákból kell kiraknom a szó-nyegre. Jutalmul megehetem a kiflit is, a cukorkákat is, ezzel példázva, hogy az irodalom esetleg tápláló is lehet és édes is.

Papírcsónakokkal játszom tengeri út-közetet a mosdótáljában. Hogy kápráza-tom tökéletesebb legyen, a vizet — kéré-semre — megfesti kékítővel, sőt egy ki-csit meg is sózza. Hajót, utazást is ját-szom. Egy szekrényből, melynek fiókjai telistele vannak különféle színű gombo-lyaggal, zsinetet, pamutot, cernát húzok ki s szobáról-szobára haladva, ezzel kö-tözöm össze a székeket, az asztalokat, ugy, hogy az egész lakás egy tengeri kikötő ké-pét mutatja, az árbócok közt feszülő kötél-zettel.

Ezek a kék, piros, lila, fehér fonalak az évek távolságából úgy hatnak rám, mint a mese szivárványos pókháló-szöveve. Ké-sőbb, amikor a mese szálai szélbomlanak, megtudom, hogy a gombolyagok még nagyapám boltjából maradtak. Az ame-rikai vándor nem látta a munkát meg-aláztatásnak, dacolt az akkori idők szelle-mével s kereskedő lett. Így olvad össze emlékezetemben mese és valóság. Van-nak más emlékeim is, melyek szintén ke-tősek. Nem tudom, hogy tőle hallottam-e, vagy kortársaitól. Ezek az emlékirataik-ban gyakran emlegetik őt. A 27-ik honvéd-zászlóaljban harcolt, azok között, akik a székelyekkel együtt legutoljára rakták le a fegyvert. Résztvett a legutolsó mehádiai csatában is. Hü bajtársa, *Veress Sándor*, kétkötetes munkájában írja, hogy ekkor »egy röppentyű mellette két lépésre puk-kant szét«. Kossuthal együtt menekültek Törökországba, negyedfél ezren. Látom őt Viddinben, a fogolytáborban, télviz-időn dideregni, vitorlavászon zubbonyában. 50

piaszter napi zsolddal a zsebében, fagy-gyus juhust rágsálni a kolerások kö-zött, fanyergen lovagolni, aztán Sumlában is, a fátylászmenetben, mellyel a bujdosók Kossuth Lajosné érkezését ünneplik s hal-lom az idők messzeségében, amint a *Szó-zat*-ot éneklő honvédek fölött röpökő te-nor-hangja: »rendületlenül«. 1851-ben Konstaninápolyban van, az ottani ma-gyar egylet elnöke. De a menekülteket hiába védelmezi a Fényes Porta és a ga-valléros szultán, egy szervezett osztrák csá-szári bérenchad még ott is üldözi őket, raj-tuk üt a magyar egyletben s a fegyvertelen földönfutókat angol hajóra kíséri. Liver-poolba szállítják őket, onnan Amerikába.

Van róla két személyes emlékem is. Az első emlékem kilencéves koromból való. Egy tavaszi napon, amikor öcsém-mel, hugommal künn játszom a kertben, kézenfog bennünket, ünnepélyesen behív a tisztaszobába, mely teljesen el van söté-títve. Fekete posztóval takart asztalkán gyertyák lobognak. Letérdeltem mind hármunkat s arra kér, sohase feledjük, ma halt meg messze idegenben Kossuth Lajos.

Második emlékem az ő halála, mely két évre rá következett be, egy nyáron. Hónapokig betegeskedik. Ezalatt a ház é-jel-nappal zeng a villamoscsengő zajától, mellyel a betegszobában szenvedő hol ezt, hol azt kéreti magához. Engem nem kéret. Egy éjszaka a csengő szava elnémul. Reggel feketébe öltöztetnek, bevezetnek hozzá. Kiterítve fekszik az ágyon. Állat fehér kendővel kötötték föl, szemére két réz négykrajcáros tettek. Az első halott, akit látok. Nem rémülök meg. Az igazán nagy dolgok egyszerűek. Mindig közelebb lépek ágyához. Olyan, mint életében, csak mozdulatlan és sokkal halványabb. A gyer-mek meg az ősember először ezt veszi ész-re. Csak azután döbben meg, amikor ész-reveszi, hogy az a viaszbábu, amelyik ott hever, merőben más, mint az, aki valaha élt. Ő, aki megmutatta nekem az élet min-den csodáját, most megmutatta a legna-gyobbat is s ezzel mintegy befejezte gyer-mekkori nevelésem.

Mindenkinek van egy első halottja, aki-ben nemcsak szerettét siratja meg, hanem önmagát is, azt a végzetet, hogy meg kell halnia. Ez a halottam ő volt. Keservesen zokogva rohantam ki a lángoló verőfény-be. Közben az egész épületszárnyat gyász-leplekbe burkolták s mindenütt mécsék lobogtak. Semmi vigasztalás se csitított el. Temetés után, amikor hazaértünk, apám-ra pillantottam, aki mindig erős és biztos volt. Valami választ vártam tőle erre, de ő is csak hallgatott. Nem tudta nekem megmagyarázni, hogy történhetett ilyen szegény a mi családunkban. Hónapokig titokban sírdogáltam. Sokszor még álom-ban is följagattam. Hittel és hitetlenül vártam vissza. Nem értettem a halál hosz-szu voltát, azt a hosszu csöndet, mely kö-veti. Nálunk az a furcsa szokás, hogy mi-után lezárják a koporsót, a kulcsot átad-ják a család egyik hozzátartozójának. Az ő koporsókulcsát meglettem egy fiókban. Kíváncsian forgattam ide-oda a kezem-ben. Arra gondoltam, hogy mit ér ez a kulcs. De eltettem. Ma is emlékeim között őrzöm.

Nemsokára átköltözködtünk az ő uccái lakásába. Ott jártunk-keltünk, ettünk, aludtunk, ahol ő élt. Lassanként elfásult bennem a fájdalom. De évek múlva se szűnt meg. Amikor a tisztaszobában zongoráztak és táncoltak, felsajgott bennem valami és éreztem az élet sivarágát, a fe-ledést. Ma is érzem ezt. Ebből a gyermek-kori megrázkódtatásból nem gyógyultam ki. Nyilván ez is egyik oka annak, hogy ahhoz a mesterséghez sodródtam, mely szüntelenül ámul az emberek és dolgok eltűnésén s próbálgatja feszegetni azokat a zárat, melyeket nem törhet föl senki.

VI.

mámat? Hát mindenki ellenem esküszik? Egyszer az anyám teszi tőnkre reményemet, egyszer a lányom?

— En nem bánom, én nem megyek ki! — Nem-e? Majd meglátjuk! — azzal durr... jó nagy nyaklevest mért le egyetlen leánya bal orcájára. Azt a nyaklevest, amely vagy husz éve forr megtorlatlanul a maga arcán.

Marika meghökkenve, abbahagyja a sirást. Mariska mama gyorsan kipuderezi lányát, az ügyelő odarohan, int... és Mariska mama a kulisszák

mögül nagyot lök leánykáján.

— Mars játszani! Mici viharzó svunggal lendül a színpadra és ijedt mosollyal, mondja:

— Kezit csókolom édes mama! Itt vagyok! Ezt a sikerült bejövést tapsvihar fogadta, amely Mici minden jeleneténél megismétlődött. A közönség ünneplte, az njságok dicsérték, a színészek gratuláltak...

Egy héten belül beiratták a színiiskolába. Marika színésznő lett.

ORGONASZÓ

Írta LAZAR ISTVAN

Megálltak a kapu előtt, nem mertek bemenni. Csak némán nézték egymást. Szemükben szorongás. Arcukon az inség jele. Csak álltak és tusakodtak magukból, hogy mitévők legyenek.

— Utóvégre apám, — szánta rá magát a menyecske. Gyere, Jankó...

Bebátorkodott a kapun, föl az ámbírra, Jankó meg utána. Patkós csizmáján lenken kopogott a kópádimentumon.

— Ne félj, — pillantott hátra a menyecske bátorítóan.

De ő maga is megijedt, ahogy hirtelen kilépett eléjük az édesapja.

— Mit akartok? — nézett rájuk merően.

— Édesapám... — bugyant ki a menyecske ajkán a lélek.

A paraszt a fejét ingatta.

— Nem ismerlek, — mondta ridegen.

Termete öles. Arca kő. Csak a szemében hunyorgott valami hideg harag. A szív, mely sohasem engesztelődik meg. Nyugtatta rajtuk zord tekintetét.

— Nagy bajban vagyunk, — motyogta a menyecske zavartan.

Tört lilium. Szép és fiatal, de ott árnyéklott ékes homlokán a sok szenvedés, a korahervadás. A ruhája is kopott, a lelke is az. Nézte a dús gazdag paraszt.

— A ti dolgotok, — mosolygott a szemek közé szívtelenül.

— Holnap árvereznek, — vergődött fel a szó Jankó torkán.

Szép szál alakját meghajlította a csüggedés, barnaszeg feje lehorgadt s gondterhes arcán szinte égett a szégyenkezés, mint valami láthatatlan pofon, de ahogy fölemelte arcát a köszívű emberre, mégis fényledezett a szeme tükrén egy sugárka reménység.

— Tőlem vihetik, — vont vállat közönyösen.

— Jól van, — egyenesedett ki Jankó.

— Csak azért szólunk, nehogy meggyalázzódjék a kend neve mirajtunk keresztül...

Megrezzent egy ezüstös bajuszaszála a köfejú parasztnak.

— Az enyém már nem, — hunyorgott rá élesen. — Elég sok minden ért miattatok.

— Hogy-hogy? — nyílt rá Jankó szeme.

— Ugy, hogy béreslegényhez ment a lányom feleségül...

— Nem tagadom, — bólogatott Jankó csendesen. — De a béres is ember...

— Az igaz, de béres. Nekem meg hat-száz holdam van egy tagban — ömlött el ábrázatán a gög. — És csak egy lányom volt!

— Szereltem — simult a menyecske Jankóhoz. — És boldogok is volnánk... Mondja, mér' haragszik? Mér' nem könyörül rajtunk?

— En nem haragszom, de minek könyörüljek, ha boldogok vagytok? — nevetett érdesen. — Járjatok békességgel...

cs...? — jajdult fel a menyecske.

— Nincs.

— Menjünk akkor, fogta meg Jankó feleség kezét. — Áldja.

— Titeket is.

Kimentek a kapun. Két árva lélek. Most már mindennek végére értek a Bimbó tenenet, meg azt a kópádimentum is mindenestül. Le is ut, fel is ut, a menyecske csendesen sirdogált. Jankónak meg didergett a szíve, ahogy kifordult a kapun.

Ment a paraszt is, de se nézett, köljárással lépkedett a templom felé. Beharangoztak már. Bekerült a sekrestyeajtón, az oldalsó padba, az ő helye, boldogult felesége emlékére csendesen sirdogált.

— *Merear, Domine, portare manipulum et dolorem.* (Istenem, Uram, méltó a sirás és fájdalom viselőjének viselése.)... — fohászta a pap a manipulus-karkötő fölvételekor.

Nagy István a díszhelyen, tőrt a templom, fölfelé remeg a füstje, mindegyikük szenvedő sóhaj. Nézte egy darabig, azután kivette a padból rézcsatos imakönyvét s vertálni kezdte komótosan.

Mert ugy van valahogy, hogy a gazdag ember a templomban is másképp ül és másképp imádkozik, mint a szegény...

— Béstem mélységes sárba, hol fel nem állhatok, mélységes vizekre jutottam, és a víznek habja elfogott engemet... — olvasta Dávid király zsolttárát áhitatosan.

Elrévedezett az ódon betűkön és a leányára gondolt. Az is beesett a mélységes sárba, a nagy szegénységbe, amiből már föl nem állhat. Igen, ő is mélységes vizekre jutott, a nyomoruság tengerébe és elkapja a vizek habja... Vigye!

Megmozdult, hogy belereccsent a pad. Vigye, ha a maga halálát kereste. Mert halál a szegénység, hosszú, csendes halál, mely elsorvasztja a szívet... Leveszi az ember arcáról az élet színét, kiszedi lelkéből a szép és könnyed örömet és megtölti aggodalommal, ami az ónnál is nehezebb...

Zsoltár zengett a kóruson is, az Allelujáj hirdeti. Bug az orgona, hőmpölygeti a hangot, mintha valami szent és életfakasztó árvíz zengő aranyvirágokat sodorna a mennyek felé... Milyen barnán zsolozsmázik az a mélységes basszus! A tavaszi szántás olyan szép barna, amiből az élet fakad, az aranykalász, a világ kenyere... az istenáldás, mely kijut mindenkinek, csak az ő lányának nem. Mert nem hallgatott az apai tanácsra, csak ment a szíve, a bolond jó szíve után!

— *Az én atyámfiai előtt idegenné lettem és az én atyámfiai előtt jövevényé...* — folytatta a zsolttárolvasást. — A te házadhoz való buzgó szeretet megemészt engem, mert sirva gyótróm böjtöléssel az én lelkemet...

Az lett idegen és jövevény, hiába vágyakozik az apai házba, hiába emészt a bánat és a szenvedés. Csak böjtöljön, egye a szerelem száraz kenyerét, ha nem kellett neki a jómód, a selyemviganó, a nagy tisztesség, az apja háza. Most bezzeg, sir, de milyen panaszosan sir! Mint az a magasan szárnyaló hang az orgonából, amelyik ott repked, mint valami könyörgő sikoltás: — *Shabadits meg engem a sárból, hogy el ne boruljak; hanem inkább szabaduljak meg az én ellenségeimtől és a vizeknek örvényeitől...*

Szállt a zsolttár a fuga szárnyán, örvényé tornyosultak a zengő hanghullámok, mennydörgéssé fokozódtak az oktávok, a változatok robbanó, fénylő görgetegek. A mennydörgés az éjszakába kiált! A mennydörgés kopogtat a kicsi ember szív ajtaján: Engedj be, hadd keltsenek életre! igen, ez az, amiről Krisztus beszél. A szeretet az élet, a mindenható szeretet és megbocsájtás... Megbocsájtani?! Az oktalán, a nyomorult, csak az bocsájt meg. »Aki megdob kövel, dob vissza kenyérral.« Vess rá sziklát, hegyeket szaggass ki, avval verd agyon, aki megsérti a büszkeségedet!

Rázta a hangorkán a szentély falatt, azután lehalkult a regiszterek tombolása s csendes-halk, árva piánó folyt szét édespuhán, ahogy a színméz csurog, ahogy a napsugár tör elő a főrgeteg szívéből. Elcsitultak a Korondy-Nagy István lelkében is a nehéz érzések s mélan nézett a tömjénfüstön keresztül az örökmécs lángjába. Olyan az, mint a szív, a soha ki nem alvó, örökös szeretet! És hogy sirnak a sípok, milyen lágyan... nem is sirnak, hanem mosolyognak azok a hangoस्कák ott bent, az orgona lelkében. A gyermekgöngyölés olyan. Az cirógatja ugy a szívet... Amikor még ő is a térdén ringatta azt a kicsi, kedves gyermeket!

Megrebbent a pillája, megfogta valami a torkát s könnye kicsurrant az imakönyvére.

Mi ez?

Rácsodálkozott.

...Az, hogy viszik holnap a tehénkéjüket, a vánkost is kihuzzák a fejük alól és a vityilót is dobra verik, azt a kicsi fészket, ahol eddig meglapultak nagy nyomoruságukban, a vihar elől...

Szállt a zsolttár, halkán rengett az orgonaszó, csendesen és lágyan, mint Abel imája és áldozati füstje... Krisztus szól hozzá az orgonabugásból! Kinyílt a szíve lassan, mint a szentségtartó és előreragygott mélyéből a Megváltó mosolya: a szeretet. Csönd. A pap a szöszékre lépett és textusba kezdett a könyörtelen gazdagról és ni, az egész tomlpom fölfigyel, mindenki csak őrá néz, még a köszentek is. Szent Lukács és az evangélisták mind, csak őt nézik és a tekintetük szigorú, panaszos és szemrehányó... Rajta ugyan ne csodálkozzék senki! Tudja ő, hogy mit csinál... Gondolt egyet, fölkeelt és kisurrant a padból, ki a sekrestyeajtón, le egyenest a két ágrőlszakadthoz.

— Adj' Isten, — nyitotta rájuk az ajtót. Ott ültek az asztal mellett, csüggedten.

— Micsoda lelkek vagytok, hogy még vasárnap se jöttök az Úr hajlékába? — dörmogott rájuk szeliden. — És mi van a délebédellel?

Üresen tátogott a kályha. Majd elsülyyedtek szégyenükben.

— Azér' ne sirj... — ölelte szívére a lányát. — Jó tyukot öltek nálunk... No, Jankó fiam, egy-kettő, haza!

Marika színésznő lesz

Elbeszélés - Irta Szánthó Dénes

I.

Mariska hazajött az intézetből. Az angol kisasszonyoknál Marynek hívták, otthon azonban ismét a régi Mariska lett belőle.

Mariska jókedvű, csinos barna lány volt, figyelmen kívül hagyta a szépen kézimunkázott és rengőteget olvasott. Fjatal hölgyek gyakran esnek abba a tévedésbe, hogy az „olvasás” szó alatt kizárólag regényolvasást értenek és Mariska se lehetett kivétel ez alól a régi lányzabály alól. Mariska mamája, Mária néni, kissé maradi asszony-ság volt és a szakácskönyvön kívül minden egyéb szépirodalmat felesleges fényűzésnek tartott egy jónevelt urilány részére és ha rajta áll, Jókain és Petőfi kivétel minden más költőt befőzésre ítélt. Szerencsére azonban édesapa lágyabb szívűnek mutatkozott, mint a nagyszony és sikerült Mariska számára ezzel a kijelentéssel megmenteni a szépirodalmat.

— Hadd olvasson az a lány. Az ilyesmik csak hasznára lehet...

— Ki nem állhatom a modern nevelési elveket! — mondta Mária néni és dohogva belenyugodott abba, hogy Mariska eljövendő házasetébe ne csak a házias tudományokat, hanem regényhősöket is vigyen magával fejcsékélyben.

Mariskának a regényen kívül még egy szenvedélye volt: a színház. Zsebpénzét minden egyéb fontos haszontalanság helyett színházra költötte és a piros szöllyék mélyén, mikor kigyulladt a rivalda, úgy érezte magát, mint valami beteljesült csodaszép álomvilágban. Beivott minden hangot, tágranyított szemekkel bámult minden mozdulatot és napokig hatása alatt állott minden színlelőadásnak. A színészek és színésznők életrajzi adatait kívülről tudta, titkos fiókja tele volt fényképekkel, aláírásokkal és nem tudott nagyobb gyönyörűséget elképzelni, mint mikor valaki a lámpák fényében áll, szaval, ezer szem mered rá és ő szívét-lelkét beleönti abba a képzelni életbe, amelynek festett falai között büszke mozdulatokkal járkel. Egyszer egy családi ebéden ezt kérdezte tőle a plébános-nagybácsi:

— Mi szeretnél lenni leginkább, Mariskám?
— Színésznő! — vágta rá Mariska meggondolatlanul. Apja és a nagybácsi nagyot nevettek rá, de anyja lecsapta a villát és kivörösödvé kiállította.

— Micsoda ostobaság ez? Ilyenekre valamire való urilány gondolni se mer, nemhogy kimondani! Mariskának könnyeláradt a szeme és többet nem mert a színésznőségről beszélni.

II.

Nyar elején Mária néni, mint minden esztendőben a Táltárába utazott néhány heti időre. Ez alatt odahaza nagy dolgok történtek.

A Katolikus Növédő Egyesület jótékony előadásra készült és az elnök, Mariskát is felkérte közreműködésre. Mária néni távollétében édesapa adott engedélyt a szereplésre és Mariska boldogan készült a szenzációra, amely életébe betoppant. Valóra válik tehát legforróbb vágya és színpadra léphet, ha egyelőre csak mint műkedvelő is...

A Gyurkovics-lányokat próbálták. Mariskára osztották Klári szerepét, a főszerepet pedig, Mici, a szép Kopácsi Erna tanulta be.

A próbák kitűnően haladtak. Mariska nem késett volna egy percet se, egész lelkével csüggött a magyarázatokon és boldogan vette észre, milyen könnyen elsajátít minden tanítást. A rendező és a többiek meg is állapították, hogy határozott színésztalenséggel szorult belé és a Növédő elnökje, aki az egyik próbát végignézte, ki is jelentette:

— Véték, ha ez a kislány nem értékesíti a tehetségét!

Az előadás napja veszedelmesen közeledett, amikor Kopácsi Erna hirtelen megbűlt, berekedt, lázas lett. Helyettesről kellett gondoskodni.

Senkise volt, aki vállalta volna Mici hatalmas szerepét, csak Mariska, aki az összes férfi- és nőszerepeket könnyen nélkül tudta. A főszerephez tehát Mariska ugrott be.

A beugrás várakozáson felül sikerült és Mariska

ka tágló szemmel, izgalomtól remegve hallotta a bókákat, amelyek már a próbákon elarasztozták.

A főpróbát a színházban tartották meg, kifejtve, jelmezben. Mariska a színpad mögött várta jelenését, elegáns utiköpenyét izgatottan gyurta és nem is sejtette, hogy a veszedelem pillanatok múlva lecsap rá.

Mári néninek ugyanis felébejutott a nagy készülődés. Habozás nélkül otthagya hát a lomnicicsucot. Vonatra ült és hazarobogott. Délután érkezett meg; a lánya akkor éppen a próbában volt. Mária néni rögtön utánament a színházba, fel a hátsó folyosókra a színpad mögé és abban a pillanatban, amikor Mariska, azaz Mici a színpadon akart toppanni, hogy elmondja első szavát: „Én... zít csókolom édes mama! Itt vagyok... pillanatban az igazi édes mama toppant. Mariska háta mögé, ő mondta:

— Itt vagyok! Hogy... tilalmam ellenére színészeskedni? Mi? — ...almas nyaklevest mért egyetlen leánya haláláért. S még hozzá-tette:

— Nesze neked színház! — ... Mariska zokogva rohant az öltözőbe, a diühögő Mária néni pedig alig tudta az elnököt lecsillapítani.

— A gyerekek, az én... — mondta izgatottan Mária néni. — ...övelkezes neveléssel éveken át építettem, ... hagynom egyetlen estén elrontani! Nem lesz színésznő a lányomból!

— És dulva-fulva hazamegyek! — ... Az előadást másnap... megtartották, mert Kopácsi Erna jobban lett. Mariska-Mici eltűnt a városból. A plébános-nagybácsihoz utazott Erdélybe.

Egy évvel a Gyurkovics-eset után Mariska... hez ment egy jóképű, jómodoru, ... es jóállású fiatalemberhez, két év... egészséges leánygyermeknek adott életet, ki a keresztelésben — természetesen — a Mária nevet nyerte.

Az anyaszerep végleg kivért Mariska fejéből minden olyan gondolatot, amely a színházzal függött össze, de a pofon emlékét semmi se törölte el. Talán nem is a csattanós anyai jóutratérisé fájt neki, hanem az a konokság, amellyel anyja egy szép leányálmot szétszaggatott.

Es elhatározta, hogy kislányának, Mariskának, más anyja lesz, mint amilyen anyja Mária mama volt. Mariska nőtt-nőtt és a babából kislány, a kislányból nagylány lett.

Tanulóveinek egy részét ő is az Angol-kisasszonyoknál töltötte, ahol őt is Marynek hívták, de amikor onnan hazajött, másképp élt, mint annak idején az édesanyja.

Marika olvashatott, zongorázhatott, festhetett, amennyit csak akart. Igaz, hogy uszni, vívni, tornázni, autózni mindennél jobban szeretett, de anyja igyekezett rávezetni arra, hogy lelke mélyén a művészetek iránti szent rajongás él, amelyet ő, az anyja, egyáltalán nem szándékszik elnyomni.

Marika igazi mai lány: karcsu, fehérbőrű, nagy pirosajku, fekete hajja, kerek szemei, mint két golyó az arcában, lába karcsu, keze hajlékony izmos, rugalmas, fess kis nő.

Es anyja féltő szemekkel vigyázott rá, nehogy bármilyen szenvedélyt is elmerje nyomni. Ha néha-néha könnyvet látott a kezében, megsimogatta a haját és azt mondta:

— Örülök, hogy ennyire elmerülsz egy-egy regényben, kislányom... — pedig az a regény valamely véres detektív-historia volt. Örült annak is, amikor a kislány zongorázott és valósággal boldogan adott neki pénzt, valahányszor színházba akart menni.

— A színház Marikám, a mi álomvilágunk... ott éljük ki rejtett énünket, ott vetjük le a hétköznapi napot és ott valósul meg a bennünk lappangó művészi lélek.

— Igen, mama... — Ugye, te is érzel magadban titkolt vágyat a színpad iránt?

— Azt hiszem, mama...
— Csak ne rejtegsd, kicsikém! En mai anya vagyok! En meg foglak érteni, ha egyszer magához vonz a rivalda! En nem vágluk pofon a kulisszák mögött, mint engem egyszer a te nagyanyád!
— Szegény mama...

4.

Es történt, hogy a Katolikus Növédő Egyesület jótékony célú előadásra készült. Az elnök a Gyurkovics-lányokat tüzte műsorra. Marikára esett választásuk, hogy Mici, a főszerepet, eljátssza. Marika olyan nagyszerű sportbólgy, oly pompásan táncol, oly ügyesen mozog társaságban, hogy a megfelelőbbet erre a szerepre keresve se lehetett találni.

Marika maga se tudta, örüljön-e, vagy se, ennek a kitérítésnek. Hiuságának hízelgett ugyan a főszerep, de másrészt nem tulságosan érdekelte a színház és sajnálta azokat a strandolásokat, amelyek a próbák miatt elmaradtak.

A próbák azonban szorgalmasan folytak és Marika csakugyan ügyesen oldotta meg feladatát. Mária néni lángolt a lelkesedéstől.

— Ne félj kislányom, mondta — nem lesz semmi baj. Nem tartalak vissza... egy igazi anyja a lányával. Ha művészi vágyai vannak hátra, a művésznő!

Valóban, az elnök, aki az egyik próbát végignézte, kijelentette:

— ... , ha ez a kislány nem értékesíti a tehetségét...

— Hallod, Marika? — mondta örömprepesve a marika. Tehetséges vagy! Szeretnél színésznő lenni? — ... egy szót szólj és már beiratlak a színházba! Ilyen anya vagyok én!

De Marika nem szólt egy szót sem. Hanem ahogy... zeledezt az előadás napja, annál jobban fél... spéstől.

— ... kám, ha sikered lesz, már másnap színi-növendék vagy!
— De mamám, én jobban szeretnék orvosnő lenni, vagy tenniszezni!

— Csacsi, te magad se látsz a lelkedbe...
— En azt hiszem, anyuka, egy mai lánynak komolyabb pályára kell mennie és csak tehetségesek készüljenek színésznőnek. En rá nem hat a színház regényessége...

— Ki nem állhatom ezeket a modern elveket! De én majd felszínre hozom igazi vágyaidat, amelyek téged is a színpad felé vonzanak. Fel a fejed, kislányom! Ne félj, színésznőt csinálók belőled, akárcsak meglátja!

— Erdemes is volna — szólt közbe a rendező —, ilyen ügyes, csinos, fess leány minden színpadon megállja a helyét. Micsoda primadonna lenne belőle...

— Akarsz primadonna lenni, Marika?
— Hát ha muszáj... de előbb doktor szeretnék lenni.

Az előadás estéje elérkezett. Mariska mama örömmámorban uszott, izgult, lelkesedett, lánya szerepét mondta, festette, öltöztette, fésülte és lámpalázzról, sajtóról, primadonnaságról beszélt. Marika azonban haláláspadon állott elegáns utiköpenyében és izgalomtól remegve sugta anyjának:

— Félek, hogy belesülök... nem merek kimen-ni... szeretnék elsülyvedni...
— No, csak semmi félelem... most kezdődik a pályád...

— Pszt, pszt! — sugta az ügyelő, mert az előadás már folyt és nemsokára Mici belépőjére került a sor.

— Mici azonban a kulisszák mögött ír.
— Mi bajod hát, Marika?
— En nem tudom, miért erőltették ezt a színészkedést... én nem akarok színésznő lenni. nem nekem való ez... én félek... én tanulni akarok, én férjhez akarok menni, én akárcsak akarok, csak nem színházat... én nem megyek ki a színpadra!

— Mi? — hördült fel Mariska mama. — Hát képes volnál cserben hagyni az egész növédőt, az előadást, mindent és széttérni az én legszebb ál-

A CÁR PARANCSAIRA!

EGYEDÜL JOGOSÍTOTT
MAGYAR HÍADÁS

H. RABL REBÉLYE

FORDÍTOTA: APOR ÉVA

I. Orloff kapitány

Orloff, a doni kozákok mindenható kapitánya, izgatottan tépte fel a lepecsételt írást, melyet császári futár adott át neki. Közben szórakozottan várta a futárt, aki havasan, ázóttan, halálos fáradtan, alig bírt megállni előtte. Az írás parancs volt és a kapitány gyorsan átfutotta. Aztán, mint aki nem egészen biztos benne, hogy jól látott, megcsóválta a fejét és a futár arcába és fölényessé erőszakolt, szorongó mosollyal nyujtotta ki feléje a kezét.

— No, most add, a másikat is! —
Az ember, mint aki félálomban volt, hirtelen tágranyiló szemmel bámult rá:
— Milyen másikat? parancsolok?

— A másik parancsot! — és a kapitány hirtelen kiabálni kezdett. Kell, hogy másik parancs is legyen nálad, ne csak egy, ember? Egy másik, amely ezt megsemmisíti!

A futár nehézkesen és bambán csóválta a fejét.

— Nincs nálam más, nagyságos kapitány ur, csak az az egy!

A kapitány idegesen pödörgette a bajuszát.

— Nincs nálad más? De, — az Ister szerelméért, — tavasz van Pétervárott, vagy mi? Zajlik már a Néva jége? Vírágzanak a fák? Süt a nap talán?

— Csak köd és hó, kapitány ur, a Néva jégmező és koparak a fák. Nem olyan kietlen, mint itt, de...

— Elég!

A kapitány egy székbe dobta magát és percekig bámulta fényes csizmája hegyét. A futár hirtelen mozdulata riasztotta fel. Az ember csukott szemmel megtántorodott a kimerültségtől és most ijedten kapaszkodott meg az asztalban. A kapitány fáradtan intett:

— Elmehetsz — mondta csöndesen —, kérj enni, aztán aludd ki magad. Holnap majd visszaindulsz.

— Parancsára, kapitány ur! — dadogta az ember és igyekezett szabályos fordulattal kimenni.

A kapitány még mindig kezében szorongatta a cár parancsát. Rajta a hadügyminiszter jólismert aláírása, kívül pedig a — »Szigoruan bizalmas!» jelzés, meredt rá fenyegetően.

— Örült, feltétlenül örült! — mormogta a kapitány a foga között. Aztán asztalhoz ült és irni kezdett. Hirtelen, dühös, kétségbeesett mozdulattal lecsapta a tollat. Földre esett. A kapitány, ahelyett, hogy lehajolt volna érte, tapsolt. Az egyetlen kozák belépett. A kapitány rábámult, hirtelenében nem tudta, hogy került elé, de aztán emlékezett rá, hogy akart tőle valamit és görcsösen igyekezett összeszedni magát.

— A szotnyavezetőket! — mondta végre és újra visszaesett töprengésébe.

— A szotnyavezetők! — jelentette egy idő múlva a kozák. A kapitány türelmetlenül bölintott és a katoná szolgálatkész sietséggel nyitott ajtót. Míg a vezetők bejöttek és egymásmellé felsorakoztak, a

kapitány nehézkesen felállt. Egy aggastyán mozdulata volt az, sehogysem illett szurkofekete hajához és bajuszához. Felvette az asztalról a császári írást.

— Ezt a parancsot egy órával ezelőtt kaptam — mondta erőltetett hangon. — Jelentem egyúttal azt is, hogy a parancs, melyet a hadügyminiszter ur öccellenéciája sajátkezűleg aláírt, haladéknélküli indulást követel...

— Háboru van talán? Hol van háboru? szakította félbe egyik izgatott parancsnok. — Sincs háboru, Nikoláj Alexejev mondta a kapitány. — A parancs azonnal indulunk és India felé menetelünk.

A kapitány meglepett. Senki nem szólt. Halotti csend volt. Kis idő múlva megint a kapitány szóhoz jött:

— A parancs nemcsak a katonaságra, hanem asszonyokra, gyermekekre és öregekre is vonatkozik. El kell hagynunk itt mindent, mind a katonákat és majd csak Indiában telepedhetünk meg újra...

Megint hosszú hallgatás felett. Aztán egészen halk hangon mondta az egyik: — Már megengedj, Vasilij Petrovics, de ez így lehetetlen!

— Mi lehetetlen? — kérdezte a kapitány —, ha Atyuskának a cár parancsol?

— Mi indulunk — dühnyögte egy másik —, de senki sem jön utánunk!

— És a harmadik? — Gyermekekkel és asszonyokkal, a Kaukázuson, Perzsián, Iránon, Misztánon, Beludzisztánon át.

— Földre szóló menetelés még a leghörsz népséggel, — lehetetlen!

— És az ötödik: — Mind belepusztul, Eriánig egy szál se marad!

A kapitány csak hagyta, hadd beszéljenek. Végre hátraszegte kicsit a fejét: — Azt hiszitek, mindezt nektek kell elmondani? Gondoljátok, hogy a kapitány erre magától nem gondol?

A vezetők elnémultan álltak egyik lábukról a másikra, harapdálták a szájuk szélét, huzogatták a bajuszukat, forgatták a gombokat és óvcsattokat.

A kapitány elmosolyodott egy kicsit. — Én tudom — pontosan tudom, mire gondoltok most. De a doni kozákok nem tagadják meg a szolgálatot, mint a Szaporogerek — és különben is, jobban jártak azok daccal? Nem kerítették be és nem lötték-e le őket, mint a nyulakat és farkasokat?

— Csak a legénységet, Vaszilij Petrovics, csak a legénységet! — A legfiatalabb vezető halálsápadtan, félve nézett a kapitányra. — A gyerekeket és asszonyokat megkímélték. És én inkább főbelövetem magam, minthogy végignézzem, hogyan fagy meg a feleségem az országuton!

A kapitány könnyedén vállalt vont. — Köszönd nevében Irina Fedorovná, kedves barátom — én, — tehetetlenül engedte le karjait. — Senki sem segíthet rajta, senki sem segíthet rajtunk, ha a cár ezt határozta felőlünk.

Egy öreg ember, aki eddig hallgatott, most beszélni kezdett: — Talán a cár nem tudja, milyenek a mi teleink? Mi mindig leghűségesebb szolgálói voltunk, ezt nem akarhatja, nem kívánhatja tőlünk! Küldeni kell hozzá, el kell neki mondani, mi van itt minálunk, akkor biztosan másképp határoz!

— Pál cár még sohasem vont vissza parancsot. — mondta a kapitány, — négy-

éves uralma alatt egyet sem. Fehát ezt sem változtatja meg. Mert...

— Dehát akkor ez gyilkosság, tömeggyilkosság!

— Nem, — felelte a kapitány nyugodtan, — nem, ez: örület!

— És mi ennek dacára menetelünk?

— Ennek dacára! — mondta a kapitány. Lassan felemelte két karját a levegőbe és csuklóban keresztelte őket. — Így. Így vagyunk előtte. Vagy ti másképp tudjátok?

— Ez nem hozzánk méltó harc, — mondta az öreg vezető lassan —, a doni kozákok akkor és úgy menetelnek, mikor, és ahogy a cár parancsolja. Ez mindig így volt és ennek így is kell maradni. Az Ur, a mi Istenünk legyen irgalmas mindannyiunkhoz. Az én szotnyám indul.

A kapitány csodálkozva fordult feléje. — De hiszen — mindegyik szotnyája indul, kedves barátom, mondta hangsúlyozottan. — Csak éppen jó tudni, hogy miért és kiért indulnak — a doni kozákok a fehérek halálba.

Bucsuzóan intett és a vezetők, egyik a másik után, elvonultak.

A rákövetkező napon a környék doni kozákjai felszedték sátorfájukat és lovasok és szekerek hosszú sora indult el mindenfelől a fagyos utakon, ragyogó, de hideg nap alatt, a gyűjtőtábor felé. A harmadik napon azonban, amelyen a tulajdonképeni menetelés megkezdődött, jeges hóvihar ellen kellett marsolni, amely bundán, ruhán keresztül csontig harapott. Ennek a napnak az estéjén már halottakat jelentettek.

II. Pahlen generális

A Mihajlowai palotában, — a cár és a cárné még nincsen jelen, — suttogó, szétosztó csoportokban állnak hölgyekkel a birodalom nagyjai. A terem, amely ünnepelesen fényes jellegűnek akar látszani, ezer és ezer gyertyafény dacára, szomorú és kísérteties, mert élettelen lángjuk nem melegíti át az ujonnan emelt falak nyirkos hidegét. A friss tapéták meglazultan lógnak a sarkokon és kilátszik a vakolat, melynek átható szaga elnyomja az üvegházi virágok vérszegény illatát. A befagyott és befutott ablakokon át épen csak, hogy felémlik a palota sötét, kísértetiesen kopár udvara. Egyszer-egyszer nyugtalanul és fázósan rándulnak meg a világított meztelen asszonyi vállak és egy-egy öregebb generális titokban dörzsöltéti reumás karját.

A teremben pontosan külön ülnek el egymástól az egyes csoportok. Itt például faszobor-merevséggel állnak a cár kegyeltjei, ügyetlen bizonytalanságban a csúszós parketten. Robusztus alakjuk, bikaerős nyakuk, viharvert arcuk erősen előrelő pófacsontjai világosan elárulja ősrózsa származásukat. Odébb, Katalin cárné oroszainak franciás finomkodása és eleganciája, már semmiképpen sem emlíkezett a muzsikokkal való rokonságra. És közben itt is, ott is németek, balli városok odatelepedett arisztokratái. Asszonyaik karcu alakja, világos bőre, szőke haja, derűsebbé varázsolja a termet.

Talán csak egyetlen csoport beszélget elfogulatlan jókedvvel, feszületlenül hangosan. Majdnem kizárólag magasrangú katonatisztekből áll, középpontja pedig egy magas, szélesvállú, jóvalis, mindig nevető generális, Pahlen Péter, Szentpétervár teljhatalmu főparancsnoka. Mikor azonban Pahlen hirtelen kiválik a csoportból, itt is hirtelen, vészjelző és sötét csend lesz, mintha elítéltek bírójukra várnának.

Pahlen súlyos léptei döngve visszhangzanak, amint senkit tekintire és megállásra se méltatva vándorol a terem egyik végéből a másikba. Ugy jár, mintha nem I. Pál cár palotájában, hanem a gyakorló-

téren volna. Egészen fiatal emberpár felé tart, akik mindenkitől elkülönülve állnak az egyik sarokban. Kezébe veszi a gyerekasszony kis kezét és kedvesen mondja: Mindegyre fiatalabb és szebb lesz Darja Krisztoforovna, ahelyett, hogy végre tisztességes asszonyi külsőt kapna.

A fiatalasszony nevet. — Mit csináljak, ha még tizenhat éves sem vagyok, Péter Alexejevics, — mondja és bájos igyekezettel próbál komoly arcot vágni.

— Ha ilyen fiatal lehetnék! — sóhajt Pahlen, — csak annyira, mint a férje.

— Nincs oka panaszkodni — mondja a fiatalember, — különösen, ami pozícióját illeti, pedig az öregségtől még nagyon messze van, Péter Alexejevics.

— Ön talán, Krisztof Andreasz, kevesli a rangot, melyet huszonkétéves korában ért el? — teszi fel a viszontkérdést Pahlen, de aztán belékarol és meghajol a fiatalasszony előtt. — Kénytelen vagyok öt két szempillantásra elrabolni öntől, Darja Krisztoforovna, mondja, — hivatalos közlendőim vannak a hadügyminiszter ur számára.

A fiatalasszony bosszusan ráncolja a szemöldökét. — Mindig csak szolgálat és hivatal — panaszkodik. — Sohasem tud ön másról beszélni Péter Alexejevics?

— Nagyon rossz rendőrfőnök lennék, ha önnek igaza volna, — nevet Pahlen. — Megengedi, hogy holnap meglátogassam? Akkor majd elmondom önnek. Darja Krisztoforovna, a legfrissebb újdonságukat... Kutató pillantással néz körül, majd rámutat egyik erősen kivágott ruhás hölgyre, — például ezzel kapcsolatban. — Nagybácsis mozdulattal köszön Lievenének és a fiatal Lievent magával vonja.

A fiatalasszony egyedül maradt és hirtelenében nem tudta, kikhez csatlakozzon. De a hölgy, akire Pahlen az előbb rámutatott, feléje indult és a két asszony lépésről lépésre, kicsit bizonytalanul közeledik egymáshoz. Serebcoff Olga, még ezen a pompához és ékszeresodákhoz szokott helyen is feltűnik ezer színben csillogó briliáns nyakékével. Lievenné nem tudja palástolni bámulatát. Az orosz asszony könnyed mozdulattal simít rajta végig, úgy mondja: — Ön, — és miután kis guny vibrálna hangjában, — ön, könnyebben juthatott volna ilyesmire, négy év óta, mióta a cár dédelgetett kedvencei közé tartozik. Miért nem hord hát ilyesmit, Darja Krisztoforovna?

— Mi, — és a fehér homlok könnyedén elvörösödik, mikor a rosszakaratu lizal-maskodást ezzel a fensőbbes megszólítással visszautasítja, — mi, megelégszünk saját birtokainkkal. A föld minden ékszerénél többet ér.

— Ahogy vesszük, Darja Krisztoforovna, — vont vállat a másik, nevetve, — talán tényleg igaza van, ha van hely, ahol a szükség esetén visszavonulhat az ember.

— Hogy érti ezt Alexandrovna Olga? És a fiatalasszony kérdően mired rá. A másik felelni akar, de első szava belevész a földigérb meghajlásba, amely vele együtt az egész termet elnémította. A cár, szokása szerint, bejelentés nélkül, szinte futva érkezett, udvariatlanul magamögött

hagyva a cárnét és vendégei köszöntését észre sem véve, azonnal Pahlenhoz és Lievenhez szegődött.

III. Az árnyék megjelenik

Ha a cár láthatta volna Lievenét, amint idegesen és... bársonykarosszékben és majd... gyűri a zsebkendőjét, bizonyára azonnal gondoskodik, a fia nevelését más... gye át. Közismert nyugalmának és fegy... mezettségének, mintha nyoma veszett volna. Még azt sem vette észre, hogy a kis fekete szépség az arcáról a szája sz... letébe csuszol, lemei rebbenve kö... ték a fiatal Lievent, aki hátra tett kézzel megállás nélkül járt föl-alá előtte. Izgagtott szavaira... tudott felelni. Hossz... hallgatás után... megszólalt és... vait csak a fiatal hadügyminiszter... mának ropogása szakította félbe:

— En is... igen, határozottan... van valami... göben... és a cár... tudja...

— A cár?

Lieven ijedten megállt.

— Igen. Akkor annak az Alexejevicsnek a... tételle fia dolgo... asztalára, akit apja parancsára végeztek ki.

Lieven nem válaszolt. Végigsimított izzó homlokát... mondta:

— Ez lehetetlen! Csak nem gondolja, hogy a cárevics az életére tör?! Ez tisztára örület lenne!

— Az is: örület! — felelte az öreg asszony ugyanolyan halkán, — mindenkéntől, mindentől fél. Senkiben sem bizik már, — ...talán egyedül csak Pahlenben. És, — talán... talán igaza is van! Ez így ugysem mehet tovább!

Lieven a doni kozákoknak küldött parancsra gondolt, amely majdnem megbuktatta, mert hosszú ideig ellenszegült a cár embertelen, örült kívánságának.

— Tenni kell valamit, édesanyám, — mondta és eszébe jutott, hogy sokan vannak már, akik ugyanezt gondolják és sultogva tervezgetnek. Oroszok. Talán nem lenne helytelen, ha megtudná terveiket. Az öreg hölgy, mint aki tudja, mi megy végbe a másikban, rosszalóan csóválta a fejét. Lieven összerázkódott, kezteszkölt:

— Igaza van édesanyám... de sietnem kell... a cár kihallgatásra vár.

IV. Szibéria

Pahlen úgy himbálódzott a gyöngye széken, hogy minden pillanatban tartani lehetett tőle: megszakad a súlyos teher alatt. Barátságosan nézegette a vele szemben ülő fiatal Lievenét. — Oh, gyerekek, mennél szivesebben lennék főparancsnok ebben a házban, mint Szentpéterváron.

— Bosszuság? — kérdezte a fiatalasszony részvételt.

— Na nem több, mint a szokásos. De abból aztán mindennapra jut. Képzeldjétek, mi történt velem ma, mikor napi riportra jelentkeztem a cárnál? A zsebemben, a jelentésen kívül, egy másik írás is

volt, amely, — hogy úgy mondjam, — igazán nem tartozik a cárra. Belépek. Ó félem jön, egyszerűen a zseembe nyúl és természetesen a nem neki szánt papírt markolja meg. Még idejében én is megfogom és azt mondom: — Bocsánat, Sir, de erősen meghűltem és azt hiszem, a zsebem tubákmaradványokkal van tele.

— Pfuj, micsoda disznóság! — mondja és gyorsan visszahuzza a kezét.

— Igen, — Pahlen hangtalanul, kicsit apadtan bámul a fénybe. De összeszedte magát és nevetett.

— Na igen, most az egyszer még sikerült, de rosszabbul is végződhetett volna, mert sok dolog van, amelyről nem tanácsos a cárnak tudomást szerezni. Fárast ez a folytonos drótkötéltánc, szeretnék már biztos talajt a lábam alatt... Talán, legjobban lenne visszavonulni, még mielőtt a felfelsége Szibériába küld. Egyszer mindenkivel megtörténhet, mert hiszen sokáig már ugysem engedelmesebbé lehetünk vakon.

— En már régen készlemben tartatok kocsit és lovat, minden vonalon, minden lehetőségre készen. Helyes lenne, ha ti is gondoskodnátok ilyesmiről.

A fiatalasszony hirtelen felállt. Mikor a két férfi egyedül maradt, Pahlen megragadta Lievent: — Hol vannak a kozákok?

Lieven mozdulatlanul nézett az idősebb férfire és hallgatott.

— Krisztof, hol vannak a kozákok? — sürgette Pahlen és még szorosabban markolta a fiatalember kabátját.

Lieven izgalom nélkül kiszabadította magát a szorításból. — Lehet, hogy hadügyminiszternek tud fiatal vagyok, Péter Alexejevics, de...

Pahlen csak egy szempillantással később vette észre, hogy Lieven a hivatalos orosz nyelven beszélt, nem pedig németül, ahogy azt ilyen családias együttélétkor szokták. Megértette. Meghajolt... valami ironia és megbecsülés volt ebben a meghajlásban:

— Nem kíváncsiságból tettem Krisztof Andreasz, de igaza van, helytelen volt hivatalos titok után kérdezősködnöm, mégis azt hiszem, nem ártott volna, ha engem is tájékoztatsz...

Mikor Pahlen elbucszott a fiatal Lievenétől, csöndesen csak annyit mondott: — Maga elég szép és okos hozzá, vigyázzon az urára, nehéz idők jönnek! — Kezelte csókolta, begombolta a kabátgallériját és elment.

V. Keselyűk

Valamerre, a Don és Gangesz között meneteltek a kozákok. Végláthatatlan sorban vonultak. Kilométernyi távolságokban döngött, dübörgött, a jeges levegőben, a szekerek nyikorgása, férfiak káromkodása, lovak szuszogása, gyerekek nyöszörgése. A hosszú sort nyomon követte egy másik: megszámlálhatatlan sok keselyű fülethasogató vijjogással keringett felettük és hosszú, hosszú darabon kísérte a menetet. Néha a fénytelen, tejjéher napkorongot egészen eltakarták, nem lett hidegebb, hisz a téli nap úgy sem melegített, de a hirtelen sötétség mindig újból

ijesztette az embereket. Ha egy kiéhezett, agyongyötört ló kidöglött, mert gyöngy volt hozzá, hogy megtörje a fagyott földet és mohát találjon magának, rögtön rávetették magukat, egészen eltakarták, kivájták a szemét, kiszaggatták vonagló teste belső részeit és percek alatt eltűntek. Még hirmondó sem maradt belőle. Sőt, ha emberek haltak meg, — pedig mind többen voltak, — akiket kövekkel igyekeztek megvédeni tőlük, akkor kimondhatatlan erőfeszítéssel addig erőlködtek, amíg sikerült a nehéz köveket elhengeríteni, hogy az alatta fekvő hullát is felfalassák.

A menet kilométereken át húzódott és tármája dermedten süvitett át a jeges levegőn. Mégis, mintha kárhozottak láthatatlan csapata vándorolt volna a beláthatatlan messziségű pusztaságon át: senki nem tudott róluk, nem hallott róluk és nem tudták, merre járnak. Csak Pétervárra indult mindennap futár, hogy szigorúan titkos jelentést tegyen. Lepecsételt írást vitt, melyet kizárólag a hadügyminiszternek adhatott át és halálbüntetés terhe mellett tilos volt elárulnia, honnan jött? De senki sem szegte meg a tilalmat, mert mindegyik megbecsülte ezt a szolgálatot, amely kis időre megszabadította halál, kétségbeesés és kín szomorú seregétől.

A kapitány egyszer, véletlenül, kanakájával egy nyeregre vágott. Visszaharangozott, mint az érc, mint a félrevert harang. Halálharang. Mióta ágyuk vannak a világon, nem történt meg, hogy a bőr érkeményedett volna.

VI. A bukás és a szám

Lieven lovával közvetlenül a cár mellett állott és onnan figyelte a pétervári ezred bemutató gyakorlatát, melyet a cár mind gyakrabban elhangzó megjegyzése és sipjelei szakítottak meg. Ilyenkör a perancsnok lóhalálában vágatott a felsőges ur elé és verejtékező, fegyelmezett hallgatta a nem épen kedves és kiméletes megjegyzéseket. Lieven tombolni szeretett volna dühében, ha arra gondolt, hogy ez az ezred, amelyen csaknem mindennap valami új parádérendszert próbáltak ki, minden nappal többet veszített kemény és egészséges jellegéből. »Piperkőc diszörség, nem harcra nevelt katonák!» — gondolta. Egyszer véletlenül Pahlen pillantásával találkozott a tekintete, aki magasrangu katonatisztek élén állt és alig észrevehető gunyosoly jelenik meg a szája szögletében. Lieven vállrándítással válaszolt.

Közben egy kozák, aki verejtékező, agyonhajszolt lovával már percek óta igyekezett a hadügyminiszter közelébe férkőzni, most végre utat tört magának, megállt közvetlenül a háta mögött és átnyújtotta a napi jelentést. Aztán mereven függesztette rá a tekintetét és görcsösen vigyázott, hogy a nagy ur egy arcizomrándulása se kerülje el figyelmét. Csak Lieven intésére fordult meg és léptetett el. Lieven feltépte a borítékot és olvasni kezdett. Arca mindig jobban elsötétült és térdének egy akaratlan mozdulatával lóva a cár lovával egyvonalba került. Pál szúrós kis szemének egy pillantásával mérte végig a fiatalembert és várta, hogy az majd gyorsan és zavartan visszarántja lovát. De Lieven elmerülten és homlokát ráncolva olvasta a jelentést, nem vett észre semmit. A cár erre kamaszos grimasszal kinyújtotta a kezét és Lieven lovát szoroson maga mellé húzta. Lieven csodálkozva felnézett, — egyenesen a cár arcába. Elvörösödött. — Bocsánat Sir, — dadogta és igyekezett lovát visszaterelni. Pál azonban erős kézzel fogta a kantárt. — Mi van nálad? — és máris kinyújtotta kezét a jelentés felé. Elolvasta és nevetni kezdett.

— Miért vágsz ilyen kétségbeesett arcot Lieven? — kérdezte. — Csak nem emiatt?

Lieven kihúzta magát. — De igen, Sire, emiatt! — mondta nyugodtan.

Pál nevetése hirtelen elakadt, félrelyelt, köhögött és mérhetetlen csodálkozással bámult Lievenre. — Igazán emiatt?

— Igenis, Sire!... — és mélyet lélegzett. — En elszomorítónak találom, hogy emberek százai, köztük gyerekek, asszonyok és öregek mennek tönkre egy vállalkozáson, amely... és különösen, mikor ilyen kitűnő csapatokról van szó...

A cár mereven ült a kengyelben. Mindig mozgékony arca sajátságosan szoborszerűvé vált és máskor pálinkától rekedt hangja most biztosan, tisztán csengett. — Kitűnő csapatok... a saporogierekre gondolok és semmi okom sincs a domi kozákokról jobbat feltételezni. Nem árt nekik, ... egyebekben pedig leszel szives a különböző vállalkozásoknak helyes, vagy helytelen a cár ítéletére bízni, kedves barátom. Körülnézett és egy érdekes pillanatra csaknem elborított katonatisztnék intett, aki ott állt nem messze tőle.

— Gagarin, — mondta, — ide gyere! Alig észrevehető mozgás támadt a kíséret körében. Lieven bukására — ki nem számított. Lieven a harapott és lóva lapos nyakára Gagarin herceg megsarkantyuzta lovát és megállt a cár előtt.

— Lieven barátom, — és a jelentést meglobogtatta a le... — ugylátszik idegeskedni kezd. Dacára nagy és érdemtelenül megtisztelt fiatalágának, ideges és rosszullet környékén egy pár kozák megdöglök. Mit szólsz ehhez, Gagarin? Gagarin mekegve nevetett.

Lieven barátunk otthon majd gondolni ápolgathatja magát. Pillanatra elhallgatott és tetőtől-talpig megmérte a fiatalembert. Lieven a lehető legkatonásabban ült a lován és egy arcizma nem rándult. A c... t... ellen kékesvörös vérhullám... Megértettél ember? — ordított. — Ugye jól innen, egy, kettő!

Lieven udvariasan köszönt, megfordította lovát és elvágtatott.

Felesége öltözőszobájában, a diványon elnyulva, csak a leglényegesebbet mondta el, miután a közvetlen okot nem akarta említeni. Az asszony némán és kicsit szomorúan hallgatta. Mikor befejezte, hirtelen vér szökött az arcába. — Gagarin? Milyen izléstelenség, a barátnője férjét miniszterségre emelni. Pfuj!

— Hja, kedvesem, Pétervárrott vagyunk — én is szivesebben dolgoznék Berlinben, elhíhated! — felelte Lieven vállat vonva.

Dorothea Pahlen figyelmeztetésére gondolt. — Ez így nem mehet tovább! — ismételte magának.

— Ah, — oroszok! — mondta Lieven lenézően. — Te még nem tudod gyerekem, hogy oroszok mennyi mindent tűnek el és engednek meg maguknak.

— No és mi?

— Mi kevesen vagyunk!

Egy lakáj izgatottan rántotta fel az ajtót. — Albedij kapitány Ófelsége megbízásából. — jelentette kifulladásra.

A fiatalasszony összerezzenett és kérdően nézett az urára.

— Bejöhet, — mondta Lieven erőltetett nyugalommal.

A szárnysegéd óriási alakja megjelent az ajtóban. Albedil nagyon szerencsétlen arcot vágott és nyakától a fejobbjáig vörös volt, mikor megállt Lieven előtt, aki hanyagul és lassan emelkedett fel a diványról. Az óriás szoroson eléje állt és ziszegve mondta:

— Ófelsége nevében: — Számár!

Katonásan, feszesen szalutált és kirobogott.

Azok ketten egymásra néztek. Aztán egyszerre tört ki belőlük a görcsös nevetés. — Ez lenne hát minden? — nyögte ki végre Lieven két nevetés között. Feleltette hozzá: — ...de ezuttal szerencsénk is volt!

VII.

Táncol a cár

Ugyanaznap este nagy fogadás és bál volt a mihajlovai palotában. Ismervé a cár természetét, Lievenék inkább bókának, mint kegyvesztésnek tekinthették a cár sajátságos üzenetét, mégis csak az idősebb Lievenné üzenete alapján határozta el magukat a megjelenésre. Az idős hölgy ugyanis közölte, hogy a palotában határozottan elvárják ezt. Epen olyan vegyes érzelmekkel léptek a terembe, mint amilyen tartózkodó gyanakvással fogadták őket a többiek. Csak amikor Pahlen megérkezett és szokásos szívéllyel, egyenesen feléjük tartott, enyhül kicsit a feszült hangulat.

— Gagariné majd megbolondul — újságolta nevetve —, Krisztófja számára szeretné megszereni a helyedet és mikor látta, hogy ez mindennek dacára sem sikerül, olyan dühös lett, hogy délután nem fogadta a cárt...

— Óh! — kiáltott fel a fiatalasszony.

— Igenis: óh! — vigorgott Pahlen. — Ez nem volt diplomatikus eljárás öméltségig. A cár dühöng. — Könyved mozdulattal az erősen dekoltált és kifésített Gagariné felé mutatott, aki alig tudta leplezni nyugtalanságát. — Nem tudja, hányadán van. De a cár se tulságosan. Mindenesetre az a felfogásom, hogy ma este menyasszonynézőbe megy, csak azt nem tudom még, hogy hova? De biztos vagyok benne, hogy holnap már másikk kegyencnőt tisztelhetünk.

— Még te sem tudod hát? — csodálkozott Lieven.

Pahlen tagadóan rázta a fejét. — Néha olyan néma, mint a hal, — ez a legnagyobb hibája, — mondta. — Egy uralkodónak sohasem szabadna valamit titkolni rendőrfőnöke előtt. Különben erről még anyáddal is beszélnem kell Krisztófi, mert fontosnak tartom, hogy Sándort már más szellemben nevelje.

— Sándort? Talán még akkor is rendőrfőnök akarsz lenni, mikor ő kerül a trónra?

Pahlen vállat vont. — Ki tudhatja mikor kerül rám sor? — felelte kétértelműen. A cár belépése elakasztotta a magyarázatot.

Pál cáron erősen érzett az alkohol jótékony hatása, mert szokatlanul kedves volt mindenkéhez, sőt, amire már régóta nem volt példa, egyes hölgyeket táncra kért. Az urakkal kedves és előzékenyen udvarias volt, a hölgyeknek bókákat mondott.

Gagarinnékkal ellentétben, Lievenék nem tettek egyetlen közeledési kísérletet sem, mert érezték, hogy mindenki őket figyel és a legkisebb kudarc, vagy hasonló, örökre neveltségessé tehetné őket. Mozdulatlanul álltak egy helyen.

Pál néha-néha lopva feléjük nézett. Sokáig azonban nem állta meg és gyors lépkekkel hozzájuk ment. Mikor mély meghajlásukból felegyenesedtek, megmarkolta Lieven karját:

— No Lieven? Igazam volt? — kérdezte.

Lieven nagy szemeket meresztett rá. — Miben, Sire, Albedij kapitány megbízásában?

A cár nevetett.

— Nemsokára bocsánatot fogok kérni minisztereimtől, ha megmerem nekik mondani a véleményemet. Szörnyen nyakas német vagy te. Nem ártana, ha ta-

CSIKÁGÓI TÖRTÉNET

ELMESÉLI: DYMI.

nálnál valamit az én oroszaimtól. Nézd meg például a Gagarinokat. Látod, hogy buzgólkodnak felém...!

Lieven jéggé merevedett. — Félek Sire, hogy ezt a legnagyobb szorgalommal sem tanulom meg.

— Ezért inkább meg sem próbálsz?

Lieven némán meghajolt.

Pál hirtelen felforrtyant, de aztán meg-gondolta magát.

— Talán nem is árt, ha van ilyen fajta az ember környezetében — mondta. — Ön mit gondol, Madame?

— En, Sire? Igen... én nagyon meg vagyok elégedve vele...

A cár nevetett és karját nyújtotta. — Megengeded barátom, hogy a következő táncot feleségeddel táncoljam? — kérdezte szertartásosan.

Mihelyt Lieven egyedül maradt, pillanatok alatt körülvettek. Mindenki üdvözölni akarta és a legkülönbözőbb bókokkal halmozták el. Lieven egy ideig hősiiesen állta az ostromot, de mikor Pahlen végre erőlyes mozdulattal kiszabadította a piócagvűrűből, megkönnyebbülten sóhajtott fel.

A cár egy ideig szótlanul táncolt a fiatalasszonnyal. Egészen el volt merülve gondolataiba, amelyek mind a fiatal teremtés személyét lengték körül. Szinte gyermekes bája, finom alakja, elsötétítette álmatlanságtól véreter szemét és zavartan, homlokát ráncolva kereste az alkalmat és a szavakat, amelyekkel elragadtatását kifejezhetné. Lieven Dorottea helyett is vigyázott a komplikált táncfigurákra.

— Köszönöm, — mondta felrettenve, — nagyon kedves öntől asszonyom. Mondhatom... szívesen cserélnék Lievennel.

— Inkább miniszter, mint cár, Sire?

— Nem. Inkább ön, mint Gagarinné!

A fiatalasszony elsápadt. — Szabadna felségedet férjem megjegyzésére emlékeztetni, hogy nekünk, Lieveneknek semmi tehetségünk sincs a Gagarinokéhoz?

— Bocsánat, Madame! Önnek igaza van!

— a cár megállt. — Nem, önök ehhez tényleg nem értenek. De higgye el, hogy jobban állna körülöttünk sok minden, ha képesek volnának rá. — Kérem, ha lehetséges, ne gondoljon többet erre! — Karját nyújtotta, szótlanul Lievenhez vezetette és elment.

VIII. Rettegés a trónon

Lieven már régen befejezte szokásos esti beszámolóját és szeretett volna már hazamenni. De a cár nem engedte el, mikor a miniszter befejezte mondanivalóját, össze-vissza beszélt saját dolgairól, olyan ember értelmetlen mohóságával, aki nem akar egyedül maradni. Lieven menni akart. Mindig hallgatagabb lett. A cár észrevette és elhallgatott. Gubbasztva ült és fájdalmas, szomorú vonás húzódott a szája körül. Olyan volt, mint egy nagy szürke majom, amely elkeseredetten vakarja széles orrát.

Hirtelen felemelte fejét és szimatolva nézett körül a szobában. Furcsa, erős, konyhaszag terjengett a levegőben. Szobája mellé kis konyhát építtetett a cár, amelyben az oroszok elől gondosan őrzött német szakácsné lakott és főzött kizárólag az ő számára. Ügyetlen reverenciával fogadta a belépő urakat, de aztán zavartalanul kavarta tovább különleges főzójét. Pál diákos kíváncsisággal nézett a vállán át a fazékba. Csettintett a nyelvvel és széles mozdulattal felült a konyhasztalra. Meggőrbítette a hátát és intett Lievennek, hogy üljön az egyetlen székre, amely előtte állt.

— Látod, Lieven barátom, itt érzem magam a legjobban. Ez itt, — ez nem akar tőlem semmit, nem árul el és nem fog megmérgezni. Csak épen beszélgetni nem tudok veled. De neked nem szabad ma el-

Mr. Tom White csikágói bankár feleségét egy szép napon elrabolták a banditák. Tízezer dollár váltságdíjat követeltek a zsugori férjtől. Mr. Tom White azonban nem nagyon szeretett kiváltani a feleségét. Tudta, hogy jó kezekben van az asszony és így morfondírozott:

— Egy kis számaözvegyesség nem árt. Pár napig élvezni fogom a szabadságomat... Ha már pénzt adok az asszonyért, legalább legyen valami hasznom belőle...

A negyedik napon újabb táviratot kapott. Azt üzente az alvilág, hogy a már ismert helyen adja át a tízezer dollárt, máskülönben huszonnégy óra alatt özvegy lesz...

— Ennek a fele se írta — mondta a bankár és még aznap este kilenc órákor megjelent a táviratban jelzett avenue sarkán, ahol a rá várakozó fekete Rolls Royce ablakán kellő óvatossággal egy tízezer dollárról szóló csekket hajított be.

Féltsze az asszony már otthon volt. Áradva mondta:

— Te, hogy ezek a banditák milyen uriem-berek! A vezérük hódolattal csókolta meg a

menned, Lieven. Kell, hogy kibeszéljem magam valakinek. — Egész kicsire húzta össze magát és kezét széles kabátujjába rejtette. — Fázom és didergek, — de nem volna értelme befűteni. Ez a hideg belülről jön. Ismered azt Lieven, mikor minden didereg az emberben: szive, lelke, tüdeje, gyomra. Minden, minden jéghideg? Lieven némán rázta a fejét.

— Lieven, te nem félsz soha, semmitől?

— Nem Sire, nem hiszem.

— Tőlem sem, Lieven.

— Nem, Sire, azt hiszem, erre nincs okom. Remélem legalább is.

A cár előrehajolt és megveregette a fiatal ember arcát. — Milyen sima és puha, — mondta csendesen. — Az én fiaim már borostások, mint én és mint a többiek. Ha valakinek már nem egészen sima az arca, attól félni kell.

— De hiszen felségednek nincs oka...

— Ah, mit tudod te — semmit nem tudsz! Látod, nem könnyű dolog ez itt, Lieven barátom. Beleszületik valaki Oroszországba, hogy javíton és változtasson, büntessen és felemeljen, szídjon és dicsérjen, ahogy az emberek megérdemlik és ahogy Isten akarja. De tehet-e arról Lieven, ha az emberek fabatkát sem érnek és csak büntetni és veszekedni lehet, nem pedig dicsérni és felemelni? Nem kell-e Isten ostarává lennie Isten áldása helyett? De látod, Istent nem merik gyűlölni az emberek. A legkomiszabb sem olyan rossz, hogy Istent gyűlölje. Az ilyen embert biztosan összetörnék, apró darabokra, egészen apró darabokra. De Lieven, mondd, mit tegyen az ostor? Hagyjon fel a korbácsolással és büntetéssel, Isten akarata szerint, emberfelelemből tagadja meg keménységét? Látod ez az, amit nem tehet meg, ütni és találni kell, míg össze nem törik. És nemsokára eltörik, biztosan tudom. — Lemászott az asztalról, öregesen egy kis faliszekrényhez kocogott, pálinkát vett ki és pohár nélkül három hosszú kortyot huzzott belőle möhön. Aztán megint Lieven felé fordult. — En barátom, mindig pontosan látom, hogy dugják össze a fejüket, ha Pál hátat fordít. Ezer szerencse, hogy Pál barátom hála olyan keskeny, hogy elég közelről állhat célolni, hogy valaki pontosan a lapockák közé találjon.

Elhallgatott és elgondolkozott. — Hogyis volt az csak Lieven? — Türelmetlenül dobolt az ujjával. — Van nektek valami

kezemet és azonnal inézkedett, hogy az általa tartott nő interntusban szállást kapjak. A kiszolgálás elsőrangú volt...

— Majd küldök még nekik még pár száz dollárt.

— Főlöskéges. Belekalkuldták a tízezer dollárba. Nehogy eszedbe jusson pénzt küldeni nekik!

— Édes fiacskám, akkor te ingyen voltál a vendégük, mert neked elárulhatom, hogy a tízezer dolláros csekk közönséges hamisítvány volt...

— Nyomorult! — tört ki az asszonyból a kétségbeesés — most aztán jól nézek ki.

— Miért?

— Hiszen nem rabolt el senki! A táviratokat magam adtam föl. Három napig a nővérem vendége voltam... azt hazudtam neki, hogy összevesztünk... A Rolls Royce-t én béreltem, ki pár napra, elég sokba került. Egyszer akartam tízezer dollárt keresni és akkor is ráfíztem.

Elkeseredetten tépte a haját:

— Hát ezért mentem én Czikágóban térihez?

hősötök, valami jel volt a vállán, hogyis volt csak?

— Egy kereszt a vállán. A felesége hi-mezte, mert azt hitte...

— Igen a felesége... Mit gondolsz, Lieven, jól himez a cárné? Mikor himez se-lyemkeresztet Pál bátyám vállára? — Árnyékát nézte a meszelt falon. — Egészségedre Pál barátom, hosszú életet bátyám! — kiáltotta és ivott. Az üveg kiürült. Vigyázatlanul földre ejtette. Szemei üvegesen és üresen meredtek Lievenre. — Csak két ember hűséges hozzám. Az egyik te vagy, mert semmit sem tudsz. A másik Pahlen, mert mindent tud. De a többiek... Mindet ismerem. Mindegyiket... Megnyalta a szája szélét... — a fiaimat is: Sándort, Konstantint. Sándor feleségét. És aztán utoljára... Szája elé tartott kézzel suttogott: — Utolsóinak pedig... a cárnét. Mit gondolsz, mi lenne, ha sorbavennénk őket és leütnénk a fejüket, — vajjon tudna akkor Pál barátom végre aludni is, átaludni egy éjszakát, anélkül, hogy részegre inná magát?

Lieven felugrott. Önkénytelenül felemelte a kezét. — Sire, — kiáltotta, — ez lehetetlen! Ez nem lehet!

A szakácsné ezalatt semmivel sem törődve főzött tovább és most nagy edényben asztalra rakta a gőzölgő ételt. Pál möhön enni kezdett. Aztán ferdén felnézett a mellette álló Lievenre. — Hogy mondtad Lieven barátom? Lehetetlen?... Akarsz velem enni? — Nem, nem. Feleséged bizonyára jobban főz. Menj és vacsorázz vele. Lehetetlen? — Legyintett. — Meglepetések érnek majd, Lieven barátom!

IX. Az asszonyok

Az ötödik szottnya vezetője előtt elfogultan állt a három ősz fejű legöregebb kozák. Hajnal volt még és a parancsnok álmosan és mosdatlanul, nagyon rossz kedvű volt. Rájuk ripakodott: — Jól érttettem? mert, ha igen, egytől-egyetik lógni fogtok!

A kozákok egyik lábukról a másikra álltak. Végre azt mondta az egyik: — De mit gondol nagyságod, mit tegyünk?

A parancsnok egy percig egészen értelmetlenül nézett rá. Aztán arcát elöntötte a vér. — Megvénültél és nem tudod, hogyan kell egy bolond asszonyt ráncha szedni?

— De nagyságodnak tudni kell, hogy nemcsak az én asszonyom ilyen. Csak vele

én is könnyen végeznék. De minden asszony, kapitány ur... — tehetetlenül rándított a vállán. — Mit tegyünk, ha egyik sem akar tovább jönni?

A kapitány gorombán félrelökte a beszélőt, lazán vállára vetette nehéz prémbundáját és kilépett a sátorból. A beláthatatlan hópusztaság a felkelő nap puhán vörös-lila fényében aludt. Délen, arra, amerre a többiek táboroztak, már mozgás támadt. Emberi kiáltás, lönyerítés, kancsukák csattanása hallatszott. Csak az ötödik szotnya parancsnoka körül, akire pedig irány és elhelyezkedés bizva volt, maradt minden csendes és mozdulatlan. Lovak megkötözve és lógó fejű járkáltak a sátorok között, patáikkal a havat kaparták. Itt is, ott is halározatlan embercsoportok gesztikuláltak és halkán beszéltek. Semmi előkészület nem történt az induláshoz. Az ötödik szotnya megtagadta az engedelmséget, mert asszonyaik nem akartak tovább menni.

A parancsnok sarkával a hóba vágott. Nagyon jól tudta, mekkora örütség tovább folytatni a menetelést, amely minden nappal szaporította a halottakat. Küldjön jelentést a kapitánynak és kérjen néhány napi pihenőt. Hiába. A kapitány nem engedheti meg, a cári parancs mindennap odébb korbácsolta a csapatot. És különben is, a doni kozákok még soha sem tagadták meg a szolgálatot. Az ő csapata legyen az első? Most szinte boldog volt, hogy legényember maradt. Nehéz lehetett most annak, akinek gyereke és felesége volt. Elnézett északnyugat felé, Pétervárra, a mihajlovai új palota és az aranyos cári trónus felé. — Ez így nem mehet tovább! — És elhatározta, hogy azon a napon, mikor új cár kerül a trónra, esztelenül leissza magát. De addig... engedelmeskedni és menetelni kell!

Visszament a sátorba, ahol a három kozák gondterhelten várta.

— Kapitány ur... — kezdte az egyik félénken.

A kapitány egy mozdulatot tett a lovaglópalcájával, az ember elhallgatott. — Egy félóra múlva az egész szotnya indulásra készen áll — mondta nagyon nyugodtan —, asszonyokkal, vagy asszonyok nélkül, sátrakkal, vagy sátrak nélkül, élelemmel, vagy anélkül, de... készen áll! — Osszehuzott szemmel nézett a néma kozákokra. — Kifelé! — morogta aztán. És az emberek gyorsan kibotlakoztak a sátorból.

A kapitány gondosan felöltözött, mintha parádéra készült volna és akaratlanul buzta az időt.

Mikor végre kilépett, olyat látott, amire a legkevésbé számított. A hadosztály legnagyobb rendben sorakozott fel. De a sátrak még álltak és nem messze a lovasoktól asszonyok és gyerekek álltak, egyetlen csoportta összegabalyodva. A kozákok szoborszerű merevséggel ültek lovaikon és göresösen, egyenesen elnéztek a csoport felett. A kapitány megértette: az asszonyok nem indultak, de a kozákok — engedelmeskedtek. Nehéz és kétértelmű helyzet volt. Mikor lovával a csapat elé ért, épen úgy elnézett az asszonyok felett, mint a katonái.

Elhatározta, hogy nem hall meg egyetlen szidalmat sem, nem érez meg egyetlen jéggolyót. De legnagyobb meglepetésére, a csoport elnémult, mikor odaért. Végignézett a fronton és tisztán látta, hogy sorai felényire apadtak. Lovak és emberek kétségbeejtő állapotban voltak. Nem tudta mit akartak, mire várnak? Mikor a jobbszárny elé ért, vezényelt: — Indulás! — és szembefordult az asszonyokkal és gyermekekkel, akik most kettéváltak és elzárták a kozákok útját dél felé, amerre a többiek indultak. Merev, nagy szemekkel néztek szembe a lovakkal és emberekkel, akik egyenesen feléjük indultak. A kozákok szinte guggoltak a lovakon, mint-

ha nem is emberek, hanem csomagok lettek volna. Hiszen semmi különös nem volt abban, hogy a kozáklóvaeskák habozás nélkül követték a kapitány lovát.

Már csak két méternyire lehetek az élő sóvénytől, mikor a kapitány hirtelen szembe találta magát egy ráncos, öreg, fonyadt asszonyarccal, amely sikolyra nyíló szájjal, üveges szemmel bámult rá. Akkor kicsit félrerántotta lovát és a ló testével arrébb nyomta az asszonyt. A többiek engedelmesen ugyanígy tették és nyugodt biztossággal a sátrakhoz szorították őket. De egyik sem fordult még, mikor hosszan elnyújtott kiáltás hangzott fel a hátuk mögött. A parancsnok megfordult és tizpercnyi haladékot adott. Tíz pere múlva mindenki készen állt. A cár akarata győzedelmeskedett, de a parancsnok azt gondolta, jobb volna, ha ez az akarat nem léteznék többé.

X. Izgalmas párbeszéd

Pahlen szokott helyén ült Lievenék palotájában. Ideges és hallgatag volt. Mulatságos napi beszámoló elmaradtak, Mintha nem is tudott volna másra gondolni, hirtelen, minden átmenet nélkül megszólalt:

— Kérlek Lieven, legyen eszed végre, mond meg, merre vannak a kozákok?

Lieven ránézett és hallgatott.

Pahlen előre hajolt székében.

— Dorotea, kislányom, te mond meg, hol vannak?

— Ugyanannyit tud, mint te magad!

Pahlen tehetetlenül legyintett.

— Nem értem meg, miért vagy bután hűséges alattvalója és szolgálja olyan uralkodónak, akinek... — akinek nemsokára nem fogsz szolgálni...

— Miért, mi van Krisztoffal, — ijedt fel az asszonyka.

— Semmi, semmi drágám. De végtére, történhet valami! A cár is ember, — halandó ember. Tételezzük fel, hogy Pál ma meghal. Mi történik akkor? Mi lesz értelmetlen és kusza rendelkezéseiből?

— És aztán, — mi németek vagyunk. Mi történik velünk az udvarnál, ha senki sem törődik avval, ami körülöttünk történik?

— Tehát azért barátkozol az egész bagázssal? Görbe utak ezek, Pahlen...

— Szükséges és kikerülhetetlen utak, barátom. Néha a farkasokkal együtt kell ordítani, nehogy megegyék az embert. És idetartozik az is, hogy tudomásom legyen a kozákokról. Ők az egyedüliek ebben az országban, akik szó és haladék nélkül engedelmeskednek. Feltétlenül elő kell kerítenem őket.

— Talán csak nem annyira sürgős?

Lieven igyekezett kibuvót találni.

— Elmesélem nektek, mi történt velem ma a cárnál. Megkérdezi, itt voltam-e 1762-ben? Igen, Sire, — feleltem, de nem tudom miért kérdezi? — Résztvett abban az összeesküvésben, melynek során apám életét és trónját veszítette el? — Átéltam az államcsinyt, de részem nem volt benne, Sire.

— De miért kérdezi ezt? — ... elcsuklott a hangja: — mert most ugyanazt meg akarják ismételni! — Gondolhatjátok, megijedtem. De nyugodt szemtelenséggel azt mondtam: — Igen, Sire, tudok ilyesmiről. Ismerem az összeesküvéket és hozzájuk tartozom!

Lieven feszülten előre hajolt, Dorotea szorosan összekulcsolta kezét.

Pahlen nyugodtan folytatta. — Igaz ez? — kérdezte a cár bizonytalanul, mint aki nem tudja megijedjen, vagy örüdjön? — Igen, Sire, ez igaz, de ha parancsolja az összeesküvők listáját, azonnal szolgálhatok a legelső érdekességgel: a cárné neve első helyen szerepelt rajta. Azt híhetnének,

a történelem megismétlődik, de a cárné se nem olyan okos, se nem olyan elővigyázatos, mint az ön édesanyja volt. — Igen, ez biztos, de vigyázni kell Pahlen, nagyon vigyázni! — Majd minden átmenet nélkül kiabálni kezdett: — Börtönbe, láncokat az egész bandára! Szibériába velük! — Hiszen ismeritek már azt...

És Pahlen ciniikusán nevetett.

— Röviden: a cárné és a cárevicsek halálos ítélete a zsebemben van, akkor írom rá a dátumot, amikor nekem tetszik.

Lieven felugrott: — Meg vagy bolondulva Pahlen!? És mikor fog ez tetszeni neked?

Pahlen köröket rajzolt az asztalra:

— Soha! — felelte aztán röviden.

— És azt hiszed, nem fogja egyszer majd kérni tőled?

— Biztosan megtenné — mondta —, ha bevárnánk. Okos emberek azonban nem várják be az örültek parancsait. Ehhez azonban hatalmas kell, Lieven, nagy hatalom. Értsd meg, ezért van szükségem a kozákokra, azonnal mond meg, merre vannak!?

Lieven csendesen nevetett.

— Szóval azt hiszed, Pétervár felé menetelnek.

Pahlen bólintott.

— Na látod — mondta Lieven nyugodtan —, milyen helytelen, ha örültek intézkedéseit józan ésszel ítéli meg az ember. Hát nem errefelé menetelnek.

— Hol vannak akkor? — Pahlen felugrott. — Hol vannak? — ordította.

Lieven a választ könnyedén elhárította. Hosszan nézett feleségére, aki sápadtan és remegve ült a diványon. — Tudom mit akarsz — mondta végre. — De nem hiszem, hogy okosság, élet, hűség felett áll! — Kérdezz meg holnap még egyszer. Akkor megmondom. — vagy nem mondom meg.

XI. Levél

Hosszu, nehéz éjszaka következett. Tele kérdésekkel, gondolatokkal, problémákkal: Szabad, nem szabad? Helyes, nem helyes? — Már hajnalodott, mikor Lieven a következő levelet írta Pahlennek:

Kedves Pahlen!

A megígért tájékoztatással, sajnós, nem szolgálhatok, mert váratlanul beteg lettem. Egyébként változatlanul barátsággal

Lieven.

XII. A rémület percel

Pál cár nyugtalanul járt fel-alá a szobában és álhatatosan kerülte Lieven tekintetét, aki gyertyaegyesen, díszruhában állt a szoba közepén. A cár félhangosan káromkodott, hirtelen megállt, egy ideig mereven nézett Lievenre, aztán alig hallhatóan mondta:

— Patkány!

Lievent előtölte a vér, de összeszorított foggal állt.

— Patkányt mondtam! — ismételte a cár.

Lieven alig tudott uralkodni magán.

— És miért használta felséged ezt a sértő kifejezést?

— Mert érzed, hogy súlyed a hajó. Azt hittem hűséges vagy, Lieven barátom. — Megfordult. A háta olyan volt, mint a reszkető fiúé, aki verésre vár. — Azt hittem, amíg Krisztof Andreasz Lieven melletttem van, nem vagyok egyedül. De most elmegy, — elmegy, mert érzi, hogy Pál cárnak vége — és meghalni már egyedül hagyja az okos Lieven a szamar Pált.

Megtámaszkodott az asztalban és kezével eltakarta az arcát.

Lievenben megszakadt valami. Nem gondolt többé arra, hogy Pahlen barátja, nem gondolt a szörnyű ítéletre, amely elkövetkezik. Elethűségre apelláltak és azt gondolta, nem árulja el önmagát, ha e mellett a szegény, roncs ember mellett marad, akit figyelmeztetni fog a veszedelmre...

Egy lépést tett a cár felé...

Pál felugrott és szétterpesztett ujjakkal a falhoz lapult. Szemei kerekre tágultak, szája remegett:

— Vissza! Azonnal vissza! — ordított a zavartan engedelmességedő fiatalemberre. — Ki veled! Te, — te nem fogsz megölni engem! — Kirán'otta ardját és Lievenre rohant. — Mászt küldjenek ide, egészen más valakit, — a te törődőtől nem hal meg a cár, te német, te!

Lieven elsápadt, etiketszerűen hátrált és kiment.

— Nem bocsátottalak el! A szabadságot megtagadom és a bucsuzást nem veszem tudomásul — ordított rá Pál. Kardja csörömpölve földre esett. — Szolgálatban maradsz, kedves barátom, de mícsoda szolgálatban! — Fütttyentett a fogain keresztül. — Soha sem csalódtam még ilyen nagyon egy miniszterben sem. De még egyetlen minisztert sem csiszoltam meg úgy, ahogy téged! Kifele!

Lieven meghajolt és ment.

— Utolsó gazember, gazember, gazember — gondolta. És nem értette, hogy még két perccel előbb ennek a dühöngő örültnek akarta kiszolgáltatni Pahlent. Pahlennak százszorosan és ezerszeresen igaza volt. Veszett kutya volt ez, akit önvédelemből kell agyonlőni. Azonnal Pahlen hivatalába hajtatótt, de már nem találta ott és így nem közölte vele a kozákok pillanatnyi tartózkodási helyét. Most hirtelen tényleg betegnek érezte magát. Mikor palotája felé hajtatótt, arra gondolt, hogy még aznap elhagyja Oroszországot. Körülnézett és észrevette, hogy zárt fekete kocsit követi. Próbaképpen lépést parancsolt a kocsisának. Erre a másik kocsi is azonnal lassított. Lieven elmosolyodott. Szökés már nem volt lehetséges. Arra gondolt, hogy most be kell várni, kinek az ökle csap le gyorsabban: a cáré öré, vagy Pahlené a cárra?

Hazaérkezve, nem akart feleségével találkozni. Bezárkózott dolgozószobájába és írni kezdett:

Szentpétervár, 1801 március 11. — Végrendelet...

Egész nap semmi hírt nem halott a mihajlovai palotából. Csak késő este, ugy 11 óra felé jött egy tiszti és a cár sajátkezűleg írott üzenetét hozta. — Betegségem túl soká tart. — (Lieven dühöngött: — egy napjal) — Betegségem túl soká tart és betegágyából nem intézkedhetik, ezért miniszteri teendőivel kapcsolatos iratait haladéknélkül Garagin hercegnek küldi.

Pál.

Lieven vállalt vont, kikereszte titkos aktáit és felületesen, gyorsan ráírta egy borítékra: — Gagarin hercegnek! — Mikor feleségével egyedülmaradt, csendesen mondta:

— Mit gondolsz, kedves, mi jöhet ez után? Vártogság?

XIII.

Ejjel a táborban

A kozákok szétszórta táborában némán és feketén aludt az éjszakában. Csak a sátorlécek roppantak néha és egy-egy elvászott kötél pattant meg. Még az őrszemek egymást hívó kiáltása sem hallatszott. Mert mióta egy napon megfagyva találták egyik őrszemét, azóta a kapitány nem állított ki többet senkit éjszakára. Sok értelme úgy sem volt. Mert ugyan ki jár erre és ki tudott rólok? A táborban senki sem aludt. Az üres gyomor égető, maró fájdalma és a dermedt tagok szurása nem engedett pihenést. És mindenki tudta, sohasem fogják érezni India melegítő napját, amely édes, kővér gyümölcsöket termel.

Egy kis sátorban két asszony kuporgott. Egy fiatalabb és egy öregebb. Közöttük kisgyermek feküdt, kettőjük melegében aludt. — Miért is kell meghalunk... — mondta a fiatalabb halkan. Az öregasszony felemelte a fejét. — Pál Atyuska így határozott — mormogta —, miért akarsz többet tudni.

XIV.

„Az új cár egészségére”

Hatvan magasrangu katonatiszt dorbézolt Talysin tábornok szállásán. Egy józan sem volt köztük. »Bátorságot« ittak. Nagy dolgok készültek az éjszaka. Voltak olyanok is, akik nem is tudták pontosan, mire? De Pahlen vezet és Pahlen okos ember.

— És ha mégsem sikerül? — kérdezte egyik.

— Akkor más foglalkozást keresünk holnap... — vont vállat a másik.

Össze-vissza kiabáltak, vitakoztak, az egyik horkolt, másik beszélt, mikor Pahlen megérkezett. Teljesen józan volt és undorodva nézte ezt a zsbivásárt. Valaki, egyik tisztje, rámutatott a társaságra: — Es ezek emeljük trónra az új cárt?! Pahlen nevetett. — Ha józanok lennének, nem tennék meg. Oroszokról van szó... Ennyi az egész!

Felugrott egy asztalra, csörömpölve estek le róla az üvegek. — Uraim, az idő elérkezett! — mondta. — Itt az idő a mi számunkra és Oroszország számára! — Azt hiszem, nem kell beszédet mondanom, hiszen mindnyájan tudjuk, mit akarunk. Egy fiatal tiszt, aki előtte állt, most csendesen megszólalt: — De mi történik gróf ur, ha védi magát? — És biztosan védekezni fog!

Pahlen nevetett.

— Uraim, épen most kérdik tőlem, mi történik, ha ellentállásra találunk? Nekünk nincs öldöklő szándékunk! Mi csak új cárt akarunk és ha az öreg magától leköszön, annál jobb. Mindenesetre... omleltet csak úgy lehet sütni, ha egy pár tojást összetörünk. Remélem uraim, megértetek!?

Ordítva helyeselték.

Pahlen hirtelen leszólt a fiatal tiszthez: — Poharat adjon hadnagy ur! — Így — és most! Az új cár egészségére, uraim! — Egy huzásra kiitta, aztán földhöz vágta, hogy ezer darabra tört. — Ebből ne igyon többet senki!

— Most pedig: Előre! — kiáltotta és kiment, anélkül, hogy körülnézett volna.

Egy csoport Pahlen nyomába szegődött, a többiek más uton mentek. Valaki halkan dudolt egy divatos dalt.

XV.

Hajnali üzenet

Mikor az inas kopogott, a fiatalasszony ijedten ült fel az ágyban. Körülnézett, de a teljes sötétségben, amely körülvette, semmit sem látott. A reggel még nagyon messze lehetett. Hallgatódzott egy darabig. Aztán azt hitte, tévedett, pillanatig feszülten figyelte alvó ura lélegzetét, megnyugodva visszafeküdt és igyekezett újra elaludni.

Még egyszer kopogtak és ez a kopogás már erősebb volt az előbbinél. Ugy láttszott, hogy az illető nem tágit addig, míg be nem engedik. Lieven felébredt és ösztönszerűen felesége keze után nyult.

— Mi lehet ez? — kérdezte az izgatottan és szorosan belékapaszkodott.

— Nem tudom, de jó semmi esetre sem! — mormogta Lieven. Aztán felült és behívta az inast. — Hány óra van? Mi történt? — kérdezte a zavart, álmos embert.

— Hajnali félhárom, kegyelmes uram, — dadogta. — Egy testőr van itt és öfelsége nevében azonnal beszélni kíván Excellenciáddal!

Lieven érezte, hogy egy kis kéz görcsösen kapcsolódik a karjára. — Ez vár-fogság! — mondta. — Ha valami történik, azonnal menj anyámhoz, kedves. — Ebben a percben valaki félretolta az inast az ajtóból és a testőr megállt Lieven előtt. — Bocsánat kegyelmes uram, de sürgős a mondanivalóm. — Először az inasra, majd a fiatalasszonyra nézett, zavartnak látszott. — Nem szabad hangosan beszélnem... — Lieven az ágy szélére ült. — Akkor sugjad... — mondta, nem kevés akasztófahumorrall.

A testőr csörömpölve átment a szobán, lehajolt Lievenhez és suttogva mondta: Öfelsége a téli palotában várja Excellenciádat.

— A téli palotában? — Lieven egy percig gondolkodott. Aztán élesen rászólt: — Ittál, ember! A cár egész családjával a mihajlovai palotában lakik. Azonnal takarodj innen és hagyd aludni minket! Holnap pedig jelentkezz kihallgatásra!

— A testőr, mint a fa, mozdulatlan maradt. Egy kicsit hangosabban mondta: — En a cártól jövök és saját szavaim jelenttem kegyelmességednek!

— De hiszen Pál cár a mihajlovai palotában feküdt, aludt, — erősítette Lieven.

— Igen kegyelmes uram, a cár tényleg ott feküdt le. De most már nincs ott. Ennek dacára parancsom van közölni kegyelmességeddel, hogy a cárt a téli palotában keresse fel, még pedig azonnal!

Lieven megdörgölte homlokát. — Hát mi történt? — kérdezte idegesen. Felrémlett előtte egy gondolat, de nem merte végiggondolni.

— Miért hagyja el a cár a mihajlovai palotát éjszaka kellő közepén? — Miért kel fel egyáltalán?

én is könnyen végeznék. De minden asszony, kapitány ur... — tehetetlenül rándított a vállán. — Mit tegyünk, ha egyik sem akar tovább jönni?

A kapitány gorombán félrelökte a beszélőt, lazán vállára vetette nehéz prémbundáját és kilépett a sátorból. A beláthatatlan hópusztaság a felkelő nap puhán vörös-lila fényében aludt. Délen, arra, amerre a többiek táboroztak, már mozgás támadt. Emberi kiáltás, lönyerítés, kancsukák esattanása hallatszott. Csak az ötödik szotnya parancsnoka körül, akire pedig irány és elhelyezkedés bizva volt, maradt minden csendes és mozdulatlan. Lovak megkötözve és lógó fejvel járkáltak a sátorok között, patáikkal a havat kaparták. Itt is, ott is határozatlan embercsoportok gesztikuláltak és halkán beszéltek. Semmi előkészület nem történt az induláshoz. Az ötödik szotnya megtagadta az engedelmséget, mert asszonyaik nem akartak tovább menni.

A parancsnok sarkával a hóba vágott. Nagyon jól tudta, mekkora örültség tovább folytatni a menetelést, amely minden nappal szaporította a halottakat. Küldjön jelentést a kapitánynak és kérjen néhány napi pihenőt. Hiába. A kapitány nem engedheti meg, a cári parancs mindennap odébb korbácsolta a csapatot. És különben is, a doni kozákok még soha sem tagadták meg a szolgálatot. Az ő csapata legyen az első? Most szinte boldog volt, hogy legényember maradt. Nehéz lehetett most annak, akinek gyereke és felesége volt. Elnézett északnyugat felé. Pétervárra, a mihajlovai új palota és az aranyos cári trónus felé. — Ez így nem mehet tovább! — És elhatározta, hogy azon a napon, mikor új cár kerül a trónra, esztelenül leissza magát. De addig... engedelmeskedni és menetelni kell!

Visszament a sátorba, ahol a három kozák gondterhelten várta.

— Kapitány ur... — kezdte az egyik félénken.

A kapitány egy mozdulatot tett a lovaglopálcájával, az ember elhallgatott. — Egy félóra múlva az egész szotnya indulásra készen áll — mondta nagyon nyugodtan —, asszonyokkal, vagy asszonyok nélkül, sátrakkal, vagy sátrak nélkül, élelemmel, vagy anélkül, de... készen áll! — Összehuzott szemmel nézett a néma kozákokra. — Kifelé! — morogta aztán. És az emberek gyorsan kibotlakoztak a sátorból.

A kapitány gondosan felöltözött, mintha parádéra készült volna és akaratlanul huzta az időt.

Mikor végre kilépett, olyat látott, amire a legkevésbé számított. A hadosztály legnagyobb rendben sorakozott fel. De a sátrak még álltak és nem messze a lovasoktól asszonyok és gyerekek álltak, egyetlen csoportra összegabalyodva. A kozákok szoborszerű merevséggel ültek lovaikon és görcsösen, egyenesen elnéztek a csoport felé. A kapitány megértette: az asszonyok nem indultak, de a kozákok — engedelmeskedtek. Nehéz és kétértelmű helyzet volt. Mikor lovával a csapat elé ért, éppen úgy elnézett az asszonyok felé, mint a katonái.

Elhatározta, hogy nem hall meg egyetlen szidalmat sem, nem érez meg egyetlen jéggolyót. De, legnagyobb meglepetésére, a csoport elnémult, mikor odaért. Végignézett a fronton és tisztán látta, hogy sorai felényire apadtak. Lovak és emberek kétségbeesztő állapotban voltak. Nem tudta mit akartak, mire várnak? Mikor a jobb szárny elé ért, vezényelt: — Indulás! — és szembefordult az asszonyokkal és gyermekekkel, akik most kettéváltak és elzárták a kozákok útját dél felé, amerre a többiek indultak. Merev, nagy szemekkel néztek szembe a lovakkal és emberekkel, akik egyenesen feléjük indultak. A kozákok szinte guggoltak a lovakon, mint-

ha nem is emberek, hanem csomagok lettek volna. Hiszen semmi különös nem volt abban, hogy a kozáklóvasok habozás nélkül követték a kapitány lovát.

Már csak két méternyire lehettek az élő sóvénytől, mikor a kapitány hirtelen szembe találta magát egy ráncos, öreg, fonynyadt asszonyarccal, amely sikolyra nyíló szájjal, üveges szemmel bámult rá. Akkor kicsit félrerántotta lovát és a ló testével ardebb nyomta az asszonyt. A többiek engedelmesen ugyanígy tettek és nyugodt biztonsággal a sátrakhoz szorították őket. De egyik sem fordult még, mikor hosszan elnyújtott kiáltás hangzott fel a hátuk mögött. A parancsnok megfordult és tizperenyi haladéket adott. Tíz perc múlva mindenki készen állt. A cár akarata győzedelmeskedett, de a parancsnok azt gondolta, jobb volna, ha ez az akarat nem léteznék tovább.

X. Izzalmas párbeszéd

Pahlen szokott helyén ült Lievenék palotájában. Ideges és hallgatag volt. Múltaságos napi beszámolóit elmaradtak, Mintha nem is tudott volna másra gondolni, hirtelen, minden átmenet nélkül megszólalt:

— Kérlek Lieven, legyen eszed végre, mondd meg, merre vannak a kozákok?

Lieven ránézett és hallgatott.

Pahlen előrehajolt székében.

— Dorotea, kislányom, te mondd meg, hol vannak?

— Ugyanannyit tud, mint te magad!

Pahlen tehetetlenül legyintett.

— Nem értem meg, miért vagy bután hűséges alattvalója és szolgája olyan uralkodónak, akinek... — akinek nemsokára nem fogsz szolgálni...

— Miért, mi van Krisztoffal, — ijedt fel az asszonyka.

— Semmi, semmi drágám. De végtére, történhet valami! A cár is ember, — halandó ember. Tétélezük fel, hogy Pál ma meghal. Mi történik akkor? Mi lesz értelmetlen és kusza rendelkezéseiből?

— És aztán, — mi németek vagyunk. Mi történik velünk az udvarnál, ha senki sem törődik avval, ami körülöttünk történik?

— Tehát azért barátkozol az egész bagázsszal? Görbe utak ezek, Pahlen...

— Szükséges és kikerülhetetlen utak, barátom. Néha a farkasokkal együtt kell ordítani, nehogy megegyék az embert. És idetartozik az is, hogy tudomásom legyen a kozákokról. Ők az egyedüliek ebben az országban, akik szó és haladék nélkül engedelmeskednek. Feltétlenül elő kell kerítenem őket.

— Talán csak nem annyira sürgös?

Lieven igyekezett kibuvót találni.

— Elmesélem nektek, mi történt velem ma a cárnál. Megkérdezi, itt voltam-e 1762-ben? Igen, Sire, — feleltem, de nem tudom miért kérdi? — Résztvett abban az összeesküvésben, melynek során apám életét és trónját veszítette el? — Átélttem az államszínnyit, de részem nem volt benne, Sire.

— De miért kérdi ezt? — ... elesuklott a hangja: — mert most ugyanazt meg akarják ismételni! — Gondolhatjátok, megijedtem. De nyugodt szemtelenséggel azt mondtam: — Igen, Sire, tudok ilyesmiről. Ismerem az összeesküvéket és hozzájuk tartozom!

Lieven feszülten előre hajolt, Dorotea szorosán összekulcsolta kezeit.

Pahlen nyugodtan folytatta. — Igaz ez? — kérdezte a cár bizonytalanul, mint aki nem tudja, megijedjen, vagy örüljön? — Igen, Sire, ez igaz, de ha parancsolja az összeesküvők listáját, azonnal szolgálhatok a legelső érdekességgel: a cárné neve első helyen szerepelt rajta. Azt hihetnék,

a történelem megismétlődik, de a cárné se nem olyan okos, se nem olyan elővigyázatos, mint az ön édesanyja volt. — Igen, ez biztos, de vigyázni kell Pahlen, nagyon vigyázni! — Majd minden átmenet nélkül kiabálni kezdett: — Börtönbe, láncokat az egész bandára! Szibériába velük! — Hiszen ismeritek már azt...

— És Pahlen cinikusan nevetett.

— Röviden: a cárné és a cárevicsek halálos ítélete a zsebemben van, akkor irom rá a dátumot, amikor nekem tetszik.

Lieven felugrott: — Meg vagy bolondulva Pahlen!? És mikor fog ez tetszeni neked?

Pahlen köröket rajzolt az asztalra:

— Soha! — felelte aztán röviden.

— És azt hiszed, nem fogja egyszer majd kérni tőled?

— Biztosan megtenné — mondta —, ha bevárnánk. Okos emberek azonban nem várják be az örültek parancsait. Ehhez azonban hatalom kell, Lieven, nagy hatalom. Ertsd meg, ezért van szükségem a kozákokra, azonnal mondd meg, merre vannak!?

Lieven csendesen nevetett.

— Szóval azt hiszed, Pétervár felé menetelnek.

Pahlen bólintott.

— Na látod — mondta Lieven nyugodtan —, milyen helytelen, ha örültek intézkedéseit józan ésszel ítéli meg az ember. Hát nem értefele menetelnek.

— Hol vannak akkor? — Pahlen felugrott. — Hol vannak? — ordította.

Lieven a választ könnyedén elhárította. Hosszan nézett feleségére, aki sápadtan és remegve ült a diványon. — Tudom mit akarsz — mondta végre. — De nem hiszem, hogy okosság, élet, hűség felett áll-e! Kérdezz meg holnap mégegyszer. Akkor megmondom, — vagy nem mondok meg.

XI.

Levél

Hosszu, nehéz éjszaka következett. Tele kérdésekkel, gondolatokkal, problémákkal: Szabad, nem szabad? Helyes, nem helyes? — Már hajnalodott, mikor Lieven a következő levelet írta Pahlennek:

Kedves Pahlen!

A megigért tájékoztatással, sajnos, nem szolgálhatok, mert váratlanul beteg lettem. Egyébként változatlanul barátsággal

Lieven.

XII.

A rémület percei

Pál cár nyugtalanul járt fel-alá a szobában és álhatatosan kerülte Lieven tekintetét, aki gyertyaegyenesen, díszruhában állt a szoba közepén. A cár félhangosan káromkodott, hirtelen megállt, egy ideig mereven nézett Lievenre, aztán alig hallhatóan mondta:

— Patkány!

Lievent előntötte a vér, de összeszorított foggal állt.

— Patkányt mondtam! — ismételte a cár.

Lieven alig tudott uralkodni magán.

— És miért használta felséged ezt a sértő kifejezést?

— Mert érzed, hogy súlyod a hajó. Azt hittem hűséges vagy, Lieven barátom. — Megfordult. A háta olyan volt, mint a reszkető fiúé, aki verésre vár. — Azt hittem, amíg Krisztof Andreasz Lieven mellett van, nem vagyok egyedül. De most elmegy, — elmegy, mert érzi, hogy Pál cárnak vége — és meghalni már egyedül hagyja az okos Lieven a szamar Pált.

Megtámaszkodott az asztalban és kezével eltakarta az arcát.

Lievenben megszakadt valami. Nem gondolt többé arra, hogy Pahlen barátja, nem gondolt a szörnyű ítéletre, amely elkövetkezik. Elethűségére apelláltak és azt gondolta, nem árulja el önmagát, ha e mellett a szegény, roncs ember mellett marad, akit figyelmeztetni fog a veszedelmre...

Egy lépést tett a cár felé... Pál felugrott és szétterpesztett ujjakkal a falhoz lapult. Szemei kerekre tágultak, szája remegett:

— Vissza! Azonnal vissza! — ordított a zavartan engedelmességedő fiatalemberre. — Ki veled! Te, — te nem fogsz megölni engem! — Kirántotta kardját és Lievenre rohant. — Mást küldjenek ide, egészen más valakit, — a te törődőtől nem hal meg acár, te német, te!

Lieven elsápadt, elikettszerűen hátrált és kiment.

— Nem bocsátottalak el! A szabadságot megtagadom és a bucsuzást nem veszem tudomásul — ordított rá Pál. Kardja csörömpölve földre esett. — Szolgálatban maradsz, kedves barátom, de micsoda szolgálatban! — Fütttyentett a fogain keresztül. — Soha sem csalódtam még ilyen nagyon egy miniszterben sem. De még egyetlen minisztert sem csiszoltam meg úgy, ahogy téged! Kifele!

Lieven meghajolt és ment.

Utolsó gazember, gazember, gazember — gondolta. És nem értette, hogy még két perccel előbb ennek a dühöngő örültnek akarta kiszolgáltatni Pahlent. Pahlennak százszorosán és ezerszeresen igaz volt. Veszett kutya volt ez, akit önvédelemből kell agyonlőni. Azonnal Pahlen hivatalába hajtatott, de már nem találta ott és így nem közölte vele a kozákok pillanatnyi tartózkodási helyét. Most hírtelen tényleg betegnek érezte magát. Mikor palotája felé hajtatott, arra gondolt, hogy még aznap elhagyja Oroszországot. Körülnézett és észrevette, hogy zárt fekete kocsi követi. Próbaképpen lépést parancsolt a kocsisának. Erre a másik kocsi is azonnal lassított. Lieven elmosolyodott. Szökés már nem volt lehetséges. Arra gondolt, hogy most be kell várni, kinek az ökle csap le gyorsabban: a cáré breá, vagy Pahlené a cárra?

Hazaérkezve, nem akart feleségével találkozni. Bezárkózott dolgozószobájába és írni kezdett:

Szentpétervár, 1801 március 11. — Végrendelet...

Egész nap semmi hírt nem halott a mihajlovai palotából. Csak késő este, ugy 11 óra felé jött egy tiszt és a cár sajátkezüleg írott üzenetét hozta. — Betegséged túl soká tart. — (Lieven dühöngött: — egy napjal) — Betegséged túl soká tart és belegagyából nem intézkedhetik, ezért miniszteri teendőjével kapcsolatos iratait haladék nélkül Garagin hercegnek küldi.

Pál.
Lieven vállat vont, kikereszte titkos aktáit és felületesen, gyorsan ráírta egy borítékra: — Gagarin hercegnek! — Mikor feleségével egyedülmaradt, csendesen mondta:

— Mit gondolsz, kedves, mi jöhet ez után? Várfojság?

XIII. Ejjel a táborban

A kozákok szétszórt tábora némán és feketén aludt az éjszakában. Csak a sátorlécetek roppantak néha és egy-egy elvászott kötél pattant meg. Még az őrszemek egymást hívó kiáltása sem hallatszott. Mert mióta egy napon megfagyva találták egyik őrszemét, azóta a kapitány nem állított ki többet senkit éjszakára. Sok értelme úgy sem volt. Mert ugyan ki jár erre és ki tudott róluk? A táborban senki sem aludt. Az üres gyomor égető, maró fájdalma és a dermedt tagok szurása nem engedett pihenést. És mindenki tudta, sohasem fogják érezni India melegítő napját, amely édes, kövér gyümölcsöket termel.

Egy kis sátorban két asszony kuporgott. Egy fiatalabb és egy öregebb. Közöttük kisgyermek feküdt, kettőjük melegében aludt. — Miért is kell meghalunk... — mondta a fiatalabb halkan. Az öregasszony felemelte a fejét. — Pál Atyuska így határozott — mormogta —, miért akarsz többet tudni.

XIV. „Az új cár egészségére”

Hatvan magasrangu katonatiszt dorbézolt Talysin tábornok szállásán. Egy józan sem volt közöttük. »Bátorságom« ittak. Nagy dolgok készültek az éjszaka. Voltak olyanok is, akik nem is tudták pontosan, mire? De Pahlen vezet és Pahlen okos ember.

— És ha mégsem sikerül? — kérdezte egyik.

— Akkor más foglalkozást keresünk holnap... — vont vállat a másik.

Össze-vissza kiabáltak, viatkoztak, az egyik horkolt, másik beszélt, mikor Pahlen megérkezett. Teljesen józan volt és undorodva nézte ezt a zsbivásárt. Valaki, egyik tisztje, rámutatott a társaságra: — Es ezek emeljék trónra az új cárt?! Pahlen nevetett. — Ha józanok lennének, nem tennék meg. Oroszokról van szó... Ennyi az egész!

Felugrott egy asztalra, csörömpölve estek le róla az üvegek. — Uraim, az idő elérkezett! — mondta. — Itt az idő a mi számunkra és Oroszország számára! — Azt hiszem, nem kell beszédet mondanom, hiszen mindnyájan tudjuk, mit akarunk. Egy fiatal tiszt, aki előtte állt, most csendesen megszólalt: — De mi történik gróf ur, ha védi magát? — Es biztosan védekezni fog!

Pahlen nevetett. — Uraim, éppen most kérlek tőlem, mi történik, ha ellentállásra találunk? Nekünk nincs öldöklő szándékunk! Mi csak új cárt akarunk és ha az öreg magától leköszön, annál jobb. Mindenestre... omlettet csak úgy lehet sütni, ha egy pár tojást összetörünk. Remélem uraim, megértetek!?

Ordítva helyeseltek. Pahlen hirtelen leszólt a fiatal tiszt-höz: — Poharat adjon hadnagy ur! — Így — és most! Az új cár egészségére, uraim! — Egy húzásra kiitta, aztán földhöz vágta, hogy ezer darabra tört. — Eből ne igyon többet senki!

— Most pedig: Előre! — kiáltotta és ki- ment, anélkül, hogy körülnézett volna.

Egy csoport Pahlen nyomába szegődött, a többiek más uton mentek. Valaki halkan dudolt egy divatos dalt.

XV. Hajnali üzenet

Mikor az inas kopogott, a fiatalasszony ijedten ült fel az ágyban. Körülnézett, de a teljes sötétségben, amely körülvette, semmit sem látott. A reggel még nagyon meszsze lehetett. Hallgatódzott egy darabig. Aztán azt hitte, tévedett, pillanatig feszülten figyelte alvó ura lélegzetét, megnyugodva visszafeküdt és igyekezett újra elaludni.

Még egyszer kopogtak és ez a kopogás már erősebb volt az előbbinél. Ugy lát-szott, hogy az illető nem tágit addig, míg be nem engedik. Lieven felébredt és ósz-tónszerűen felesége keze után nyult.

— Mi lehet ez? — kérdezte az izgatottan és szorosan belékapaszkodott.

— Nem tudom, de jó semmi esetre sem! — mormogta Lieven. Aztán felült és be-hívta az inast. — Hány óra van? Mi történt? — kérdezte a zavart, álmos em-bert.

— Hajnali félhárom, kegyelmes uram, — dadogta. — Egy testőr van itt és öfel-sége nevében azonnal beszélni kíván Ex-cellenenciád!

Lieven érezte, hogy egy kis kéz gör-csösen kapcsolódik a karjára. — Ez vár-fogság! — mondta. — Ha valami tör-ténik, azonnal menj anyámhoz, kedves. — Ebben a percben valaki félretolta az inast az ajtóból és a testőr megállt Lie-ven előtt. — Bocsánat kegyelmes uram, de sürgős a mondanivalóm. — Először az inasra, majd a fiatalasszonyra nézett, za-vartnak látszott. — Nem szabad hangosan beszélnem... — Lieven az ágy szélére ült. — Akkor sugjad... — mondta, nem ke-vés akasztófahumorról.

A testőr csörömpölve átment a szobán, lehajolt Lievenhez és suttogva mondta: Öfelsége a téli palotában várja Excellen-ciádat.

— A téli palotában? — Lieven egy per-cig gondolkodott. Aztán élesen rászólt: — Ittál, ember!?! A cár egész családjával a mihajlovai palotában lakik. Azonnal ta-ka-rodj innen és hagyj aludni minket! Holnap pedig jelentkezz kihallgatásra!

A testőr, mint a fa, mozdulatlan ma-radt. Egy kicsit hangosabban mondta: — En a cártól jövök és saját szavait jelen-tettem kegyelmességednek!

— De hiszen Pál cár a mihajlovai pa-lotában feküdt, aludt, — erősítette Lie-ven.

— Igen kegyelmes uram, a cár tényleg ott feküdt le. De most már nincs ott. En-nek dacára parancsom van közölni kegyel-mességeddel, hogy a cárt a téli palotában keresse fel, még pedig azonnal!

Lieven megdörgölte homlokát. — Hát mi történt? — kérdezte idegesen. Felrém-lett előtte egy gondolat, de nem merte végiggondolni.

— Miért hagyja el a cár a mihajlovai palotát éjszaka kellő közepén? — Miért kel fel egyáltalán?

XIV.

— A cár nagyon beteg, — suttogott az ember megint: — Ófelsége Sándor cáre- vics, vagyis a cár hivatja kegyelmessé- gedet.

— Mondd ezt még egyszer!
Lieven hirtelen felugrott és megmar- kolta a testőr karját:

— Egészen előlről, az egészet!

A testőr mozdulatlan arccal ismételt.

Lieven hirtelen eltolta.

— Jó! Jó, megyek, de most ki innét!

Elmehetsz!
— Biztosan örült — mondta Lieven —, ez nem lehet igaz!

— Ez az ember nem úgy nézett, mint aki nem tudja, mit beszél, — vetette ellen a fiatalasszony, aki remegve, lábát ál- lájg huzva, kuporgott az ágyban. — Mit akarsz tenni Krisztóf?

— Mit tegyen az ember, ha nem tudja nem-e megint Pál egyik csapdája ez. És ha nem engedelmességekem... mit lehet itt tenni?

Gyorsan öltözködni kezdett és elszán- tan.

— Elmész? — kérdezte az asszonyka ijedten.

— Igen! felelte röviden. Aztán hirtelen észébe jutott valami: — Állj az ablakhoz és mondd meg, mit látsz? — Lievenné csendesesen engedelmességekem.

— Látsz valamit? — Kérdezte Lieven egy idő múlva.

— Semmit!

A fiatalasszony majd elaludt, bóbiskolt és erőszakkal kellett felnyitni le-lezáruló szemhéjait.

— Mit látsz?

— Semmit! De, de — mégis, egy kocsi, gyere gyorsan!

Lieven az ablakhoz ért, a kocsi eltűnt.

— Kétfogatu kocsi volt, de lakájok helyett tiszteket láttam és közöttük azt hiszem Uvaroff tábornokot is!

— A főszárnysegédet? — Vállára vetette a kabátját.

— Ennyi elég is! Mennem kell! Meg- csókolt. — Köszönöm drágám, igyekezz el- aludni!

Kifutott és kocsián elrobogott

XVI.

Az új cár

Mikor kiszállt a kocsiból és felnézett a téli palotára, fényt látott, amelyről rögtön tudta, hogy csak a cáre vics szobájá- ból jöhet. Lassan és bizonytalanul ment fel a lépcsőkön, csak néha-néha találko- zott a rosszul világított palotában egy- egy zavart, ijedt szolgálóval, inassal, test- örrel. — A cáre vics előszobájában meg- állt, parókáját és uniformisát gondosan megigazitotta, azután csendesesen belépett. Eszre sem vették. A félhomályos terem- ben egy széken, összekuporodva ült Kons- tantin nagyherceg, Pál második fia, akit apja állandóan mellőzött, büntetett, de aki most olyan görcsösen és megállítha- tatlannal zokogott, hogy a körülötte álló ge- nerálisok alig tudták megnyugtani.

Valaki észrevette Lievent:

— Végre itt van Krisztóf Andreasz, — suttogta szemrehányóan. — Az új felség már többször kérte. Nem is tudom, hányszor szolt ki önért.

Lieven akaratlanul rántott egyet a vál- lán.

— Igazán — mondta tartózkodóan.

A generális felhuzta a szemöldökét.

— Igazán, ilyen informálatlan Excellen- ciád? Ön lenne hát az egyetlen, aki ezt nem tudta előre?

— Azok csinálták?... — Természetesen! És mindenekelőtt az ön barátja: Pahlen...

— A főszárnysegéd is?

— Természetesen. — A generális hang- talanul nevetett. — Ha az összecsküvés és a kivitel öndöktől, németektől származik is, egy pár orosznak mégis csak kép-

viselni kellett hennünket. — Sándor cár dolgozószobájának ajtaja erőlyesen kicsa- pódott, keretében ott állt maga Sándor, de az erős fény eltakarta arcát. — Lie- ven! — kiabálta hisztériásan. — Lieven még mindig nincsen itt?

— Parancsára!

Lieven meghajolt és a megszólitást aka- ratlanul elnyelte. — Császári fenség — nem illett ide és a »Felséget« nem tudta kimondani. — Végre, végre! — Sándor belékarolt és a többi várakozó előtt be- vezette saját szobájába. — Mielőtt még Lieven felocsudhatott volna, nyakába borult és zokogott.

— Apám! Szegény apám!

Lieven szobormereven állt, a kezét sem mozdította. Hosszan, mélyen léleg- zett. — A fiatal cár észrevette, hogy tulsá- gosan elhagyta magát és a miniszter mo- zdulatlansága kissé magához térítette. Pár lépést tett íróasztala felé, kezébe rejtette fejét és mire felnézett, már semmi sem volt látható a könnyből és fájdalomtól, csak a rideg, számító üzletember nézett Lievenre.

— A kozákok hol vannak? — kérdezte hevesen.

Lieven kiismerte magát. Darab papírt huzott ki a zsebéből és odanyújtotta a fiatalembernek. — Ez a legutóbbi helyzet- jelentés, Sire! — Most már izgalom és gát- lás nélkül használta ezt a távolító meg- szólitást.

A cár kezébe vette az írást és elolvasta.

— Jó! — mondta. — Megint haladéktal- lanul visszarendelem őket a Don mellé.

— Egy pillanatra megfeledkezett magá- ról: — Tehát mégsem Pétervár felé...

— Nem Sire, India felé menetelnék... Se Pétervár, sem más számára nem voltak veszélyesek...

Sándor összeszedte magát. — Azonnal adja ki a parancsot! Aztán menjen a mí- hajlovi palotába és édesanyjával együtt igyekezzék rábírni az özvegy cárnét, hogy hagyja el a palotát és jöjjön ide.

Lieven meghajolt és kiment. — Még sa- ját édesanyjától is fél... — gondolta meg- vetéssel. A cár íróasztala és az ajtó között elhatározta, hogy lemond és visszavonul birtokára.

Mikor az előszobába lépett, Pahlen jött fel a lépcsőn, hatalmasan és szélesen. Kö- szönt Lievennek, könnyed fej biccentéssel üdvözölte a többieket és minden további nélkül lenyomta a dolgozószoba kilincset.

— Még nem hívták — mondta Lieven akaratlanul.

Pahlen harsogva nevetett:
— En itt itthon vagyok, — mondta és belépett.

XVII.

„A cár parancsára!”

Csak sokkal később — Pétervártól a Kaukázusig hosszú út vezet! — kapta meg a doni kozákok kapitánya a parancsot, hogy azonnal forduljon vissza a Donhoz. Együttal a trónváltozásról is értesült. Összehívta tisztjeit és örömtől és izgalom- tól rekedt hangon olvasta fel előtük a parancsot, mert nem bízott benne, hogy saját szavával beszélni tudott volna. A szottnyavezetők különbözőképp fogadták az újságot. Az egyik felordított, énekelni és táncolni kezdett, óriási: hurrá!-t kiabált az új cárra, a másik fáradtan támaszko- dott a sátorfalnak és megállíthatatlanul, tehetetlenül zokogott, mert fiatal felesége értelmetlen halálára gondolt. Volt, aki lá- zasan tervezett valami nagy ünnepséget, amelyen rettentően leihatja magát, a má- sik homlokát ráncolva számítgatta, hogy a visszafelé vezető út sem lesz rövidebb és könnyebb, mint az ide vezető. Olyan összevissza-zsibongás, kiabálás volt a ka- pitány sátrában, hogy az őrt álló kozákok berohantak, mert azt hitték, urukat tá- madták meg.

Mikor végre megnyugodtak és eszmé- letre tértek, Orloff kapitány parancsot adott, hogy a holnap reggeli indulás előtt a szottnyák együttes szemlére gyűljenek össze, meghívta az összes pópákat, mert az egész legénységet újra fel kellett es- ketni az új cárra.

— Gondolod, hogy nehézségeink lesz- nek, Nikoláj Alexejevics? — kérdezte az egyik parancsnokot.

Az megcsóválta a fejét. — Nem, bizto- san nem, Vaszkij Petrovics, — mondta. — A doni kozákok mindig teljesítik a pa- rancsot. És egy eskü, Vaszkij Petrovics... — diszkrétén nevetett, — nem gyerekjá- ték-e ehhez a téli meneteléshez képest? — Most már énekek is vannak róla...

— Hallottam őket, — felelte a kapitány sötéten. — Még szomorubbak, mint a töb- biek...

— Igen, de erről az esküről senki sem fog énekelni.

Másnap reggel felsorakoztak a kozákok. Mikor Orloff kapitány ellovagolt arcvona- luk előtt, teljes csend uralkodott, csak néha nyikorgott egy kengyel, csörrent egy kard. Orloff beszélt. Elmondta, hogy Pál cárt gutaütés érte — és... közben arra gondolt, hogy az új cár, itélet helyett, ma- gas pozícióba ültette apja gyilkosait, — hogy a csapatot megint fel kell esketni és vissza kell vezetni a Don mellé. Mikor el- hallgatott, visszhangra várt. De csend volt, mint azelőtt. Nyugtalanul nézett kö- rül. Az ötödik szottnya vezetője megér- tetten kirántotta pallosát, megforgatta feje felett: — A mi fiatal, szeretett, kegyelmes cárunk, akit Isten adott nekünk... Hurrá!

— kiáltotta.

— Egy fegyelmessé, rövid, szinte ud- variás: Hurrá! — felelt.

— Hurrá! Hurrá! — kiáltotta a parancs- nok.

— Hurrá! Hurrá! — feleltek a kozákok, aztán megint csend lett.

Orloff könyvedén, köszöntőleg intett a parancsnokoknak.

Aztán jelt adott a pópának. A kövér ember a négyszög középebe lovagolt, mel- tőságteljesen végigsimogatta széles, fekete bajuszát. Lova szoborszerű mozdulatlan- sággal állt. A pópa balkezevel felemelte a nagy aranyfényű keresztet, amelyet mel- len viselt, jobbkezeben az eskümintát tar- totta. Lassan, tagoltan felolvasta. Aztán leeresztette a papírt, magasán homloka elé emelte a keresztet és szép, bársonyos basszushangján kiáltotta: — Esküszünk...

— Esküszünk! — ismételték a kozákok és a pópa visszalovagolt helyére, a ka- pitány mellé.

Orloff dühösen nézett maga elé. Nem tudta mitől, de epével volt tele. Pillana- tig még várt, vállat vont, felemelte kicsit a fejét és — indulást! — parancsolt.

A doni kozákok óriási csapata lassan megindult. A beláthatatlan hőmező érin- tetlen fehérjében csak egy széles, feketén világító sáv húzódott észak felé. »A cár parancsára« saját nyomukon fordultak vissza a doni kozákok, oda, ahonnan hó- napokkal ezelőtt »a cár parancsára« el- indultak. Gubbasztottak a nyergekben és lovaik ritmikus mozgásával együtt him- bálóztak. Korgott a gyomruk, fagyott volt kezük, lábuk, tudták, hogy még sokáig így lesz.

Orloff egyedül lovagolt. Hirtelen meg- értette felháborodását. — Ezért a sem- miért, ezért az értelmetlen semmiért, száz és száz halott... — morgott magában. — Férfiak, asszonyok, gyerekek, — egyetlen panaszszó nélkül lovagolnak, ahogy pa- rancsolják...

Valahol az élen, dalba kezdtek a ko- zákok. Új dal volt. A téli menetelésről szóló ének.

— Pál cár, — Sándor cár, — nincs kü- lönség! Fázunk és meghalunk, — de azért ez mégsem lehet így tovább!

(Vége.)

Házasságügyi minisztérium

(KÉP A JÖVŐBŐL.)

SZEREPLŐK:

A haldokló ur
A referens.
A hivataloszolga.

SZIN: A házasságügyi minisztérium párvalasztó ügyosztálya. A polcokon a nőülendők és férjhezmenendők elintézetlen akái. A referens az asztalnál ül. Szivarra gyujt.

HALDOKLÓ: (tolószéken hozzák be): Boesánatot kérek.

REFERENS (kivételes jóindulattal): Mit akar?

HALDOKLÓ: Nősülési ügyben vagyok bátor hatalakodni, illetve betolatni magam. Szeretném, ha a folyamatban levő házasságom befejezését nyerne, még mielőtt a fiúbe haragnék...

REFERENS: Az aktaaszámot kérem.

HALDOKLÓ (átnyujtja): Tessék. Ezelőtt harminc évvel iktatták. Azóta többször megszüretem. Igérték, hogy ügyemet gyorsan alintézik, hogy rövidesen kitzük a határnapot, amikor végre bemutatkozhatom a minisztérium által részemre kijelölt bizonyos Zordacsek Borbála kisasszonynak.

REFERENS: Majd utána nézek.

HALDOKLÓ: Csak tessék utána nézni. Barna, molett ábrándos tekintet. Ennyit tudok róla. Hogy hány éves, már elfelejtettem. (Nyög): Jaj, a szivem.

REFERENS (rátalál): Megvan! Az ügy most került át a párjelölő ügyosztályból az összehoronáló alosztályba, ahonnan véleményezés végett felterjesztetett a minisztérium véglegényirányító szakosztályához, hogy a menyasszonytájékoztató hivatal a határnap kitzése tárgyában előterjesztést tegyen. Az iratokból megállapítható, hogy ügye örvendetesen halad előre...

HALDOKLÓ (Nem éli túl. Meghal.)

HIVATALSZOLGA (a referenshez): Kérem ennek már mindegy. De azért meg kell hagyni, okos ember volt. Betartotta a rendet. Előbb halt meg, mielőtt nősült volna. A legtöbb ember fordítva csinálja.

REFERENS: Csatlolni kell az iratokhoz. (Más gondol): Különbön várjon. Hadd nézzem meg előbb Zordacsek Borbála iratait (Forgatja a törzskönyvet): Micsoda? Hiszen Zordacsek Borbála már három éve végelgyengülésben meghalt. Ugy látzik, elkerülte a menyasszonynyilvántartó hivatal figyelmét. Na, ez ugyan várhatta volna a határnapot...

HIVATALSZOLGA (sajnálkozva): Utána ment az égbe, a szerencsétlen!

REFERENS (pedantériával): A hivatalos forma megkerülésével még arra is képesek, hogy megesküdjenek odafönn! Ez a házasság csakugyan az égben köttetik. Az iratokat azonnal felterjesztem.

Erdődy Mihály.

TÖKÉLETESSEG

A fiatal banktisztviselő, miután kétszeri szigetkerülés után sem érte el, hogy kormányosnöje keszt megoskolhassa, türelmét vesztve kifakad:

— Mondd, Nusi, hát tulajdonképpen tökéletes hülyének tartasz te engem?

— Ugyan, Oszkár! Hol van olyan ember, aki tökéletes?

A KOLDUS.

Kucsernének egy tál levest ad a koldusnak.
— Kegyed maga főzte ezt a levest? — kérdezi a koldus, miután néhány kanállal bekebelezett.

— Én magam. Miért?
— Semmi, csak akkor örülök, hogy koldus vagyok és nem a maga férje.

BIZTONSÁG

Az igazgató remegve áll a betörő pisztolycsőve előtt. De csakhamar bizakodni kezd, mert támadója, ahelyett, hogy lepufftantaná, vállatára fogja:

— Hallja, megfizette már a kutyaadó?

— De kérem, nincs is kutya!

— Hát a telefont?

— Kérem szépen, nincs telefonom sem!

— No, akkor rendben vagyunk... Hát most nyissa ki szépen a kasszá!

AZ AJTÓBAN

Két lump hajnalitát be akar térni a kocsmába. Az egyik már belépett az ajtón, a másik azonban nagy dülöngözésben hol az egyik, hol a másik ajtóféltának lódul és nem tud bemenni.

Utóbb is odaszól a barátjának:

— Fogjad meg eg ykicsit ezt a kocsmát, amíg beletalálok!

CSALÁDI ÉLET.

Az anya kérdi a lányától:

— Mért vesztél össze az uraddal?

— Oh, ne is kérdezd, anyám, rosszabbul börtök velem, mint a kutyaival.

— Hogy, hogy? — ijedezik az anya.

— Még csak egy nyakláncot se akar venni nekem.

A SKÓT ÉS A SKÓT VICCEK.

Egy angol lap szerkesztősége a következő sorokat kapta a skóciál Aberdeentől: „Ha önök tovább is folytatják a skótokról szóló viccek közlését, vegyék tudomásul, hogy egy szerszmindenkorra beszüntettem b. lanjuk közlésüket!”

TAPINTATOS SZÁMLÁZÁS

— Hallja csak főúr, két üveg bor á hatötven, az csak tizenhárom pengő, maga meg tizenötvet számít fel.

— Ó kérem, arra gondoltunk, hogy uraságod talán babonás...

LEPIPÁLTA

— Ismerek egy néger! olyan fekete, hogy mikor nappal bejön a szobába, lámpát kell gyujtani!

— Én meg ismerek egy angol kisasszonyt, olyan sovány, hogy kétszer kell neki beünnie a szobába, hogy egyszer bent legyen!

A LEGYEK.

— A szobában öt légy van. Kettő közülük férfi, három nő.

— Fennan tudod?

— Mért kettő a mestergerendán muszkál, három pedig a — tükrön.

Egy fiatalember későn este érkezik meg a vidéki városba. A szállodákban nincs hely. Végre a portás egy urhoz utasítja.

A fiatalember fölmeleg hozzá s megkéri, hogy arra az éjszakára a szobájában aludhasson a diványon.

— Nem bánom, — mondja a vendéglátó ur. — De figyelmeztetem, hogy egész éjjel horkolok.

— Sebaj, — feleli a fiatalember. — Mindnyájunknak megvan a magunk hibája. Én például alvajáró vagyok.

A fiatalember lefekszik s reggelig úgy alszik mint a bunda.

Reggel a lakó, mikor a vendége fölébred, így szól hozzá:

— Nézze, fiatal barátom, maga azt mondta, hogy alvajáró s átalszsa az egész éjszakát. Meg s moccant.

— Tudom, — válaszolt a fiatalember. — Csak azért mondtam, hogy fönnmaradjon és ne horkoljon.

NEM OLVASTA MAGA?

Lipták, a fűszeres, bevezette lakásába a telefont és erre ropantult büszke. Találkozik egy ismerőssel és csak úgy mellékesen odavet:

— Alkalmilag majd hívjon fel a lakásomon.

— Hogyan? Van telefonja?

— Mi az, hogy van? Hát nem olvas maga telefonkönyvet?

MIÉRT NEM SZÓLT?

Az ideges pesti naocságához új szabályny lépett be. Mindjárt az első napon hiba történik. A naocsága csemetét valamért — a szabályny nem jelentkezik. Végül, amikor már kiabálással tetézi a csemetét, jön a szabályny.

— Hol mászkál? Már éppen ötödször csemetek!

— Boesánat, nagyságos asszony, elromlott a csemeté.

Az ideges nagysága gunyosan görbíti a száját:

— És ezt most mondja az ötödik csemetésnél? Miért nem jelentette mindjárt az első csemetés után?

FELREERTÉS

A hölgy (a zongoránál): Nemde, én szeret já zenét hallgatni?

A férfi: Hogyne, de kérem, azért csak folytassa

FÖLDRENGÉS

— Bardtom, ezen a szigeten minden nap földrengés volt.

— És nem féltél?

— De nem dm. A föld sokkal jobban remegett, mint én.

AZ ÚJ LAKÓ.

— Anna — mondja Kovácsné a szabályny-nak — épp most adtam ki a nagy szobát egy artistának. Késnyelő a cirkuszban. Ezentúl vigyázni fog, érti! Az eszedigot tessék minden nap pontosan összeszámolni...

VÁLASZ.

Az orvos így szól a beteghez:

— No lám, ma már sokkal könnyebben köhög, mint tegnap.

— Igen, — feleli a beteg — és ezen nem is csodálkozom, mert egész éjjel ezt gyakoroltam.

MAZSOLA.

A péküzletbe haragosan tér vissza egy vevő:

— Hallatlan! Abban a kalácsban, melyet itt vettem, egy legyet találtam.

— Semmiég az egész — feleli a pék — tessék vissza a legyet, majd becsereljük egy mazsola.

HAMIS JÁTEKOS.

Megbotránkozott szecsal fordul a grófi kaszinóbeli tagtársához:

— Képzeld, tegnap a klubban egy ember három ízben hamisan játszott.

— Hihetetlen! Ki volt az?

— A zongorista.

XIV.

— A cár nagyon beteg. — suttogott az ember megint: — Ófelsége Sándor cárevics, vagyis a cár hivatja kegyelmességét.

— Mondd ezt még egyszer! Lieven hirtelen felugrott és megmarkolta a testőr karját:

— Egészen előlről, az egészséget!

A testőr mozdulatlan arccal ismételt.

Lieven hirtelen eltolta.

— Jó! Jó, megyek, de most ki innét! Elmehetsz!

— Biztosan örült — mondta Lieven —, ez nem lehet igaz!

— Ez az ember nem úgy nézett, mint aki nem tudja, mit beszél, — vetette ellen a fiatalasszony, aki remegve, lábát álláig húzva, kuporgott az ágyban. — Mit akarsz tenni Krisztóf?

— Mit tegyen az ember, ha nem tudja nem-e megint Pál egyik csapdája ez. És ha nem engedelmességek... mit lehet itt tenni?

Gyorsan öltözködni kezdett és elszántan.

— Elmész? — kérdezte az asszonyka ijedten.

— Igen! felelte röviden. Aztán hirtelen észébe jutott valami: — Allj az ablakhoz és mondd meg, mit látsz? — Lievenné csendesen engedelmességek.

— Látsz valamit? — Kérdezte Lieven egy idő múlva.

— Semmit!

A fiatalasszony majd elaludt, bóbiskolt és erőszakkal kellett felnyitni le-lezároló szemhéjait.

— Mit látsz?

— Semmit! De, de — mégis, egy kocsi, gyere gyorsan!

Lieven az ablakhoz ért, a kocsi eltűnt.

— Kétfogatú kocsi volt, de lakájok helyett tisztet láttam és közöttük azt hiszem Uvaroff tábornokot is!

— A főszárnységedet? — Vállára vetette a kabátját.

— Ennyi elég is! Mennem kell! Megcsókolt. — Köszönöm drágám, igyekezz elaludni!

Kifutott és kocsiján elrobogott

XVI.

Az új cár

Mikor kiszállt a kocsiból és felnézett a téli palotára, fényt látott, amelyről rögtön tudta, hogy csak a cárevics szobájából jöhet. Lassan és bizonytalanul ment fel a lépcsőkön, csak néha-néha találkozott a rosszul világított palotában egy-egy zavart, ijedt szolgálóval, inassal, testőrrel. — A cárevics előszobájában megállt, parókját és uniformisát gondosan megigazította, azután csendesen belépett. Észre sem vették. A félhomályos teremben egy széken, összekuporodva ült Konstantin nagyherceg, Pál második fia, akit apja állandóan mellőzött, büntetett, de aki most olyan görcsösen és megállíthatatlanul zokogott, hogy a körülötte álló generálisok alig tudták megnyugtatni.

Valaki észrevette Lieven:

— Végre itt van Krisztóf Andreasz. — suttogta szemrehányóan. — Az új felség már többször kérte. Nem is tudom, hányszor szolt ki önért.

Lieven akaratlanul rántott egyet a vállán.

— Igazán — mondta tartózkodóan.

A generális felhuzta a szemöldökét.

— Igazán, ilyen informálatlanul Excellenciád? Ön lenne hát az egyetlen, aki ezt nem tudta előre?

— Azok csinálták?... — Természetesen! És mindenekelőtt az ön barátja: Pahlen...

— A főszárnységed is?

— Természetesen. — A generális hangtalanul nevetett. — Ha az összeesküvés és a kivitel önöktől, németektől származik is, egy pár oroszoknak mégis csak kép-

viselni kellett hennünket. — Sándor cár dolgozószobájának ajtaja erőlyesen kicsapódott, keretében ott állt maga Sándor, de az erős fény eltakarta arcát. — Lieven! — kiabálta hisztériásan. — Lieven még mindig nincsen itt?

— Parancsára!

Lieven meghajolt és a megszólitást akaratlanul elnyelte. — Császári fenség — nem illett ide és a »Felséget« nem tudta kimondani. — Végre, végre! — Sándor belékarolt és a többi várakozó előtt bevezette saját szobájába. — Mielőtt még Lieven felocsudhatott volna, nyakába borult és zokogott.

— Apám! Szegény apám!

Lieven szobormereven állt, a kezét sem mozdította. Hosszan, mélyen lélegzett. — A fiatal cár észrevette, hogy tulságosan elhagyta magát és a miniszter mozdulatlanul kissé magához térítette. Pár lépést tett íróasztala felé, kezébe rejtette fejét és mire felnézett, már semmi sem volt látható a könnyből és fájdalomtól, csak a rideg, számító üzletember nézett Lievenre.

— A kozákok hol vannak? — kérdezte hevesen.

Lieven kiismerte magát. Darab papírt húzott ki a zsebéből és odanyujtotta a fiatalembernek. — Ez a legutóbbi helyzetjelentés, Sire! — Most már izgalom és gátlás nélkül használta ezt a távolító megszólitást.

A cár kezébe vette az irást és elolvasta.

— Jó! — mondta. — Megint haladóktalanul visszarendelem őket a Don mellé.

— Egy pillanatra megfeledkezett magáról: — Tehát mégsem Pétervár felé...

— Nem Sire, India felé menetelnék...

Se Pétervár, sem más számára nem voltak veszélyesek...

Sándor összeszedte magát. — Azonnal adja ki a parancsot! Aztán menjen a mi-hajlovai palotába és édesanyjával együtt igyekezzék rábírní az özvegy cárnét, hogy hagyja el a palotát és jöjjen ide.

Lieven meghajolt és kiment. — Még saját édesanyjától is fél... — gondolta megvetéssel. A cár íróasztala és az ajtó között elhatározta, hogy lemond és visszavonul birtokára.

Mikor az előszobába lépett, Pahlen jött fel a lépcsőn, hatalmasan és szélesen. Köszönt Lievennek, könnyed fejbiccentéssel üdvözölte a többieket és minden további nélkül lenyomta a dolgozószoba kilincsét.

— Még nem hívták — mondta Lieven akaratlanul.

Pahlen harsogva nevetett:

— En itt itthon vagyok, — mondta és belépett.

XVII.

„A cár parancsára!”

Csak sokkal később — Pétervártól a Kaukázusig hosszú ut vezet! — kapta meg a doni kozákok kapitánya a parancsot, hogy azonnal forduljon vissza a Donhoz. Együtt a trónváltásról is értesült. Összehívta tisztjeit és örömtől és izgalomtól rekedt hangon olvasta fel előtűk a parancsot, mert nem bízott benne, hogy saját szavával beszélni tudott volna. A szottnyavezetők különbözőképp fogadták az újságot. Az egyik felordított, énekelni és táncolni kezdett, óriási: hurrá!-t kiabált az új cárra, a másik fáradtan támaszkodott a sátorfalnak és megállíthatatlanul, tehetetlenül zokogott, mert fiatal felesége értelmetlen halálára gondolt. Volt, aki lázasan tervezett valami nagy ünnepséget, amelyen rettentően lehatja magát, a másik homlokát ráncolva számított, hogy a visszafelé vezető út sem lesz rövidebb és könnyebb, mint az ide vezető. Olyan összevissza-zsibongás, kiabálás volt a kapitány sátrában, hogy az őrt álló kozákok berohantak, mert azt hitték, urukat támadták meg.

Mikor végre megnyugodtak és eszméletre tértek, Orloff kapitány parancsot adott, hogy a holnap reggeli indulás előtt a szottnyák együttes szemlére gyűljenek össze, meghívta az összes pópákat, mert az egész legénységet újra fel kellett esketni az új cárra.

— Gondolod, hogy nehézségeink lesznek, Nikoláj Alexejevics? — kérdezte az egyik parancsnokot.

Az megcsóválta a fejét. — Nem, biztosan nem, Vaszkij Petrovics, — mondta. — A doni kozákok mindig teljesítik a parancsot. És egy eskü, Vaszkij Petrovics... — diszkrétén nevetett, — nem gyerekjáték-e ehhez a téli meneteléshez képest?

— Most már énekek is vannak róla...

— Hallottam őket, — felelte a kapitány sötéten. — Még szomorubbak, mint a többiek...

— Igen, de erről az esküről senki sem fog énekelni.

Másnap reggel felsorakoztak a kozákok. Mikor Orloff kapitány ellovagolt arcvonaluk előtt, teljes csend uralkodott, csak néha nyikorgott egy kengyel, csörrent egy kard. Orloff beszélt. Elmondta, hogy Pál cárt gutaütés érte — és... közben arra gondolt, hogy az új cár, ítélet helyett, magas pozícióba ültette apja gyilkosait, — hogy a csapatot megint fel kell esketni és vissza kell vezetni a Don mellé. Mikor elhallgatott, visszhangra várt. De csend volt, mint azelőtt. Nyugtalanul nézett körül. Az ötödik szottnya vezetője megértette, kirántotta pallosát, megforgatta feje felett: — A mi fiatal, szeretett, kegyelmes cáruk, akit Isten adott nekünk... Hurrá! — kiáltotta.

— Egy fegyelmessé, rövid, szinte udvarias: Hurrá! — felelt.

— Hurrá! Hurrá! — kiáltotta a parancsnok.

— Hurrá! Hurrá! — felelték a kozákok, aztán megint csend lett.

Orloff könyvedén, köszöntőleg intett a parancsnokoknak.

Aztán jelt adott a pópának. A kövér ember a négyzög közepébe lovagolt, méltóságteljesen végigsimogatta széles, fekete bajuszát. Lova szoborszerű mozdulatlan sággal állt. A pópa balkezével felemelte a nagy aranyfényű keresztet, amelyet mel- lén viselt, jobbkezében az eskümintát tartotta. Lassan, tagoltan felolvasta. Aztán leeresztette a papírt, magasan homloka elé emelte a keresztet és szép, bársonyos basszushangján kiáltotta: — Esküszünk...

— Esküszünk! — ismételték a kozákok és a pópa visszalovagolt helyére, a kapitány mellé.

Orloff dühösen nézett maga elé. Nem tudta mitől, de epével volt tele. Pillanatra még várt, vállat vont, felemelte kicsit a fejét és — indulást! — parancsolt.

A doni kozákok óriási csapata lassan megindult. A beláthatatlan hómező érintetlen fehérjében csak egy széles, feketén világító sáv húzódott észak felé. »A cár parancsára« saját nyomukon fordultak vissza a doni kozákok, oda, ahonnan hónapokkal ezelőtt »a cár parancsára« elindultak. Gubbasztottak a nyergekben és lovaik ritmikus mozgásával együtt himbálózott. Korgott a gyomruk, fagyott volt kezük, lábuk, tudták, hogy még sokáig így lesz.

Orloff egyedül lovagolt. Hirtelen megértette felháborodását. — Ezért a semmiért, ezért az értelmetlen semmiért, száz és száz halott... — morgott magában. — Férfiak, asszonyok, gyerekek, — egyetlen panaszszó nélkül lovagolnak, ahogy parancsolják...

Valahol az élen, dalba kezdtek a kozákok. Új dal volt. A téli menetelésről szóló ének.

— Pál cár, — Sándor cár, — nincs különbség! Fázunk és meghalunk, — de azért ez mégsem lehet így tovább!

(Vége.)

AZ ALVÁJÁRO

Egy fiatalember későn este érkezik meg a vidéki városba. A szállodákban nincs hely. Végre a portás egy urhoz utasítja.

A fiatalember fölmegey hozzá a megkéri, hogy arra az éjszakára a szobájában aludhasson a di-ványon.

— Nem bánom, — mondja a vendéglátó ur. — De figyelmeztetem, hogy egész éjjel horkolok.

— Se baj, — feleli a fiatalember. — Mindnyá-junknak megvan a magunk hibája. Én például al-vajárok vagyok.

A fiatalember lefekszik a reggelig úgy alszik mint a bunda.

Reggel a lakó, mikor a vendége fölébred, így szól hozzá:

— Nézze, fiatal barátom, maga azt mondta, hogy alvajárok a fiatalassza az egész éjszakát. Meg a moccant.

— Tudom, — válaszolt a fiatalember. — Csak azért mondtam, hogy fönmaradjon és ne horkoljon.

NEM OLVASTA MAGA?

Lipták a filiszteres bevezette lakásába a telefont és erre roppantul büszke. Találkozik egy ismerősével és csak úgy mellékesen odavet:

— Alkalmilag majd hívjon fel a lakásomon

— Hogyan? Van telefonja?

— Mi az, hogy van? Hát nem olvas maga telefonkönyvet?

MIÉRT NEM SZÓLT?

Az ideges pesti naccságához új szobalány lépett be. Mindjárt az első napon hiba történik. A naccsá-ga cseppet valamért — a szobalány nem jelentke-zik. Végül, amikor már kiabálással tetézi a cseppet, jön a szobalány.

— Hol mászkál? Már éppen ötödször cseppetek! — Bocsánat, nagyságos asszony, elromlott a cseppő.

Az ideges nagysága gunyosan görbíti a száját: — És ezt most mondja az ötödik cseppetésnél? Miért nem jelentette mindjárt az első cseppetés után?

FELREBÉRTÉS

A hölgy (a zongoránál): Nemde, én szeret já zenét hallgatni?

A férfi: Hogyne, de kérem, azért csak foly-tassa

FÖLDRENGÉS

— Barátom ezen a szigetén minden nap földrengés volt.

— És nem féltél? — De nem én. A föld sokkal jobban reme-gett, mint én.

AZ ÚJ LAKÓ.

— Anna — mondja Kovácsné a szobalány-nak — épp most adtam ki a nagy szobát egy artistának. Késnyelű a cirkuszban. Ezentúl vi-gyáznai fog, éri! Az eszdelgőt tessék minden nap pontosan összeszedni!

VÁLASZ.

Az orvos így szól a beteghez: — No lám, ma már sokkal könnyebben kü-hög, mint tegnap.

— Igen. — feleli a beteg — és ezen nem is csodálkozom, mert egész éjjel ezt gyakorol-tam.

MAZSOLA

A péktüzlébe haragosan tér vissza egy vevő:

— Hallatlan! Abban a kalácsban, melyet itt vettem, egy legyet találtam.

— Semmiért az egész — feleli a pék — tes-sék vissza a legyet, majd becséréljük egy mazsola-ra.

HAMIS JÁTEKOS.

Megbotránkozott arccal fordul a gróf kaszi-nóbeli tagtársához:

— Képzeld, tegnap a klubban egy ember há-rom ízben hamisan játszott.

— Hihetetlen! Ki volt az? — A zongorista.

Házasságügyi minisztérium

(KÉP A JÖVŐBŐL.)

SZEREPLŐK:

- A haldokló ur
A referens.
A hivataloszolga.

SZIN: A házasságügyi minisztérium pár-választó ügyosztálya. A polcokon a nő-sülendők és férjhezmenendők elintézetlen ak-tái. A referens az asztalnál ül. Szivarra gyújt.

HALDOKLÓ: (tolószéken hozzák be): Bocsána-tot kérek.

REFERENS (kivételes jóindulattal): Mit akar?

HALDOKLÓ: Nősülési ügyben vagyok bátor be-tolalkodni, illetve betolalni magam. Szeretném, ha a folyamatban levő házasságom befejezést nyerne, még mielőtt a fiúbe harapnék...

REFERENS: Az aktaszámot kérem.

HALDOKLÓ (átnyujtja): Tessék. Ezelőtt har-mino évvel iktatták. Azóta többször megsürgtettem. Igérték, hogy ügyemet gyorsan elintézik, hogy rö-videsen kitérjen a határnapot, amikor végre bemu-tatkozhatom a minisztérium által részemre kije-lölt bizonyos Zordacsek Borbála kiasasszonynak.

REFERENS: Majd utána nézek.

HALDOKLÓ: Csak tessék utána nézni. Barna, molett ábrándos tekintet. Ennyit tudok róla. Hogy hány éves, már elfelejtettem. (Nyög): Jaj, a szí-vem.

REFERENS (rátalál): Megvan! Az ügy most ke-rült át a pártjelölő ügyosztályból az összehorvónáló alosztályba, ahonnan véleményezés végett felter-jesztetett a minisztérium vőlegényirányító szak-osztályához, hogy a menyasszonytájékoztató hi-vatal a határnap kitérzése tárgyában előterjesztést tegyen. Az iratokból megállapítható, hogy ügye örvendetesen halad előre...

HALDOKLÓ (Nem éli túl. Meghal.)

HIVATALSZOLGA (a referenshez): Kérem en-nek már mindogy. De azért meg kell hagyni, okos ember volt. Betartotta a rendet. Előbb halt meg, mielőtt nősült volna. A legtöbb ember fordítva csinálja.

REFERENS: Csatlolni kell az iratokhoz. (Mást gondol): Különbön várjon. Hadd nézzem meg előbb Zordacsek Borbála iratait (Forgatja a törzsköny-vet): Micsoda? Hiszen Zordacsek Borbála már három éve végelgyengülésben meghalt. Úgy lát-szik, elkerülte a menyasszonnyilvántartó hivatal figyelmét. Na, ez ugyan várhatta volna a határna-pot...

HIVATALSZOLGA (sajnálkozva): Utána ment az égbe, a szerencsétlen!

REFERENS (pedantériával): A hivatalos forma megkerülésével még arra is képesek, hogy meg-esküdjének odafönn! Ez a házasság csakugyan az égben kötötték. Az iratokat azonnal felterjesz-tem.

Erdődy Mihály.

TÖKÉLETESSEG

A fiatal banktisztviselő, mintán kétszeri sziget-kerülés után sem érte el, hogy kormányosnöje ke-szt megcsókolhassa, türelmét vesztve kifakad: — Mond, Nusi, hát tulajdonképpen tökéletes hülyének tartasz te engem? — Ugyan, Oszkár! Hol van olyan ember, aki tö-kéletes?

A KOLDUS.

Kucserdné egy tál levest ad a koldusnak. — Kegyed maga főzte ezt a levest? — kér-dezi a koldus, miután néhány kanállal bekebe-lezett. — Én magam. Miért? — Semmi, csak akkor örülök, hogy koldus vagyok és nem a maga férje.

BIZTONSÁG

Az igazgató remegve áll a betörő pisztolyosöve előtt. De csakhamar bizakodni kezd, mert támadó-ja, ahelyett, hogy lepuffantaná, vállatóra fogja: — Hallja, megfizette már a kutyaadó? — De kérem, nincs is kutya! — Hát a telefont? — Kérem szépen, nincs telefonom sem! — No, akkor rendben vagyunk... Hát most nyis-sa ki szépen a kasszát!

AZ AJTÓBAN

Két lump hajnalját be akar térni a kocsmába. Az egyik már belépett az ajtón, a másik azonban nagy dülöngözésben hol az egyik, hol a másik aj-tófélfának lódul és nem tud bemenni. Utóbb is odaszól a barátjának: — Fogjad meg eg ykicsit ezt a kocsmát, amíg beletalálom!

CSALÁDI ÉLET.

Az anya kérdi a lánytól: — Mért vesztél össze az uraddal? — Oh, ne is kérdezd, anyám, rosszabbul bá-nik velem, mint a butyával. — Hogy, hogy? — ijedezik az anya. — Még csak egy nyakláncot se akar venni nekem.

A SKÓT ÉS A SKÓT VICCEK.

Egy angol lap szerkesztősege a következő sorokat kapta a skóciál Aberdeenhől: „Ha önök tovább is folytatják a skótokról szóló viccek közlését, vegyék tudomásul, hogy egy-szersmindenkorra beszüntettem b lapjuk kö-l-csönkérését!

TAPINTATOS SZÁMLÁZÁS

— Hallja csak főur, két üveg bor á hatötven, az csak tizenhárom pengő, maga meg tizennégyet számít fel. — Ó kérem, arra gondoltunk, hogy uraságod talán babonás...

LEPIPÁLTA

— Ismerek egy néger! olyan fekete, hogy mikor nappal bejön a szobába, lámpát kell gyújtani! — Én meg ismerek egy angol kiasasszonyt, olyan sovány, hogy kétszer kell neki beülnnie a szobába, hogy egyszer bent legyen!

A LEGYEK.

— A szobában ül légy van. Kettő közülük férfi, három nő. — Fennan tudod? — Mert kettő a mestergerendán mászkál, három pedig a — tükrön.

Cigaretták

Finom, lakkozott dobozban pihentek a cigaretta, kényes, ur népek, a világ minden tájáról. Volt közöttük angol, görög, orosz, amerikai, bosnyák, egyiptomi és persze magyar is többféle. Kinek aranyos, kinek ezüstös, vagy parafás volt a vége, de voltak szalmás szópókájuk is. Szóval, a társaság igen vegyes és előkelő volt, ami a felirataikon is meglátszott.

A lakás is, amelynek egyik asztalán a doboz állott, igen előkelő volt, minden lámpa égett benne, mert a házigazda vendégeket várt. De egyelőre csak az inas, meg a szobalány járt ide-oda a szobákban és cigaretták unatkoztak.

Az egyiptomi finnyáskodva fordult az angolhoz, mivel azt tartotta a legelfogadhatóbbnak a társaságban, no, meg azt se felejtette el, hogy Egyiptomnak voltaképpen az angolok az urai és azt mondta:

— Ha elgondolom, hogy a testvéreim fejedelmek, királyok, császárok asztalára kerültek, zugolódhatnék is a sorsom ellen, ugyebár?

Az angol szöke volt, arany villogott a végén, de közben igen álmosan nézett a barna angolra.

— No, — morogta az angol — zugolódni, az nem előkelő.

— Hiszen én nem is teszem azt, csak éppen megjegyzésem vannak és azokat nem is hallgatom el. Nézze például azokat a sovány oroszokat, azzal kérkednek, hogy ma a soványság a divatos, de az illatuk, ugyebár, arról jobb nem beszélni! És „papiroszi”-nak hívják őket otthon. Hallott már ilyen csuf nevet valaha is? Papyrusról én is hallottam, hiszen a régi népek erre irtak, de mennyire másként hangzik ez!

Az angol nem volt beszédes, inkább csak hűmögött, de azért kedvtelven nézegette a kövérkés szöket. Ellenben a görögök és a bosnyákok nagyon félszkelődtek, mert sehogyse tetszettek nekik az egyiptomi megjegyzései.

— De nagyra van a kövérségével! — mondta a tölcseralaku bosnyák. — Az egyik felem van olyan kövér, mint ő, azonkívül illat tekintetében is fölveszem vele a versenyt. Különben is, majd elvállik vocsora után, hogy melyikünket kedvelik leginkább az urak.

— All right! Ez már beszéd — jegyezte meg az amerikai. — Nem volna kedvük fogadni talán? Szívesen állok minden összeget.

Nem, fogadni senkinek se volt kedve és az egyik magyar nevetve jegyezte meg, hogy vajjon a fogadások összegét majd akkor fizessék ki egymásnak, amikor már csak hamu marad utánuk? De ezen senkise nevetett, sőt mindenkin meglátszott, hogy a közbeszólás helytelen volt, mert ne figyelmezessék az embert olyanra, amire nem szeretnek gondolni. Az egyiptomi föl is huzta az orrát és jelentősen mondta angol barátjának:

— Lásna, lásna, milyen társaságba kerülünk! Jól nevelt körökben ilyen nem hallant. Ha most, teszem, egy császár asztalán volnék...

— Volnánk! — javította ki az angol. A szöke egyiptomi sértődötten nézett rá. De ki is hallotta azt, hogy valakinek a szavába vágjanak! És hozzá még olyan megjegyzéssel, amely arra enged következtetni, hogy az illető egyenrangúnak tartja magát vele! Istenem, milyen kevésbé finomlelkűek is manap az emberek!... Annyit elvárt az angoltól, hogy tisztában legyen az egyiptomi cigaretták elsőbbségével a világon. Meg is akarta ezt neki mondani valamilyen formában, de nem volt már erre ideje. A vacsorának vége volt és a vendégek átjöttek a dohányzóba.

Egymásután gyújtottak rá a cigarettákra. A füstkarikák egy darabig külön-külön szállodogáltak, de végül is egybekavarodtak és a füstgomolyból igazán nem lehetett megállapítani, hogy melyik részecske melyik cigarettából származik. De azért a dobozban lévőek még mindig elkülönülni igyekeztek egymástól.

Ahogy az idő mult, a hamutálcaikon egyre jobban szaporodott a csonkok száma, a dobozból pedig fogytak a cigaretták. Az egyik magyar ekkor odaszólt az angolnak:

— No, kolléga ur, hogy van?
— Már más szeleket is láttam, — válaszolta az angol, mert az ő fajtája fogvott a legkevésbé.

— Nono, ha így folyik tovább, nemigen látunk holnap semmiféle szeleket! — intette a magyar. És így is lett. Reggelre csak egyetlen cigarettát maradt a dobozban, az is törött volt.

— Istenem! — sóhajtotta — milyen hiábavaló volt a sok beszéd! Végül is mind hamuvá lett a sok kényes népség. Csak én maradtam meg, igaz, kissé sérülten, de még mindig jobb így, mint a hamutálcan...

És törött oldalát odafordította a beszüremkedő nap felé.
Majthényi György.

A mennyország kapujában

Anderson után: Majthényi György

Ketten álltak a mennyország kapujában: egy előkelő ur, aki életében mást se csinált, csak a mások dolgát bírálta és Margareta anyó.

— Mit művelt odalent a világban? — kérdezte az előkelő ur.

— Bizony semmi különösét, semmi olyat, amiért megnyissák előttem a kaput. Már az is nagy kegyelem lesz, ha meghúzhatom magam itt, a kapualjban — felelte az öregasszony.

— Es miképp hagyta el a világot? — érdeklődött unalmában tovább az ur.

— Nem is igen tudom. Mert évek óta nagyon beteges voltam, ki sem bujtam az ágyból. Most is igen kemény tél volt, hiszen a nagyságos ur is tudja. A házacsám a töltesen állott s ameddig el-láttam az ablakból, a tenger végig be volt fagyva. Az egész város ott mulatott a jégen; korcsolyáztak, táncoltak, muzsika szólt, és itt is, ott is italosbódék állottak. Estefelé egyszer csak azt látom, ahol az ég s a föld érintkezik, sajátságos fehér felhő mutatkozik. Csak néztem a felhőt, amelynek közepén fekete pont volt, s látom, hogy egyne nő, nő. Öreg vagyok és tapasztalt, nyomban tudtam, hogy ebből vihar lesz, szökbőr, amely, ha reátör ezekre a gyantullan mulatozókra hát végük van. Künn volt az egész város öregje, fiatalja, ittak, táncoltak, ujongtak, ki ővja őket, ha senkise látja és tudja azt, amit én láttam és tudtam.

A félelem erőt adott, lekecmeredtem az ágyból, kinyitottam az ablakot, s ott láttam a szép lobo-gókat, a fiuk élfjemezték, a leányok, legények énekeltek, de a fekete foltos felhő csak nőtt, nőtt. Torkomszakadtából kiabáltam, hiába, nem hallotta senki, nagyon messzire voltak tőlem. Pedig a vihar nemskára rájuk tör és valamennyien elvesznek menthetlenül. Kimenni nem tudtam hozzájuk, a hangomat nem hallották, — hogyan segíthetném őket partra?

Ekkor a Jőisten azt sugallta nekem, hogy gyujtsam meg az ágyamat és égyessem föl inkább az egész házat, semhogy annyi ember nyomorusá-gosan ott pusztuljon Szerencsére tüzet tudtam csinálni és láttam a piros lángot, aztán kimenekültem az ajtómon. De tovább már nem bírt el a lábam. Ahogy elhagytam a házat, a láng kicsapott az ablakon föl a töltesre.

A jégen azonnal észrevették a tüzet és valamennyien odarohantak, mert azt hitték, hogy bent égek a házban. Egy se maradt a jégen. Hallottam, amint jönnek, de azt is hallottam, hogy zug a levegő. Olyan mennydörgés volt, mintha ágvuztak volna, mert a szökbőr fölemelte és szétre-pesztette az eget. Az emberek akkor már a töltesen voltak, ahol szikrák röpöködtek körülöttem, — megmenekültek valamennyien.

De én alkalmasint se az ijedelmet, se a hideget nem tudtam elviselni és így kerültem ide, a meny-nyei portához. Azt mondják, hogy efféle szegé-nyek előtt is megnyílik, különben síncs már há-zam lent a töltesen, bár ez nem ok arra, hogy beengedjenek.

Ekkor megnyílt a kapu és egy angyal bevezette az öregasszonyt, aki odakünn elejtett egy szalma-szálat ágya szalmájából, amelyet meggyújtott, hogy a sokaságot megmentsé. A szalmaszál azon-ban színarannyá változott, növekedni kezdett és csodálatos díszítmennyekké fonódott.

— Lám, ezt hozta az öregasszony, — mondta az angyal. — Hát te mit hoztál? Ugyebár sem-mit? Még jóakaratot se? Bizony, nem tehetek ér-ted semmit.

Ekkor az öregasszony lelke így könyörgött az urért: Az én szegényes házacsámnak a töltesen az ő bátyja csinálta és ajándékozta nekem. Nem lehetne ezeket most kegyelem-tégliként az ő ja-vára írni? Ez a kegyelem megnyilatkozása volna neki pedig szüksége van kegyelemre, annak meg-itt a hazája.

Az angyal elgondolkozott, aztán így szólt:

— Engedélyt fogsz kapni arra, hogy idekünn maradhassál és ne kelljen visszamenned a földre. De gondolkozz azon, miként tudnád megjavítani földi életedet. Be azonban csak akkor juthatsz ha valami jót cselekedtél.

És azzal otthagya az előkelő urat, Margareta anyót, a szegény öregasszonyt pedig bevezette a Mennyországba.

A SZÁMOK JÁTÉKA

A számtani tudomány legutóbbi érdekes felfedezést tett. Olyan számcsoportot talált, amelynek meglepően különös alakulása támad, ha egyjegyű számokkal szorozzuk. A szám, amely ilyen módon szoroztatja és meggondolkoztatja az embert:

142857

Ha kétszeresét próbáljuk venni, akkor

$$142857 \times 2 = 285714$$

vagyis az eredeti szám kettős tagjai, a 14, a 28 és az 57 csak helyet változtatnak, de az ered-ményben ugyanazok a számjegyek szerepelnek, mint az eredeti számcsoportban. De folytassuk a játékot:

$$142857 \times 3 = 428571$$

Az történt, hogy a szám elején szereplő 1-es a számsor végére vonult el, a többi szám változatlanul a helyén maradt. A következő próba a 4-gyel való szorzás:

$$142857 \times 4 = 571428$$

Most meg a kettes csoportok közt az utolsó, az 57-es vonult az utolsó helyről az elsőre! De menjünk tovább a furcsaságok útján:

$$142857 \times 5 = 714285$$

vagyis az eredeti számcsoport utolsó tagja, a 7-es az első helyre vágatott. Ezután jön még csak az érdekes forduló! Ha 7-tel szorzunk, akkor az összes eredeti számok eltűnnek és csupa kilenccel vonul a helyükre:

$$142857 \times 7 = 999999$$

A 9-es számjegyek különben nagy jelentősége lehet ennek a mi érdekes számcsoportnak az életében, mert ha a kettős csoportokat különválasztjuk és összeadjuk, akkor

$$14 + 28 + 57 = 99$$

Lám, milyen szórakoztató tud lenni a számtani rideg tudomány is, ha az ember megtalálja az érdekességeket benne!

SAKKREJTVÉNY

nen	tem	kis	úgy*
	mek	in	
el	mint	men	ever

(Induljunk ki a csillaggal jelölt kockából és ha lóugrás szerint haladunk, Petőfi híres költemé nyének egyik sorát kapjuk.)

REJTETT NEVEK

A kakas sarkantyut visel a lábán.
A süteményből semmi sem maradt a talban.
Anti telelte magát a sok édességgel.
Nem szabad kapzsinak lenni.
Péter semmihez sem konyit, ravasz fickó mégis.
A legelő csendes, a gulya hazament.
Idáig lóvasuton utaztam.
Mind a három széken már ülnek.
A róza hegytetőn is szépen virágozik.
A kés már kiosorult, ki kellene élesíteni.
A marólug ostromon szíját is kimarta.
A kovász napokig hevett az asztalfiókban.
A bátor dada megmentette a kislaba életét.
Százhusz tallér sok pénz volt valamikor.
A cserkész tábor székhelye az erdőszélen van.

Ezekben a mondatokban egy-egy megszállott magyar város vagy helység neve van elrejtve. Találjátok ki, melyek azok?